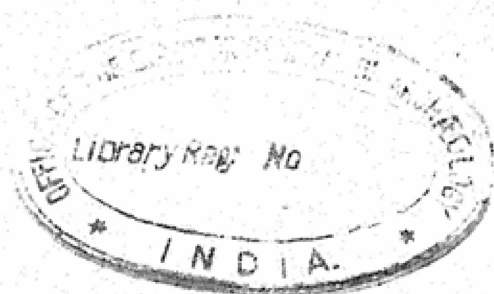

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

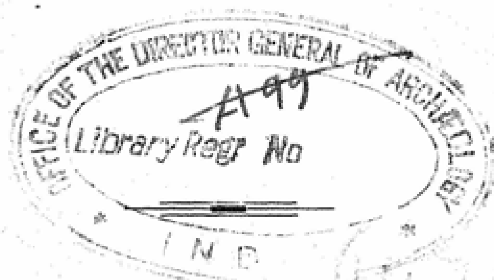

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL LI — 1913.

BATAVIA
G. KOLFF & Co.

'S GRAVENHAGE
M. NIJHOFF.

1914.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3, Ned.-Ind. Plakaatboek deel XVI.

Inzonderheid op het XVI deel van het Nederlandsch-Indisch Plakaatboek wordt prijs gesteld, en wordt dit deel voor rekening van het Genootschap door den Secretaris opgekocht voor f 2.50 per exemplaar.

INHOUD.

Notulen van de eerste Directievergadering, gehouden op Maandag 3 Februari 1913.

Aanwezig de Heeren: A. J. baron Quarles de Quarles, president, Dr. Ph. S. van Ronkel, C. M. Pleyte, Dr. N. J. Krom, H. Rijfsnijder en B. A. J. van Wettum, secretaris.

Afwezig de Heeren: Dr. G. A. J. Hazeu, J. P. Moquette, Dr. D. A. Rinkes, V. Zimmermann en J. Homan van der Heide.

De vergadering wordt bijgewoond door den Heer Dr. N. Adriani, buitengewoon lid, daartoe door de Directie uitgenoodigd.

De Notulen van de vorige vergadering, zijnde die van 2 December 1912, worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De President neemt in behandeling de Rekening en Verantwoording van den Penningmeester over het jaar 1912 en de door hem opgemaakte Begrooting over 1913.

De begrooting wordt goedgekeurd en vastgesteld nadat daarop, op het daartoe door den thesaurier namens Dr. Rinkes gedaan verzoek nog een post van *f* 1000.— is gebracht voor de Prijsvraag der Javasche dialecten.

In opvolging van art. 13 van het huishoudelijk reglement worden de Heeren Zimmermann en Rinkes in commissie benoemd, om het beheer van den Penningmeester na te gaan en daarover in de eerstvolgende directievergadering rapport uit te brengen.

II. In opvolging van art. 10 ibid. worden in commissie benoemd tot de jaarlijksche opneming van:

a. de Numismatische en Oudheidkundige verzameling de Heeren van Ronkel en Pleyte,

b. de Ethnographische en Handschriften-verzamelingen de Heeren Moquette en Krom,

c. de Bibliotheek de Heeren Pleyte en van Wettum.

III. enz.

IV. Brengt ter tafel de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

1. Gouvernementsbesluit van 12 December 1912 N°. 22, houdende, met intrekking van het besluit van 10 Juni 1911 N°. 24, machtiging van den Oudheidkundigen Ambtenaar, Voorzitter der Commissie in Ned.-Indië voor Oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera, Dr. N. J. Krom, om zich naar Djokjakarta te begeven, ten einde te onderzoeken welke van de in de Gouvernements Museumloods aldaar opgeborgen Hindoe-oudheden in aanmerking komen voor overbrenging naar 's Genootschap's Museum en naar het door den Gemeenteraad van Magelang op te richten Oudheidkundig Museum. (Not. Oct. '12 II 4).

Informatie. De Heer Krom deelt mede, de nummers 16, 18, 41, 48, 58, 82, 236, 237, 239, 272 en 306 van de Verzameling te Djokja voor het Museum te Batavia bestemd te hebben.

2. Id. van 18 Januari 1913 N°. 36, met bepaling dat de bij het besluit van 30 September t. v. N°. 14 bedoelde, door Pangeran Ratoe Sekma Negara, Bestuurder van het landschap Kota Waringin, residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, aan de Regeering van Ned.-Indië aangeboden twee lansen, op den voet van het besluit van 11 December 1858 N°. 77 (Bijblad N°. 3121), ter bewaring worden afgestaan aan het Genootschap. (Not. Dec. '12 II 11).

Informatie.

3. Id. van 27 Januari j.l. N°. 15, met bepaling dat op dienzelfden voet aan het Genootschap ter bewaring worden afgestaan: drie beschreven gouden plaatjes, één beschreven plaatje met twee fragmenten van vermengd goud, en één zilveren kommetje, gevonden bij het Oudheidkundig onderzoek op het Diëng-plateau. (Not. Dec. '12 II 4 en 13*a*).

Informatie.

4. Aanbieding van deel IX, 2e stuk, van „Beiträge zur Geologie Ost-Asiens und Australiens" door Prof. K. Martin, bij nota van de Algemeene Secretarie van 11 Januari j.l. N°. 912/13.

Bibliotheek.

5. Id. van de publicatie van het Internationaal Koloniaal Instituut te Brussel: „Compte Rendu de la Session tenue à Bruxelles 29, 30 et 31 Juillet 1912.

Bibliotheek.

6. Renvooi van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 6 December a. p. N°. 31226, t. g. v. een missive van den Assistent-Resident van Malang van 23 November t. v. N°. 7991/63, met eenige door den Inlander Pah Kasim alias Kalimin van dessa Malangsoeko, district Pakis, gevonden Oudheidkundige voorwerpen.

Overgenomen worden: 2 gouden oorhangers (*f* 8.—), 2 gouden ringetjes (*f* 3.27), 2 id. (*f* 0 60), 1 gouden hanger van een halsketting (*f* 10.08). Voor Leiden bestemd: 1 paar gouden armbanden (*f* 31.92) en 1 gouden oorhanger (*f* 3.99).

7. Id. van 11 December d. a. v. N°. 31494, houdende toezending van de zilveren munten en gouden voorwerpen van Kedoe (Keboemen), bedoeld bij Not. Oct. '12 II 5).

Besloten wordt deze vondst om haar belangrijkheid geheel over te nemen. De munten worden getaxeerd op *f* 60.—, wat belangrijk meer is dan hun eigenlijke zilverwaarde alleen, de 3 gouden ringen samen op *f* 115.—.

8. Id. van 13 December a.p. N°. 32179, t. g. v. de missive van den Consul-Generaal te Melbourne van 11 November t. v. N°. 2575, meldende dat de bij Not. Aug. '12 II 4 bedoelde verdere nummers van het „Bulletin of the Northern Territory" rechtstreeks aan het Genootschap zullen gezonden worden.

Informatie.

9. Aanbieding van eenige kaarten, enz. bij missive van den Commandant der Zeemacht van 6 December a. p. N°. 12601.

In de verzameling.

10. Id. van eenige dagbladen en boekwerken, bij missive van den Directeur van Justitie van 27 December a. p. N°. 20753.

Bibliotheek.

11. Id. van eenige publicaties van de Britsch-Indische Regeering, bij missive van den Britschen Consul alhier d.d. 7 Januari j.l. N°. 5.

Bibliotheek.

12. Besluit van den Resident van Batavia van 10 December a. p. N°. 21466/4, houdende machtiging van den Assistent-Resident om op verzoek van de Directie, ter bewaking van het Museum, onbezoldigd politie-personeel tijdelijk aan te stellen en aan door hem aan te wijzen ambtenaren toe te voegen; zullende voor de voorziening van een ambtskleeding en bewapening van dat tijdelijk personeel met den Assistent-Resident in overleg moeten worden getreden. (Not. Dec. '11 IV*a* 4).

De Heeren Pleyte en van Wettum worden uitgenoodigd zich ter zake met den Assistent-Resident te verstaan.

13. Schrijven van het Eerelid den Heer H. D. H. Bosboom te 's Hage van 8 November a. p., met de mededeeling dat van enkele der oude teekeningen, bedoeld in zijn schrijven

van 20 October t. v. (Not. Dec. '12 I*e*), reeds photo's in zijn bezit zijn.

Informatie.

14. Schrijven van den Regent van Modjokerto van 11 Januari j.l., houdende dankbetuiging voor zijn benoeming tot Eerelid. (Not. Dec. '12 IV*c*).

Informatie.

15. Brief van het Directielid den Heer V. ZIMMERMANN van 28 December a. p., met mededeeling dat hij van Europa teruggekeerd is en gaarne zijn functie als directielid hervatten zal.

Informatie.

16. Schrijven van het directielid Dr. KROM van 6 December a. p., houdende bericht dat de Heer J. J. DE VINK, thans te Lho Seumawé, in staat is aldaar voor *f* 35.— een geschreven koran aan te koopen, met verzoek om bericht of op den aankoop daarvan wordt prijs gesteld.

Spoedshalve werd op advies van den Conservator der Handschriftenverzameling, Dr. VAN RONKEL, geantwoord dat het Genootschap reeds 8 volledige en 27 onvolledige korans bezit, waarom de aankoop van dit exemplaar overbodig geacht wordt. Dankbetuiging aan Dr. KROM.

17. Schrijven van den Oudheidkundigen Ambtenaar, het directielid Dr. N. J. KROM, waarbij d.d. 3 Februari j.l. worden aangeboden 10 foto's van oud-Javaansche bronzen, bestemd voor de Indian Society of Oriental Art te Calcutta, (vide Not. Dec. '12 III 14).

Dankbetuiging.

18. Brief van het directielid Dr. D. A. RINKES van 3 Februari j.l. van den volgenden inhoud:

Hierbij heb ik het genoegen een opstel aan te bieden over: Cliché-episoden in de Javaansche litteratuur, zijnde het eerste nummer van eene voorgenomen serie: Vóórstudien voor eene

Javaansche litteratuur-beschrijving. In bewerking zijn o. a. De Javaansche dagbladlitteratuur, de Vrouw in de Javaansche litteratuur, en de Erotiek in de Javaansche litteratuur.

Deze „studien" hebben geen bepaalde wetenschappelijke pretenties, doch bedoelen voornamelijk eene bijeenbrenging en groepeering van eenige verzamelde feiten en bijzonderheden.

De ervaring van voorgangers toch heeft geleerd hoe men er hier te lande, waar nog zoo weinig grondig en afdoende is onderzocht, en iedere volgende generatie toch weer pioniers-werk op groote schaal moet verrichten, gemeenlijk vrij gemakkelijk in slaagt, groote hoeveelheden „stof" te verzamelen, waaruit dan geleerde verhandelingen zouden kunnen worden samengesteld, doch dat het, in verband met dikwijls absorbeerende ambtelijke bezigheden e. a. daarentegen grootelijks bezwarend blijkt tot uitwerking der gegevens te komen, te meer nog daar de massa daarvan ieder al spoedig over het hoofd groeit.

Een taktiek, waarbij men tracht telkens een klein onderdeel te behandelen, en daarvan voorloopig een zeker geheel maakt, kan dus aanbeveling verdienen, strekkende als zij is om de handen ruim te houden, waardoor gemakkelijker de later gedane waarnemingen op hetzelfde gebied kunnen worden ingeschoven. Ook al zijn die begin-groepeeringen dus wellicht verre van compleet, en ook niet steeds even belangrijk, men zal toch op die wijze geleidelijk tot een grooten opbouw kunnen komen, die anders òf meerdere jaren van uitsluitende applicatie zou eischen, òf (zooals meestal) geheel achterwege moet blijven.

Deze voorstudien zijn dus veeleer te beschouwen als min of meer voorloopige rangschikkingen van feiten onder bepaalde hoofden, het aanhouden van een wetenschappelijk grootboek dus, met gelegenheid telkens nieuwe posten bij te schrijven, dat later, veel later, als de omstandigheden er naar zijn, de documentatie kan leveren om eens eene algemeene, overzichtelijke balans op te maken en de winste op een volgende periode van studie te doen overboeken.

Het is welhaast onnoodig op te merken, dat men niet uitsluitend over de *Javaansche* litteratuur zal gaan handelen, doch dat verschijnselen in de litteratuur van verwante volken evenzoo ter vergelijking of opheldering zullen moeten worden gememoreerd. Net zoo min als een taal, zal men eene litteratuur in haar isolement goed kunnen behandelen, en in hare samenstellende deelen ontleden.

In de Commissie van præadvies worden benoemd de vice-President en Dr. VAN RONKEL.

19. Schrijven van den Heer W. A. PÉNARD over de „Patoentoeng", reeds voorkomende in Not. Dec. '12 II 13*b*.

Door de Commissie van præadvies werd conform het ingewonnen deskundig oordeel van Dr. ADRIANI voorgesteld het rapport te publiceeren met bijvoeging van eenige door den Heer ADRIANI gemaakte aanteekeningen als noten. De andere directieleden sluiten zich hierbij aan. Den Heer PÉNARD zal van het een en ander worden melding gedaan.

20. Missive van den Assistent-Resident van Bodjonegoro van 17 Januari j.l. N°. 309, met een gouden voorwerp door den Inlandschen jongen NJAMIRAN in de dessa Kedoengbando, onderdistr. Balen, distr. Pelem, gevonden.

Overnemen tegen den getaxeerden prijs van *f* 10.—.

21. Brief van 's Genootschap's lid, den Heer F. J. GENTIS te Soerabaja, van 23 December a. p., meldende dat hij door aankoop in het bezit geraakte van een vijftal op lontarbladen gestelde manuscripten in Javaansche karakters, met verzoek om daarvan aanteekening te houden voor het geval dat een van 's Genootschap's deskundigen er inzage van wenscht te nemen.

Onder dankbetuiging voor de mededeeling, verzoeken de lontarhandschriften naar hier te willen zenden ter bestudeering.

22. Schrijven van den Heer P. V. VAN STEIN CALLENFELS over zijn omgewerkt artikel over HAYAM WURUK, reeds behandeld in Not. Dec. '12 II 13*c*.

Van de benoemde Commissie van præadvies verklaarde de Heer MOQUETTE zich onbevoegd. Dr. KROM, ofschoon vóór plaatsing adviseerende, zou er prijs op stellen indien nog een ander præadviseur werd aangewezen, omdat waar het opstel in enkele opzichten met zijn opvattingen in strijd is, het persoonlijk element aanwezig is. Wordt alsnog Dr. VAN RONKEL uitgenoodigd over de publiceering van het artikel zijn gevoelen uit te brengen.

23. Brief van denzelfde houdende d.d. 23 December a. p. dankbetuiging voor zijn benoeming tot buitengewoon lid. (Not. Dec. '12 II 15).

Informatie.

24. Schrijven van den Heer C. SPAT te Breda van 22 November a. p., houdende verzoek ten behoeve van een te publiceeren verzameling van algemeene verordeningen, enz. den Islam in Ned.-Indië betreffende, uit de door het Genootschap uitgegeven Plakkaatboeken een en ander te mogen overnemen.

Geen bezwaar, mits de bron telkens vermeld worde.

25. Schrijven van Mevrouw E. BERGER te Malang van 9 December j.l., meldende dat zij het bezwaarlijk vindt de beide beschreven steenen bedoeld bij Not. Oct. '12 II 18 naar hier te zenden, en voorstelt een deskundige te zenden om de steenen te taxeeren.

Antwoorden dat Dr. KROM te gelegener tijd de steenen zal komen bezien, met verzoek om mededeeling indien de voorwerpen inmiddels zouden worden verplaatst.

V. De Heer VAN RONKEL

1. biedt voor de Edita een artikel aan van de hand van den Heer E. F. JOCHIM, getiteld: Determineeren van bodhisatwa's.

In de Commissie van præadvies worden benoemd de Heeren KROM en PLEYTE.

2. deelt mede, dat door Mevrouw de Weduwe RIEDEL de wetenschappelijke nalatenschap haars mans aan het Genootschap ten geschenke is afgestaan (Not. Dec. '12 IV*a*) en stelt voor daarvoor de bijzondere erkentelijkheid der Directie te betuigen.

Conform.

VI. De Heer PLEYTE

a. bericht dat door den Heer J. SPEET, alhier voor den prijs van *f* 500.— ter overname wordt aangeboden een gebeeldhouwd wapenrek uit het begin van de 19 eeuw.

In verband met noodzakelijker uitgaven en het feit dat soortgelijk snijwerk reeds in 's Genootschap's verzamelingen vertegenwoordigd is, zal voor het aanbod worden bedankt.

b. verzoekt een meer vaste regeling van de positie der tot nog toe tijdelijk bij 's Genootschaps Museumsdienst te werk gestelde Europeesche beambten in overweging te willen nemen.

Hieraan gevolg gevend, wordt besloten den Assistent B. H. BLOKZIEL een salaris toe te kennen van *f* 125.— 's maands met drie jaarlijksche verhoogingen van *f* 25.— tot een maximum van *f* 200.— en aan den concierge M. DE JONG een bezoldiging van *f* 100.— 's maands met drie jaarlijksche verhoogingen à *f* 5.— tot een maximum van *f* 115.—, een en ander als gevolg van betoonde plichtsbetrachting en gebleken belangstelling bij de vervulling van de hun opgedragen werkzaamheden, en zulks ingaande op 1 Januari j.l.—

c. meldt dat de reorganisatie van de afdeeling Nieuw-Guinea en de plaatsing daarvan in Zaal F., waartoe besloten werd in de Directievergadering van Juli 1912, is beëindigd.

d. verder dat de ± 1500 nieuwe nummers waarmede het Nieuw-Guinea materiaal in den loop van 1912 is versterkt geworden, het o. m. door hun afmetingen noodig gemaakt hebben ook het grootste gedeelte van de wandvlakte voor uitstalling te bezigen welke wandvlakte reeds voor de groep godsdienst was gebezigd. Hierom en ook wijl het geboden

was met te verwachten verdere aanwinsten rekening te houden, dienden de voorwerpen op den godsdienst betrekking hebbend, eerder in voornoemde zaal ondergebracht, geheel daaruit weder verwijderd en voorloopig elders opgeborgen te worden, opdat alsdan niet aanstonds opnieuw ingrijpende verschikkingen zullen noodig zijn. Waar het verder in de bedoeling ligt, zaal F. zoo spoedig mogelijk voor het publiek toegankelijk te maken en tegelijkertijd tevens een voor jaren af geheel te verkrijgen, zou het aanbeveling verdienen de nog resteerende kasten voor een aansluitende groep Molukken te bestemmen, aangezien uit dit gebied ook meerdere collecties ontvangen werden, die nog op plaatsing wachten. Een dergelijke regeling heeft bovendien het voordeel dat er noodzakelijk ruimte gewonnen wordt voor de zeer uitgebreide verzameling afkomstig van het Museum te Makassar.

Conform.

e. deelt mede, dat met het nummeren en catalogiseeren van den inhoud van het voormalige Museum te Makassar een aanvang is gemaakt en dat deze is gebleken een bizonder belangrijke aanwinst voor 's Genootschaps verzamelingen te wezen. Ten einde laatstgenoemde niet noodeloos te overladen, wordt machtiging gevraagd de dubbelen uit te schieten en door beschadiging niet voor opneming in aanmerking komende stukken af te voeren.

Conform.

f. verklaart dat de uit de Nieuw-Guinea verzamelingen afkomstige doubletten ingepakt en dus voor eventueele verzending naar 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden ter verdere distributie gereed zijn.

Informatie.

VII. De Heer Krom

1. doet naar aanleiding van een tweetal ter tafel gebrachte vondsten van het Diëng-plateau (Çiwa-Pārwati en Kop uit een tempelversiering) eenige voorloopige mededeelingen aangaande de daar plaats hebbende opgravingen.

Allereerst heeft de Heer LEYDIE MELVILLE, onder wiens leiding deze opgravingen geschieden, zorg gedragen voor de afwatering van de plaats, waar de tempels staan, zoodat deze thans droogvoets te bereiken zijn. Merkwaardig is, wat het onderzoek van verscheidene der op het plateau aanwezige fundamenten heeft opgeleverd: dat deze geenszins, gelijk vroeger wel gemeend is, het treurig overschot zijn van met den grond gelijk gemaakte steenen gebouwen, doch eenvoudig den steenen onderbouw uitmaken, waarop een (natuurlijk verdwenen) houten bovenbouw gestaan heeft. Ook bleek, dat deze gebouwen geen tempels geweest zijn, doch blijkens de inrichting woonhuizen. Eigenaardig is het, dat de opzet en indeeling dezelfde is, welke nu nog in de Kratons van Solo en Jogja gevonden wordt; m. a. w. de bouwwijze van de oudst bekende Hindoe-stad is zoozeer een traditioneele geworden, dat zij nog heden ten dage wordt toegepast.

Met belangstelling vernomen.

2. brengt de op de vorige vergadering (Not. Dec. '12 III) aangehouden kwestie van de ter zake van de verbouwing van het Museumgebouw noodzakelijke, gedeeltelijke verplaatsing der verzamelingen opnieuw ter sprake.

Na eenige discussie wordt besloten de regeling en uitvoering der vereischte maatregelen geheel over te laten aan de conservatoren der collecties, welke gemachtigd worden voor het dagelijksch toezicht een Europeesch daggelder tegen hoogstens *f* 5.— per dag in tijdelijken dienst te nemen.

VIII. De Heer RIJFSNIJDER

oppert het denkbeeld, om voortaan de directievergaderingen op een vasten dag te doen plaats hebben, b. v. elken eersten Dinsdag van de maand, zulks teneinde directieleden, die uit hoofde van hun ambtsbezigheden ook vele avonden bezet hebben, in staat te stellen tijdig met 's Genootschap's vergadering rekening te houden. Spreker noemt Dinsdag en niet den tot nu toe gebruikelijken Maandag, omdat hij persoonlijk den Maandagavond niet gemakkelijk missen kan.

In verband met het gering aantal directieleden ter vergadering aanwezig, wordt eene beslissing uitgesteld tot de volgende vergadering.

IX. De Heer ADRIANI

deelt mede, dat hij van den Assistent-Resident van Donggala tot dusver nog geen bericht ontvangen heeft over een mogelijke overbrenging van het ethnographisch Museum aldaar naar Batavia. Indien de Directie van gevoelen blijft c.q. de bedoelde Museumvoorwerpen te accepteeren, zal spreker bij den Heer DE VOGEL op deze zaak terugkomen. (Not. 1911 p. 136 en 146).

Hiermede wordt gaarne accoord gegaan. De President oppert het denkbeeld te informeeren of het niet wenschelijk zou zijn het indertijd door denzelfden Assistent-Resident ENGELENBERG te Djambi gestichte ethnographische Museum eveneens naar het centraal gelegen Batavia over te brengen.

Conform wordt besloten.

X. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der Heeren CH. F. STAARGAARD, A. D. VISSCHER, J. J. STIELTJES, R. L. A. HELLWIG, T. VAN ERP, Mr. J. H. VAN HASSELT, J. BOSMAN, Mr. TH. B. PLEYTE, L. DIEPHUIS, Mr. J. J. C. ENSCHEDÉ, L. G. BERTSCH, G. J. STAAL, J. P. J. BARTH en P. DE ROO DE LA FAILLE.

En worden tot leden benoemd Mr. J. VAN DAVELAAR, President der beide Hooggerechtshoven, CH. PALMER VAN DEN BROEK, Resident van Ternate, H. MACLAINE PONT, Ingenieur der Joana Stoomtram Maatschappij te Semarang.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 7 Maart 1913.

POTT, *President.*

v. WETTUM, *Secretaris.*

Notulen van de tweede Directievergadering, gehouden op Vrijdag 7 Maart 1913.

Aanwezig de Heeren: A. J. baron QUARLES DE QUARLES, president, C. M. PLEYTE, J. P. MOQUETTE, Dr. D. A. RINKES, Dr. N. J. KROM, V. ZIMMERMANN, H. RIJFSNIJDER en B. A. J. VAN WETTUM, secretaris.

Afwezig de Heeren Dr. G. A. J. HAZEU, vice-President, Dr. PH. S. VAN RONKEL en J. HOMAN VAN DER HEIDE.

De Notulen van de vorige vergadering, zijnde die van 3 Februari j.l., worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De President

brengt aan de orde het denkbeeld, in de vorige vergadering door den Heer RIJFSNIJDER geopperd, om de bijeenkomsten der Directie op een vasten dag te doen plaats hebben, b. v. elken eersten Dinsdag van de maand.

Besloten wordt de vergaderingen voortaan te houden op den laatsten Vrijdag van elke maand, te beginnen met de maand April.

II. Neemt in behandeling de volgende uit de rondlezing terugontvangen stukken:

a. Bijlage R. van het Oudheidkundig verslag over het vierde kwartaal van 1912.

Met belangstelling kennis genomen.

b. Verslag omtrent den in bewaring ontvangen inhoud van het Makasser-Museum door den Conservator der Ethnographische Verzameling.

In verband met de groote beknoptheid van den inventaris werd door den Heer ZIMMERMANN voorgesteld een Inlander van Makasser te laten komen, die met de inheemsche namen der voorwerpen vertrouwd het gebruik daarvan mede zou kunnen aangeven. De Heer PLEYTE zou wenschen voorloopig te volstaan met de over het onderwerp bestaande litteratuur en alleen indien die onvoldoende blijkt bijzondere maatregelen als door den Heer ZIMMERMANN bedoeld te treffen. Hiermede gaat de Directie accoord.

III. Brengt ter tafel eenige tusschentijds ingekomen stukken:

1. Gouvernementsbesluit van 10 Februari j.l. N°. 7, bepalende dat van de Hindoe-oudheden opgeborgen in de Gouvernements-museumloods te Djokjakarta, op den voet van het besluit van 11 December 1858 N°. 77 (Bijblad op het Staatsblad N°. 3121) ter bewaring worden afgestaan:

a. aan het Genootschap de voorwerpen genoemd in den aan het besluit gehechten staat A,

b. aan de gemeente Magelang die genoemd in staat B.

Informatie.

2. Id. van 22 Februari j.l. N°. 32, houdende afstand op denzelfden voet aan het Genootschap van een beeldje van Çiwa en Parwati en een Kop van een tempelversiering, gevonden bij het oudheidkundig onderzoek op het Diëng-plateau.

Informatie.

3. Missive van den 1sten Gouvernements-Secretaris van 7 Februari j.l. N°. 338b, met aanbieding ter eventueele publicatie van eene door den 1[en] Luitenant der Infanterie A. B. STAPEL, gewezen Civiel Gezaghebber der onderafdeeling Manggarai (afd. Flores), samengestelde nota over het Manggaraische volk en zijn taal.

Tijdschrift. In handen gesteld van de Heeren VAN RONKEL en RINKES.

4. Id. van 18 Februari j.l. N°. 434, houdende bericht dat door den Controleur E. E. W. G. SCHRÖDER bij diens overgelegd schrijven het verzoek gedaan werd, om van Regeeringswege de opdracht te mogen ontvangen tot publicatie in Nederland onder zijn leiding van het mede aangeboden eerste deel van zijn werk over Nias (ethnographie) en zulks liefst in de Duitsche taal, met verzoek aan de Directie om nopens de waarde van het werk van den Heer SCHRÖDER haar oordeel te mogen vernemen.

In de Commissie van præadvies worden benoemd de Heeren VAN RONKEL, PLEYTE en MOQUETTE.

5. Besluit van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 20 Februari j.l. N°. 3041, tot aankoop voor 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden van een paar gouden armbanden (*f* 31.92) en een gouden oorhanger (*f* 3.99) uit Malang, bedoeld bij Not. Febr. '13 IV 6.

Informatie.

5*a*. Renvooi van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 4 Maart j.l. N°. 5269, t. g. v. de nota van den Controleur van Ngawi van 20 Februari t. v., met drie bronzen muntstukken dan wel versierselen, opgegraven in de desa Besek, distr. Ngrambe, door den Controleur aangekocht en aan het Genootschap ten geschenke aangeboden.

Dankbetuiging. Het blijken te zijn Javaansche amuletten, uit welken tijd is niet vast te stellen.

6. Missive van den Directeur van Justitie van 30 Januari j.l. N°. 1488, met aanbieding ten behoeve van de Bibliotheek van eenige dagbladen en boekwerken.

Bibliotheek.

7. Id. van den Commandant der Zeemacht van 21 Februari j.l. N°. 1935, met aanbieding van eenige zeekaarten.

In de verzameling.

7a. Missive van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden van 21 Februari j.l. N°. 1057/8, met toezending, blijkens overgelegd schrijven van den Controleur van Saleyer, van 5 colli's voorwerpen betrekking hebbende op de ontgravingen te Tile-Tile. (Not. Dec. '12 Ic).

Nog niet ontvangen.

8. Missive van den Resident der Z. en O. van Borneo van 18 Februari j.l. N°. 1178 a/23, met bericht dat de lansen uit Kota Waringin staatsielansen zijn, die den Zelfbestuurder bij officieele gelegenheden worden nagedragen en de inheemsche term waarvoor is tedjaran. (Not. Dec. '13 II 11).

Informatie.

9. Id. van den Resident van Djambi van 27 Februari j.l. N°. 667/10, houdende in antwoord op eene hem gestelde vraag, de mededeeling dat er prijs wordt gesteld op de instandhouding van het gewestelijk Museum aldaar, te meer waar het meer is een verzameling van producten dan wel van ethnographica.

Informatie.

10. Id. van den Leider van het Exploratie Detachement van Noord Nieuw-Guinea, houdende d.d. 6 Januari j.l. onder N°. 3 toezending van 2 colli ethnographica der Jabi- en Irsam stammen (Zuidkust Geelvinkbaai) met beschrijving benevens een woordenlijst. De gegevens werden verzameld door den 1en Luit. der Inf. Binnendijk.

Dankbetuiging.

11. Id. van den Controleur van Saleyer van 10 Februari j.l. N°. 194/2, meldende de verzending van drie kisten en een petroleumblik, de eerste drie elk het onderste deel van een urn met beenderen en sieraden, de laatste een in was ingesmolten schedel benevens enkele steenen inhoudende.

Voor het geven van een uitvoerige beschrijving wordt gewacht tot de ontvangst der afdrukken van een 7 tal foto's die van de ontgravingen te Tilé-Tile gemaakt werden.

Behandelen met N°. 7*a*.

12. Schrijven van den Directeur der Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer d.d. 17 Januari j.l., met verzoek om ten behoeve der aan te leggen boekerij het Tijdschrift ten geschenke te mogen ontvangen, of indien daartegen bezwaar bestaat, de prijs te melden van een jaargang van dit editum.

De Directie vindt geen aanleiding het Tijdschrift kosteloos toe te zenden, er zijn tal van inrichtingen van Middelbaar Onderwijs die met evenveel recht hetzelfde verzoek zouden kunnen doen, bovendien is hier van ruiling van edita geen sprake; er zal dus kunnen worden volstaan met den prijs der jaargangen te melden.

13. Schrijven van den „Director of the Geological Survey" te Ottawa, van 18 November a. p., met voorstel tot ruiling, tegen toezending van de publicaties dier instelling over anthropologie, oudheidkunde en taalkunde, van de edita die daarvoor in aanmerking komen.

Conform. Toezending van Oudheidk. rapporten, Tijdschrift en Verhandelingen.

14. Id. van 's Genootschap's lid, den Heer F. J. GENTIS te Soerabaja, van 17 Februari j.l., houdende toezending van de lontarhandschriften bedoeld bij Not. Febr. '13 IV 21, met verzoek om mededeeling of het zaak is voort te gaan met het verzamelen van deze soort manuscripten.

Dr. RINKES om præadvies.

15. Præadvies van Dr. VAN RONKEL op P. V. VAN STEIN CALLENFELS' artikel over HAYAM WURUK, uitgebracht op verzoek van Dr. KROM. (Not. Febr. '13 IV 22).

Conform beide adviezen wordt tot plaatsing besloten.

16. Schrijven van den Heer J. E. Jasper, Controleur in Commissie, van 6 Februari j.l., met verzoek om in bruikleen te mogen hebben een Bantamsche kain simboet (N°. 4729 uit de verzameling) en het handschrift „Statistiek der residentie Grissee in 1822, enz." door Jhr. A. D. Cornets de Groot, het een en ander om zijn van Regeeringswege uit te geven boek over batikkunst van de noodige aanvullingen te kunnen voorzien.

Antwoorden dat er bezwaar bestaat genoemde voorwerpen naar buiten in bruikleen af te staan, doch dat de statistiek enz. gaarne elk oogenblik ter raadpleging in 's Genootschaps leeszaal ter beschikking zal zijn. Ten aanzien van den doek bovenbedoeld, zal alvorens deze voor anderen beschikbaar is de publicatie van dit voorwerp door den conservator der Ethnologische afdeeling zijn af te wachten.

17. Id. van den Heer A. J. Eijkman, onderwijzer, waarbij d.d. 7 Maart het verzoek gedaan wordt photo's te mogen nemen van een 12-tal historische platen uit de verzameling Bourssé Wils enz. om te dienen tot illustratie van een geschiedenis van Ned.-Indië ten dienste der lagere scholen.

Geen bezwaar, mits een exemplaar van het werk voor de Bibliotheek worde afgestaan.

IV. De Heer Pleyte

a. deelt mede, dat ontvangen werden twee pakken ethnographica, blijkbaar afkomstig van de Beneden-eilanden rivier (Zuid Nieuw-Guinea), welke reeds geruimen tijd onopgemerkt in de localen van de Pakketvaart hadden gelegen. Hij stelt voor bij den Assistent-Resident te Merauke te informeeren wanneer deze voorwerpen verzameld werden en door wien.

Conform.

b. Legt zijn advies over, samen met dat van Dr. Krom, over het artikel „Determineeren van Bodhisatwa's" van den Heer E. F. Jochim. (Not. Febr. V '13).

De Directie gaat met het præadvies der commissie mede dat tegen publicatie adviseert.

c. Brengt mede namens Dr. KROM præadvies uit over de nota VAN VUUREN betreffend den inmiddels aan het Genootschap ten geschenke aangeboden urn uit Celebes (Not. Oct. '12 I *g*). Conform wordt tot de publicatie besloten nadat eenige wijziging zal zijn aangebracht.

d. Legt mede namens Dr. VAN RONKEL het volgende verslag uit over de Arch. Verzameling:

De Commissie in de Februari-vergadering benoemd om verslag uit te brengen nopens de archæologische collectie heeft zich den 22[en] dier maand van haar taak gekweten, en vond aanleiding tot de volgende mededeelingen:

de inventaris over 1912 loopt van de nummers 5212 tot 5264, die van de beschreven steenen van 125—127. Tot de merkwaardige aanwinsten moeten gerekend worden: de schenking van den Heer PAETS TOT GANSOYEN, een mooie bronzen vaas uit Salatiga, gouden plaatjes van den Diëng, van Pananggoengan en een paar koperen platen.

De standcatalogus is gecontrôleerd, naar aanleiding zijner bevindingen bij dien arbeid wenscht de conservator in de vergadering een voorstel ter tafel te brengen. In de bronzenzaal en achter de verzameling beschreven steenen zijn wanden van zgnd. métal déployé gemaakt.

De conservator heeft eenen beredeneerden catalogus der boeddhistische bronzen samengesteld, welke verschijnen zal in het Oudheidkundig Rapport.

Tot verdere opmerkingen vond de commissie geene aanleiding.

e. Id. over het munt- en penningkabinet:

De Commissie in de Februari-vergadering benoemd om verslag uit te brengen nopens de numismatische verzameling heeft zich den 1[en] Maart van haar taak gekweten.

De indruk dien de Commissie verkreeg bij het zien der verstoorde rijen van geldstukken, is van dien aard, dat zij niet mag nalaten er nadrukkelijk op te wijzen, dat daar

de bezoekers tegen de vrij wankele toonkasten leunen en daardoor onwillekeurig de reeksen der munten in de war brengen, het aanmaken van stevige vitrines noodzakelijk is. Die vitrines zullen van spiegelglas voorzien moeten zijn, daar thans vaak de glasruiten worden ingedrukt.

Als aanwinsten der collectie zijn te noemen:

eene medaille der Brusselsche Tentoonstelling en een munt van Assam.

Tot andere opmerkingen vond de commissie geene aanleiding; de bovenstaande bemerking echter moet zij met klem onder de aandacht der Directie brengen.

f. Biedt aan voor publicatie een stuk getiteld: Tanggĕransche Volkstaal.

In de commissie van præadvies worden benoemd de Heeren Rinkes en Rijfsnijder.

V. De Heer Zimmermann

brengt, mede namens Dr. Rinkes, als volgt verslag uit over het beheer van den Penningmeester:

De Commissie, in de Januari-vergadering aangewezen om verslag uit te brengen over het in het afgeloopen jaar gevoerde financieel beheer, heeft zich den 24 Februari 1913 van de haar opgedragen taak gekweten.

Door haar zijn de giro-rekeningen en de deposito-rekeningen nagezien, de bedragen der betrokken renten nagegaan, de quitantien over twee willekeurig gekozen maanden vergeleken met het kasboek en de totalen der maandelijksche uitgaven, opgegeven in den ingedienden staat over het jaar 1912, vergeleken met de in het kasboek voorkomende sommen.

Voorts heeft de Commissie zich overtuigd van de aanwezigheid der deposito-bewijzen ten laste der N. I. Escompto Mij., zijnde de N°. 55/49 en 55/206.

De Commissie wenscht aan te teekenen dat, wat de Girorekening betreft, de chèques N°. 34 en 41 nog niet ter uitbetaling waren aangeboden, daarentegen het bedrag van

chèque N°. 42, dat op ult. December 1912 is uitbetaald, eerst op 1 Januari 1913 werd geboekt, aangezien het eene uitgave betrof, die op de begrooting voor 1913 te huis behoort.

Wat de inkomsten betreft, zou de Commissie nog willen opmerken, dat de geïnde contributies, alsmede de opbrengst van den verkoop der edita door haar niet gespecifieerd zijn nagegaan.

De Commissie constateerde, dat het geldelijk beheer allezins nauwgezet en stipt is gevoerd, en geeft daarom in overweging, den Thesaurier acquit en décharge te verleenen over zijn beheer in 1912.

Ten slotte veroorlooft zij zich nog op te merken, dat het haar wenschelijk voorkomt, om, indien de bewoordingen van het betrokken besluit zulks toelaten, de verzendingskosten van de Rapporten der Oudheidkundige Commissie, evenzeer als de thans reeds opgebrachte drukkosten c. a., aan de Regeering in rekening te brengen.

Deze verzendingskosten hebben over 1912 de somma van *f* 149.20 bedragen.

Conform dit advies wordt den Penningmeester acquit en décharge verleend over zijn beheer over 1912.

VI. De Heer Rinkes

1. deelt mede, dat het 1e en 2e deel van Tjentini verschenen is, in één band, en biedt daarvan elk der directieleden een exemplaar aan. In verband met de gemaakte kosten stelt hij voor den prijs te stellen op *f* 2.50. Conform.

Tevens oppert spreker het denkbeeld

a. deze uitgave gratis aan de inlandsche leden des Genootschap's toe te zenden,

b. in de inlandsche wereld wat meer bekendheid aan het werk te geven. Daartoe werd reeds een Javaansch prospectus vervaardigd waarin tevens de Babad Tjerbon wordt besproken. Gaarne stelt de Directie voor den druk en verspreiding daarvan en ook voor het plaatsen van de

noodige advertentiën fondsen beschikbaar. Nog wordt Dr. RINKES gemachtigd te beschikken over een aantal exemplaren om aan Inlandsche belangstellenden present-exemplaren te sturen.

2. Relateert dat op 1 Maart, den dag waarop de competitie voor de Prijsvraag over de Javaansche dialecten (Not. 1911 p. 110 e.v.) gesloten werd, 32 antwoorden waren binnengekomen en sedert nog 3 andere. Wanneer de jury met haar beoordeelenden arbeid gereed is, zal de Directie worden uitgenoodigd de bij haar binnengekomen verklaringen omtrent de door de inzenders gebruikte motto's te willen bekend maken.

Informatie.

VII. De Heer KROM

a. deelt mede dat de Archæologische verzameling werd verrijkt door een geschenk van den Heer MOQUETTE in den vorm van een bronzen spiegelhandvat gevonden in de nabijheid van den Penanggoengan.

Dankbetuiging.

b. stelt voor den Heer VAN ERP tijdens zijn verblijf in Holland tot buitengewoon lid te benoemen, opdat hij geregeld de edita kan blijven door ontvangen.

Conform.

c. deelt mede, dat andermaal een beschadiging van voorwerpen in de Arch. verzameling te constateeren valt: van den beschreven steen cat. N°. D. 125 is de top los, het schrift is niet beschadigd.

Informatie.

d. legt over voor rondlezing een Nota over de nummering der Archæologische verzameling.

e. Brengt, mede namens den Heer MOQUETTE, als volgt verslag uit over de Ethnographische Verzameling:

De Commissie, benoemd tot opneming der *Ethnographische Verzameling*, kon in de eerste plaats constateeren, dat de nieuwe zaal F geheel gereed is gekomen en op 1 Maart

voor het publiek kan worden geopend; daarenboven zijn ook, volgens mededeeling van den Conservator, alle in deze zaal opgenomen voorwerpen geregistreerd. De opstelling is door den Conservator op de hem eigen smaakvolle wijze geschied, zoodat de Commissie meent, dat een woord van lof voor het in dit opzicht tot stand gebrachte niet mag ontbreken.

De nieuwe zaal was oorspronkelijk, gelijk bekend, voor Nieuw-Guinea bestemd, terwijl in de rest van het Museum, volgens besluit der Directie in Augustus j.l., het systeem van Mr. SERRURIER zou gehandhaafd blijven. In haar laatste vergadering week de Directie intusschen van deze hare vroegere principieele beslissing weder af door te besluiten, dat ook de Molukken in de nieuwe zaal zouden worden opgenomen (Not. Febr. '13 VI *d*), terwijl bovendien de Conservator op ethnographische gronden het begrip Molukken mede tot de residentie Timor en Onderhoorigheden bleek te hebben uitgebreid. Het natuurlijk gevolg van één en ander is, dat geen der in de andere zalen opgenomen groepen meer intact is, daar overal alles wat van Nieuw-Guinea, Molukken en res. Timor afkomstig was, verwijderd is. De groep Godsdienst en Bijgeloof, eertijds in zaal F staande, doch eenigen tijd geleden, gelijk op de vorige vergadering werd medegedeeld, daaruit weggenomen, staat nu gedeeltelijk in de voorzaal C, gedeeltelijk in zaal E, in welke laatste behalve het overschot van de oude groep Woning en Huisraad ook nog het Museum van Makassar een voorloopige plaats heeft gevonden. De Commissie kan zich niet ontveinzen, dat een toestand, waarbij één groote zaal volgens geographisch systeem is ingericht en de rest volgens een groepensysteem, waarbij geen enkele groep meer volledig is, zeer ongewenscht is.

Voorts bevond de Commissie, dat zaal F thans geheel betralied is en dat naast zaal C een buitengalerij is ingericht en voor het publiek opengesteld, waarin de Dajaksche hampatong's en de kanonnen zijn opgenomen.

Gecatalogiseerd werden een 1500 voorwerpen, terwijl plus min. 2000 slips zijn geschreven. Ook is men bezig aan de vervaardiging van een duplicaat-legger van den inventaris der verzameling.

Naar aanleiding van de door de commissie gemaakte opmerking over de rangschikking der voorwerpen, wordt, mede omdat de vergadering niet voltallig is, besloten een bijzondere directievergadering te houden op Maandag 17 Maart des morgens te 8 ure, alleen gewijd aan een bespreking van de vraag of het niet wenschelijk is den reeds lang op utiliteitsgronden gekoesterden wensch van den conservator te vervullen en over te gaan tot een algeheele geographische indeeling der ethnographica.

f. Id. over de Handschriften-verzameling:

De Commissie, benoemd tot opneming van de *Handschriften-verzameling*, trof deze in denzelfden toestand als het vorig jaar aan.

Aanwinsten hadden plaats bij de Javaansche handschriften, n.l. de als N°. 577 ingeschreven kopij van deel IV van Dr. VAN DER TUUK, Kawi-Balineesch-Nederlandsch Woordenboek en bij de lontars, aan welke collectie de nummers 1094—1006, het eerste een „sang hyang hayu", de beide laatste nog niet gedetermineerd, werden toegevoegd. Deze zijn afkomstig van Djasinga.

Voor het overige nam de verzameling niet toe. De Catalogus der Arabische Handschriften, samengesteld door den Conservator, is op het oogenblik zoo goed als geheel afgedrukt.

VIII. De Heer ZIMMERMANN

vestigt er de aandacht op dat de Compagnieskamer niet meer een zoo goed onderhouden indruk maakt als vroeger toen Mevrouw SERRURIER haar zorgen daaraan besteedde.

De Directie zal gaarne trachten verbetering aan te brengen.

IX. De secretaris legt over het volgende, ook door den Heer PLEYTE onderteekend, rapport over de Bibliotheek:

De Commissie in de vergadering van Februari j.l. aangewezen om verslag uit te brengen over het beheer der Bibliotheek gedurende het afgeloopen jaar 1912, heeft zich inmiddels van haar taak gekweten en legt hare bevindingen neder in het navolgend kort relaas.

De Bibliotheek werd gedurende het jaar 1912 op oordeelkundige wijze uitgebreid door aankoop van nieuw verschenen werken, waaronder vooral dezulke die het Oosten en het verre Oosten betreffen, zoomede aangevuld met nog ontbrekende andere boeken. Speciaal werd de aandacht gegeven aan hiaten in de oudere Indische litteratuur.

Aan het drukken van den slipcatalogus werd regelmatig doorgewerkt.

De wijziging van het inbinden van den catalogus naar het Leidsche systeem voldoet uitstekend.

Onder het Inlandsch personeel der bibliotheek zijn eenige mutaties voorgekomen.

X. De voorzitter
biedt namens den Heer J. EINTHOVEN, Directeur van Binnenlandsch Bestuur, voor 's Genootschap's verzamelingen aan een oud koperen trekpot in den vorm van een eend met 3 pooten.

Dankbetuiging.

XI. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der Heeren O. P. BESSELING, A. H. SPAAN, W. HASSELMAN, R. E. SOESMAN en H. TIMMER.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 25 April 1913.

HAZEU, *vice-President.*
v. WETTUM, *Secretaris.*

Notulen van de derde Directievergadering, gehouden op Maandagmorgen 17 Maart 1913.

Aanwezig de Heeren: Dr. G. A. J. HAZEU, vice-president, C. M. PLEYTE, J. P. MOQUETTE, Dr. D. A. RINKES, Dr. N. J. KROM, V. ZIMMERMANN, H. RIJFSNIJDER, en B. A. J. VAN WETTUM, secretaris.

Afwezig de Heeren A. J. baron QUARLES DE QUARLES, president, Dr. PH. S. VAN RONKEL, en J. HOMAN VAN DER HEIDE.

I. De vice-president

opent de vergadering en stelt aan de orde het vraagstuk van de rangschikking der voorwerpen in de Ethnographische verzameling.

Hij memoreert, dat ofschoon zoo recent als in de Julivergadering van het vorige jaar (Not. pag. 65) nog het principe voorzat om de indeeling in systematischen zin, als door wijlen Mr. SERRURIER begonnen, te behouden, daarop reeds aanstonds een uitzondering moest gemaakt worden voor Nieuw-Guinea (id. pag. 67), gevolgd onlangs door een nadere uitzondering voor de Molukken (Not. Febr. '13 VI *d*). Naar aanleiding van de opmerkingen vervat in het verslag der commissie van rapporteurs over het beheer der verzameling in het afgeloopen jaar (Not. 7 Mrt. '13 VII *e*), heeft thans deze vergadering uit te maken of al of niet tengevolge van den drang der omstandigheden moet worden overgegaan tot een consequent doorvoeren van de geographisch-anthropologische indeeling, zooals van het begin af door den conservator, den Heer PLEYTE, werd voorgestaan. De commissie achtte een bestendiging van den momenteel

bestaanden tweeslachtigen toestand beslist ongewenscht, zoodat de Directie voor de keuze staat, om òf terug te gaan, òf zich, onder zekere voorwaarden, geheel voor het plan PLEYTE te bekennen.

Dr. HAZEU doet daarna voorlezing van een over dit onderwerp binnengekomen schrijven van het buitengewoon lid Dr. N. ADRIANI, die tot bijwoning dezer bijeenkomst was aangezocht, doch verhinderd was persoonlijk zijn gevoelen mede te deelen.

Naar de meening van Dr. ADRIANI heeft, hoeveel er ook in theorie voor het systeem SERRURIER te zeggen valt, de practijk sindsdien duidelijk aangetoond dat de geographische rangschikking der ethnographica het ware is. Voor een particulier kabinet van een ethnoloog is zeker de andere methode de ware, maar een openbaar Museum is, hoewel voor ethnologen een goudmijn, toch niet een speciaal voor hen ingericht studeerhuis, waar het publiek geen raad mêe weet en geen weg in vindt. Wil men de ethnologen tevreden stellen, dan fotografeere men de representatieve voorwerpen uit elke cultuurperiode en plakke die naast elkaar, met aanduidingen om het vinden der voorwerpen gemakkelijk te maken. Met zulk een klapper kan een ethnoloog tevreden zijn.

Nadat de Heer PLEYTE op zich genomen heeft:

a. de geheele omschikking in geographischen zin, behoudens force majeure, met ult. 1913 gereed te hebben.

b. geen afdeelingen of zalen van het Museum voor dat doeleinde af te sluiten, dat de doorgang van bezoekers wordt belemmerd.

c. in elk geval de rangschikking ten einde te zullen brengen, besluit de Directie den conservator te machtigen de geografische indeeling consequent door te voeren, mits voldaan worde aan de even vermelde voorwaarden. Tevens geeft de vergadering haar sanctie aan den door den conservator ingestelden maatregel om het Museum 's Maandags voor het publiek te sluiten om een, vooral na het druk bezoek op Zondag, hoog noodigen schoonmaak te ondergaan.

Echter acht zij het wenschelijk, dat overigens de hand gehouden worde aan het gebruik om 's Genootschaps gebouw reeds om 8 uur 's morgens te openen en om één uur 's middags te sluiten.

Nadat nog is gereleveerd, dat door dezen grooten omkeer het door de zorgen van Mevrouw SERRURIER tot stand gekomen gedeelte van den catalogus bewerkt naar de oude rangschikking dringend verandering behoeft, waarin mede door den Heer PLEYTE zal worden voorzien, die zich voorstelt den nieuwen catalogus te doen bestaan uit afzonderlijke deelen voor elke zaal met daarnevens een beknopten leiddraad voor den algemeenen bezoeker in den trant van den goed voldoenden Gids voor de Schatkamer, wordt de vergadering door den vice-president gesloten, met een woord van waardeering voor de promptheid waarmede de rangschikking van de nieuwe zaal op zoo doeltreffende en smaakvolle wijze is tot stand gekomen.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 25 April 1913.

HAZEU, *vice-President.*

v. WETTUM, *Secretaris.*

Notulen van de vierde Directievergadering, gehouden op Vrijdag 28 Maart 1913.

Deze buitengewone vergadering werd door den Voorzitter belegd met het doel de Directie in de gelegenheid te stellen het Eerelid den Heer J. W. IJZERMAN mededeelingen te hooren doen naar aanleiding van een door hem ondernomen oudheidkundige reis op Java.

Aanwezig de Heeren: A. J. baron QUARLES DE QUARLES, voorzitter, Dr. G. A. J. HAZEU, vice-president, C. M. PLEYTE, J. P. MOQUETTE, Dr. N. J. KROM, J. HOMAN VAN DER HEIDE, V. ZIMMERMANN, H. RIJFSNIJDER en B. A. J. VAN WETTUM, secretaris.

Afwezig de Heeren Dr. PH. S. VAN RONKEL en Dr. D. A. RINKES.

Behalve door het genoemde Eerelid den Heer J. W. IJZERMAN wordt de vergadering ook bijgewoond door het Eerelid Mr. J. G. POTT.

I. De Voorzitter

opent de vergadering en heet den Heer IJZERMAN welkom in deze buitengewone vergadering.

De Heer IJZERMAN

betuigt zijn dank voor de bereidwilligheid waarmede de Directie heden is samengekomen tot aanhooring en overweging van hetgeen door hem zal worden medegedeeld. Hij zegt blij te wezen Indië weêr teruggezien te hebben en te hebben kunnen opmerken, dat het wetenschappelijk en het sociaal leven hier een krachtige beweging voorwaarts maken.

Spreker heeft Java in de lengte doorkruist en is daarna overgestoken naar Bali, om persoonlijk de plaatsen te bezoeken die de Nederlanders bij hun eerste komst in Indië in de jaren 1596 en 97 hebben aangedaan. Van uit Batavia bezocht hij daartoe eerst oud-Bantam, waar hij aangenaam verrast werd door het restauratiewerk dat daar verricht was. Naar zijne meening moet met dit schoone werk worden voortgegaan ook op ander historisch gebied dan den Compagnies- en Hindoe tijd.

Bij zijn studiën in Nederland in het Rijksarchief, betreffende de gezantschappen naar het hof van Mataram, op instigatie van Prof. Mr. J. E. Heeres begonnen, was hij herhaaldelijk gekomen tot de vraag, waar de verschillende Kratons waren gelegen, waarbinnen onze gezanten ontvangen werden. Tot oplossing van die vraag was hij thans naar de Vorstenlanden gegaan om aan de hand van hem reeds bekende gegevens te trachten vast te leggen wat nog van deze monumenten was overgebleven. Hij werd daarbij op de meest welwillende wijze geholpen door den Heer J. H. Liefrinck, Resident van Djokjakarta.

In Demak bezocht hij, vergezeld door de Regenten van Demak en Koedoes, de oude Kraton van Proewata, aan de overzijde der groote rawah, en trof daar nog de fundeeringen en een gedeelte van den muur van het oude vorstenverblijf aan (photo).

Na Demak kwam Padjeng aan de beurt, dat bezocht werd in gezelschap van den Assistent-Resident P. W. Jonquière en den Regent-Politie Raden Toemenggoeng Karto Negoro. Hier werden de fondamenten gevonden van de poeri en de ommuurde Kotta die door tusschenkomst van eerstgenoemde werden opgemeten en in kaart gebracht. Bewaarheid werd gevonden wat in de Babad tanah djawi gezegd wordt, dat Arabische graven binnen den stadsmuur werden gebracht. Deze graven werden aangetroffen (photo's), ook restes van de messigit.

In Passar Gedé was nog veel over. Duidelijk waren

poeri en stad te onderscheiden. De situatie zal worden opgenomen en vastgelegd onder leiding van den Resident met medewerking van het Hoofd van het Pakoe-alam'sche huis, diens oom Pangeran NOTO-DI-REDJO en Dr. WAHIDIN. Tot vergelijking van den bestaanden en den vroegeren toestand kan wellicht dienen een in het Rijksarchief aangetroffen kaart door RIJCKLOF VAN GOENS gemaakt tijdens diens verblijf ter plaatse als gezant.

In Plèrèd en Kërto werden weinig overblijfselen van de Kratons meer gevonden, doch nog zooveel dat de plaats er van topographisch vastligt. Te Plèrèd was het volk bezig de laatste fundeeringen uit te graven om die tot cement gestampt te verkoopen. Het is dus hoog tijd dat worde opgenomen wat er nog over is.

Te Kartosoero was nog van de oude poeri een 3 Meter hooge ringmuur aanwezig en werden de fundeeringen van verschillende muren nog aangetroffen. Daarom werd hiervan evenals elders een platte grond gemaakt met beschrijving welke bij een voortgezet methodisch onderzoek zal kunnen worden gebruikt.

Naar spreker's opvatting zou het onderzoek in de Vorstenlanden zich niet moeten beperken tot de Kratons alleen, maar zich moeten uitstrekken tot alle monumenten uit de Inlandsche geschiedenis. Deze arbeid zou zeker van Inlandsche zijde veel sympathie vinden, speciaal in deze tijden van opleving. Daarom zal het overweging verdienen, dat het Bataviaasch-Genootschap onmiddellijk zich in verbinding stelt met den Resident van Djokjakarta, zoodat de eerste uitkomsten betreffende Pasar Gedé naar Batavia worden opgezonden, en verder worde nagegaan wat in die residentie op dit gebied van belang is.

Een ander punt dat referent in dit verband van gewicht lijkt en waarop hij door den Regent van Demak werd opmerkzaam gemaakt, is het vastleggen en beschrijven van toestanden en regelingen zooals zij op het oogenblik in de Kratons te Djokja en Solo bestaan. Men is daar in een

zoodanig stadium van overgang dat waarschijnlijk na 25 jaren weinig meer van het tegenwoordige zal over zijn.

Thans terugkomende op zijn uitgangspunt, Bantam, spreekt de Heer IJzerman zijn volle waardering uit voor het werk dat daar verricht wordt. De betrekkelijke nota van de hand van den Heer Pleyte werd door hem gelezen. Spreker acht het zaak dat een geheele monographie gewijd worde aan oud-Bantam, waarin alle beschikbare gegevens wetenschappelijk worden verwerkt. Hij legt een afdruk over van een ouden plattegrond van Bantam van omstreeks 1640 aangetroffen in de Villa Castello te Florence. Calques van deze kaart en een andere in het Archief te 's Hage berustende zullen gaarne aan het Genootschap worden afgestaan.

Referent doet dan rondgaan verschillende kaarten en platte gronden, waaronder van de graven te Pasar Gede en te Imogiri.

Een groot portret wordt aangeboden van spreker's ouden, onlangs overleden, vriend Cephas, als van iemand wiens naam nauw aan dien van het Genootschap is verbonden.

Ten slotte doet de Heer IJzerman melding van een bezoek aan een Hindoe-monument te Songgo-riti, dat naar hij vermoedt eenig in zijn soort is. Om een warme bron is een put gebouwd met een omgang, gekroond door een klein tempeltje. Uit de overgelegde photo's blijkt dat daarvan niet zeer veel is overgebleven en dat dit weinige in hoogst bouwvalligen toestand verkeert.

De Heer Pott

doet spreker de vraag of hij verwacht dat dit Mohamedaansch-archeologisch onderzoek zal moeten gepaard gaan met opgravingen en zoo ja, of dan geen bezwaren zullen worden ontmoet in verband met vrees of anderszins van Inlandsche zijde.

De Heer IJzerman antwoordt in bevestigenden zin, wat de noodzakelijkheid van opgravingen betreft, doch meent dat juist de eerbied dien de Javaan in het algemeen voor

Mohamedaansche oudheden heeft, veel meer dan voor Hindoe-monumenten, eer aan de onderzoekingen zal ten goede komen.

De Voorzitter dankt spreker voor zijn belangrijke mededeelingen, voor de aangeboden photo's en de gelegenheid om van de andere vertoonde bescheiden calques te nemen, en geeft hem de verzekering dat de gedane voorstellen en vingerwijzingen door de Directie zullen worden in overweging genomen en als het eenigszins kan zullen worden gevolgd.

Daarop wordt de buitengewone vergadering gesloten en opent de Voorzitter de gewone vergadering.

Aanwezig zijn dezelfde Heeren als voren, met uitzondering van den Heer IJZERMAN.

II. De Heer KROM

relateert dat door een zekeren Heer J. SARLUY, tijdelijk te Weltevreden vertoevende, een Atjehsche brief aan het Genootschap wordt te koop aangeboden, voor een som van *f* 100.— Uit een begeleidende verklaring van Prof. SNOUCK HURGRONJE blijkt dat het stuk weinig of geen historische waarde heeft. Hij geeft dus in overweging niet op het aanbod in te gaan.

Conform.

III. De Heer PLEYTE

treedt in bespreking over den tijd dat het Museum voor het publiek geopend behoort te wezen in verband met de eischen die kunnen worden gesteld aan het toezicht houdend Europeesch en Inlandsch personeel.

Besloten wordt dat als regel, behalve 's Maandag's, wanneer het Museum gesloten is voor de noodzakelijke reiniging, de Goudkamer zal geopend zijn van 8 tot 1 uur en het overige deel van het Museum van 8 tot 2 uur. Alleen 's Zondags wordt reeds om 12 uur gesloten, behalve in de leeszaal en de bibliotheek die tot 1 uur openblijven. Aan het een en ander zal publiciteit worden gegeven, behalve door wijziging van de geregelde advertenties, door het plaatsen van borden aan den ingang van het Museum-terrein.

IV. De Heer MOQUETTE

brengt aan de orde den aanmaak van nieuwe vitrines voor de numismatische verzameling naar aanleiding van hetgeen daarover werd opgemerkt in het in de vorige vergadering uitgebracht verslag over die collectie.

De Directie besluit de bestelling uit Duitschland en keuze van de nieuwe vitrines geheel over te laten aan de Heeren MOQUETTE en ZIMMERMANN, welke laatste op zich neemt met de betrokken firma in Hamburg in correspondentie te treden.

V. De vice-president

deelt mede, dat tengevolge van de opheffing der afdeeling B van het Gymnasium Willem III de Heer PLEYTE op ultimo Juni van dit jaar ontheven zal zijn van zijn ambt als Leeraar aan die onderwijsinstelling. In verband met den in het bekende voorstel tot vergrooting der subsidie door de Directie aangegeven wensch, dat op den duur door de Regeering deskundige ambtenaren worden benoemd en ter beschikking gesteld van het Genootschap om het beheer der verschillende collecties op zich te nemen, stelt spreker voor gebruik te maken van de gelegenheid die zich aanbiedt om de hand te leggen op een bekwaam ethnoloog die reeds geheel voor zijn moeilijke taak berekend is, en aan de Regeering het verzoek te doen den Heer PLEYTE te benoemen tot Ambtenaar voor de Ethnographie en hem toe te voegen aan 's Genootschap's Directie.

De Heer KROM dringt er op aan dezelfde zaak aanhangig te maken voor de oudheidkundige verzameling, althans principiëel, omdat hierbij natuurlijk niet zoo'n groote spoed noodig is.

De Heer MOQUETTE stelt voor, indien de archæologische collectie reeds thans genoemd wordt, tezelfder tijd de aanvraag voor een ambtenaar voor het muntkabinet te doen.

De Directie besluit conform het voorstel van den vice-President, dus tot verzoek aan de Regeering om toevoeging van een ambtenaar voor de ethnologie in den persoon van

den Heer PLEYTE, met voorbrenging tevens van de noodzakelijkheid om ambtenaren in opleiding te doen nemen behalve voor de ethnographische ook voor de oudheidkundige en numismatische collecties, zulks om in vroeg of laat te ontstane vacatures te voorzien. De Bibliotheek blijft voorloopig buiten beschouwing.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 25 April 1913.

HAZEU, *vice-President.*

v. WETTUM, *Secretaris.*

Notulen van de vijfde Directievergadering, gehouden op Vrijdag 25 April 1913.

Aanwezig de Heeren: Dr. G. A. J. HAZEU, vice-president, Dr. PH. S. VAN RONKEL, C. M. PLEYTE, J. P. MOQUETTE, Dr. N. J. KROM, J. HOMAN VAN DER HEIDE en B. A. J. VAN WETTUM, secretaris.

Afwezig de Heeren A. J. baron QUARLES DE QUARLES, voorzitter, Dr. D. A. RINKES, V. ZIMMERMANN en H. RIJFSNIJDER.

De Notulen der vorige vergaderingen, zijnde die van 7, 17 en 28 Maart, worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De vice-President

brengt ter tafel de volgende uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

a. Renvooi van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 28 Januari 1913 N°. 1447, met ter kennisneming het Oudheidkundig Verslag over het 4e kwartaal van 1912.

Retour.

b. Id. 4 Maart 1913 N°. 4635, met ter kennisneming een beschrijving der steenen voorwerpen bij de pasangrahan op het Diëng-plateau door E. A. SELL, assistent bij de Oudheidkundige Commissie.

Retour.

c. Id. van 11 Maart d. a. v. N°. 6159, met een beschrijving van de oudheden in de residentie Banjoemas door denzelfde.

Retour.

d. Id. 5 April j.l. N°. 8533, met een beschrijving der oudheden in de residentie Pekalongan (met uitzondering van de afd. Brĕbĕs) door denzelfde.

Retour.

e. Id. 15 April j.l. N°. 9082, met het Oudheidkundig Verslag over het eerste kwartaal van 1913.

Retour.

f. Dr. N. J. Krom, Nota aangaande het systeem van nummering in de Archæologische Verzameling, van den volgenden inhoud:

Gelijk bekend is, onderscheidt de wijze van nummering der in de Archæologische Verzameling opgenomen voorwerpen zich van de Ethnographische Verzameling daardoor, dat terwijl in die laatste de voorwerpen met één doorloopend nummer, hun inventaris-nummer, worden ingeschreven, de archæologica behalve hun inventaris-nummer ook nog een zoogenaamd catalogus-nummer krijgen. Bij dit laatste wordt de catalogus-Groeneveldt tot grondslag genomen en krijgt het nieuwe voorwerp hetzelfde nummer als dát voorwerp bij Groenevldt, dat er het meest op lijkt, met ter onderscheiding een *a*, *b* of andere letter, voorzoover dat door de aanwezigheid van meerdere stukken van gelijken aard noodig gemaakt wordt.

Dit systeem had ongetwijfeld eenige waarde, toen de opstelling er nog een van soort bij soort was en dus nummer 10*a* ook werkelijk naast N°. 10 te staan kwam, om later op zijn beurt weer 10*b* naast zich te krijgen. Nu echter de steenen beelden geographisch gerangschikt zijn, heeft het al heel weinig zin meer, daar 10*a* nu wellicht in een geheel ander deel van het Museum staat dan 10. Daarenboven is een groote schaduwzijde, dat men altijd gebonden blijft aan de bij Groeneveldt voorkomende types. Komt er nu eens iets nieuws binnen van geheel anderen aard en in Groeneveldt's tijd nog niet in de verzameling aanwezig, dan is men ge-

noodzaakt tóch een hoofdnummer te zoeken, waar het dan tenminste nog zoo'n beetje op lijkt. Dat zoo iets intusschen min of meer verwarring sticht, spreekt vanzelf. Zoo moest b. v. dezer dagen een beeld van Maitreya ingeschreven worden, terwijl tot nu toe geen steenen Maitreya's in de collectie aangetroffen werden. De conservator was toen genoodzaakt deze nieuwe aanwinst een catalogusnummer te geven naar een ander Bodhisattva-beeld, dat er nog het meest op leek, maar in den grond der zaak met Maitreya niet het minste had uit te staan.

Werkt dus een dergelijk systeem reeds door zijn gedwongen onwetenschappelijkheid schadelijk, de verwarring wordt bepaald heilloos, wanneer de inschrijving zonder de noodige nauwkeurigheid geschiedt en niet precies wordt nagegaan welke *a*-, *b*- enz. nummers reeds vergeven zijn. Dan krijgen allerlei voorwerpen, zelfs heele reeksen, nummers, die reeds door andere gedragen worden. Dat dit geen denkbeeldig bezwaar is, blijkt uit de lange lijst overnummeringen, op een der vorige vergaderingen door ondergeteekende aangeboden, die alle noodzakelijk waren, omdat nummers dubbel voorkwamen. Daarbij komt dan ook nog, dat over het al dan niet tot zeker type behooren van nieuwe aanwinsten, verschil van opinie kan bestaan en opeenvolgende conservatoren zich verplicht kunnen voelen hun meening, voorzoover van die huns voorgangers afwijkende, in een nieuw nummer tot uiting te brengen.

De reden, waarom ondergeteekende meent, op dezen misstand speciaal de aandacht te moeten vestigen, is gelegen in de bij de laatstelijk ondernomen contrôle van den standcatalogus opgedane ervaring. Door onzekerheid in de nummering waren niet minder dan ruim twee honderd vijftig voorwerpen eenvoudig niet te vinden. Nu zullen die voorwerpen zeker wel niet alle gestolen of op andere wijze verdwenen zijn, doch ongetwijfeld onder verkeerde nummers nog ergens in de verzameling schuilen. Een feit is het echter, dat wanneer ze bij voorkomende gelegenheden eens

noodig zijn, ongeveer 6 % der verzameling niet te voorschijn te brengen is.

Al deze nadeelen van het verouderde en door de andere opstelling vrijwel zinloos geworden systeem van nummering, geven ondergeteekende aanleiding tot het voorstel, voortaan met de totnutoe gevolgde wijze van behandeling te breken en de voorwerpen, evenals bij de Ethnographische Verzameling, uitsluitend in te schrijven met één doorloopend nummer, het inventaris-nummer, dat uit den aard der zaak onveranderlijk is en slechts éénmaal aan één voorwerp gegeven wordt.

De thans reeds aanwezige voorwerpen kunnen voorloopig hun dubbel nummer behouden, om dan later, met name wanneer de tegenwoordige catalogus uitverkocht is, in den eventueelen nieuwen catalogus naar hun inventarisnummer benoemd te worden.

In dit verband dient er tevens op gewezen te worden, dat de voorraad catalogi binnen afzienbaren tijd uitgeput zal zijn en dat, waar de eventueele samenstelling van een nieuwen of herziening en uitbreiding van den ouden, benevens de druk, geruimen tijd vorderen zal, het naar het oordeel van ondergeteekende op den weg der Directie ligt reeds thans haar gedachten over eventueel te nemen maatregelen te laten gaan.

Conform. Besloten wordt reeds aanstonds een kleinen catalogus het licht te doen zien in den trant van den Gids der Schatkamer door den conservator der Ethnographische collectie samengesteld. Dr. KROM neemt welwillend op zich aan deze publicatie te beginnen zoodra na de aanstaande Museumverbouwing de nieuwe opstelling der archæologica gereed zal zijn. Evenzoo doet deze conservator toezegging dat hij langzamerhand tusschen zijn ambtelijke bezigheden door de hand zal leggen aan den grooten catalogus zijner verzameling, een werk waarmede wel jaren gemoeid zullen zijn.

II. Neemt in behandeling de onderstaande inmiddels binnengekomen bescheiden:

1. Gouvernementsbesluit van 26 Maart 1913 N°. 71, houdende bepaling dat het bedrag van *f* 1500.— 's jaars, dat bij besluit van 17 Juli 1905 N°. 26 ten behoeve van de publiceering door het Genootschap van de driemaandelijksche rapporten der Oudheidkundige Commissie beschikbaar gesteld is, voor het jaar 1912 verhoogd wordt met *f* 1660.— en derhalve geacht wordt te zijn gebracht op *f* 3160.—.

Informatie.

2. Missive van den Gouvernements Secretaris van 19 Februari 1913 N°. 453, met aanbieding, onder verzoek om terugzending na gemaakt gebruik, tot publiceering desgewenscht in 's Genootschap's Tijdschrift, van een nota van toelichting betreffende het landschap Boeket (Atjeh).

Benoemd worden in de commissie van præadvies de Heeren Hazeu en Pleyte.

3. Gouvernementsrenvooi van 12 April j.l. N°. 10164, t. g. v. een Ministerieele dépêche van 7 Februari t. v. afd. A[I] N°. 82/345, met aanbieding van eenige publicatiën der Commissie voor 's Rijks geschiedkundige Publicatiën.

Bibliotheek.

4. Missive van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 7 Maart j.l. N°. 4077, met verzoek om mededeeling of voor de verzameling van het Genootschap wordt prijsgesteld op het in bewaring geven van vier door den Wakil Soeltan Sepoeh Tjirebon aan het Gouvernement van Ned.-Indië ten geschenke aangeboden poesaka-batikans.

Gaarne aanvaarden.

5. Renvooi van denzelfden van 15 April j.l. N°. 9406, t. g. v. een missive van den Assistent-Resident van Salatiga van den 4[en] t. v. N°. 3749/68, meldende dat door den Inlander Amatdrais bij het graven in de dessa Bandoeng, distr. Ambarawa, zijn gevonden 2 koperen en 4 bronzen

presenteerbladen, waarvan 2 zijn voorzien van gegraveerde figuren volgens bijgaande teekeningen.

De twee gegraveerde bladen opvragen, de andere niet.

6 Id. 12 Maart t. v. N°. 6447, t. g. v. een missive van den Resident van Kedoe van 28 Februari j.l. N°. 1578/10, met 32 zilveren munten en 13 koperen geldstukken zoomede een zilveren knop, gevonden door twee kinderen uit de dessa Soemberagoeng (Magelang).

Zonder belang voor de collectie.

7. Id. 25 Maart 1913 N°. 7524, t. g. v. een missive van den Resident van Semarang van 15 Maart t. v. N°. 5976/68, houdende mededeeling dat door eenige lieden van dessa Winong onderdistr. Pegandon, afd. Kendal, op de begraafplaats een steenen beeld werd opgegraven als nevensgaande photo.

Overnemen voor de verzameling.

8. Aanbieding van eenige zeekaarten enz. door den Commandant der Zeemacht bij missives van 7 Maart en 7 April j.l. N°s. 2487 en 3499.

In de verzameling.

9. Id. van eenige dagbladen, enz. door den Directeur van Justitie bij missive van 14 Maart j.l. N°. 3832.

Bibliotheek.

9*a*. Missive van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden van 1 April 1913 N°. 1879/8, met afschrift-schrijven van den Controleur van Saleyer van 22 Maart t. v. N°. 341/8, over de vondst te Tile-Tile. (Not. 7 Maart 1913 III 7*a* en 11).

Rondlezing.

10. Besluit van den Resident van Djokjakarta van 8 Maart j.l. N°. 2616/2, houdende benoeming van H. M. L. Rothe tot opziener bij de Hindoe-bouwvallen te Prambanan.

Informatie.

11. Missive van den Assistent-Resident van Magetan van 2 April j.l. N°. 1416/25, met een bij de sawahbewerking gevonden ring.

Voor Leiden bestemmen.

12. Missive van den Assistent-Resident van Wonosobo van 21 April j.l. N°. 1600/10, met eenige gouden en andere voorwerpen door den Inlander AMATNANGIN van Windoesari, onderdistr. Ketosobo, distr. Garoeng, gevonden bij het graven in den grond.

Overnemen tegen de geschatte waarde van ƒ 130.15.

13. Id. van 21 April 1913 N°. 1601/10, houdende toezending van de voorwerpen bedoeld bij zijn schrijven van 25 Juli 1912 N°. 3099/10 met uitzondering van den steen, die volgens den Heer LEYDIE MELVILLE geen oudheidkundige waarde heeft.

Vermits onder deze archæologica de gouden tempelplaatjes een hoogst belangrijke vondst zijn, wordt op voorstel van Dr. KROM besloten in plaats van de geschatte waarde van ƒ 2.— een bedrag van ƒ 20.— te zenden.

14. Missive van den Assistent-Resident van Zuid Nieuw-Guinea van 25 Maart j.l. N°. 311, met toezending van 2 z.g. versche koppen van gesnelde Papoea's. Verzocht wordt om mededeeling aan welke instelling nog dergelijke exemplaren toegezonden kunnen worden.

Daarvoor aan te wijzen het Zoölogisch Museum te Buitenzorg.

15. Missives van den Directeur der Landsdrukkerij van 12 en 22 April j.l. N$^{os.}$ 148 en 164/E, houdende opgave en quitantie van het kostende der publicatie Daghregister 1680.

Informatie.

16. Schrijven van den Heer E. F. JOCHIM te Soekaboemi van 25 Maart j.l., met verzoek om afschrift der præadviezen

in zake zijn stukje over determineering van Bodhisatwa's. (Not. 7 Maart '13 IV *b*).

Reeds toegezonden.

17. Schrijven van den Heer MARTINUS NIJHOFF te 's Gravenhage van 25 Maart j.l., houdende erkenning van ontvangst van een wissel voor 's Genootschap's debet over 1912.

Informatie.

18. Aanbieding door den Vertegenwoordiger in N. I. van de Billiton-Maatschappij, bij schrijven van 10 Maart j.l. N°. 1545, van het jaarverslag 1911/1912.

Bibliotheek.

19. Schrijven van het Institut de Sociologie te Brussel van 25 Maart j.l., van den volgenden inhoud:

Een korrespondent van het „Intermédiaire sociologique", Dr. W. SCHULTZ (Sieveringerstrasse 149, Weenen, XIX, 5, Oostenrijk) bemoeit er zich mede al de letterkunde betreffende de raadsels in alle landen der wereld, te verzamelen. Hij bezit reeds een omvangrijke dokumentatie aangaande dit ontwerp, maar hij zou zich graag in betrekking stellen met de personen in elk land, die zich deze quaestie tot specialiteit gemaakt hebben. 't Is daarom dat ik mij veroorloof U zijne aanvraag mede te deelen, U biddende deze aan de leden Uwer maatschappij, die zich bijzonderlijk met dit speciaal gebied der volkskunde bezig houden, over te maken. Met het oog op een wetenschappelijk- internationale samenwerking, ware het uiterst wenschelijk dat de leden Uwer maatschappij, wie de vraag aangaat, zich rechtstreeks in verbinding stellen met den Heer Dr. SCHULTZ, die hun verdere inlichtingen over zijne dokumentatie en voornemens geven kan.

Aan Dr. SCHULTZ zullen 's Genootschaps edita waarin over Inlandsche raadsels gehandeld wordt worden opgezonden. Een korte inhoud van bovenstaand schrijven zal op de kaft van het Tijdschrift worden afgedrukt.

20. Schrijven van den Heer D. DE RUIJTER, te Widodaren, van 10 April j.l., met verzoek om inlichtingen omtrent een grooten steen, de Watoedodol, liggende op den grooten postweg van Banjoewangi naar Sitoebondo.

De door Dr. KROM gegeven inlichtingen opzenden.

III. De Heer KROM

a. brengt ter tafel een Çiwaïtisch beeldje, bij de laatste opgraving op den Diëng gevonden, dat aan de Regeering voorgesteld is aan het Genootschap ter bewaring af te staan.

b. stelt voor, krachtens opdracht van Not. Aug. '12 II 3, den Heer A. TH. VAN DER MEULEN, in ruil voor den ontvangen spuier en Brahmakop, af te staan een der koppen van Boroboedoer en een der daarvoor in aanwerking komende bronzen beeldjes.

Conform.

c. biedt aan voor het Tijdschrift: Epigraphische Aanteekeningen I—III.

Benoemd in de commissie van præadvies de Heeren MOQUETTE en PLEYTE.

d. stelt voor de Transcripties Dr. BRANDES, bestemd voor Verhandelingen LX, met het oog op den langen duur van het corrigeeren den proeven, reeds nu voor de helft uit te geven en de rest later te laten volgen.

Conform.

e. stelt voor het buitengewoon lid Dr. F. DE HAAN, naar aanleiding van de voltooiing van zijn standaardwerk Priangan, tot Eerelid te benoemen.

Conform.

IV. De Heer MOQUETTE

a. legt over zijn præadvies in zake het werk over Nias van den Controleur E. E. W. G. SCHRÖDER (Not. 7 Maart '13 III 4).

Met dat van den Heer PLEYTE, zie hieronder, aan den 3en adviseur den Heer VAN RONKEL.

b. doet het voorstel aan de conservatoren van de numismatische en oudheidkundige collectie's, evenals zulks het geval is met den bibliothecaris, den secretaris en den penningmeester, een maandelijksch honorarium toe te kennen van *f* 100.— De Heer MOQUETTE stelt uitdrukkelijk bekend dat hij persoonlijk van zoodanige bepaling geen gebruik wenscht te maken.

Conform, bij wijze van tijdelijken maatregel reeds aanstonds met ingang van 1 April 1913, onder nadere goedkeuring van de eerstvolgende Algemeene Vergadering, die daartoe art. 12 van het Algemeen Reglement in den bedoelden zin zal aan te vullen hebben.

V. De Heer PLEYTE

a. vraagt goedkeuring op den aankoop tusschentijds voor *f* 570.— van eenige gouden poesaka's afkomstig van de Soppengsche vorstenfamilie, te weten 1 lans, 1 armband, 2 amuletten voor rug en borst, 1 halssieraad (keten met filigraan platen) en 5 knoopen.

Conform.

b. id. voor *f* 40.— van een zwaard gezegd afkomstig van Sultan MAHMOED BADROE'DDIN van Palembang.

Conform.

c. deelt mede dat de Heer W. J. COENEN, Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, zijn bemiddeling aangeboden heeft tot vervanging van de bij de verzending herwaarts gebroken voorwerpen afkomstig uit het Makasser-museum. Genoemde hoofdambtenaar stelde tevens in uitzicht de in bewaring geving van de achterhaalde Rijkssieraden van Boni.

Informatie.

d. biedt aan eenige door bemiddeling van den Heer C. HEIJNE, chef-conservater van het Museum van Nijverheid en Handel te Buitenzorg, namens M. AMDJAH, Mantri bij het Herbarium bogoriënse, ten geschenke aangeboden voorwerpen van Serawak.

Dankbaar aanvaarden.

e. biedt aan namens den Heer W. P. B. van Bijlert, Inspecteur der Opiumregie alhier, eenige ethnogr. voorwerpen afkomstig van de Mimika baai en verzameld door de Engelsche expeditie naar het Sneeuwgebergte (Nieuw-Guinea) onder Mr. Goodfellow.

Dankbetiuging.

VI. De Heer van Ronkel

deelt mede, dat zonder begeleidend schrijven van Prof. Poensen ontvangen werd een Javaansch handschrift, met Arabische letters, waarvan nog niet is uitgemaakt of het een geschenk is of een terugzending.

Informatie.

VII. De Secretaris

deelt mede, dat op den 6[en] April, overeenkomstig het voorkomende in Not. Dec. '12 VI *d*, aan Prof. Kern een telegram afging, luidende „Bat. Genootschap huldigt zijn Eerelid als nestor Indologische wetenschap".

Informatie.

VIII. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der Heeren S. Wächter, E. F. Jochim, B. A. Dijkman, H. Bousquet, Mr. J. H. L. Bergsma, H. C. A. G. de Vogel, W. F. G. Derx, Mr. J. Elshout, F. Weiffenbach, Mr. G. Vissering en D. E. van Galen.

En worden tot lid benoemd de Heeren J. J. G. Kruseman, Controleur B. B. te Amboina, A. J. Eijkman, Onderwijzer te Weltevreden, H. A. van Drongelen, Resident van Kediri, Mr. J. G. Milius, Landraadvoorzitter te Toeban, Mr. O. van Bockel, id. te Magelang, J. van Aalst, Resident van Soerabaja, Mr. C. J. D. Herman, te Weltevreden, Mr. A. J. A. Kollmann, Raadsheer te Weltevreden, Mr. A. A. van Oven, Notaris te Tangerang, Mr. G. W. A. van Opperaay, Landraadvoorzitter te Garoet, A. Mulder, Assistent-Resident te Malang, Mr. G. G. van Kleeff, Landraadvoorzitter te

Kendal, Mr. C. H. van Traa, Landraadvoorzitter te Sindjai en Dr. B. Schwarzwald, Officier van Gezondheid te Makasser.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 30 Mei 1913.

QUARLES de QUARLES, *President.*

v. WETTUM, *Secretaris.*

Notulen van de zesde Directievergadering, gehouden op Vrijdag 30 Mei 1913.

Aanwezig de Heeren: A. J. baron QUARLES DE QUARLES, president, Dr. G. A. J. HAZEU, vice-president, Dr. PH. S. VAN RONKEL, C. M. PLEYTE, J. P. MOQUETTE, Dr. N. J. KROM, V. ZIMMERMANN, J. HOMAN VAN DER HEIDE en B. A. J. VAN WETTUM, secretaris.

Afwezig de Heeren Dr. D. A. RINKES en H. RIJFSNIJDER.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 25 April, worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De President

brengt ter tafel de volgende uit de rondlezing terugontvangen stukken:

Bijlage D van het Oudheidkundig verslag over het eerste kwartaal 1913.

Retour aan het Departement van Onderwijs en Eeredienst.

II. Neemt in behandeling eenige tusschentijds ingekomen stukken:

1. Nota van de Algemeene Secretarie van 22 April j.l. N°. 7069/10027, met aanbieding van een exemplaar van deel VIII (4e aflevering) en deel II (2e gedeelte) van het werk „Nova-Guinea", Résultats de l'expédition scientifique Néerlandaise à la Novelle-Guinée.

Bibliotheek.

2. Nota's van de Batavia-afdeeling der Algemeene Secretarie van 21 April en 16 Mei j.l. Nos. 49 en 65, handelende

over het krachtens Gouvernements Besluit van 19 Mei 1886 N°. 2/C bestemmen van 25 exemplaren van het Daghregister aan de Regeering.

Het bedoelde aantal exemplaren werd reeds aan de Alg. Secretarie aangeboden.

3. Besluit van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 28 Mei j.l. N°. 8587, tot aankoop ten behoeve van het Ethnographisch Museum te Leiden van den gouden ring bedoeld bij Not. April '13 II 11.

Informatie.

4. Missive van denzelfde van 7 Mei t. v. N°. 7296, met aanbieding tot kennisneming, en verzoek om latere terugzending, van een door den Heer J. J. DE VINK toegezonden geschrift in duplo, één in Latijnsch en één in Arabisch letterschrift, getiteld „Tjeritera dari andjing Pasé".

Naar mededeeling van Dr. VAN RONKEL in de hond Pasei bekend o. a. uit de Hikajat Radja-Radja Pasei bl. 18 en 32. Het onderwerpelijke verhaaltje is blijkbaar voor Europeanen gëadopteerd. Besloten wordt het in korte Nederlandsche vertaling in de Notulen op te nemen. De Heer VAN RONKEL neemt welwillend de translatie op zich. Zij luidt als volgt:

VERHAAL VAN DEN HOND PASÉ.

Vorst Radja Bakol van Pasé had eene dochter MADOEM PARIJA. Visschende in de zee ving hij een jongetje, dat hij opvoedde en BERAHIM bapa noemde. Toen de vorstin sterven ging, gaf zij aan haren gemaal deze opdracht: „al wie na mijn' dood dezen ring van mij kan dragen mag uwe echtgenoote zijn, geen andere". Na haren dood liet de vorst overal naar de aangewezen vrouw zoeken; na geruimen tijd bleek de ring te passen bij de hand van MADOEM PARIJA. De vorst wenschte dus zijne onvergelijkelijk schoone dochter te huwen, en riep alle geleerden bijeen, aan wie hij de volgende quaestie voorlegde: wanneer een tuinman pisang plant,

wie eet ze 't eerst als ze rijp zijn, hij of anderen? Het antwoord was: de eigenaar eet ze 't eerst. Daarop sprak de vorst: „dan huw ik met mijne dochter naar de opdracht van mijne overledene vrouw, haar alleen past de ring, en de eigenaar van de pisang eet er 't eerst van". De geleerden antwoordden: wat van een boom geldt, geldt niet van een mensch; te huwen met uwe dochter is verboden in de wet". De vorst werd woedend, en doodde velen van hen; de rest vluchtte. Toen hij zijne dochter met geweld wilde nemen, werd hij door zijn pleegzoon daarin verhinderd; kort daarna wilde hij BERAHIM bapa vergiftigen met twee gerechten. Een daarvan gaf de pleegzoon aan den hond Si Pasé, die door het vergif stierf. Toe hij dat zag, at hij toch van het andere gerecht; er kwam bloed uit zijne poriën en zijn' mond, en in zijne ellende rukte hij een mangga-boom uit grooter dan een palmboom, wierp dien tot in het gebergte, roepende: „waar die boom valt, daar zal mijn graf zijn". Met zijne pleegzuster ging hij er heen; hij stierf daar en zeide: „jongere zuster, als ik dood ben, begraaf mij dan hier; ga gij niet meer naar huis, want vader is gek geworden". Zoo stierf hij. Na zes maanden stierf ook de prinses; beiden werden op dien berg begraven.

5. Id. van 9 Mei j.l. N°. 7520, houdende aanbieding, met verzoek om terugzending, van het tot de Regeering gericht schrijven van den Resident van Menado van 9 April t. v. N°. 2555 en den in afschrift daarbij gevoegden brief van den zendeling-leeraar A. C. KRUIJT van 23 Maart 1913, handelende over de ontdekking van zeer oude begraafplaatsen in de onderafdeeling Poso van genoemd gewest. De Directie wordt verzocht van haar gevoelen te doen blijken nopens het door den Resident gedaan voorstel om in overleg met het Genootschap een bevoegd deskundige met het opgraven dier graven te belasten.

De Directie sluit zich aan bij het gevoelen van de Heeren ADRIANI, PLEYTE en KROM, dat de Heer KRUIJT alleszins

bekwaam kan geacht worden de opgraving uit te voeren, nadat hem van de zijde der Directie eenige aanwijzingen verstrekt zullen zijn. Zij acht het uitzenden daartoe van een bevoegd deskundige, als door den Resident voorgesteld, niet bepaald noodig noch, met het oog op het beperkt aantal krachten, wel doenlijk. (Voor het gevoelen van Dr. ADRIANI zie hierachter VII).

6. Renvooi van denzelfde van 15 Mei j.l. N°. 12284, t. g. v. van een missive van den Assistent-Resident van Malang van 3 Mei t. v. N°. 41/63, met een oudheidkundige vondst van den Inlander Pak KITRI in de dessa Toeloengredjo, district Penanggoengan.

Waren door Dr. KROM eenige doubletten uit deze merkwaardige vondst aangewezen om voor Leiden bestemd te worden, de Directie gaat mede met het voorstel van den Heer MOQUETTE om de vondst in haar geheel te houden en alle voorwerpen voor 's Genootschaps archæologische verzameling over te nemen (*f* 39.50).

7. Id. van 16 Mei 1913 N°. 12115, t. g. v. het rapport van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken d.d. den 7en dier maand, tot voorstel der verbouwing van het Museum in den zin van het daartoe strekkend verzoek der Directie, bedoeld in Not. 1 Juli '12 III; met verzoek om terzake van haar gevoelen te doen blijken.

Het verbouwingsplan werd in overleg met de Directie opgemaakt en draagt haar volledige instemming.

8. Aanbieding bij missive van den Commandant der Zeemacht van 26 April j.l. N°. 4253, van eenige kaarten, enz.

In de verzameling.

9. Id. id. d.d. 28 Mei d. a. v. N°. 5461, van het jaarboek der Koninklijke Marine 1911/12.

Bibliotheek.

10. Missive van den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel van 20 Mei j.l. N°. 5298, met verzoek aan den Controleur B. B. à la suite J. E. JASPER te Soerabaja zoo mogelijk voor eenigen tijd in leen te willen afstaan het werk van den Majoor der Infanterie TH. J. VELTMAN over de beoefening der Inlandsche goud- en zilversmeedkunst in het Gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden.

Werd reeds den Heer JASPER toegezonden.

11. Id. van denzelfde d.d. 22 Mei d. a. v. N°. 5372, met aanbieding van J. E. JASPER'S „Europeesche organisatie en systemen tot ontwikkeling van Nijverheid en Kunstnijverheid".

Bibliotheek.

12. Missive van den Assistent-Resident van Wonosobo van 26 April j.l. N°. 1599/10, met verzoek om bericht of de gouden ring met rooden steen bedoeld bij schrijven der Directie van 30 September a. p. N°. 317, (Not. Sept. '12 II 14) door het Departement van Onderwijs en Eeredienst is aangekocht.

Werd reeds geantwoord, dat de aankoop plaats had bij besluit van den chef van dat Departement van 10 October 1912 N°. 16388.

13. Schrijven van den Assistent-Resident van Zuid Nieuw-Guinea van 29 April j.l. N°. 423, houdende mededeeling in antwoord op het verzoek dezerzijds (Not. 7 Maart IV*a*), dat de bedoelde ethnographica vermoedelijk de zending vormen bedoeld bij de missive van den Ass.-Res. KALFF d.d. 11 December 1911 N°. 1198, een staat waarvan wordt aangeboden. De voorwerpen werden verzameld door het Militaire Exploratiedetachement, toenmaals staande onder den Detachements-Commandant LE COCQ D'ARMANDVILLE.

Informatie.

14. Missive van den Leider van het Exploratiedetachement in Noord Nieuw-Guinea van 25 Maart j.l. N°. 36,

met mededeeling dat naar het Departement van Onderwijs en Eeredienst werden verzonden 3 colli ethnographica van volkstammen in het kustgebied ten Westen van Sarmi, eene beschrijving waarvan thans wordt overgelegd. Tevens worden aangeboden twee woordenlijsten:

a). van de Tomajo's en Apaumar's en

b). van de Sasserri- en Armatti-stammen.

Dankbaar aanvaard.

15. Dankbetuiging van 's Genootschap's Eerelid, Professor Kern te Utrecht, voor het telegram van hulde bij gelegenheid van zijn 80sten geboortedag. (Not. April '13 VII).

Informatie.

16. Missive van den Voorzitter der Oudheidkundige Commissie van 26 April j.l. N°. 231, houdende aanbieding van een kistje met vondsten uit Pasè met bijgevoegde lijst, onder verwijzing naar de missive van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst d.d. 28 November a. p. N°. 19492, (Not. Dec. '12 II 3).

Aan den Directeur van Onderwijs en Eeredienst aanbieden ter doorzending naar Prof. Snouck Hurgronje, onder mededeeling dat van deze voorwerpen N°. 10, hard steen met kleine ronde verzinking, voor het Genootschap verzocht wordt.

17. Schrijven van den Majoor der Genie met verlof in Nederland T. van Erp, van 2 Mei j.l., houdende dankbetuiging voor zijn benoeming tot correspondeerend lid, die hij gaarne aanvaardt. (Not. 7 Maart '13 VIII *b*).

Informatie.

18. Schrijven van het Eerelid den Heer H. D. H. Bosboom te 's Hage van 30 Maart j.l., met verzoek om ten behoeve van zijn artikel over de oude huizen te Batavia ook te mogen gebruik maken van eenige illustraties, voorkomende

in 's Genootschap's editum „De Compagnieskamer van het Museum". (Not. Febr. '13 IV 13).

Reeds werd geantwoord dat de Directie daartegen geen bezwaar heeft.

19. Schrijven van 's Genootschap's lid den Heer F. J. GENTIS te Soerabaja van 1 Mei j.l., met toezending van nog 11 lontarhandschriften ter bestudeering.

Dr. HAZEU neemt welwillend op zich een Javaansch schrijver op het bureau van den adviseur voor Inlandsche zaken aan een voorloopige determineering der handschriften te zetten, in afwachting dat Dr. RINKES bij zijn drukke ambtsbezigheden gelegenheid vindt zelf de bestudeering ter hand te nemen.

20. Circulaire d.d. April 1913 van de afdeeling Volkenkunde van het Koloniaal Instituut, houdende mededeeling dat sedert Januari l.l. een aanvang gemaakt is met de voorbereidende werkzaamheden. Wanneer over enkele jaren de gebouwen voltooid zullen zijn, zal een nader beroep gedaan worden op de algemeene medewerking, doch reeds thans houdt men zich aanbevolen voor de toezending van boeken, geschriften, nota's, rapporten, adviezen, kaarten, photographiëen en alle andere gegevens die op de bevolking der Ned. Koloniën betrekking hebben.

Informatie. Zie deze Not. V *b*.

III. De Heer HOMAN VAN DER HEIDE

legt over voor het Genootschap bestemde kopiëen van de schetskaarten behoorende bij het plan IJZERMAN (Not. 28 Maart 1912).

Dankbetuiging. Hierdoor deze zaak weder op het tapijt gebracht zijnde wordt besloten, de betrokken residenten onder toezending van een extract der Notulen van Maart, om hun gevoelen te vragen, hoe op de beste wijze aan 's Heeren IJZERMAN's denkbeeld ware gevolg te geven, en wel wat betreft de vorstenverblijf-oudheden, aan de Residenten van

Djokja, Solo en Semarang, wat aangaat de vastlegging van huidig bestaande gebruiken in de Kratons, alleen aan beide eerstgenoemden. Later zal Dr. RINKES worden verzocht ter zake plaatselijk te confereeren.

IV. De Heer VAN RONKEL

a. legt over zijn præadvies over de uitgave in Nederland van het werk over Nias, door den Controleur SCHRÖDER. (Not. April '13 IV *a*). Hij neemt welwillend op zich uit dit en de præadviezen van de Heeren PLEYTE en MOQUETTE een algemeen advies samen te stellen. Dr. ADRIANI wijst nog op de omslachtige wijze waarop in de transscriptie van SCHRÖDER het Niassche klankensysteem is aangegeven en dringt aan op het volgen van de algemeene phonetiek.

Conform.

b. stelt voor den prijs van 1e ged. 60e deel Verhandelingen te stellen op *f* 1.50.

Conform.

c. id. van VAN RONKEL's catalogus der Arabische handschriften op *f* 5.—

Conform. De penningmeester merkt op, dat op de begrooting een post paraisseert voor uitgave en auteurshonorarium van dezen catalogus doch niet voor de vertaling, en stelt voor het bedrag daarvan op *f* 400.— te stellen.

Conform.

d. stelt voor het loon van den boekbinder BARGIM van *f* 15.— 's maands te brengen op *f* 17.50.

Conform.

V. De Heer PLEYTE

a. legt over zijn præadvies over het artikel van Dr. KROM „Epigraphische aanteekeningen I—III".

b. merkt naar aanleiding van een daarop betrekking hebbende vraag van den voorzitter (deze Not. II 20) op, dat, waar de reorganisatie van 's Genootschaps Ethnographische verzameling thans ter hand is genomen, van de gelegenheid

dat alle voorwerpen door zijn handen moeten gaan, tevens gebruik gemaakt wordt om de dubbelen, welke zich daaronder bevinden, ten behoeve van vaderlandsche zusterinstellingen af te zonderen, met dien verstande dat alleen nummers waarvan meerdere stuks aanwezig zijn daarvoor in aanmerking worden gebracht, en geen voorwerpen onder een eigen nummer geïnventariseerd zelfs al is dit onder andere nummers reeds in meerdere exemplaren voorhanden. Op die wijze zijn bereids meerdere honderden objecten afgescheiden en meteen verpakt, ten einde beschadiging te voorkomen. Van de afgescheiden nummers is nauwkeurig aanteekening gehouden. Voor zoover die voorwerpen 's Genootschaps eigendom zijn, heeft het Genootschap daarover natuurlijk de vrije beschikking, terwijl voor zooveel deze door het Gouvernement zijn in bewaring gegeven, de Regeering ter zake van den afstand daarvan moet worden gehoord. Dit geldt inzonderheid voor de collectie GJELLERUP, waarbij zich een menigte duplicaten bevinden, bepaaldelijk verzameld om anderen Musea ten goede te kunnen komen. Ten einde een verzoek aan de Regeering in dien zin te vergemakkelijken, zal spreker, zoodra de catalogus dier voorwerpen verschenen is, een exemplaar daarvan overleggen, waarin met roode inkt de doubletten zijn aangeteekend, om dit bij het ter zake te doen voorstel van afstand over te kunnen leggen. Nog merkt hij op, dat het hem wenschelijk voorkomt, alles eerst naar 's Rijks Ethnographisch Museum op te zenden, opdat daar waar de Nederlandsche standaardverzameling zich bevindt de eerste keuze zal kunnen worden gedaan, terwijl het verder aan de Directie dier instelling moet overgelaten blijven, bij den Minister van Koloniën de noodige voorstellen tot distributie van hetgeen door 's Rijks Ethnographisch Museum niet wordt verlangd, voor te brengen. Ten slotte zegt hij nog dat van een en ander uitgesloten zijn de zgn. varia, waaromtrent reeds een beslissing werd genomen. (Not. 1912 p. 87 en 100).

Conform.

VI. De Heer MOQUETTE legt zijn præadvies over Dr. KROM'S artikel over. De Directie besluit tot de opname in het tijdschrift.

VII. De Heer ADRIANI doet naar aanleiding van de ontdekking in Poso van oude begraafplaatsen door KRUIJT (deze Not. II 5) de volgende mededeeling:

De Heer ALB. C. KRUIJT heeft eenige maanden geleden in een heuvel op den linkeroever der Posso-rivier in de onmiddellijke nabijheid der uitstrooming dier rivier uit het Posso-meer, een aantal oude potten opgegraven, die bij nader onderzoek bleken lijk-urnen te zijn. In verband met hetgeen door den chef van het Encyclopædisch Bureau, den Heer A. VAN VUUREN, is gevonden van dergelijke voorwerpen in de Boegineesche landen, en met de oudheden in de Berglandschappen Napoe, Besoa en Bada, waarover is geschreven door den Heer KRUIJT in het Tijdschr. van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap en door den Heer KRUIJT en den Heer KILIAAN in het Tijdschr. van het Bat. Gen., is het van groot belang dat deze opgraving worde voortgezet, vooral ook omdat de plaats waar die urnen zijn gevonden gelegen is vlak bij het oude *Pamona*, de aloude woonplaats der Toradja-stammen, toen zij nog niet over hunne huidige woonplaatsen waren verspreid.

Nu heeft echter de civielgezaghebber van Posso aan den Heer KRUIJT niet alleen verboden de opgravingen voort te zetten, maar hem zelfs gezegd de opgegraven gedeelten weder terug te brengen tot den staat waarin zij tevoren verkeerden.

Ook mag de Heer KRUIJT niet beschikken over de diensten van eenige heerendienstplichtigen, waarom hij had gevraagd.

Achteraf blijkt nu, dat de bedoeling is geweest, om een archæoloog te vragen de opgravingen te komen leiden.

Het is echter mijn vaste overtuiging (afgezien nog van het feit dat er geen archæoloog beschikbaar is) dat het werk der ontgraving der lijk-urnen zeer goed aan den Heer

KRUIJT kan worden overgelaten. De bevolking, die niets hoegenaamd afweet van die oude begraafplaats, ziet in de opgraving ook volstrekt geen gravenschennis en helpt met genoegen mede om die urnen op te delven en zoo misschien een stukje der duistere oude geschiedenis der Toradjalanden te onthullen.

Het verdient m. i. warme aanbeveling den Heer KRUIJT te verzoeken met de opgraving te willen voortgaan en hem daarbij allen steun te verleenen.

Informatie.

VIII. De President

doet het voorstel ten behoeve van de uitgaande brieven, adviezen, copieën, enz. van de Directie een schrijfmachine aan te koopen en tevens op practische wijze te voorzien in de behandeling daarvan door een tijpist.

Conform. De secretaris wordt gemachtigd daartoe de noodige stappen te doen.

IX. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der Heeren E. HAMAKERS, J. KEMPEN, L. ADAM, P. H. FRÖLICH en S. J. VAN GEUNS.

En worden tot lid benoemd de Heeren F. M. DEKKER, Assistent-Resident te Sintang, J. W. STEWART te Batavia, J. B. VAN DER HOUVEN VAN OORDT, lid van den Raad van Indië, L. C. F. POLDERMAN, chef van het Kadaster, M. C. KONING te Batavia, Z. STOKVIS, Directeur der Hoogere Burgerschool te Semarang.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 30 Juni 1913.

QUARLES DE QUARLES, *President.*
v. WETTUM, *Secretaris.*

Notulen van de zevende Directievergadering, gehouden op Maandag 30 Juni 1913.

Aanwezig de Heeren: A. J. baron QUARLES DE QUARLES, president, Dr. G. A. J. HAZEU, vice-president, Dr. PH. S. VAN RONKEL, C. M. PLEYTE, Dr. D. A. RINKES, Dr. N. J. KROM, V. ZIMMERMANN, J. HOMAN VAN DER HEIDE en B. A. J. VAN WETTUM, secretaris.

Afwezig de Heeren J. P. MOQUETTE en H. RIJFSNIJDER.

De Notulen der vorige vergadering, zijnde die van 30 Mei j.l., worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De President

neemt de behandeling de navolgende tusschentijds ingekomen stukken:

1. Gouvernementsbesluit van 26 Mei j.l. N°. 24, met bepaling dat op den voet van het besluit van 11 December 1858 N°. 77 (bijbl. 3121) aan het Genootschap wordt ter bewaring afgestaan een tweearmig zittend Çiwaïtisch beeldwerk, gevonden bij het oudheidkundig onderzoek op het Diëng-plateau. (Not. April '13 III *a*).

Informatie.

2. Id. van 16 Juni 1913 N°. 37, houdende opheffing met ult°. Juni 1913 van de afdeeling „Taal-, land- en volkenkunde van N. I." van het Gymnasium Willem III te Batavia, met benoeming van Dr. PH. S. VAN RONKEL tot ambtenaar voor de beoefening der Indische talen en ter beschikking stelling van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van den Heer C. M. PLEYTE, teneinde met werk-

zaamheden bij het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te worden belast. (Not. Maart '13 V).

Informatie. Krachtens het bepaalde bij art. 12 al. 4 van het Algemeen Reglement, luidende „De conservatoren kunnen wegens buitengewone werkzaamheden *of anderszins* tijdelijk in het genot gesteld worden van een door het Bestuur te bepalen toelage", besluit de Directie de den Heer PLEYTE toegekende toelage (Not. 1910 p. 103) ook in zijn nieuwe verhouding tot het Genootschap voorloopig te bestendigen.

3. Id. van 17 Juni j.l. N°. 28, houdende bepaling dat op den voet van het besluit van 11 December 1858 (bijbl. N°. 3121) aan het Genootschap ter bewaring worden afgestaan vier door het Gouvernement van den Wakil Sultan Sepoeh van Cheribon ten geschenke ontvangen poesaka-batikan's.

Informatie.

4. Missive van den 1en Gouv. Secretaris van 16 Juni j.l. N°. 1472, met aanbieding ten geschenke, namens den Gouverneur-Generaal, van een exemplaar van P. H. VAN DER KEMP's „Het N. I. bestuur in 1817 tot het vertrek der Engelschen".

Bibliotheek.

5. Missive van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 14 Juni j.l. N°. 9893, ten geleide van een schrijven van den Assistent-Resident van Salatiga van den 6en dier maand N°. 6326/68, met aanbieding van de twee van gegraveerde figuren voorziene presenteerbladen bedoeld bij Not. April '13 II 5.

Overnemen voor een bedrag van *f* 20.—

6. Renvooi van denzelfde dd. 21 Juni j.l. N°. 15029, ten geleide van een schrijven van den Assistent-Resident van Malang van 29 Mei t. v. N°. 44/63, met eenige archæologica, door den Inlander Pa KOERI alias ASIM van de dessa Toempang, district Pakis in den grond gevonden.

Op advies van Dr. KROM, die wijst op de merkwaardigheid dat de voorwerpen werden gevonden in de onmiddellijke nabijheid van Tjandi Toempang, wordt de vondst in haar geheel overgenomen voor *f* 156.62.

7. Missive van den Commandant der Zeemacht van 9 Juni j.l. N°. 5860, tot aanbieding van eenige kaarten, enz.
In de verzameling.

8. Missive van den Resident van Djokjakarta van 24 Juni j.l. N°. 6595/35, met 3 zilveren muntstukken, door een opgezetene van dessa Blembem in de dessa Nepen gevonden.
Van geen waarde voor de verzameling.

9. Schrijven van den Chef van het Encyclopædisch Bureau van 10 Juni j.l. met aanbieding der omgewerkte mededeeling betreffende de lijkverbranding op Celebes. (Not. 1912 p. 93). In de Notulen als Bijlage.

10. Schrijven van den Posthouder te Bonerate van 10 Mei j.l., met verzoek om toezending van een blanco-woordenlijst.
Werd reeds toegezonden.

11. Schrijven van het buitengewoon Lid Dr. N. ADRIANI van 23 Juni j.l., houdende opmerkingen omtrent de transscriptie der Nias'sche woorden in het handschrift van den Heer SCHRÖDER over Nias, zulks ten vervolge op het door hem medegedeelde in Not. Mei '13 IV *a*.
In rondlezing samen met het door Dr. VAN RONKEL samengesteld algemeen præadvies (hierachter II *b*).

12. Schrijven van het buitengewoon Lid O. L. HELFRICH van 29 April j.l., met aanbieding, bestemd voor het Tijdschrift, van een tweetal artikelen van zijn hand: „Lampongsche dwerghertverhalen" en „Aanvullingen en verbeteringen op de Bijdragen tot de kennis van het Midden-Maleisch".
Tot præadviseur wordt benoemd Dr. VAN RONKEL.

13. Schrijven van de Commissie voor den Geschiedkundigen Atlas van Nederland van 8 Mei j.l. met verzoek haar en haar belangloozen arbeid te steunen door het verleenen van een jaarlijksche bijdrage.

De Directie, ofschoon volle sympathie met dit wetenschappelijke werk voelende, meent hare geldmiddelen daartoe niet te mogen aanspreken, omdat het een specifiek Nederlandsch belang geldt dat Indië in geen opzicht raakt.

14. Schrijven van den secretaris van het te Ottawa, Canada, te houden twaalfde „congrès géologique international," van 19 Mei j.l., met uitnoodiging van het Genootschap om zich daarop door een gedelegeerde te doen vertegenwoordigen.

Voor de eer wordt bedankt.

15. Schrijven van den Heer EDWARD JACOBSON uit Sinabang (Simaloer) van 4 Juni j.l., van den volgenden inhoud:

Met de e. v. scheepsgelegenheid zend ik aan het adres aan het Genootschap eene kist met ethnographische voorwerpen van het eiland Simaloer, welke ik uw Genootschap ten geschenke aanbied. De voorwerpen zijn voorzien van beschrijvende etiketten, doch wat de spelling der inlandsche namen aangaat gelieve men zich aan inliggende lijst te houden, en bij eventueel verschil, de voorwerpen zoo noodig van nieuwe etiketten te voorzien.

Ik kan U nog mededeelen, dat de in Uwe bibliotheek berustende: Woordenlijst der Simaloereesche taal, zooals die gesproken wordt in de distrikten Tapa, Simaloer Besar, Sabang, U dd°. 31 Dec. 1911 door Luitenant G. D. E. J. HOTZ ingezonden, niet door genoemden heer, doch door den Heer A. BASSELAAR is samengesteld. Deze laatste heer, nu te Singkel, was vroeger sergeant van het bezettingsdetachement te Sinabang. — De woordenlijst is voor partikuliere rekening bij 's Landsdrukkerij gedrukt.

De lijst is weinig betrouwbaar, vooral de spelling laat zeer veel te wenschen over. Het in Uw bezit zijnde exemplaar is voorzien van een aantal verbeteringen en toevoegingen van de hand van Luit. HOTZ. Ook deze aanvullingen laten, wat juistheid aangaat, alles te wenschen over.

Verder bevindt zich in het bezit van Uw Genootschap nog eene woordenlijst (in handschrift) „Woordenlijst der taal gesproken in de Landschappen Sigoelei en Salang" door Luit. HOTZ samengesteld. Daar ik genoemde 2 landschappen die wel te verstaan een deel van Simaloer uitmaken, wat in de lijst niet vermeld is, tot nu toe slechts vluchtig bezocht heb, kan ik over de juistheid der woordenlijst nog geen oordeel vellen; het komt mij echter voor, dat de samensteller hoogst oppervlakkig en eigenaardig te werk is gegaan. Er komen toch in deze woordenlijst talrijke woorden voor van dieren en voorwerpen, waarvan de inwoners van het eiland Simaloer geen flauw begrip kunnen hebben. Het is te hopen, dat het rapport en de woordenlijsten, waarmede Kapitein V. D. LINDEN (die een 8 maanden op Simaloer vertoefde), bezig is samen te stellen, juistere gegevens zullen bevatten.

Ik hoop in de gelegenheid te zijn, U later nog eene zending ethnographische voorwerpen te doen toegaan.

Het voorwerp N°. 680 is van den Heer L. BERGHOUT, Controleur van Sinabang, afkomstig en als geschenk voor Uw Genootschap bestemd. Gelieve mijn naam op het etiket door dien van den Heer BERGHOUT te vervangen.

Dankbetuiging voor de ten geschenke aangeboden ethnographica en voor de opmerkingen over de bestaande Simaloer-woordenlijsten.

16. Schrijven van den Heer FRITZ S. BUWELL, van Sydney, tijdelijk te Soerabaja, dd. 12 Juni j.l., met verzoek om opgave van litteratuur over Javaansche legenden en folklore en tevens het verzoek om in den dienst van het Genootschap te worden aangesteld.

Onder toezending van de gevraagde inlichtingen, werd op het laatste verzoek reeds ontkennend geantwoord.

17. Schrijven van den Directeur der Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer van 21 April j.l., met bericht dat hij voor de bibliotheek der instelling gaarne 's Genootschap's Tijdschrift zou willen ontvangen, aan te vangen met den loopenden jaargang. (Not. 7 Maart '13 III 12).

Informatie.

II. De Heer VAN RONKEL

a. deelt mede, dat aan de bibliotheek ten geschenke gegeven zijn:

1°. A. J. WENSINCK, Legends of Eastern Saints, deel II,

2°. Soendaneesch-Holl. woordenboek van S. COOLSMA,

3°. A. CABATON, l'Espagne en Indo-Chine à la fin du XVIe siècle,

4°. Het evangelie van LUKAS in het Barée vertaald door Dr. N. ADRIANI, — waarvoor reeds de dank der Directie is betuigd.

b. dat door hem op verzoek der Directie eene samenvatting is gemaakt van de adviezen in zake de uitgave der aanteekeningen over Nias van den Heer SCHRÖDER, en legt het stuk met de drie præadviezen, waaruit het samengesteld is, ter beoordeeling over.

In rondlezing met I 11.

c. dat hij wegens vertrek van Java, in verband met zijne benoeming tot ambtenaar voor de beoefening der Indische talen, genoodzaakt is te bedanken voor het lidmaatschap der Directie en mitsdien ontheffing verzoekt met ingang van den dag van zijn vertrek van de volgende functiën en commissiën:

1°. bibliothecaris; De Heer MOQUETTE zal worden uitgenoodigd voorloopig de zorg voor de boekerij op zich te nemen.

2°. redacteur van het Tijdschrift; hij legt een staat over van de nog te publiceeren artikelen met het illustratiemateriaal.

3°. redacteur van de Verhandelingen; hij heeft slechts over te leggen een brief van Dr. ADRIANI behoorende bij de Tettumsche Fabelen door pastoor MATTHIJSSEN aangeboden en ter uitwerking teruggenomen. De Heer MOQUETTE zal ook worden uitgenoodigd voorloopig de beide functiën van redacteur op zich te nemen.

4°. conservator der Arabische en Maleische handschriften, mede conservator Dr. RINKES.

5°. samen met den Heer PLEYTE de behartiging van het debiet der uitgave van Darmo Lelangon,

6°. samenwerking met den Heer PRICK VAN WELY als deskundige voor het Oostersche gedeelte van diens Hollandsche HOBSON-JOBSON. Op verzoek van de Directie neemt de Heer VAN RONKEL op zich later van uit zijn nieuwe standplaats deze taak te blijven vervullen.

d. dat zijne taak van inventariseering der wetenschappelijke nalatenschap van Dr. RIEDEL is afgeloopen met de correctie van de drukproef van den inventaris, en stelt voor van de aflevering der Notulen waarin de inventaris zal verschijnen een exemplaar aan Mevrouw de Weduwe RIEDEL aan te bieden.

Conform.

e. dat hij met den Heer RINKES is aangezocht om van præadvies te dienen omtrent de Nota bevattende gegevens over Manggerei van den Heer STAPEL, welk advies hij overlegt.

f. dat Verhandelingen LIX, 4e stuk, reeds is afgedrukt, maar dat met de publicatie wordt gewacht totdat de verbeterlijst van den auteur Dr. STELLER is ontvangen.

g. legt over præadvies nopens „Cliché-episoden in de Javaansche litteratuur" (Voorstudiën voor eene Javaansche litteratuurbeschrijving I) door Dr. D. A. RINKES.

Informatie.

h. relateert het volgende: (Zie achter, V *d*).

De „Legende van Radja BAKOEL", medegedeeld door den bivakcommandant van Gendong is zóóveel vollediger dan de korte „redactie" (Not. Mei '13 II 4) — immers zij kent aan

den vorst van Pasé niet één, maar twee zoons toe (althans de met name genoemde, het traditioneele getal blijft hier buiten beschouwing), noemt enkele plaatsnamen, geeft een meer ingewikkeld verhaal der vergiftiging, e. d. — dat het aanbeveling verdient daarvan het volgende over te nemen:

Radja Bakoel van Sjamtalira (Pasé), wonende te Koeta Radja Bakoel, dicht bij Poeloe Pisang Klat, had 44 zoons, van wie de oudste en jongste Radja Djalim en Beurihim Bapa heetten, en eene dochter Madoem Prija. (Volgt de episode van den ring en den moord op de oelama's).

Ook de oudste zoon werd door den vorst vermoord; alle andere zonen vluchtten behalve Beurihim Bapa, die uit zijne woonplaats op den Boekit Pangoj in Tjoenda was gekomen om het huwelijk zijns vaders te beletten. De vorst sloot de prinses op, en na den terugkeer van zijn zoon, liet hij vergif brengen, welks werking hij met doodelijk gevolg op den hond Si Pasé beproefde. De zoon kreeg de met dat vergif gemengde spijzen, en at ze op; zijne zuster vernam alles en begaf zich tot hem, nam de overblijfselen van de vergiftigde spijs in en stierf, terwijl haar broeder ongedeerd bleef, en slechts roode oogen als van een gek kreeg. Daarna zond de vorst hem naar de rivier Lenba (?) Toewé bij Saramaba, waar het monster Naga huisde, met den last daar voor hem visch te vangen; wel verre van door den naga verslonden te worden, doodde hij dien, en slingerde den kop ver weg, zoodat die een gat in den grond vormde, dat de Paja Tangkoera geworden is. Toen vischte hij, en daardoor vermoeid, en mede door de werking van het vergif, verloor hij zijne krachten; thuisgekomen zeeg hij neer, rukte een woudreus uit, zeggende: „waar deze boom neêrvalt, zal mijn graf zijn." De boom viel bij den mond van de Kroeëng Djawa, en daar werd hij begraven; nog heet het graf: graf van T. di Boekit of T. di Manjang. De vorst zijne dochter niet vindende stierf van verdriet; de aarde nam zijn lijk niet op, totdat aan zijnen wakil Teungkoe di Koeta Kareuëng in den droom beval den vorst aan zijne voeten te begraven.

Daar nam de aarde hem op, maar het graf van den godvergeten vader werd al kleiner en kleiner. Thans is het 1.36 M. lang.

Dr. VAN RONKEL sluit zijne mededeelingen met de belofte dat hij ook na zijn defungeeren zal voortgaan met voor de verzamelingen van het Genootschap zijn best te doen, dankt voor de van zijne mede-directieleden ondervonden samenwerking en beveelt zich in hun vriendschappelijke herinnering aan.

De President betuigt den grooten spijt der Directie dat de omstandigheden er toe leiden dat een zoo gewaardeerde kracht als Dr. VAN RONKEL sinds tal van jaren in de Directie is geweest, thans haar midden verlaat. De Directie betuigt hem haar warmen dank voor alles wat hij gedurende zoovele jaren in het belang van het Genootschap heeft verricht, houdt zich aanbevolen voor een samenwerking uit de verte en wenscht den scheidende in alle opzichten het beste.

III. De Heer PLEYTE

a. verzoekt machtiging tot het doen aanmaken van nieuwe kasten en vitrines tot een maximum bedrag van *f* 2000.—

Conform.

b. biedt aan voor de bibliotheek: Dr. E. L. BERTÉRAND, Médicine et Hygiene des Arabes.

Dankbaar aanvaard.

IV. De Heer RINKES

deelt mede, dat hij onder nadere goedkeuring van de Directie eenige edita over Javaansche letterkunde heeft gegeven aan den Javaanschen translateur R. M. SOERIA SOEPARTA.

Conform.

V. De Heer KROM

a. deelt mede, dat hij onder nadere goedkeuring der Directie aan den opzichter der oudheden te Prambanan gezonden heeft een ex. van IJZERMAN, Beschrijving der oudheden op de grens van Soerakarta en Djokjakarta.

Conform.

b. dat hij te Malang de beschreven steenen van Mevrouw BERGER bezichtigd heeft, die hij in overweging geeft aan te koopen voor het door haar gevraagde bedrag van *f* 150.—

Conform.

c. dat hij in het Museum te Modjokerto een aantal relief's aangetroffen heeft, klaarblijkelijk afkomstig van hetzelfde gebouw, waarvandaan eveneens N[os] 423—435 in het Museum te Batavia (zonder opgave van herkomst overgenomen uit de collectie-SCHEEPMAKER) gekomen zijn. Deze reliefs zijn hoogst merkwaardig, daar zij allerlei tafereelen van huisinrichting, landontginning enz. weergeven. Het is dus van belang dat thans geconstateerd kan worden, dat ze, evenals de Modjokerto'sche waarschijnlijk uit Trawoelan afkomstig zijn. De heele serie zal worden gefotografeerd.

Informatie.

d. dat hij van den Heer LEYDIE MELVILLE ontving eene meer uitgebreide lezing van de op de vorige vergadering besproken legende van den hond van Pasé welke hij reeds aan Dr. VAN RONKEL heeft afgedragen. (Zie te voren II *h*).

e. dat hij op 3 Juli a. s. met kort verlof naar Europa vertrekt en dat de Heer PLEYTE bereid gevonden is gedurende dien tijd de zorg voor de archæologische verzameling op zich te nemen.

Informatie.

VI. De vice-President

deelt mede, dat hij zich wat betreft het præadvies over Dr. RINKES' „Cliché-episoden in de Javaansche litteratuur" aansluit bij Dr. VAN RONKEL. (II *g*).

Plaatsing in het Tijdschrift.

VII. De President

deelt mede, dat hij op 2 September a. s. 's Lands dienst verlaat en hoopt spoedig daarna naar Nederland te vertrekken, reden waarom hij tot zijn leedwezen genoopt is het presidium der Directie neer te leggen. Had hij in het

begin geaarzeld het voorzitterschap van een zoo bij uitstek wetenschappelijk lichaam te aanvaarden, de medewerking en de vriendelijke hulp van zijn medeleden hebben hem zijn taak licht en aangenaam gemaakt. Hij wenscht de aanwezige directieleden daarvoor zijn warmen dank te betuigen en hoopt dat het Genootschap zijn wetenschappelijken naam steeds zal blijven handhaven.

De vice-President dankt baron Quarles de Quarles voor al wat hij, trots de groote eischen die zijn hooge Landsbetrekking aan hem stelde, voor het Genootschap heeft gedaan, en speciaal nog voor de aangename en vriendschappelijke wijze waarop hij de bijeenkomsten steeds heeft geleid. Hij wenscht hem in den waren zin des woords in het vaderland een otium cum dignitate toe.

VIII. De secretaris biedt ten behoeve der bibliotheek aan een volledig stel moderne Japansche schoolboekjes voor de lagere school.

Bibliotheek.

IX. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der Heeren O. H. G. Imbert, J. Einthoven, H. Th. Weehuizen, J. Bouman, S. van der Plas, Mr. J. J. Schrieke, P. A. Daum, Dr. Th. Valeton, W. J. Kikkert, A. R. Boecle, Th. C. Rappard.

En worden tot lid benoemd de Heeren M. C. Koning, Directeur der Kon. Paketvaart Maatschappij, Z. Stokvis, Directeur der H. B. S. te Semarang, J. van Pelt, Controleur B. B. te Blitar, Dr. J. W. van Gorkom, Inspecteur souschef van den Burg Geneesk. dienst.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 11 Augustus 1913.

HAZEU, *vice-President.*
v. WETTUM, *Secretaris.*

Notulen der achtste Directievergadering, gehouden op Maandag 11 Augustus 1913.

Aanwezig de directieleden: Dr. G. A. J. HAZEU, vice-president, C. M. PLEYTE, J. P. MOQUETTE, V. ZIMMERMANN, J. HOMAN VAN DER HEIDE, H. RIJFSNIJDER en B. A. J. VAN WETTUM, secretaris.

Afwezig de heeren: Dr. D. A. RINKES en Dr. N. J. KROM.

De vergadering wordt bijgewoond door het buitengewoon lid Dr. N. ADRIANI, daartoe door de directie uitgenoodigd.

De notulen der vorige vergadering, zijnde die van 30 Juni j.l. worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De vice-President

stelt voor deze eerste vergadering na het aftreden van den heer A. J. baron QUARLES DE QUARLES als Voorzitter, te openen met diens benoeming tot Eerelid als blijk van dankbaarheid en hulde voor hetgeen voor de wetenschappelijke en huishoudelijke belangen van het Genootschap door hem is gedaan.

Onder applaus wordt dit voorstel aangenomen.

II. De heer MOQUETTE

verzoekt aan de orde te stellen de benoeming van een nieuwen Voorzitter en wijst daartoe namens de aanwezige Directieleden Dr. G. A. J. HAZEU aan.

De vice-President, ofschoon erkentelijk voor dit bewijs van vertrouwen, meent zoodanige benoeming te moeten afwijzen, ook omdat hij in zijn ambt van Directeur van Onderwijs en Eeredienst te weinig tijd beschikbaar heeft, maar in de eerste plaats omdat tot dusver meestal een Lid van den

Raad van Indië het presidium bekleed heeft, welke usance hij in het belang van het Genootschap acht, reden waarom hij voorstelt het nieuw benoemde Raadslid den heer W. J. Coenen die reeds blijken gaf zich bijzonder voor het streven van het Genootschap te interesseeren, na aankomst te Batavia aan te zoeken het voorzitterschap op zich te nemen.

Conform.

III. De vice-President

neemt in behandeling de volgende uit de rondlezing terug ontvangen stukken:

a. Oudheidkundig verslag over het tweede kwartaal van 1913, met uitzondering van Bijlage K (verslag over Pasè).

Kennisgenomen.

b. Missive van den Controleur van Saleijer van 22 Maart j.l. N°. 341/8, met een beknopte nota over de vondst te Tiletile, 4 photo's en een schetskaart. (Not. April '13 II 9*a*).

Dankbaar de ontvangst erkennen onder mededeeling, dat met de behandeling der vondst eerst zal begonnen kunnen worden als de aanstaande verbouwing van het museum zal zijn afgeloopen.

c. Algemeen præadvies van de hand van Dr. van Ronkel over de uitgave van Schröder's aanteekeningen over Nias. (Not. Juni '13 II *b*).

Dr. Adriani neemt op zich nog eenige aanwijzingen te geven over het te volgen spellingsysteem. Na ontvangst daarvan zal het eindadvies der directie door den secretaris worden opgemaakt. Het sedert aan de Regeering afgegaan advies luidt als volgt:

Onder beleefde weder aanbieding van de bescheiden ontvangen bij de missive van den 1en G. S. van 18 Februari j.l. N°. 434, heeft de directie van het B. G. v. K. en W. de eer Uwer Excellentie eerbiedig het volgende mede te deelen.

Hoewel geen der leden van de directie bekend is met taal, land en volk van Nias, meent zij desniettemin een oordeel over de haar ter beoordeeling voorgelegde aanteekeningen te mogen formuleeren en tevens van advies te dienen nopens de wenschelijkheid der uitgave, van Gouvernementswege, van de mettertijd tot een boek te verwerken notities, en zulks op grond van de evidente qualiteiten welke naar eenparig oordeel in het werk des heeren SCHRÖDER zijn te constateeren. Bedoelde eigenschappen zijn: vlijt, speurzin, kritiek, methode, competentie op taalkundig gebied.

De noeste vlijt van den auteur blijkt uit het enorme quantum ernstige studie en nauwgezetten arbeid die noodig zijn geweest voor het tot stand komen van deze omvangrijke aanteekeningen.

De geduldige en doelbewuste nasporingen welke de auteur zich heeft moeten getroosten, doen zich in alle onderdeelen der notities kennen. Onderwerpen als godsdienst, familieleven, enz. wier behandeling intiem verkeer met het volk vordert, getuigen door hun uitvoerigheid van 's heeren SCHRÖDER's doordringen in geloof en adat.

Die speurzin zoude niet vruchtbaar zijn zonder twee andere voor het tot stand brengen van een dergelijk werk onmisbare factoren, critiek en methode. De critiek is tweevoudig: die op eigen resultaten en die op anderer arbeid; de eerste vorm vertoont zich in de juiste keuze van wat in de massa der vernomen feiten tot materiaal kan dienen en wat als daartoe ondienstig slechts kortelijk vermeld of geheel verzwegen moet worden, terwijl de tweede vorm kenbaar is in de juiste waardeering en oordeelkundige schifting van hetgeen door anderen over hetzelfde onderwerp is geschreven. De critiek zelve is nauwelijks denkbaar zonder methodiek, dus zonder systematische indeeling der stof, groepeering der feiten en het in acht nemen van de evenredigheid der onderdeelen.

Dat beide vereischten in het werk van den heer S. niet ontbreken, blijkt, behalve uit de logische indeeling in

hoofdstukken en paragraphen, uit de critische behandeling van de bestaande litteratuur en vooral uit de doelmatige en niet in overdrijving vervallende vergelijking met ethnologische analoga. Op dit punt moet de belezenheid zoowel als de critische zin van den samensteller geroemd worden, wiens weinige beschikbare vrije tijd een gereede verklaring oplevert voor het niet diep doordringen in de historische gegevens omtrent de kennis welke in vroeger tijden van Nias bestond. Het bestaan van een groot werk over Nias als dat van MODIGLIANI kan geen reden zijn tot het overbodig achten der publicatie van een vele jaren na dat boek door een Nederlandsch bestuursambtenaar met veel meer locale en speciale kennis samengesteld geschrift. Wanneer men b. v. de gedeelten over den kalender, de lijkbezorging, de afgodsbeelden, in SCHRÖDER's verzameling en in MODIGLIANI's boek onderling vergelijkt, bespeurt men een zeer groot onderscheid in uitvoerigheid, zakelijke kennis en taalkundige competentie, terwijl met vreugde te constateeren valt dat de na 1890 verschenen litteratuur door den heer SCHRÖDER oordeelkundig is verwerkt.

Wat aangaat des auteurs kennis van de Niassche taal, daarvan wordt meer dan voldoende blijk gegeven op schier elke bladzijde van het werk. Trouwens zonder behoorlijke taalkennis zoude het hem onmogelijk zijn geweest de talrijke gegevens over zeden, gewoonten, geloof en bijgeloof die hij verkregen heeft te erlangen.

Alleen neemt de directie de vrijheid de vraag te stellen, of het buitengewoon ingewikkeld transscriptie-systeem gelijk het door den auteur voor het Niasch gebezigd wordt en dat in zijne over-volledigheid eenigszins herinnert aan het transscriptie-systeem van wijlen Dr. MATTHES voor het Makassaarsch en Boegineesch, niet èn in het belang van de begrijpelijkheid der methode èn ter wille van de typographie, belangrijk te vereenvoudigen ware.

Zij beveelt daartoe met klem eene navolging aan van de spelling door Dr. H. SUNDERMANN aangewend en door de

overige zendelingen op Nias ook steeds gevolgd, welke naar haar oordeel eenvoudiger en juister is en bovendien sinds jaren op de scholen van het eiland Nias onderwezen wordt. Waar een goede phonetiek van het Maleisch bestaat kan volstaan worden met de aanduiding der klanken die van de Maleische verschillen of die in tweeërlei uitspraak voorkomen, en in de behoefte aan zulke aanduiding voorziet de spelling van Dr. SUNDERMANN onzes erachtens op voldoende wijze.

Geven de vermelde punten alleszins reden tot de uitgave der collectanea, natuurlijk nadat deze zullen zijn geschift en in boekvorm gebracht, unaniem beveelt de directie publicatie van Gouvernementswege daartoe aan. Immers van particuliere uitgave zal nooit sprake kunnen zijn en de reusachtige arbeid door een bestuursambtenaar verricht mag zeker door publicatie van Regeeringswege worden beloond. De auteur zal slechts er voor te waken hebben niet al te groote uitvoerigheid te geven aan speciale hoofdstukken, waardoor òf het werk te volumineus zoude worden òf het evenwicht der onderdeelen zou worden geschaad. Waar zijn photographisch materiaal geheel naar Holland ging en het voor zijn werk allicht nuttig zou kunnen wezen dat hij de in Europeesche musea aanwezige verzamelingen alsnog in studie kon nemen, zoude ook 's auteurs verzoek om in Holland zijn boek te schrijven naar het oordeel der directie te steunen zijn.

IV. Brengt ter tafel eenige tusschentijds ingekomen stukken:

1. Gouvernementsbesluit van 30 Juni 1913 N°. 39, houdende machtiging om in daghuur overeenkomstig de overgelegde teekeningen, het Museumgebouw N°. 478 ter hoofdplaats Batavia (Koningsplein West) van het Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te vernieuwen en uit te breiden, enz. (Not. Dec. '12 III).

Informatie.

2. Missive van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 30 Juni j.l. N°. 1125, met mededeeling dat aan den heer C. M. Pleyte werd opgedragen een aanvang te maken met de bij het Genootschap te verrichten werkzaamheden bedoeld bij Not. Juni '13 I 2.

Informatie. De Directie besluit den heer Pleyte te bestendigen in zijn functie van conservator der Ethnographische verzameling en noodigt hem uit een concept instructie op te maken ter vaststelling door de directie.

3. Id. van 11 Juli d. a. v. N°. 11772, met bericht dat volgens een van den Resident van Semarang ontvangen mededeeling, voor den afstand van het bij Not. April '13 II 7 bedoelde steenen beeld een schadeloosstelling van *f* 5.— aan de vinders behoort te worden betaald.

Conform.

4. Id. van den 19^{en} dier maand N°. 12360, waarbij wordt terugaangeboden de door den Controleur G. K. B. Agerbeek samengestelde Ned. Sasaksche woordenlijst, verbeterd en aangevuld overeenkomstig het door Dr. van Ronkel en Dr. Adriani daarover uitgebracht præadvies, onder mededeeling dat de samensteller geen bezwaar heeft gemaakt tegen publicatie in 's Genootschap's Verhandelingen. (Not. '12 p. 110).

Nadat door den heer Adriani is geconstateerd dat thans aan de gestelde eischen voldaan is wordt besloten tot de publicatie over te gaan.

5. Id. van 25 Juli N°. 12759, houdende mededeeling dat de Landvoogd zich heeft vereenigd met de zienswijze der directie, dat de leiding der noodige opgravingen in Posso aan den Zendeling den heer A. C. Kruijt kan worden toevertrouwd mits hem door de directie enkele aanwijzingen worden gegeven.

Door tusschenkomst van den Resident van Menado zal aan genoemden heer worden opgezonden Neumayer, Anleitung

zu wissenschaftlichen Beobachtungen auf Reisen; deel II, waarin op blz. 97 e. v. een volledige instructie voor het doen van opgravingen voorkomt.

6. Renvooi van denzelfde van 27 Juni j.l. N°. 16642, t. g. v. een missive van den Resident van Kedoe d.d. 20 Juni t. v. N°. 4426/10, waarbij worden opgezonden eenige door PONTJODIWIRJO in desa Terwatang, onderdistr. Boeboetan, distr. Poerwodadi, regentschap Koetoardjo gevonden gouden voorwerpen tot een geschatte waarde van ƒ 17.20.

Overnemen.

7. Id. van 28 Juni N°. 16795, met een aan den Gouverneur-Generaal gericht schrijven van den president der „Société de l'Histoire des Colonies Françaises" te Parijs, waarin onder aanbieding van het eerste nommer van de door die vereeniging uitgegegen „revue de l'histoire des colonies françaises", wordt medegedeeld dat men zich door inteekening verzekeren kan van de geregelde toezending van dat tijdschrift en de andere publicaties der vereeniging, met verzoek aan Z. E. om de vereeniging bij belanghebbenden te introduceeren.

Onder dankbetuiging terugzenden, onder mededeeling dat dezerzijds om geregelde toezending der edita van de Société verzocht werd.

8. Id. van 19 Juli j.l. N°. 19173, t. g. v. een schrijven van den Resident van Banjoemas van den 9[en] dier maand N°. 7656/29, met eenige door TERTADINANGGA in dessa Piasa gevonden voorwerpen.

Nog niet aangekomen.

9. Missive van den Legercommandant van 4 Augustus j.l. N°. 813, met aanbieding ter publiceering van een door den Kapitein van den Generalen Staf P. VAN GENDEREN STORT samengestelde Ned. Tidoengsch-Tinggalan-Dajaksche woordenlijst.

In de commissie van præadvies wordt behalve Dr. RINKES die reeds aan het Legerbestuur zijn meening te kennen gaf, benoemd Dr. N. ADRIANI.

10. Missives van den Commandant der Zeemacht van 1 en 23 Juli j.l. N°s 6654 en 7438, met aanbieding van eenige zee- en schetskaarten.

In de verzameling.

11. Missive van den Resident van Semarang d.d. 23 Juli j.l. N°. 16542/68, met afschrift, naar aanleiding van Not. Mei '13 III, van een schrijven van den Regent van Demak van den volgenden inhoud:

In voldoening aan Uw renvooi van 1 dezer N°. 14841/68, heb ik de eer onder wederaanbieding der bijlagen UHEdG. beleefd mede te deelen, dat om te kunnen voldoen aan den wensch van 't Genootschap, naar mijn bescheiden meening noodig geacht worden gegevens van de plaatsen of Mohamedaansche oudheden, waarvan de beschrijving of teekening dan wel de foto's verlangd worden. Zij waren samen te stellen uit de bestaande oude geschriften of „Babad tanah Djawie". Zijn de plaatsen of oudheden te vinden in de aangrenzende afdeelingen in de residentie Semarang, dan ben ik bereid, natuurlijk na verkregen verlof van mijn chef, dezelve te bezoeken en te fotografeeren.

Worden zij echter buiten de residentie en ver van hier verwijderd aangetroffen, zoo zoude de Directie beter doen te dien aanzien de hulp van de betrokken Bestuurshoofden in te roepen, waardoor financiëele uitgaven bespaard worden; tenzij ik reeds in het bezit ben van de beschrijving of de foto's, in welk geval ik genegen zal zijn ze aan het Genootschap af te staan.

Onder aanbieding van afschrift aan den Resident, den Regent van Demak rechtstreeks antwoorden dat de directie erkentelijk is voor de door hem aangeboden medewerking en er hoogen prijs op zou stellen indien de Regent na persoonlijke aanschouwing en aan de hand van de Babad

tanah Djawi de bedoelde gegevens omtrent de Mohamedaansche oudheden in de Residentie Semarang zou willen verzamelen, waarbij misschien tevens zou gebruik gemaakt kunnen worden van het voorkomende op p. 87/106 van VERBEEK's oudheden van Java (den Regent toe te zenden). De voor het onderzoek te maken kosten hoopt de directie dat door haar gedragen mogen worden; terwijl zij zich aanbevolen houdt voor mededeeling van welke buiten de residentie Semarang gelegen Moh. oudheden de Regent in het bezit is van beschrijving of photo's.

12. Schrijven van het buitengewoon lid Dr. F. DE HAAN van 18 Mei j.l. met dank betuiging voor zijn benoeming tot eerelid. (Not. April '13 III *e*).

Informatie.

13. Aanbieding door den Britschen Consul alhier bij missive d.d. 24 Juli j.l. N°. 267, van de volgende door de Britsch-Indische Regeering aan het Genootschap afgestane werken: Acts 1912, A digest of Indian law cases 1911, Collection of Statutes relating to India, vol. 1, A digest of Indian Law cases, vols 4 en 5.

Bibliotheek.

14. Aanbieding door den chef van het Encyclopædisch Bureau, bij schrijven van 5 Augustus j.l. N°. 4983, van den tot 1 Januari dezes jaars bijgewerkten herdruk van den catalogus der bibliotheek van het Departement van Binnenlandsch Bestuur.

Bibliotheek.

15. Missive van den Commandant van het Militaire Exploratie detachement in Zuid Nieuw-Guinea, waarbij d.d. 26 Mei j.l. onder N°. 136 de verzending wordt gemeld van 2 colli ethnographica uit het boven-Digoel gebied, voorzien van beschrijvende etiquetten.

Nog niet aangekomen.

16. Id. van 22 Juni d. a. v. N°. 145, met aanbieding van een woordenlijst, met schetskaartje, van vijf dialecten in het boven-Digoel gebied.

In de verzameling.

17. Missive van den Assistent-Resident van Malang, meldende d.d. 22 Juli j.l. onder N°. 56/63 de verzending van de twee beschreven steenen afkomstig van Mevr. Berger. (Not. Juni '13 V *b*).

Nog niet ontvangen.

18. Schrijven van den Controleur van Wadjo van 15 Juli j.l., houdende aanbieding ter publiceering in het Tijdschrift van zijn Nota van toelichting betreffende het zelfbesturend landschap Barroe, tot de publicatie waarvan door de Regeering machtiging is verleend bij het Besluit van 27 December 1911 N°. 40.

Afschrift van dit besluit vragen en daarna overgaan tot publicatie.

19. Schrijven van de vereeniging Toeristenverkeer alhier van 8 Juli j.l. N°. 761/3, waarbij met het oog op het vreemdelingverkeer wordt voorgesteld den sluitdag van het museum instede van op Maandag op Woensdag of Donderdag te stellen.

Door den secretaris zullen eerst nadere toelichtingen gevraagd worden.

20. Schrijven van den groepssecretaris van het Nederlandsch Verbond alhier van 20 Juli j.l. N°. P/13, houdende dankbetuiging voor de geregelde toezending van gebruikte postzegels.

Informatie.

V. De heer Moquette

a. deelt mede, dat hij gaarne op zich neemt om de door het vertrek van Dr. van Ronkel opengekomen functiën van

bibliothecaris en redacteur van Tijdschrift en Verhandelingen voorloopig waar te nemen. (Not. Juni '13 II *c*).

Dankbaar aanvaard.

b. vestigt er de aandacht op, dat er tal van bladen en andere drukwerken in Ned.-Indië verschijnen waarvan geen exemplaar in de bibliotheek terecht komt. Bij Gouvernementsbesluit van 28 November 1878 N°. 14 (Not. '78 p. 95, '79 p. 1) werden wel is waar de ambtenaren bedoeld bij art. 13 van het Drukpersreglement gelast om alle drukwerken die niet ten fine van strafvervolging behoorden aangehouden te worden, aan het Genootschap af te staan, doch het schijnt dat de verschillende hoofden van plaatselijk bestuur en vroeger de ambtenaren van het openbaar ministerie zich niet dan bij uitzondering van die opdracht gekweten hebben.

De zaak zal onder de aandacht van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst gebracht worden met verzoek middelen te beramen dat van al wat in Ned.-Indië de drukpers verlaat zooveel mogelijk een exemplaar aan 's Genootschap's bibliotheek gewordt, opdat in later tijden in Ned.-Indië tenminste één centrale inrichting is waar zulke historische documenten kunnen geraadpleegd worden.

VI. De secretaris

legt over een van Dr. van Ronkel ontvangen præadvies over de beide artikelen van den heer Helfrich bedoeld bij Not. Juni '13 I 12.

Conform dit gunstig advies wordt tot de uitgave besloten; en wel in de Verhandelingen. Aan Dr. van Ronkel zal dezerzijds, in verband met eene vroeger reeds door hem gedane toezegging het verzoek gedaan worden van uit zijn woonplaats Fort de Kock wel de correctie op zich te willen nemen, en tevens gevraagd of hij de in zijn præadvies genoemde vertaling of korte inhoudsopgave der Lampongsche Dwerghertverhalen op zich zou willen nemen.

VII. Wordt op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de naam van den heer TH. C. RAPPARD.

En worden tot lid benoemd de heeren H. CRAANDIJK, Resident van de Lampongs, Mr. P. CHR. GROENEMEYER, Administrateur op het Departement van Justitie, G. P. J. CASPERSZ, Hoofdvertegenwoordiger van de Semarang-Joana Stoomtrammaatschappij, Mr. H. H. REIJERS, Advocaat en Procureur te Soerabaja, L. F. VAN DEN BERG, Directeur van de Javasche Bank, JHR. J. H. CORNETS DE GROOT, Directeur van de Kon. Paketvaartmaatschappij, H. G. BEKINK, Controleur B. B., Mr. J. BARTELDS, Landraadvoorzitter, L. P. L. VAN DER TAS, Adjunct chef van het Kadaster.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 6 October 1913.

G. A. J. HAZEU, *vice-president.*
v. WETTUM, *secretaris.*

Notulen van de negende Directievergadering, gehouden op Maandag 6 October 1913.

Aanwezig de directieleden: Dr. G. A. J. Hazeu, vice-president, J. P. Moquette, Dr. D. A. Rinkes, Dr. N. J. Krom, J. Homan van der Heide, V. Zimmermann, H. Rijfsnijder en B. A. J. van Wettum, secretaris.

Afwezig het directielid C. M. Pleyte.

Mede tegenwoordig is de heer W. J. Coenen, Lid van den Raad van Indië, die ingevolge het in Not. Aug. '13 II voorkomende werd aangezocht deze vergadering bij te wonen.

De vergadering wordt voorts bijgewoond door Dr. N. Adriani, buitengewoon lid.

De notulen der vorige vergadering, zijnde die van 11 Augustus 1913, worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De vice-president

heet de heeren Coenen en Adriani welkom in deze vergadering en bedankt eerstgenoemde voor zijne bereidwilligheid om niettegenstaande zijn drukke ambtsbezigheden het presidium der directie op zich te willen nemen. Hij wenscht den heer Coenen in deze functie vele aangename en nuttige uren toe.

De aanwezige directieleden bekrachtigen met algemeene stemmen de benoeming van den heer Coenen tot voorzitter.

De heer Coenen dankt den vice-president voor zijn hartelijke woorden: Hij stelt belang in het mooie werk door het Genootschap verricht en acht het een eer de directie daarvan als voorzitter te mogen leiden. Hij hoopt dat zijn gestie steeds aller instemming moge vinden.

II. Neemt in behandeling de volgende inmiddels binnengekomen stukken:

1. Nota van de Algemeene Secretarie d.d. 12 Augustus j.l., met verzoek om mededeeling, of weldra de afdoening kan worden tegemoetgezien van M. G. S. 18 Februari t. v. N°. 434, waarbij het werk van Controleur SCHRÖDER over Nias ter beoordeeling toegezonden werd.

Spoedshalve werd op 14 Augustus door den secretaris geantwoord, dat de behandeling dezer zaak vertraging ondervond o. a. door de ziekte van een der præadviseurs, doch thans binnen korten tijd kon worden afgewikkeld. Het advies werd sedert op den 21en der maand verzonden, (laatstelijk Not. Aug. '13 III *c*).

2. Nota van de Algemeene Secretarie van 28 Augustus j.l., met aanbieding op dezerzijdsch verzoek (Not. Aug. '13 IV 18) van een extract van het besluit waarbij machtiging werd verleend tot publicatie van de door Controleur C. M. GOEDHART opgemaakte Nota van toelichting betreffende het landschap Barroe.

Informatie.

3. Nota van de Algemeene Secretarie van denzelfden datum, houdende aanbieding van een exemplaar van de „Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg" 2e serie, vol. XII, 1e partie.

Bibliotheek.

4. Missive van den 1sten Gouvernementssecretaris van 14 Augustus j.l. N°. 1948, waarbij namens den Gouverneur-Generaal wordt ten geschenke aangeboden „WILLEM VAN HOGENDORP in Ned.-Indië, 1825—1830, naar onuitgegeven bescheiden bewerkt door Mr. H. GRAAF VAN HOGENDORP".

Bibliotheek.

5. Id. van 27 Augustus d. a. v. N°. 2059, houdende aan-

bieding van een tot den Landvoogd gericht schrijven van den heer J. DE VILLIERS ROOS, Hoofd van het Departement van Justitie en Directeur van Gevangenissen in de Zuid Afrikaansche Unie, waarin deze mededeelt dat aangezien in Zuid Afrika de nagedachtenis van JAN ANTHONIE VAN RIEBEECK, den stichter van de Kaapsche nederzetting in 1652, zeer in eere wordt gehouden, het aldaar zeer zeker op hoogen prijs zou worden gesteld indien termen gevonden konden worden om het fragment van diens grafsteen, hetwelk in 's Genootschap's museum berust, naar het Staatsmuseum te Kaapstad over te brengen; met verzoek aan de directie om te willen overwegen of, en zoo ja op welke wijze, het mogelijk zou zijn aan dien wensch te voldoen.

In principe wenscht de directie gaarne op het verzoek in te gaan, omdat een aandenken aan den stichter van de Kaap meer eigenaardig past in een museum ginds. Daar echter door den Heer ZIMMERMANN aanwijzingen gegeven worden die kunnen leiden tot het vinden van meerdere fragmenten van dezelfde zerk, wordt besloten eerst eenige nadere nasporingen te doen, waarmede de Heer ZIMMERMANN zich welwillend belast. Voor de verzending zal het Genootschap zorgdragen.

6. Missive van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 9 Augustus j.l. N°. 13823, met aanbieding ten behoeve van 's Genootschap's bibliotheek van het 2e deel van het door Dr. N. ADRIANI en A. C. KRUIJT samengestelde werk „de Baree-sprekende Toradja's van Midden-Celebes", alsmede van de hierbij behoorende portefeuille met kaarten en platen.

Bibliotheek.

7. Id. van den 13en d. a. v. N°. 13976, houdende aanbieding van het 1ste supplement op den door het Bataksch Instituut te Leiden uitgegeven „Batakspiegel".

Bibliotheek.

8. Id. van den 15^{en} September j.l. N°. 15980, met aanbieding van het door Dr. N. J. KROM samengestelde werk „Korte Gids voor den Boro-Budur".

Bibliotheek.

9. Renvooi van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 25 Augustus 1913 N°. 22950, ten geleide van twee missives van den Assistent-Resident van Ngandjoek d.d. 24 Juni en 13 Augustus t. v. N°s 3520 en 4353/16, met 36 bronzen beeldjes, door de Inlanders HIROSONO en SETROWIKROMO uit dessa Tjandiredjo, distr. Ngandjoek, bij het bewerken van sawah's in den grond gevonden; waarvan resp. 5 en 13 stuks door aankoop overgingen in de handen der heeren VAN DER BLIJ en J. TERMIJTELEN. De getaxeerde waarde der 18 aan de Inlanders resteerende voorwerpen is ƒ 58.25. Genoemde heeren zijn genegen de voorwerpen te verkoopen, laatstgenoemde zijn 13 stuks voor ƒ 1050.—, de heer VAN DER BLIJ zonder nog eerst zijn voorwaarden te noemen.

De directie besluit deze uit een wetenschappelijk oogpunt zeer waardevolle collectie in haar geheel aan te koopen. Cfm. het advies van Dr. KROM zal aan den heer TERMIJTELEN het door hem gevraagde bedrag van ƒ 1050.—, dat inderdaad niet te hoog is, worden uitbetaald, terwijl beide Inlanders naar evenredigheid zullen ontvangen een som van ƒ 558.75, dus aanmerkelijk meer dan de generzijds geschatte waarde. Den heer VAN DER BLIJ zal voor de hem toebehoorende 5 beeldjes ƒ 350.— worden aangeboden.

10. Id. van 13 September d. a. v. N°. 24936, t. g. v. een missive van den Resident van Kedoe van den 6^{en} dier maand N°. 6505/10, met eenige koperen armbanden, ringen en een bel met ketting, afkomstig van een tegalveld nabij de dessa Krintjingsari, distr. Parakan, afd. Temanggoeng. Geschatte waarde ƒ 1.50.

Overnemen voor de Arch. verzameling.

11. Missive van den Directeur van Binnenlandsch Bestuur van 30 Augustus j.l. N°. 5642, houdende verzoek, onder overlegging van het door de commissie belast met het inpakken der sieraden gedresseerde proces-verbaal, om mededeeling of er dezerzijds prijs op wordt gesteld de Rijkssieraden van het voormalige Sultanaat Lingga, Riouw en Onderhoorigheden geheel of gedeeltelijk in bruikleen te ontvangen. Desverlangd zal de Algemeene Pakhuismeester worden uitgenoodigd de kist waarin de sieraden verpakt zijn naar het Museum te zenden om eerst te worden bezichtigd.

Beginnen met opzending te verzoeken, en daarna alles voor het Genootschap aanvragen, tenzij de conservatoren anders mochten adviseeren.

12. Aanbieding van eenige zeekaarten bij missives van den Commandant der Zeemacht van 14 Augustus en 15 September j.l. N[os] 8205 en 9253.

In de verzameling.

13. Aanbieding van het 1e gedeelte van het verslag over de Burgerlijke Openbare Werken over 1910, bij missive van den Directeur van dat Departement d.d. 25 Juli j.l. N°. 12594/D.

Bibliotheek.

14. Missive van den Resident van Soerakarta van 8 September 1913 N°. 6049/29, waarin naar aanleiding van Not. Mei '13 III het denkbeeld in overweging gegeven wordt het Mohamedaansch oudheidkundig onderzoek op Java op te dragen aan de Oudheidkundige Commissie. Opvolging van het voorstel van den Regent van Demak om alle bestaande regelingen en adats in de kraton vast te leggen zal met vele bezwaren gepaard gaan; die adats veranderen voortdurend; niemand in de kraton is in staat daarvan eene behoorlijke beschrijving te maken. Het beste zal zijn met Djokjakarta te beginnen; door zijne connecties zal de Regent van Demak aldaar zeker het noodige kunnen verrichten.

Informatie. Wachten op bericht van den Resident van Djokjakarta. (Zie ook Not. Aug. '13 IV 11).

15. Missive van den Assistent-Resident van Tasikmalaja van 4 September j.l. N°. 5591/32, met verzoek om ten behoeve van de bibliotheek van zijn kantoor te ontvangen een exemplaar van Dr. RINKES' „De Heiligen van Java, I".

Conform.

16. Id. van den Assistent-Resident van Oost-Celebes d.d. 22 Juli j.l. N°. 1242/6, houdende aanbieding namens den heer TREFFERS, Civiel Gezaghebber van Kendari, drie woordenlijsten van de Tolelaki, de Badjoreezen en de bewoners van het eiland Wowoni.

Dankbetuiging.

17. Schrijven van het eerelid A. J. baron QUARLES DE QUARLES van 14 Augustus j.l., houdende dankbetuiging voor zijne benoeming tot Eerelid van het Genootschap. (Not. Augustus '13 I).

Informatie.

18. Schrijven van het eerelid J. W. YZERMAN van 29 Juli j.l., met aanbieding van 2 photo's van platte gronden der oude stad Bantam, een met toelichtende nota. Beide origineelen berusten in het Rijksarchief onder de nummers 1174 en 1175. Het laatste is een copie naar hetzelfde voorbeeld waarnaar ook de plaat bij VALENTIJN en de kaart in de villa Castello bij Florence vervaardigd zijn.

Dankbetuiging. In rondlezing.

19. Schrijven van het eerelid H. D. H. BOSBOOM van 31 Juli 1913, waarbij indachtig aan de toestemming der directie tot het gebruik maken van photo's naar eenige in haar bezit zijnde teekeningen van Oud-Batavia, wordt aangeboden de Juli-aflevering van het Tijdschrift „Het Ned.-Indische

Huis, Oud en Nieuw", waarin voorkomt het 1ste gedeelte van een artikel van zijn hand: Oude woningen in en nabij de stad Batavia.

Dankbaar in de bibliotheek.

20. Schrijven van het oud-directielid Dr. PH. S. VAN RONKEL van 5 September j.l., waarin in antwoord op het dezerzijdsch schrijven naar aanleiding van Not. Aug. '13 VI, wordt medegedeeld dat hij zich gaarne met de correctie der beide artikelen van den heer HELFRICH zal belasten, en alleszins bereid is tot het doen vervaardigen eener vertaling of inhoudsopgave van een daarvan: de Lampongsche Dwerghertverhalen.

Informatie.

21. Id. van 12 September d. a. v. met aanbieding voor de Edita van twee opstellen van zijn hand: „Het Maleische woord tjindai verklaard?" en „Maleisch labai, een Moslimsch-Indische term".

In de commissie van præadvies worden benoemd de heeren ADRIANI en RINKES.

22. Schrijven van het directielid C. M. PLEYTE van 30 September j.l., waarin deze mededeelt dat hij zich genoodzaakt ziet wegens ziekte twee maanden lang zijn werkzaamheden te staken.

Aan de heeren MOQUETTE en Dr. KROM wordt dank betuigd voor hunne bereidwilligheid om tijdens de ongesteldheid van den heer PLEYTE diens functiën van conservator der ethnographische en historische verzamelingen op zich te willen nemen.

23. Id. van 1 October d. a. v. met aanbieding voor de Edita van een artikel van zijn hand „Een pseudo-Padjadjaransche kroniek met een facsimile".

Worden als præadviseurs benoemd de heeren KROM en MOQUETTE.

24. Præadvies van Dr. N. ADRIANI over de Dajaksche woordenlijst van Kapitein VAN GENDEREN STORT. (Not. Aug. '13 IV 9).

Conform dit advies en dat van Dr. RINKES wordt tot publicatie besloten in de Verhandelingen.

25. Nadere aanvulling der paralellen in andere Indonesische talen op de Tettoemsche fabelen, door Dr. ADRIANI.

Met het origineele opus van Pastoor MATTHIJSEN in de Verhandelingen.

26. Schrijven van den heer Mr. A. E. SCHOUTEN te Malang van 26 Juli j.l., met verzoek om mededeeling of het Genootschap misschien prijs stelt op het bezit van een kast uit den Compagniestijd, waarvan een schetsteekening is bijgevoegd.

Het stuk wordt van geen belang voor de geschiedkundige collectie geacht.

27. Schrijven van den heer L. VAN ZUIJLEN, Controleur van Selokaton, van 2 October j.l., met aanbieding, ten geschenke, van een beeldje, in den grond gevonden nabij een bron in de dessa Tamansari, distr. Selokaton, op de N. O. helling van den Goenoeng Praoe.

Onder dankbetuiging aanvaard voor de arch. verzameling.

28. Schrijven van den Directeur der N. I. Escompto Mij. aan den Thesaurier, van 14 Augustus j.l. N°. 56/3552, waarbij met afwijking van de gewone bepalingen betreffende deposito- en kassiersrekeningen wordt overeengekomen, dat het Genootschap bij het kantoor te Noordwijk slechts één rekening zal aanhouden, n.l. eene kassiersrekening, waarnaar het thans nog in deposito staande bedrag zal worden overgeboekt. Op de kassiersrekening heeft eens per jaar, n.l. onder ult°. December, renteverrekening plaats en wel naar den maatstaf van 4 % voor gelden die een

heel jaar, 3 % voor die langer dan 6 maanden, en 2 % voor die korter dan 6 maanden bij de Escompto hebben berust.

Informatie.

29. Schrijven van het correspondeerend lid Prof. Dr. Alfred Maass te Berlijn, van 5 Augustus j.l., met aanbieding van het 2e deel van zijn werk: „Durch Zentral Sumatra". Ten behoeve van een verhandeling in het „Internationale Archiv" te Leiden worden eenige photo's van de belangrijkste Hindoeoudheden in Sumatra verzocht.

Dankbetuiging. Conform.

30. Dankbetuiging van Mevrouw de Wed. S. Riedel geb. Tower, bij schrijven van 9 September j.l., voor de toezending der Notulen bevattende een inventaris der wetenschappelijke nalatenschap van haren echtgenoot, wijlen Dr. J. G. F. Riedel, eerelid des Genootschaps. (Not. Juni '13 II *d*).

Informatie.

31. Aanbieding, bij schrijven van den Voorzitter van den Gemeenteraad van Batavia van 12 Juli 1913, van het Verslag der Gemeente over 1912.

Dankbetuiging.

32. Schrijven van Mevrouw A. Morzer Bruijns geb. Prange van 25 September j.l., met dankbetuiging voor de attentie bij haar huwelijk ondervonden.

Informatie, enz.

33. Schrijven van den heer W. A. van der Ent te Soerabaja van 15 September j.l., waarbij deze als lid van het subcomité afdeeling Optochten voor de a. s. feesten, 's Genootschap's steun vraagt met het leenen van Inlandsche kleederdachten, wapens, geïllustreerde werken enz.

Ontkennend beantwoorden, omdat in principe geen museumvoorwerpen worden uitgeleend, met uitzondering evenwel voor de boeken.

34. Schrijven d.d. 31 Juli van de Indian Society of Oriental Arts te Calcutta, met verzoek om mededeeling of in het Museum of eenige particuliere collectie op Java aanwezig is een beeld in den trant van dat van Civa en Parvati onder N°. 3280 van JUYNBOLL'S catalogus, band V, Javanische Altertümer, 1909 p. 89.

Spoedshalve werd door den secretaris reeds ontkennend geantwoord.

35. Schrijven van het buitengewoon lid P. V. VAN STEIN CALLENFELS van 26 Augustus j.l., met 6 photo's naar Hindoe-oudheden.

In rondlezing.

36. Schrijven van den heer EDWARD JACOBSON van 5 Augustus j.l., met toezending andermaal van 2 kisten ethnographica van Simaloer.

Dankbetuiging na ontvangst.

37. Aanbieding door den voorzitter van het Algemeen Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië, bij schrijven d.d. 18 Augustus j.l. N°. 6117, van het Jaarboek over 1913/14.

Dankbetuiging.

38. Brief van de firma V. OLISLAEGER & Co. alhier van 22 Augustus j.l., houdende mededeeling dat zij met het oog op de hooge waarde van de in het Museum aanwezige juweelen, genegen is, in afwijking van het bepaalde bij Stbl. 1854 N°. 2, die voorwerpen te taxeeren tegen een vergoeding van $^1/_8$ in stede van $^1/_4$ %.

Informatie. Naar aanleiding van dit aanbod tot taxatie van de voorwerpen der goudkamer, ontspint zich een debat

over het al of niet noodzakelijke van taxatie en brand-assurantie van de in het Museum aanwezige voorwerpen, hetzij die Landseigendom zijn of niet, alsmede over de mate van verantwoordelijkheid die op de conservatoren rust ten aanzien van de aan hun zorg toevertrouwde voorwerpen. Vermits de meeningen uiteenloopen, worden de heeren PLEYTE, KROM, ZIMMERMANN en RIJFSNIJDER in commissie benoemd om over deze punten te rapporteeren.

39. Schrijven van den Ned.-Indischen Kunstkring van 13 September j.l., met toezending, ter inzage, van een collectie photo's uit Calcutta, bestemd voor de te Bandoeng, Buitenzorg en Medan te houden tentoonstellingen van Britsch-Indische kunstvoorwerpen.

Deze photo's werden eenige dagen na ontvangst door den secretaris op verzoek weder geretourneerd om naar Bandoeng te worden opgezonden.

40. Schrijven van de administratie van de Expres te Bandoeng, waarin d.d. 16 September in antwoord op een brief van den secretaris wordt medegedeeld, dat zij tot haar spijt het Genootschap ten behoeve van zijn boekerij niet helpen kan aan een stel vroeger verschenen nummers.

Informatie.

III. De heer ZIMMERMANN

deelt mede, dat op zijne bestelling reeds onderweg naar hier is een proef voor een vitrine bestemd voor het Muntkabinet, den sleutel waarvan hij reeds aan den conservator den heer MOQUETTE afdroeg.

Dankbetuiging.

IV. De heer MOQUETTE

a. deelt mede, dat onlangs een bankbiljet van *f* 1000.— uit de numismatische verzameling gestolen werd, en niettegenstaande het niet geteekend en genommerd was aan

het postkantoor in betaling werd aangeboden. Ofschoon de toeleg van de dieven ditmaal niet is gelukt, stelt hij voor de Javasche bank te verzoeken de resteerende van het compleet dubbel stel biljetten van een vernietigingsstempel te voorzien en tevens een nieuw biljet van ƒ 1000.— te willen afstaan tot vervanging van het exemplaar dat gestolen werd.

Conform.

b. biedt namens den heer W. J. Ph. I. Tuts, ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten alhier, een 3-tal tinnen munten ten geschenke aan, waaronder 2 van Kalantan en één onbekend, vermoedelijk speelmunt eener Chineesche kongsi.

Dankbaar aanvaard.

c. stelt voor een Europeaan aan te stellen tot hulp van den amanuensis op een begintractement van honderd gulden 's maands.

Conform.

d. deelt mede dat door tusschenkomst van den heer Hooyer te 's Hage het volgende oude werk voor de bibliotheek werd aangekocht: Paulus de Roy, Ost-Indische Reise.

e. doet het voorstel het Museum, behalve de bibliotheek, tijdens de a. s. verbouwing te sluiten met het oog op de onvermijdelijke versperring door bouwmateriaal van de toegangen.

De directie zou wenschen het Museum ten behoeve van het publiek zoo veel mogelijk open te houden, doch laat aan de conservatoren over sommige gedeelten indien het noodig is te sluiten. Mocht hun later een algeheele sluiting tijdelijk wenschelijk blijken, dan ware daarvan minstens 14 dagen te voren kennis te geven in de Hollandsche en Maleische couranten.

f. geeft in overweging het denkbeeld, om in de toekomst niet een directielid met de zorgen voor de bibliotheek te belasten, zooals tot dusver gebruikelijk was en het nadeel heeft dat de functionnaris over te weinig vrijen tijd beschikt om de belangen der voortdurend in omvang toenemende

boekerij naar behooren te behartigen, doch een vasten bibliothecaris aan te stellen, die wetenschappelijk onderlegd is en al zijn werkkracht geven kan aan het ruime arbeidsveld dat in deze betrekking voor hem open ligt.

De directie gaat hiermede accoord. Dr. KROM neemt op zich met personen in Nederland over een geschikt candidaat en over de aan de betrekking te verbinden voorwaarden te correspondeeren, waarna de directie het betrekkelijk voorstel aan de Regeering zal doen in aansluiting met dat over de aanstelling van den heer PLEYTE bedoeld bij Not. 28 Maart 1913 V.

V. De heer RINKES

verzoekt goedkeuring voor de gratis toezending van het „Album met afbeeldingen van Museumvoorwerpen" aan het hoofdbestuur der Paserikatan Goeroe Hindia Blanda (Inlandsch Onderwijzersgenootschap) te Djokja, ter vervaardiging van schoolplaten met inheemsche motieven.

Conform.

VI. De heer KROM

a. biedt aan ten behoeve der bibliotheek een overdruk van zijn artikel in het tijdschrift Hermes „Die Säule von Besnagar".

Dankbetuiging.

b. verzoekt machtiging om uit de nalatenschap van BRANDES eenige stukken die in het archief van het Bat. Genootschap behooren daarin terug te voeren.

Conform.

c. deelt een en ander mede over de bronsvondst van Ngandjoek (zie sub II 9). De belangrijkheid daarvan is vooral gelegen in het feit, dat hier een groote collectie bij elkaar behoorende Buddhistische beeldjes te zamen gevonden is, waaronder naast bekende types (b. v. de Mañpiçrī, overeenkomend met het steenen beeld in het museum te Berlijn) ook geheel nieuwe worden aangetroffen. De vindplaats is

in de buurt van Tjandi Lor, waarvandaan ook de beschreven steen D. 59 uit 's Genootschaps museum afkomstig is, die een in 857 gedateerde inscriptie van Koning Siṇḍok bevat, uit welke blijkt dat daar een heiligdom çrī Jayāmṛta gelegen moet hebben. De geheele collectie zal door den Oudheidkundigen Dienst gefotografeerd en vervolgens gepubliceerd worden.

Informatie.

VII. De heer COENEN

deelt mede, dat hij als Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, onder nadere goedkeuring van de Regeering, de Rijkssieraden van Boni aan het Bat. Genootschap in bewaring heeft afgestaan, en den Assistent-Resident van Boni, den heer D. F. A. BRAUTIGAM, opdroeg die voorwerpen op zijn doorreis naar Billiton persoonlijk aan het Museum af te dragen.

Dankbetuiging. Deze voorwerpen werden door den heer PLEYTE in goede orde van den heer BRAUTIGAM in ontvangst genomen.

VIII. De heer ADRIANI

deelt mede dat hij binnenkort naar Posso terug denkt te keeren, waar hij gaarne zijn werk hervatten gaat, doch dat het hem spijt dientengevolge de vergaderingen van het Genootschap niet meer te kunnen bijwonen.

De vice-President is verrast door het bericht dat Dr. ADRIANI's vertrek reeds zoo spoedig op handen is, hij wenscht hem en Mevrouw ADRIANI een gezegenden arbeid in hun tweede vaderland toe en dankt hem voor zijn vele adviezen, op taalkundig en ander gebied tijdens de vergadering gegeven. Hij vermeent niet beter uiting te kunnen geven aan de gevoelens die der directie tegenover Dr. ADRIANI bezielen dan door hem spontaan het eerelidmaatschap aan te bieden; hetgeen door de overige directieleden met applaus wordt begroet.

Dr. ADRIANI dankt voor de eer hem hiermede bewezen.

IX. De secretaris

a. deelt mede, dat hij met de vereeniging Toeristenverkeer alhier geaboucheerd heeft naar aanleiding van Not. Aug. '13 IV 19. Zij is tot haar voorstel gekomen omdat de schepen die de touristen van Singapore aanbrengen Zondagsmorgens aankomen, waarom Maandag voor hen juist de geschiktste dag zou zijn om het Museum te zien. Spreker raadde aan, waaraan reeds gevolg gegeven werd, om op die schepen annonces aan te brengen, den passagiers in overweging gevende dadelijk na aankomst 's Zondags nog het museum te gaan zien.

Aan de vereeniging zal worden bericht dat met het oog op de verbouwing van het museumgebouw de sluitdag op Maandag niet alleen gehandhaafd moet blijven, maar binnenkort gedeelten van de collecties geheel voor het publiek gesloten zullen worden.

b. biedt namens het eerelid Mr. J. H. Abendanon te 's Gravenhage ten geschenke aan 1° een rapport van zijn hand bestemd voor de zitting van dit jaar van het Institut Colonial International te Brussel, getiteld: „Quelles sont les dispositions à prendre pour obtenir la collaboration des chefs indigènes à l'administration et au Gouvernement des colonies?" en 2° een daarbij aansluitende rede door hem gehouden op den zittingsdag 8 Mei 1913.

Dankbetuiging.

c. biedt aan een door hem bezorgden herdruk van den Ned. Chineeschen Almanak, ouden stijl, van 1861 tot 1890.

Bibliotheek.

X. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der heeren Mr. A. F. van Blommestein, G. Scholten, C. van de Velde, L. Berkhout, Dr. W. G. Boorsma, J. J. M. A. Popelier, A. Tigler Wijbrandi, L. A. van Oosterzee, Masman en Stroink, G. J. Koot.

En worden tot lid benoemd de heeren L. M. F. Plate, Assistent-Resident van Meurauke, A. J. N. Engelenburg,

Resident van Banka, Mr. Th. Thomas, Advocaat en Procureur te Weltevreden.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 21 November 1913.

G. A. J. HAZEU, *vice-president.*
v. WETTUM, *secretaris.*

Notulen der tiende Directievergadering, gehouden op Vrijdag 21 November 1913.

Aanwezig de directieleden: Dr. G. A. J. Hazeu, vice-president, J. P. Moquette, Dr. D. A. Rinkes, Dr. N. J. Krom, en B. A. J. van Wettum, secretaris.

Afwezig de directieleden: W. J. Coenen, president, C. M. Pleyte, J. Homan van der Heide, V. Zimmermann en H. Rijfsnijder.

Tot het bijwonen van het eerste gedeelte der vergadering werden op voorstel van Dr. Rinkes, in zijn hoedanigheid van gedelegeerd lid der directie voor de prijsvraag der Javaansche dialecten, door de directie uitgenoodigd diens ter plaatse aanwezige mede-juryleden, de heer L. G. Bertsch, oud-inspecteur bij het Inlandsch onderwijs en Dr. Hoesein Djajadiningrat, ambtenaar voor de beoefening der Inlandsche talen, ten einde het Genootschap in staat te stellen omtrent de toe te kennen bekroningen te beslissen.

De notulen der vorige vergadering, zijnde die van 6 October 1913, worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De vice-President

memoreert hetgeen in de directievergadering van 9 October 1911 (Notulen p. 110 e. v.) nopens de prijsvraag der Javaansche dialecten besloten is.

Dr. Rinkes legt over een exemplaar van de betrekkelijke circulaire welke, ook in Maleische vertaling op ruime schaal werd verspreid (in bijlage dezes afgedrukt), en brengt daarna als volgt verslag uit over de met de prijsvraag bereikte resultaten:

Op de door het Genootschap uitgeschreven prijsvraag voor de Javaansche dialecten kwamen 39 antwoorden binnen; drie evenwel veel te laat, terwijl vijf den vastgestelden termijn van inzending met een paar dagen overschreden. Deze laatste werden nog tot de mededinging naar de prijzen toegelaten, daar het niet op tijd binnen zijn daarvan buiten de schuld der inzenders gelegen kan hebben. Het aantal antwoorden heeft dus de meest optimistische verwachtingen der jury overtroffen. In bijlage hiernevens gelieve de Directie een volledige lijst dezer inzendingen aan te treffen.

De antwoorden zijn van zeer ongelijksoortigen aard. Sommige schrijvers hebben geheel den door de jury in hare bekendmaking dier prijsvraag opgegeven leiddraad gevolgd en de resultaten van hun onderzoek vastgelegd in:

a. algemeen grammaticale en syntactische beschouwingen en opmerkingen,

b. een woordenlijst,

c. teksten.

Anderen geven slechts een of twee dier punten, terwijl bovendien sommige van de inzenders, die naar volledigheid gestreefd hebben, de uitwerking der onderdeelen niet gelijkelijk verzorgd hebben, doch deze van het eene, gene van het andere der vermelde punten het meeste werk gemaakt heeft, hetgeen natuurlijk aan den totalen indruk van het geheel niet ten goede is gekomen.

Hoezeer dus ook het aantal inzendingen alleszins bevredigend moet worden geacht, is de qualiteit daarmee niet geheel in evenredigheid geweest, zoodat de jury geen vrijheid heeft gevonden den hoogsten prijs, zijnde eene gouden medaille, toe te kennen, noch ook om een voorstel te doen voor eene speciale onderscheiding van Regeeringswege.

Waar de jury in hare boven aangehaalde circulaire het geheel volgen van het opgegeven werkplan met het oog op den beperkten tijd en de vermoedelijke onervarenheid der eventueele inzenders niet als eisch had gesteld, doch te kennen had gegeven, dat ook met eene gedeeltelijke uit-

voering daarvan volstaan kon worden, achtte zij het billijkst en ook het meest in het belang der inzenders om de prijzen in 4 klassen te verdeelen en wel in hoofdzaak voor den totalen indruk, de woordenlijst, de grammatische opgaven en de voorbeelden uit de levende taal. Bij de vaststelling der prijzen werd echter rekening gehouden met het verschil in waarde van den aangelegden maatstaf. Ook werd bij de beoordeeling en de indeeling in klassen de omstandigheid niet uit het oog verloren, dat de prijsvraag niet voor taalkundig geschoolden bestemd was en dat de voor de beantwoording daarvan gegeven tijd beperkt was. Als resultaat van haar naar deze beginselen ingesteld onderzoek heeft de jury de volgende bekroningen voor te stellen, waarbij zij nog moet opmerken, dat het toekennen van een gelijken prijs aan verschillende werken geen verklaring van gelijkheid in waarde insluit, doch slechts te kennen geeft, dat die werken, ieder met eigen speciale verdiensten, ieder in zijne soort, naar het oordeel der jury op eene even hooge belooning aanspraak maken.

1e klasse. In het geheel genomen zeer goede hoedanigheden bezit het antwoord N°. 33 ingezonden onder het motto: Wenn gute Reden sie begleiten, dann flieszt die Arbeit munter fort, en getiteld „Dialect Poerwakarta dan Poerbalingga". Het geeft *a.* eene grammatica, *b.* eene woordenlijst, *c.* spelen en liedjes. In het grammatische gedeelte zijn de behandelingswijze en de indeeling van Mas Ngabehi Dwidjasewaja's Paramasastra gevolgd. Uitvoerig worden de afwijkingen, die het behandelde dialect van het Solo'sch Javaansch vertoont, opgegeven, soms al te uitvoerig, zoodat zaken vermeld worden, die gevoegelijk weggelaten hadden kunnen zijn.

De woordenlijst is uitgebreid, doch heeft het gebrek, dat de dialectische woorden in Javaansche karakters geschreven zijn, (in de voorwaarden was opgegeven voor de woordenlijst Latijnsch en Jav. karakter te gebruiken) zoodat de uit-

spraak daarvan niet onmiddellijk blijkt. Ook de alphabetische rangschikking laat hier en daar wat te wenschen over. Het derde gedeelte bevat talrijke spelen en volksdansjes. Het geheel geeft blijk van een goede methode van onderzoek en behandeling. Waar het werk zulke goede eigenschappen bezit, is het zeer te betreuren, dat het streven naar volledigheid afbreuk heeft gedaan aan de afwerking: de laatste hand ontbreekt er aan, gelijk in het voorbericht ook erkend wordt. Op grond van een en ander meent de jury te moeten voordragen aan de inzenders — blijkens voorbericht een drietal personen — van dit werk toe te kennen de belooning van een verguld-zilveren medaille met een geld geschenk van ƒ 60.—.

Voor denzelfden prijs komen naar het oordeel der jury in aanmerking drie antwoorden N°. 2, 12 en 16, die als een geheel vormend te beschouwen zijn, daar ze blijkens den schuilnaam, het behandelde dialect, n.l. dat van Blora, het schrift, en het voorkomen in een der antwoorden van een verbetering van wat in een ander minder juist is aangegeven, klaarblijkelijk van een en denzelfden persoon afkomstig zijn en door hem zeker ook wel als een geheel bedoeld, doch successievelijk naar gelang der voltooiing ingezonden werden. Het grammatisch gedeelte, getiteld „Parama sastra Djawa Blora" zit goed in elkaar en vermeldt in beknopte regels, toegelicht door voorbeelden, zoowat alle verschilpunten met de grammatica van het Solo'sch Javaansch. De woordenlijst zou uitgebreider kunnen zijn. Het derde gedeelte getiteld „Tjaraning ginem dialect Blora" geeft voorbeelden uit de levende taal voornamelijk de uit ethnologisch oogpunt zoo interessante kinderspelen, toegelicht en door teekeningen verduidelijkt.

Iets minder in qualiteit dan de reeds besproken antwoorden is N°. 27, hetwelk getiteld is „Dialect van Toeban", ingezonden door „Oemboel warih koesoema". Het gedeelte over de grammatica geeft bewijzen van goed te zijn overdacht. Jammer, dat het ontsierd wordt door slecht begrepen

Hollandsche termen. Dit valt ook te zeggen van de woordenlijst, door welk gebrek de bedoeling van den schrijver soms niet te vatten is. Kinderliedjes en spelen besluiten het werk. Naar het oordeel der jury komt dat werk door zijne vele goede hoedanigheden voor een derden prijs — een zilveren medaille met een geldgeschenk van *f* 40.— in aanmerking.

Een goeden totaal-indruk maakten twee inzendingen, N°. 1 getiteld „Basa Djawa ing paresidenan Rembang" door Sj. S. Derpa en N°. 23 „Dialect Djawa Banten, met het schuilteeken „1500". De eerste bevat uitvoerige grammatische opgaven omtrent het behandelde dialect en een woordenlijst daarvan met uitgewerkte voorbeelden. De tweede, in het Maleisch geschreven, geeft eenige grammatische eigenaardigheden van het Bantensche dialect, een woordenlijst, kinderspelen met toelichting, liedjes en in Banten voorkomende persoonsnamen. In de woordenlijst, waaraan overigens heel veel zorg is besteed, ontbreken sommige in de voorbeelden voorkomende woorden. Het Maleisch is lang niet onberispelijk en met het Solo'sche Javaansch waarin de dialectische zinnen ook omgezet zijn, staat de schrijver op gespannen voet. De behandeling der stof is echter juist en de methode goed. De jury stelt voor aan ieder der schrijvers dezer twee antwoorden toe te kennen een diploma met een geldgeschenk van *f* 25.—.

2e klasse. Wegens bijzondere verdiensten der woordenlijst maken naar het oordeel der jury twee antwoorden op eene bekroning aanspraak. Het eene N°. 5 heeft tot motto: „De Aarde is des Heeren, mitsgaders hare volheid" en is in het Hollandsch geschreven.

Het is breed opgezet en omvat in hoofdzaak de dialecten van Oost-Java, Cheribon en Banjoemas. De stof is in drieën gesplitst:

a. inleiding en grammaticale opgaven,

b. vergelijkende woordenlijst,

c. kidoeng's en djampe's.

Ad *a*. Het grammaticale gedeelte is vrij mager. Van het dialect, dat tot uitgangspunt genomen is, het Oost-Javaansche, is bijv. niets gezegd omtrent de van het Solo'sch Javaansch afwijkende vorming van de trappen van vergelijking door middel van het suffix-an, b. v. Solo'sch: gede — loeih gede — kang gede dewe; Oost-Jav. gede — gedean — kang (sing) gedean. Omtrent de grammatische eigenaardigheden van de Banjoemaasche en Cheribonsche dialecten komt er zoo goed als niets voor. De uitweiding op p. 20—22 over het Javaansche letterschrift en de wenschelijkheid van eenige wijzigingen daarin ten einde het als druktype geschikt te maken heeft met de prijsvraag niets uit te staan.

Ad *b*. De vergelijkende woordenlijst, tevens bedoeld als supplement op het Javaansche woordenboek van F. JANSZ, getuigt van jarenlange studie. Als hoofdwoorden zijn Oost-Javaansche woorden genomen.

Afwijkend gebruik of equivalente woorden in andere dialecten worden daarnaast opgegeven. De schrijver bepaalt zich bij de vergelijking niet tot het Cheribonsch en het Banjoemaasch, doch betracht daarin ook andere dialecten als het Djapara'sch. Van v. HINLOOPEN LABBERTON's lijst van het Oost-Javaansch zijn alleen die woorden overgenomen welke in het woordenboek van JANSZ niet voorkomen, terwijl de werken van WALBEEHM over het Djapara'sch en het Tegalsch geraadpleegd zijn voor de Solo'sche equivalenten. Ook van de uitgaven van WINTER en VAN HIEN is gebruik gemaakt. Ofschoon dus naar volledigheid gestreefd is, trof een der juryleden er toch verscheidene hem uit Oost-Java bekende woorden niet in aan, terwijl de gegeven verklaring niet altijd met zijne bevinding overeenstemde.

Aan sommige woorden is eene beteekenis opgedrongen, die alleen aan gekerstende Javanen bekend is, als pasedoeloeran voor gemeente, sang sabda = het woord.

Ad *c*. Het derde gedeelte bevat eene groote verzameling van kidoeng's en djampe's. Twee bijlagen, n.l. door anderen opgemaakte lijstjes van Cheribonsche en Banjoemaasche

woorden, die in de vergelijkende woordenlijst zijn verwerkt zijn aan het werk toegevoegd. Op grond van de bijzondere verdiensten der woordenlijst draagt de jury deze inzending voor eene bekroning met een zilveren medaille plus een geldgeschenk van *f* 40.— voor.

Het tweede bedoelde antwoord N°. 7 is getiteld „Dialect Bagelen sisih kidoel" en ingezonden onder het motto „Poenggoeng kawoela tama". Het grammaticale gedeelte is schoolmeesterij. Allerlei bijzaken, wier vermelding overbodig is, als het gebruik van het Javaansche schrift, het bezigen van Latijnsche karakters van het Javaansch, worden daarin uiteengezet. De woordenlijst daarentegen is zeer verdienstelijk en methodisch bewerkt. Er is naar volledigheid gestreefd, en de verklaring der beteekenis van de woorden is helder. Voorts geeft het werk niet onverdienstelijk opgestelde samenspraken en eene lijst van persoonsnamen. Ook voor den inzender van dit antwoord stelt de jury den prijs van een zilveren medaille met een geldgeschenk van *f* 40.— voor.

3e klasse. Speciaal in het grammaticale gedeelte verdienstelijk zijn de volgende antwoorden:

1. N°. 15 „Dialect Poerbolinggo" door „Hardjakoesoema". Het zet duidelijk uiteen de voornaamste verschilpunten van het behandelde dialect met het Solo'sch Javaansch. In het geven van voorbeelden had de schrijver wat minder wijdloopigheid kunnen betrachten. Het werk bevat voorts eene woordenlijst, samenspraken, verhalen en raadsels.

2. N°. 28 „Dialect Pasoeroean met woordenlijst" door „P. Konjeq". Het eerste stuk bevat eene uitvoerige klankleer, duidelijke grammaticale verklaringen en geeft eenige aanwijzingen omtrent de historische ontwikkeling van het behandelde dialect in de laatste 40 of 50 jaren. De bewerking der woordenlijst had met meer zorg kunnen geschieden.

3. N°. 22 „Dialect Tegal met woordenlijst". Wat in het grammaticale gedeelte verteld wordt, is zaakrijk, doch veel te weinig. De woordenlijst is slechts bedoeld als eene aanvullende van het woordenboek van Roorda voor het Tegalsche dialect.

De jury stelt voor om de twee eerste antwoorden te bekronen, elk met een diploma plus een geldgeschenk van *f* 25.— en aan den inzender van het derde antwoord als aanmoediging eene belooning van *f* 10.— toe te kennen.

4e klasse. N°. 18 „Dialect Koetaärdja", door „Resi seta", bevat zoo goed als geen grammaticale opgaven, een volledig, slecht gerangschikt woordenlijstje, en voorbeelden uit de levende taal, waarin de zinnen bijzonder goed gekozen zijn om de eigenaardigheden van het dialect te doen uitkomen. Op grond van het laatste is naar het oordeel der jury aan den schrijver eene belooning van *f* 25.— als aanmoediging toe te kennen.

N°. 3 „Rembangsch dialect", door „K", bevat samenspraken, verhalen en liedjes in dat dialect met eene lijst tot verklaring der daarin voorkomende dialectische woorden. De inzender ware tot aanmoediging met *f* 10.— te beloonen.

De jury heeft dus gemeend in het geheel 12 prijzen te moeten toekennen, zijnde te zamen 2 verguld zilveren medailles, 3 zilveren medailles en *f* 385.— aan geldgeschenken. De kosten voor het aanmaken der medailles en diploma's werden na ingewonnen inlichtingen van deskundige zijde door de jury geschat op *f* 100.— Waar door de Directie voor de toekenning van prijzen een crediet van *f* 1000.— op de begrooting van 1913 is uitgetrokken, meende zij de vrijheid te kunnen nemen het op 36 inzendingen betrekkelijk groote aantal 12 belooningen toe te kennen.

Het zou echter zeer te betreuren zijn, zoo het thans bijeengekomen materiaal zonder meer opgeborgen werd en de verrichte nuttige arbeid dientengevolge gedeeltelijk werd te niet gedaan. Ten einde zulks te voorkomen, stelt de jury aan de Directie voor, een deskundig persoon te benoemen, die zich in verbinding moet stellen met den schrijver van eene voor publicatie in aanmerking komende inzending, om hem bij de omwerking wenken en aanwijzingen te geven,

en die verder zelf de bewerking van de verzamelde bouwstoffen ter hand moet nemen. Ofschoon in de voorwaarden omtrent de mededinging bepaald is, dat de ingekomen antwoorden het eigendom zouden zijn van de Directie, zou zij desgewenscht, aan den schrijver wiens werk na omwerking door hemzelf gepubliceerd wordt, nog het gewone auteurshonorarium kunnen toekennen.

Van de antwoorden die naar het oordeel der jury niet voor eene belooning in aanmerking kunnen komen, acht de jury het niet noodig eene gedetailleerde beoordeeling te geven.

Ten slotte moet de jury nog eenige mededeelingen omtrent zich zelve doen. De Heer A. H. J. G. Walbeehm trok zich terug, terwijl Dr. Hoesein zich na aankomst alhier bereid verklaarde in de jury zitting te nemen. De Heer H. Bousquet vertrok naar patria alvorens eene vergadering der juryleden belegd kon worden; zijne beoordeeling had hij echter ingezonden en kon dus geraadpleegd worden.

Lijst van de ingekomen antwoorden op de prijsvraag voor de Javaansche dialecten uitgeschreven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen:

Nº.	Titel.	Motto of schuilnaam.
1	Basa Djawi ing paresidenan Rembang (Padangan).	
2	Woordenlijst Tjepoe.	X.
3	Prijsvr. antwoord Rembangsch dialect uit Bondowoso.	K.
4	Dialect Moentilan, Pastoeran.	A. M. D. G.
5	Prijsvraag antwoord Oost-Jav. (Lawang)	De aarde is des Heeren, mitsgaders hare volheid.
5a	Banjoemaasch dialect.	
5b	Tjirebonsch „	
6	Dialect Patjitan (tertoelis dengan hoeroef Djawa).	Mas.

N°.	Titel.	Motto of schuilnaam.
7	Dialect ing Banjoemas sisih kidoel.	Poenggoeng kawoelo tama.
8	Dialect afd. Koedoes (res. Semarang).	Na regen komt zonneschijn.
9	87 Perkataän dialect Tjandirata (Noord-Kedoe).	Sarboe.
10	Bahasa Djawa Goenoeng kidoel (Jogjakarta).	Joedaningrat.
11	Patjitansch dialect.	N. P. A.
12	Paramasastra Djawa Blora.	X.
13	Dialect Tjilatjap I t/m III.	Atjap Anak Kantjil.
14	„ Bodjonegoro.	X.
15	„ Poerbolinggo.	Hardjakoesoema.
16	„ Blora.	X.
17	„ Kendal.	R. S. Batag Boeloe.
18	„ Koeta'ardja.	Resi Seta.
19	Javaansche woordenlijst.	R. Djajawiata.
20	Lijst van woorden, die wel te Jogjakarta, doch niet te Soerakarta worden gebruikt, enz. (*a* en *b*).	Brahmawidija.
21	Dialect oeroet sewoe (woordenlijst).	Oeroet sewoe.
22	Dialect Tegal met woordenlijst.	. . . , ...
23	Dialect Djawa Banten.	1500.
24	„ Karanganjar I t/m III.	Kartadiwirja.
25	Woordenlijstje.	Radija.
26	Damel margi redja.	Mangoen.
27	Dialect van Toeban.	Oemboel warih Koesoema.
28	Dialect Pasoeroean met woordenlijst.	P. Konjeq.
29	Dialect Adjibarang.	Beberapa sikoe-sikoe.
30	Dolananipoen lare-lare.	Oeroet bentjo.

N°.	Titel.	Motto of schuilnaam.
31	Dialect res. Pasoeroean.	Panah bermata tiga.
32	Dialect Pemalang, res. Pekalongan.	Neptunus.
33	Dialect Poerwakarta lan Poerbalingga.	Wenn gute Reden sie begleiten, Dann flieszt die Arbeit munter fort.
34	?	Sang poetri hangagem ganda soesoepe sosotia hadi soesila wanda pripoorna haboe sana sarwa hadi hatata datan koetjiwa.
35	Woordenlijst Dialect Pasisir Soerakarta.	Djawa loegoe.
36	Woelang Martani.	Poetoehoe.

Veel te laat ingekomen:

a.	Temboeng Banjoemas toelen.	Nartim.
b.	Dialect basa Djawi Ngajogjakarta.	Tjantriq Trigoena.
c.		Saekor boeroeng di tangan lebih baik dari pada sepoeloeh di oedara.

Nadat de verzegelde brieven met de correspondeerende motto's geopend zijn, blijkt dat de inzenders der bekroonde antwoorden zijn:

Klasse I.

1. Dr. B. J. Esser, missionair predikant te Poerbolinggo,
2. Samsirmiardja, Inlandsch onderwijzer te Tjepoe,
3. M. Ardjadipradja, Inl. hoofdonderwijzer te Toeban,
4. M. Soerjasoedirdja, Inl. onderwijzer te Padangan,
5. Mangoendikaria, Inl. schoolopziener te Serang.

Klasse II.

1. P. Penninga, sub-agent van het Britsch en buitenlandsch bijbelgenootschap te Lawang,

2. M. Prawirasoedirdja, Inl. ond. te Garoeng.

Klasse III.

1. M. Ardjakoesoema, Inl. ond. te Karanganjar,

2. Ranoearmidarma, Inl. hoofdond. te Pasoeroean,

3. M. Wirjawiata, Inl. ond. te Djatibarang.

Klasse IV.

1. R. Poespakoesoema, Inl. ond. te Koetoeardjo,

2. Kartosoedirdja, Inl. ond. te Bondowoso.

Besloten wordt de geldprijzen, voor zoover zij niet van medaille of diploma vergezeld gaan, om te zetten in daarvoor aan te koopen kunstvoorwerpen. De heeren Rinkes en Moquette nemen op zich het noodige te verrichten voor het doen aanmaken der medailles. Laatsgenoemde belast zich tevens met het laten lithographeeren der diploma's.

Wat betreft het voorstel der jury tot aanwijzing van een deskundig persoon om in overleg met de auteurs de bewerking der verzamelde bouwstoffen ter hand te nemen, wordt besloten daartoe uit te noodigen: de heeren L. G. Bertsch v^d. voor de dialecten van Pasoeroean, J. N. Smith, ambtenaar toegevoegd aan den Adviseur voor Inlandsche zaken, voor de dialecten van Rembang, Dr. B. J. Esser v^d. voor die van Banjoemas, en Dr. Hoesein Djajadiningrat v^d. voor die van Bantam. De heeren Bertsch en Hoesein Djajadiningrat stellen zich staande de vergadering daartoe bereid.

De vice-president huldigt Dr. Rinkes voor het door hem genomen initiatief en bedankt de jury, in het bijzonder ook de heeren Bertsch en Dr. Hoesein, voor de volbrenging van haar welwillend op zich genomen omvangrijke taak. Hij wenscht de directie geluk met de resultaten van dezen eersten stap in de richting van een grondige bestudeering der dialecten van Java.

II. Thans overgaande tot de orde van den dag, neemt de vice-president in behandeling het volgende uit de rondlezing terug ontvangen stuk:

Schrijven van het buitengewoon lid P. V. VAN STEIN CALLENFELS van 26 Augustus j.l., met photo's van het beeld te Karang Kates, van basreliefs der Tjandi Tegowangi en van de Retja Goeroe en Retja Penganten, met eenige aanteekeningen over de beide laatste.

Genoemden heer, onder dankbetuiging, verzoeken het noodige te verrichten om de Retja Penganten naar 's Genootschap's museum over te brengen, en den Resident van Kediri uitnoodigen zijn medewerking te verleenen.

III. Worden ter tafel gebracht de volgende tusschentijds binnengekomen brieven:

1. Missive van den Gouvernements-secretaris van 20 October j.l. N°. 2449, met aanbieding ten geschenke, op last van den Gouverneur-Generaal, van een exemplaar der onlangs verschenen publicatie van het Internationaal Koloniaal Instituut te Brussel, getiteld: Compte-rendu de la session tenue à Londres les 6, 7 et 8 Mai 1913.

Bibliotheek.

2. Missive van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 6 November j.l. N°. 19383, houdende mededeeling, dat het bij Not. Aug. '13 IV 3 bedoelde steenen beeld van Semarang bereids aan het Genootschap is toegezonden.

Informatie. De heer KROM deelt mede, dat het inmiddels is aangekomen.

3. Renvooien van denzelfden van 22 en 29 October, N°s 29045 en 29645, met aanbieding ter kennisneming van het oudheidkundig verslag over het 3^e kwartaal 1913 en van een extract verslag over de oudheidkundige werkzaamheden in Pase in hetzelfde tijdvak.

Retour, onder mededeeling, dat de achterstand met den

druk der oudheidkundige rapporten is opgeheven, en de door den oudheidkundigen dienst verzamelde materie thans om de 3 maanden in plaats van eens in het jaar gepubliceerd wordt, zoodat kennisneming der rapporten, enz. in manuscript overbodig geworden is. De directie zou er evenwel prijs op stellen indien zij, misschien rechtstreeks door tusschenkomst van dien dienst, van de begeleidende photo's kon blijven kennisnemen.

4. Id. van 14 November j.l. N°. 31891, met aanbieding der quitanties in zake den aankoop der vondst te Ngandjoek. (Not. Oct. '13 II 9).

Informatie.

4*a*. Id. van 8 November j.l. N°. 31081, t. g. v. een missive van den Resident van Kedoe van 31 October t. v. N°. 7907, met eenige oude sieraden gevonden in een tegalveld bij dessa Sidomoeljo, distr. Parakan, afd. Temanggoeng, geschat op een waarde van *f* 38.75.

Overnemen voor de verzameling.

5. Missives van den Commandant der Zeemacht van 9 en 28 October j.l. N°s 10104 en 10830, met aanbieding van eenige zeekaarten.

In de verzameling.

6. Missive van den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken van 30 September j.l. N°. 16738/D, met het 2e en 3e gedeelte van het verslag van dat departement over 1910.

Bibliotheek.

7. Id. van den Resident van Djokjakarta van 16 October j.l. N°. 10677/35, met eenige voorwerpen, gevonden op de sawahgronden bezuiden de dessa Tjoepoewatoe van het regentschap Kalassan.

Geen prijs op gesteld voor de arch. verzameling.

8. Id. van den Britschen consul alhier van 30 October j.l. N°. 393, houdende aanbieding namens de Britsch-Indische Regeering van het boekwerk getiteld „The Bengal Code Vol. I".

Bibliotheek.

9. Schrijven van den Regent van Demak van 11 October j.l., met verzoek om mededeeling of er toelichting bestaat op het vermelde in VERBEEK's Oudheden van Java, als zoude Kadilangoen met het graf van Soenan Kalidjaga in het district Koedoes, en wel 1½ K.M. ten Z. W. van Koedoes gelegen zijn. Genoemde perdikan dessa toch met de bedoelde graven ligt in het district Demak op 1½ K.M. afstand van de hoofdstad Demak.

Antwoorden dat blijkens opgave van den oudheidkundigen dienst de notitie van VERBEEK onjuist is.

10. Missive van den Resident van Djokjakarta van 17 November j.l. N°. 11946/33, houdende mededeeling dat de Rijksbestuurder zich bereid heeft verklaard een beschrijving als dezerzijds gewenscht van de toestanden en regelingen in de kraton samen te stellen. Wat het in te stellen Mohamedaansch-oudheidkundig onderzoek betreft, zal generzijds aan de door de directie daarmede belaste personen gaarne alle mogelijke hulp en medewerking worden verleend.

Dankbetuiging, en aan den Rijksbestuurder mededeeling dat de directie zijn medewerking zeer op prijs stelt. Aan den Resident van Soerakarta zal worden geantwoord (zie Not. Oct. II '14), dat in verband met de door hem aangevoerde bezwaren, van een vastleggen der regelingen en adats in de kraton van Solo voorloopig wordt afgezien, totdat de beschrijving der toestanden in de kraton te Djokja ontvangen is, een arbeid welke de Rijksbestuurder welwillend op zich genomen heeft.

Het Mohamedaansch-oudheidkundig onderzoek is intusschen aan den oudheidkundigen dienst opgedragen.

11. Brief van president en directeuren der Javasche bank van 28 October 1913 N°. 86/828, houdende terugzending van de in Not. Oct. '13 IV*a* bedoelde blanco bankbilletten, thans voorzien van een vernietigingsstempel. De bank kan de directie momenteel niet aan een blanco billet van *f* 1000.— helpen, maar zal het daartoe strekkend verzoek indachtig blijven.

Informatie.

12. Brieven van den heer E. JACOBSON, gedateerd Fort de Kock 9 October en 8 November j.l., handelende over de tweede bezending ethnographica van Simaloer, bedoeld bij Not. Oct. '13 II 36, waarvan thans een beschrijving wordt aangeboden.

Bijzondere dankbetuiging voor de sedert ontvangen collectie.

13. Schrijven van den heer E. F. JOCHIM te Amsterdam, van 17 September j.l., houdende mededeeling dat hem indertijd toevallig gebleken is, dat het deel van de Britsch-Indische rapporten waarin is opgenomen The Buddha Mythology of Nepal, hetgeen blijkens p. 2 der oudheidkundige rapporten van 1912 in 's Genootschap's bibliotheek niet te vinden is, samen ingebonden is met acht andere miscellaneous publications van de archæological survey in een bundel waarop alleen de titel van het eerste deeltje vermeld is, n.l. Memorandum of the Buddhist caves at Junnar.

Bedanken voor deze aanwijzing tengevolge waarvan het verloren geraakte werkje inderdaad teruggevonden is. De bibliothecaris deelt mede, dat in vroegeren tijd in de boekerij de gewoonte bestond om kleinere werkjes samen te binden uit vrees dat zij zonden wegraken, doch dat tegenwoordig gaandeweg daarin verandering wordt gebracht.

14. Schrijven van den heer J. E. HAUSCHILD te Bandoeng van 18 Augustus j.l., vermeldende dat hem indertijd is verteld dat in de nabijheid van de thee-onderneming Tjibarenno, twee uur gaans van Tji Solok (Wijnkoopsbaai)

aan de overzijde van de rivier Tjibarenno zich een hol moet bevinden met vele en buitengewoon mooie Boeddha-oudheden. De 1ste employé van genoemde onderneming, de heer BRANDTS BUYS, zou de ligging van het hol kunnen aangeven.

Informaties vragen aan genoemden heer BRANDTS BUYS.

IV. De heer RINKES

a. verzoekt opname van de volgende folkloristische legende omtrent den Goenoeng Gadjah in het Pekalongan'sche, voorkomende in een noot op p. 26 van het Jaarverslag van den topographischen dienst over 1912:

De vorst van het rijk Plawangan, Arimba, had een jongere zuster, Dewi Arimbi, van wie een zekere Wergådårå een der pendåwålimå van het rijk Ngamartå (Darma Kasoema, Djanaka, Wergådårå, Nangkoela, Sĕdoewa) veel gehoord had. Deze besloot daarom het rijk Plawangan te bezoeken teneinde Dewi Arimbi te ontmoeten.

Toen Arimbi ter oore kwam, dat Wergådårå zich in zijn rijk ophield zond hij zijn jongere zuster op kondschap uit om uit te vorschen wat Wergådårå beoogde met zijne komst in het rijk Plawangan. Nadat Dewi Arimbi kennis gemaakt had met Wergådårå, begon het liefdesvuur in haar op te laaien, zij weigerde hem te verlaten en naar haren broeder terug te keeren. Arimba hierover verontwaardigd, besloot zijne zuster te halen en Wergådårå aan te vallen, omdat hij dezen als den verleider beschouwde.

Wergådårå nu was bijzonder groot en sterk, en wilde daarom Arimba eenig succes verwachten, dan moest hij op aanraden van zijn vader een olifant berijden en zoo het gevecht aangaan. Op een grooten olifant gezeten, trok Arimba tegen Wergådårå op; het gevecht duurde bijzonder lang en beide partijen, zoowel als de olifant, raakten vermoeid. Arimba liet den olifant zijn dorst lesschen in de nabijgelegen rivier, Wergådårå verschool zich in de nabijheid van zijn tegenstander. Toen hij uitgerust was, viel

hij den olifant, die blijkbaar nog niet klaar was, aan en wist hem met zijn lans zoodanig op den kop te treffen, dat deze gedeeltelijk verbrijzeld en de olifant gedood werd. (Het gesteente aan de zuidwestzijde van den top van den G. Gadjah is ook afgebrokkeld, terwijl men terzelfder plaatse ook een stuk rots ziet uitsteken in den vorm van een lans. De kop van den olifant is gekeerd naar de rivier).

Arimba vluchtte, nagezet door Wergådårå; deze kon zich echter niet van de persoon van Arimba meester maken, het gelukte hem alleen diens haar te grijpen en van zijn hoofd te rukken. In zijn woede over Arimba's ontsnapping wierp hij de haardos in de rivier, die sinds dien tijd Kali Ramboet heet. Daarna zette hij zich op een steen, om uit te rusten van de vermoeienissen, en nieuwe aanvalsplannen te overwegen (de steen in den vorm van een bank wordt nog door de bevolking aangewezen).

Na eenigen tijd trok Wergådårå weder tegen Arimba op en wist hem eindelijk te verslaan, waarna hij Dewi Arimbi als zijne vrouw medevoerde.

Spreker stelt voor den topographischen dienst te verzoeken voortaan dergelijk materiaal aan het Bat. Gen. te willen afstaan tot publicatie in haar edita, waardoor het meer algemeen onder de oogen van vaklieden zal komen.

Conform. Later werd door den vice-president medegedeeld, dat deze zelfde legende in een ietwat andere maar tevens uitvoeriger redactie gepubliceerd is door J. Knebel in T. B. G. 1894 deel 37, p. 390 sqq. Wat de Indische (Sanskṛt) bron van deze legende betreft, zie men „De Lakon Arimbå" in B. K. I., 6e volgr., deel 5.

b. Legt over zijn præadvies in zake de nota over het Manggarai'sche volk en zijn taal (Not. Maart '13 p. 14), waarin hij tot dezelfde conclusie komt als Dr. van Ronkel, t. w. opname van de woordenlijst met de schets der spraakkunst in 's Genootschaps collectie woordenlijsten en publicatie van de ethnographische schets in het Tijdschrift.

Conform, nadat eerst aan de Algemeene Secretarie zal zijn

gevraagd of er bezwaar tegen bestaat dat de beide eerste gedeelten der nota in 's Genootschap's archieven verblijven.

c. Stelt voor in de vacature van Javaansch schrijver, meer speciaal belast met de inhoudsopgave der Javaansche handschriften, te voorzien door de benoeming van SARDJONO alias Raden WIROWONGSO, thans schrijver bij de commissie der volkslecteur, op een tractement van *f* 32.50 's maands.

Conform.

d. Stelt voor dat het Genootschap zich abonneert op alle in de Maleische taal verschijnende periodieken in dezen Archipel, Singapore en Cairo.

Conform.

e. Vestigt de aandacht van den oudheidkundigen dienst op het voorkomen van Mohamedaansche oudheden in Soemenep.

Informatie.

V. De heer MOQUETTE

a. deelt mede dat door den heer J. E. JASPER in leen is gevraagd de complete serie van het plaatwerk Journal of Indian Art, waartoe de vergunning der directie noodig is.

Geen bezwaar.

b. Deelt mede, dat ingevolge door den heer ZIMMERMANN gevoerde correspondentie, thans een der nieuwe vitrines, bedoeld in Not. Maart '13 p. 34, is aangekomen.

De vaststelling van het groote bedrag, dat voor het 40-tal voor de num. collectie benoodigde vitrines moet worden uitgetrokken, wordt uitgesteld tot de volgende vergadering, dewijl heden het aantal tegenwoordige directieleden zoo klein is.

c. Deelt mede, dat een der suppoosten, de heer BLOKZIEL, sedert ruim een maand weggebleven is zonder omtrent de reden daarvan eenige kennisgave te geven.

De heer B. zal òf dadelijk te verschijnen hebben òf een ziekte certificaat moeten overleggen.

VI. De heer KROM

1. stelt voor van de cliché's VAN KINSBERGEN en van

de cliché's van het Bataviaasch Genootschap een dubbel stel afdrukken te doen vervaardigen, daar de thans in gebruik zijnde afdrukken door verminking, verbleeking enz. te veel geleden hebben, dan dat ze nog als betrouwbaar studiemateriaal dienst zouden kunnen doen.

Conform.

2. Stelt voor den heer P. J. PERQUIN, adjunct-bouwkundige bij den oudheidkundigen dienst, te benoemen tot buitengewoon lid des Genootschaps.

Conform.

3. Doet een voorloopige mededeeling over den beschreven steen, verkregen uit de nalatenschap-BERGER. Deze is gedateerd in 1252 Çaka, valt dus in de jaren tusschen den dood van Jayanagara en de geboorte van Hayam Wuruk en is, gelijk te verwachten was, uitgevaardigd door de toen regeerende koningin, Hayam Wuruk's moeder. Ook haar echtgenoot Kṛtawarddhana wordt er op vermeld.

4. Doet enkele mededeelingen over den voortgang van het oudheidkundig onderzoek op het Diëng-plateau, dat in den laatsten tijd bijzonder merkwaardige resultaten opleverde, daar gewerkt werd op door vroegere onderzoekers nog niet onderhanden genomen terrein. Zoo kwam onder meer een in kamers afgedeeld groot gebouw (reeds 90 M. werden blootgelegd) te voorschijn, desgelijks zeer belangrijke bouwfragmenten, reliëfs enz., waarvan de best bewaarde in 's Genootschaps museum zullen worden opgenomen. Ook een drietal beschreven steenen werd ontdekt, daaronder een zeer groote met ± 50 regels schrift, dat echter ongelukkigerwijze nogal geleden heeft. Ook deze steenen worden naar Batavia opgezonden.

Informatie.

VII. De secretaris

a. legt over de præadviezen van Dr. ADRIANI en Dr. RINKES nopens de beide artikelen van Dr. VAN RONKEL's hand, bedoeld bij Not. Oct. '13 II 21.

Opname in het Tijdschrift.

b. Biedt voor de bibliotheek ten geschenke aan een van het eerelid STUART, in zijn hoedanigheid van lid der commissie van toezicht op de bedoelde vereeniging, ontvangen exemplaar van de statuten der stichting genaamd „Studiefonds der vereeniging Chung Hoa Hui", een door Chineezen opgerichte vereeniging te Amsterdam.

Bibliotheek.

VIII. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der heeren Mr. F. W. PIJNACKER HORDIJK, H. MULDER, G. L. VAN ZUIJLEN, A. TOM, W. G. BROEK, A. J. M. A. RIDDER VAN DER DOES DE BIJE, J. VAN MOLL, A. H. B. AGERBEEK, R. A. A. W. SCHREUDER, L. U. VAN STENIS en Mr. E. H. BERGSMA.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 29 December 1913.

G. A. J. HAZEU, *vice-president.*

B. A. J. v. WETTUM, *secretaris.*

Notulen der elfde Directievergadering, gehouden op Maandag 29 December 1913.

Aanwezig de directieleden: W. J. Coenen, president, J. P. Moquette, Dr. N. J. Krom, V. Zimmermann en B. A. J. van Wettum, secretaris.

Afwezig de directieleden: Dr. G. A. J. Hazeu, C. M. Pleyte, Dr. D. A. Rinkes, J. Homan van der Heide en H. Rijfsnijder.

De notulen der vorige vergadering, zijnde die van 21 November 1913, worden goedgekeurd en gearresteerd.

I. De president

neemt in behandeling het volgende uit de rondlezing terug ontvangen stuk:

Schrijven van het eerelid J. W. Yzerman van 29 Juli j.l., houdende toezending van twee photo's van platte gronden der oude stad Bantam, een met toelichtende nota. Beide origineelen berusten in het Rijksarchief te 's Hage onder de nummers 1174 en 1175, de laatste is een copie naar hetzelfde voorbeeld, waarnaar ook de plaat bij Valentijn en de kaart in de villa Castello bij Florence vervaardigd zijn.

Dankbetuiging. De nota als bijlage in de notulen.

II. Brengt ter tafel de volgende tusschentijds ingekomen stukken:

1. Gouvernementsbesluit van 18 November 1913 N°. 16, houdende opdracht aan den Controleur E. E. W. G. Schröder, om zich op een nader door den Directeur van Binnenlandsch Bestuur te bepalen datum voor den tijd van een jaar naar

Nederland te begeven voor de voltooiing en het toezicht op de uitgave van het door hem samengestelde werk over het eiland Nias. (Not. Aug. '13 III *c*).

Informatie.

2. Id. van 28 November 1913 N°. 19, waarbij is goedgevonden en verstaan:

a. buiten werking te stellen de besluiten van 28 November 1878 N°. 14 en 11 April 1880 N°. 13,

b. de hoofden der Departementen uit te noodigen om van alle geschriften, die van wege hun departement of de daaronder ressorteerende diensttakken door den druk worden openbaar gemaakt, één exemplaar kosteloos af te staan aan de Directie,

c. de hoofden van plaatselijk bestuur uit te noodigen, om al de ingevolge het drukpersreglement door hen ontvangen drukwerken, voor zoover deze niet ten behoeve eener strafrechtelijke vervolging dienen te worden aangehouden, aan het Genootschap toe te zenden. (Not. Aug. '13 V *b*).

Informatie. De directie besluit om eigener initiatief alle particuliere drukkerijen aan te schrijven met verzoek om gratis toezending van een exemplaar van al wat hun pers verlaat, met aanbod om dezerzijds de francatuur te betalen.

3. Id. van 10 December 1913 N°. 28, houdende in bewaargeving aan het Genootschap van de rijksornamenten van Boni. (Not. Oct. '13 VII).

Informatie.

4. Id. van 11 December 1913 N°. 8, met bewaargeving aan het Genootschap van de rijkssieraden van het voormalig sultanaat Lingga-Riouw en onderhoorigheden. (Not. Oct. '13 II 11).

Informatie.

5. Toezending, bij nota van de Algemeene Secretarie van 4 December j.l. N°. 31576/13, van de als supplement van het tijdschrift „Internationales Archiv für Ethnographie" verschenen verhandeling van Prof. Dr. NIEUWENHUIS, getiteld „Die Veranlagung der Malaischen Völker des Ost-Indischen Archipels".

Bibliotheek.

6. Id. 4 December j. l. N°. 36062/13, van Prof. K. MARTIN'S „Beitrage zur Geologie Ost-Asiens und Australiëns", deel IX 13e stuk.

Bibliotheek.

7. Aanbieding ten behoeve der bibliotheek van C. M. PLEYTE'S „De Inlandsche nijverheid in West-Java als sociaal-ethnologisch verschijnsel", 4e stuk, bij missive van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst van 7 November j.l. N°. 19512.

Dankbetuiging.

8. Missive van denzelfde van 23 December d. a. v. N°. 22228, waarbij onder overlegging van een schrijven van den directeur der opleidingschool voor Inlandsche ambtenaren te Magelang, verzocht wordt de daarin genoemde edita ten behoeve der boekerij van genoemde school aan het Departement te willen afstaan.

Conform, met uitzondering van het plaatwerk Darma Lelangon, dat niet aan scholen wordt afgestaan.

9. Renvooi van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst d.d. 28 November j. l. N°. 32540, t. g. v. een schrijven van den Assistent-Resident van Poerwokerto van 12 November t. v. N°. 7055/29, met een bronzen kandelaar en metalen bijl, opgegraven in de dessa Artja, afd. Poerwokerto, de opgravingskosten waarvan *f* 15.— hebben bedragen. Tevens wordt om mededeeling verzocht of opzending ge-

wenscht wordt van een brok zandsteen, waarin Hindoe'sch lofwerk gesneden is, dat sedert opgegraven werd.

Op het bezit der voorwerpen wordt geen prijs gesteld. De steen zal worden opgevraagd.

10. Id. van 6 December d. a. v. N°. 34054, t. g. v. een schrijven van den Resident van Banjoemas d.d. 24 November 1913 N°. 13574/29, met eenige gouden voorwerpen, waaronder een ring, gevonden door Bok MADRAIS van dessa Goemeloe lor (Kaliredjo).

Overnemen voor *f* 5.— De ring wordt teruggezonden.

11. Id. van denzelfden datum N°. 34057, t. g. v. een missive van den Resident van Madioen van 27 November t. v. N°. 11890/25, met twee ringen, door HONGGOSETRO van dessa Kedoengpoetri, afd. Ngawi, in den grond gevonden.

Overnemen voor *f* 24.15.

12. Id. van denzelfden datum N°. 34191, t. g. v. een schrijven van den Assistent-Resident van Berbek d.d. 27 November t. v. N°. 5959/16, met zes beeldjes door een Chinees te Ngandjoek voor *f* 10.— gekocht van een Inlander uit dessa Tjandiredjo, welke veel overeenkomst hebben met de collectie waarvoor onlangs *f* 1958.75 is betaald geworden.

Overeenkomstig het advies van Dr. KROM, die mededeelt dat deze beeldjes inderdaad dezelfde hooge wetenschappelijke waarde hebben als die bedoeld bij Not. Oct. '13 II 9, wordt besloten deze vondst voor *f* 450.— aan te koopen. Tevens zal worden verzocht te onderzoeken of wellicht niet nog meer voorwerpen van deze zelfde vondst aanwezig zijn.

13. Aanbieding, bij missive van den Commandant der Zeemacht d.d. 18 November j.l. N°. 11507, van een zeekaart en een boekwerk, met verzoek het verstrekkingsbewijs voor ontvangst geteekend aan het Depôt van zeekaarten terug te zenden.

In de kaartenverzameling.

14. Id. door den Directeur der Burgerlijke Openbare Werken, bij missive van 21 November j.l. N°. 20527/D, van het verslag over 1910.

Dankbetuiging.

15. Missive van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden van 20 December j.l. N°. 7254/13, met aanbieding van een 6-tal photo's van een oude benteng, gelegen aan den binnenweg Palima — Peneki (Wadjo) in de afdeeling Boni, en bestaande uit een open ruimte van ± 40 bij 60 M. omgeven door een zware steenen muur waaromheen weer een diepe gracht. Het ontstaan der benteng wordt door sommigen toegeschreven aan de voortdurende veete welke eertijds tusschen Boni en Wadjo bestond. Anderen meenen dat zij door de Portugeezen werd gebouwd.

Na dankbetuiging in rondlezing.

16. Id. van den Resident van Batavia, in zijn hoedanigheid van president van het centraal feestcomité, van 20 November j.l., met aanbieding van een 5-tal programma's der feestelijkheden gegeven bij gelegenheid der viering van het eeuwfeest van het herstel van Nederlands onafhankelijkheid.

Dankbetuiging.

17. Missive van den Resident van Djokjakarta van 15 December j.l. N°. 12898/33, houdende aanbieding van de bij Not. Nov. '13 III 10 bedoelde beschrijving van toestanden en regelingen in de Kraton, in den vorm van een nota over eenige in de kraton gevolgde ceremoniën.

In rondlezing onder toevoeging van een Nederlandsche vertaling, die Dr. Krom op zich neemt te doen vervaardigen.

18. Missive van den Resident van Menado van 12 November j.l. N°. 7964, houdende terugzending van het hem ten behoeve van den zendeling A. C. Kruijt toegezonden werk over het doen van opgravingen, bedoeld bij Not. Aug. '13 IV 5.

Informatie.

19. Schrijven van den Rijksbestuurder van Soerakarta van 18 December j.l., met verzoek om toezending van een exemplaar van statuten en reglement des Genootschaps.

Hieraan werd reeds voldaan.

20. Schrijven van den Militairen Commandant van Ambon en Ternate d.d. 13 November j.l. N°. 649/39, met aanbieding van twee lijsten van ethnographica verzameld door den luitenant ter zee CHAILLET langs de Casuarinenkust (Z. N. Guinea) en den kapitein der infanterie OPPERMAN in het gebied om Merauke.

Dankbetuiging na ontvangst der voorwerpen.

21. Missive van den Assistent-Resident van Mataram van 18 December j.l. N°. 12192, met verzoek om mededeeling, of met de drukwerken genoemd onder *c* van het Gouvernementsbesluit van 28 November t.v. N°. 19 (deze Not. II 2) ook dagbladen bedoeld worden.

Bevestigend beantwoord.

22. Schrijven van den Assistent-Resident van Tasikmalaja van 15 December j.l. N°. 8373/32, met aanbieding van een gedrukt stukje uit Mekka ontvangen, betrekking hebbende op de Sarekat Islam.

Bibliotheek.

23. Id. van den Assistent-Resident van Poerworedjo van 20 November j.l. N°. 9911/10, van een bronzen sabelscheede, ten rechte bijl, opgegraven door KASANDIKROMO van dessa Tridadi, onderdistr. Banjoeasin, distr. Loano, de waarde waarvan wordt geschat op *f* 0.25.

Overnemen tegen taxatie dezerzijds van *f* 2.50.

24. Missive van den Assistent-Resident van Wonosobo d.d. 11 December j.l. N°. 2886/10, handelende over de vondst van eenige bronzen voorwerpen door KERTOSEMITO in dessa Sodjokerto, distr. Leksono.

Opzending vragen.

25. Bericht van het overlijden te Amsterdam van het eerelid den heer W. F. Versteeg op 15 November j.l.

Condoléance.

26. Schrijven van het buitengewoon lid P. V. van Stein Callenfels d.d. 13 December j.l., met aanbieding van een palmbladhandschrift in tembang.

Dankbaar aanvaard.

27. Schrijven van den bibliothecaris van het Koloniaal Instituut van 22 September j.l. N°. 310/2, met verzoek om geregelde toezending der edita van het Genootschap en om aanvulling der boekerij met eenige ontbrekende afzonderlijke uitgaven van het Genootschap.

Conform.

28. Id. van de „Philippine Library" te Manilla van 10 November j.l., met verzoek om eenige inlichtingen, in hoofdzaak de tijdrekening der Inlanders betreffende.

Verwijzen naar het artikel van Rouffaer in de Encyclopædie van N. I.; voor het overige in handen stellen van Dr. Rinkes.

29. Schrijven van Dr. B. J. Esser van 14 December j.l., naar aanleiding van het overeenkomstig Not. Nov. '13 I aan hem gericht verzoek om in overleg met de schrijvers der betrekkelijke prijsvraag-antwoorden de bewerking der dialecten van Banjoemas op zich te nemen.

In handen stellen van Dr. Rinkes.

30. Schrijven van Sir Charles Eliot, principal of the Hongkong University, van 19 November j.l., met verzoek om abonnement op het Tijdschrift van af deel LIII afl. 3 en 4, 1911.

Antwoorden, dat de Universiteitsbibliotheek alle edita gratis ontvangen kan. Wenscht Sir Eliot de bedoelde uit-

gaven voor zichzelf dan is de weg dat hij lid van het Genootschap wordt.

31. Id. van den heer L. P. BRANDTS BUYS te Tjibareno van 17 December j.l., meldende dat hem van de grot met oudheden door den heer HAUSCHILDT bedoeld (Not. Nov. '13 II 14), niets bekend is.

Informatie.

32. Toezending van een circulaire over een collectie munten, amuletten, enz. Oost-Azië betreffende, bij schrijven van de firma DOUGLAS GRAHAM & Co. te Hongkong, d.d. 18 November j.l.

Catalogus opvragen.

33. Schrijven van den heer SIDNEY H. RAY te Ilford, Essex, van 29 November j.l., met aanbieding van een artikel van zijn hand, getiteld „The Languages of Borneo".

Dankbetuiging. Aan zijn verzoek om bespreking in het Tijdschrift kan principieel niet worden voldaan.

III. De heer ZIMMERMANN

a. deelt als resultaat van zijn opsporingen naar meerdere fragmenten van de grafzerk van JAN VAN RIEBEECK mede, (Not. Oct. '13 II 5), dat hij op Kali Besar, bij de Portugeesche kerk en op het kerkstof te Weltevreden wel eenige andere steenen gevonden heeft, waarover hij een klein opstel voor de edita zal opmaken, doch dat het hem niet is mogen gelukken eenig ontbrekend deel van den beroemden grafsteen te vinden. De directie zal dus kunnen overgaan tot de verzending naar Kaapstad van het fragment dat thans in 's Genootschap's bezit is.

Dankbetuiging.

b. Oppert de mogelijkheid om den heer H. K. H. WILKENS, oud-Javaansch translateur aan het hof te Soerakarta, uit te noodigen zich te belasten met de beschrijving der gebruiken in de kraton aldaar.

De secretaris zal informeeren of genoemde heer daartoe genegen is, en tevens of hij zulks eigener initiatief doen kan of dat de tusschenkomst van eenige autoriteit gewenscht is.

IV. De heer MOQUETTE

a. brengt andermaal den aankoop der nieuwe vitrines aan de orde. (Not. Nov. '13 V *b*).

Besloten wordt tot den aankoop van 40 vitrines, naar het model van de uit Europa bestelde, tot een bedrag van ± *f* 8000.— (acht duizend gulden).

b. Deelt mede een catalogus te hebben ontvangen van een auctie te Amsterdam waar o. a. een zeldzame collectie Indische munten zal worden geveild. Eenige daarvan raadt hij aan voor de numismatische collectie aan te koopen. Men zou daartoe tot een gezamelijk bedrag van ongeveer *f* 700.— moeten bieden.

Dit bedrag overschrijdt wel is waar de betrekkelijke post die jaarlijks op de begrooting voorkomt, doch de directie neemt in aanmerking dat sinds tal van jaren bijna niets onder dit hoofd werd uitgegeven, en voteert daarom een bedrag van rond *f* 1000.— (duizend gulden).

V. De heer KROM

a. biedt voor het Tijdschrift aan een artikel van Raden POERBATJARAKA getiteld „De dood van Raden WYAYA, den eersten koning en stichter van Majapahit".

Aan de heeren KROM en PLEYTE om præadvies.

b. id. een aanvulling van zijn hand op de lijst der gedateerde inscripties van Java (Not. 1910 p. 104).

Tijdschrift.

c. Deelt mede, dat de druk der epigraphische nalatenschap van Dr. BRANDES in deel LX der Verhandelingen is beëindigd, minus de opname aan het slot van eenige verklarende aanteekeningen in het Engelsch, waartoe in de vergadering van April 1912 mede besloten werd. Bij nadere overweging komt hem die opname overbodig voor, omdat

de bovenschriften, waar het om gaat, grootendeels uit verwijzingen bestaan, zoodat iemand, die geen Nederlandsch kent, er toch geen gebruik van maken kan, ook al weet hij wat de bedoeling is; hij stelt dus voor de Engelsche verklaring weg te laten.

Conform.

d. enz.

VII. Worden op verzoek van de ledenlijst afgevoerd de namen der heeren I. DE CLERCQ ZUBLI, Mr. Dr. M. S. KOSTER, A. G. H. VAN SLUIJS, E. F. THIJSSEN, J. E. BIJLO, Mr. G. J. NOLST TRENITÉ, A. TOM, S. COHEN, Mr. W. F. SCHIMMEL, R. E. W. DALRYMPLE, W. DOORNIK, Mr. A. PAETS TOT GANSOYEN, H. J. E. WENCKEBACH, K. A. baron VAN REEDE VAN OUDTSHOORN, L. J. HARMSEN en G. F. DE BRUIJN KOPS.

En worden tot lid benoemd de heeren E. VAN GHERT, hoofredacteur der nieuwe Soerabaja'sche courant, Mr. H. V. MONSANTO, advocaat-generaal, Dr. TH. VALETON, chef van het herbarium te Buitenzorg en Dr. J. H. BOEKE, leeraar aan de H. B. S. te Batavia.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

Aldus goedgekeurd en gearresteerd in de directievergadering van 9 Februari 1914.

W. J. COENEN, *president.*
B. A. J. v. WETTUM, *secretaris.*

LIJKVERBRANDING OP CELEBES.

Bij mijne orienteeringsreis door het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, ondernomen met het doel plaatselijk gegevens te verzamelen voor de samen te stellen monografie van dat gewest, werd door mij in de nabijheid van het dorp Wagé, gelegen aan den rechter oever van den Wallanaë, nabij den Z. O. oever van het meer van Tempe, (zie terreinschets), een vondst gedaan, die van belang kan zijn voor de kennis der ethnographie van Zuid-Celebes.

Naar aanleiding van het artikel van Prof. A. Wichmann over „Die Binnenseëen von Celebes" 1), waarin deze geleerde in de rechterkolom van p. 282 aanteekent:

„Ferner wurden eine Anzahl von Mollusken und Korallen „unmittelbar bei Tempé selbst, sowie am untern Lauf des „Wallanaë gefunden, *die einem bisher unbekannten* Fundort „entstammen",

werd een onderzoek ingesteld naar de aanwezigheid van fossiele schelpen in dit gebied en den 25en April 1912 had ik het geluk nabij Wagé de door Prof. A. Wichmann bedoelde vindplaats te ontdekken.

Bij het zoeken naar deze schelpen nu, werd ter plaatse een urn opgegraven, toegedekt met eenige scherven van oude borden, waarin de assche van één verbrand lijk bewaard was.

Deze urn, in het Boegineesch „Baloeboe" genoemd, moet volgens mijn zegsman, de Karadjing 2) van Sengkang, dateeren uit den tijd van vóór de invoering van den Islam op Zuid-Celebes 3), toen algemeen hier in Wadjo en Boné

1). Opgenomen in Dr. A. Petermanns Mitteilungen 39 Band, 1893 p. 282.
2). „Karadjing" is een speciaal in Wadjo voorkomende titel voor het plaatselijke hoofd te Senkang.
3). Door de schrijvers gesteld op ± 1600.

lijkverbranding in zwang was. Ook te Tosora, Tempé en Iempa Kiempa (alle aan den Oostelijken meeroever ten N. van Tempé gelegen) zoomede in Sidenreng zijn baloeboe's gevonden en was het feit der lijkverbranding vóór de invoering van den Islam bekend. Geschriften daarover kon men mij niet geven en de inlichtingen die ik trachtte in te winnen omtrent de daarbij gevolgde gebruiken of ceremoniën waren onbeteekenend.

De plaats echter die de „baloeboe" thans nog inneemt in het volksleven van den Boeginees, bewijst dat men die oude baloeboe's nog aanmerkt als dragers van de zielestof der voorouders en hen daarom bij alle belangrijke gebeurtenissen in het leven gaarne gebruikt.

Hierin is n. m. m. wel eene aanwijzing gelegen, dat deze urnen althans in zeer nauw verband met die voorouders gestaan hebben.

De in de Boegineesche landen aanwezige urnen van deze soort zouden, volgens genoemden Karadjing van Sengkang, van Bali en China over Loewoe hun weg door Zuid-Celebes gevonden hebben. Nu is het waar, dat de bevolking geen vaatwerk van deze soort bakt of gebakken heeft, maar men dient dit bericht toch te beschouwen in verband met het bekende feit dat de bevolking van Zuid-Celebes in het algemeen en de Wadjorees in het bijzonder alles wat zijne voorouders betreft gaarne een Loewoe'schen oorsprong toekent 1).

Eene tweede meer positieve aanwijzing voor het in zwang zijn der lijkverbranding en het begraven van de assche in urnen werd gevonden nabij Wattamponé, de oude residentie der vorsten van Boné.

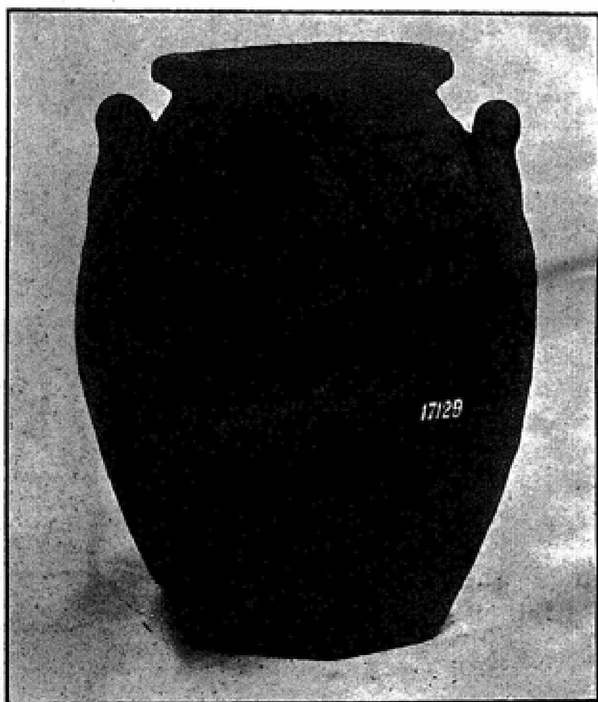
In de Kampong Boekaka, op ± 1 K.M. ten N. van Wattamponé gelegen, bevindt zich de oude begraafplaats der vorstenfamiliën van Boné.

---

1). Verg. B. F. Matthes over de Wadjoreezen met hun Handels- en Scheepswetboek p. 1 en 2.

N°. 1. Graven van de vorsten van Boné.

N°. 2. Urn opgegraven te Wagé nabij Sengkang.

In den oostelijken rand van de kampong treft men een begraafplaats aan, waarop naast talrijke gewone Mohammedaansche, twee pyramidevormige graven gebouwd zijn (vgl. fotografie N°. I).

Deze graven zijn in de lijn O. W. gebouwd en daarin bevindt zich het stoffelijk overschot van:

1°. In het W. graf (links op de fotografie):

Matinrowé ri Boekaka 1) (1626—1660) die bij zijn leven heette Lamoedĕrĕma, de voorganger van Aroe Palakka den Groote.

Hij was de 13° vorst van Boné (vgl. Bakkers „Het leenvorstendom Boné p. 162), en van:

2°. In het Oostelijke graf (rechts op de fotografie):

Matinrowé ri Tipoeloeë, vorstin, bij haar leven genoemd Bata ri Todja Aroe Timoeroeng en Datoe Tjieta.

Zij regeerde van 1714—1715 en van 1724—1748 (vgl. Bakkers p. 163).

Deze beide graven dragen in den top van de pyramide ieder een „Baloeboe" en dateeren blijkens de jaartallen van *na* de invoering van den Islam.

Ook de missigit te Wattamponé is getooid met een „baloeboe".

Verder naar het Westen staat langs den weg naar Wattamponé een groote boom en daaronder is in een urn begraven de asch van den vorst van Boné genaamd Tĕmoepaga of Patta Kajoetjing dien men niet vindt in de opgave bij Bakkers.

Ten W. daarvan staat een andere groote boom op een vlakken heuvel, waarin de urn (baloeboe) met de asch van den 3en vorst van Boné, genaamd Lasaliwoe Patta Karaëng Péloewa, begraven is. Volgens Crawfurd kwam deze vorst in 1398 aan de regeering (vgl. Bakkers p. 155).

In dezen heuvel liggen onder een grooten vlakken steen meerdere urnen begraven, waaronder ook die van den 7en

---

1). Na hun dood worden de overleden Boné'sche vorsten genoemd naar de plaats waar zij in hun graf rusten. Matinrowé ri Boekaka = Hij die slaapt (rust) te Boekaka.

vorst van Boné, genaamd Latan ri rawa bijgenaamd Bongkongë en na zijn dood Matinrowé ri Goetjina 1) geheeten.

Deze laatste urn is gevonden bij het bouwen van het huis van den Civiel Gezaghebber te Wattamponé en door de bevolking in genoemden heuvel bijgezet.

De drie laatstgenoemde urnen dateeren dus van den tijd vóór de invoering van den Islam.

Men deelde mij mede, dat door het plaatsen van de *vroeger* als urn gebezigde „baloeboe" boven op de *latere* Mohammedaansche graven de voorouders te kennen hadden willen geven verlost te zijn van het heidendom door hunne bekeering tot den Islam.

Deze verklaring schijnt aannemelijk aangezien ook de pyramidevormige graven in Goa nabij Soenggoe Minassa, die de „baloeboe" dragen de rustplaatsen zijn van de eerste Mohammedaansche vorsten van Goa.

Thans nog een enkel woord over de plaats die de „baloeboe" heden nog inneemt in het volksleven van den Boeginees, waarop hierboven reeds de aandacht gevestigd werd.

Men treft thans nog aan baloeboe's van verschillende kleur en grootte. Naar de kleur onderscheidt men thans:

1°. Baloeboe Kĕling, paars met roode en groene versiering.

2°. Baloeboe Patola, wit met roode en groene versiering.

3°. Baloeboe Mabola Sĕrasa, wit met roode en paarse versiering.

4°. Baloeboe Wattapanawa, lichtblauw met witte en zwarte versiering.

5°. Baloeboe Djarawĕta, paars zonder versiering.

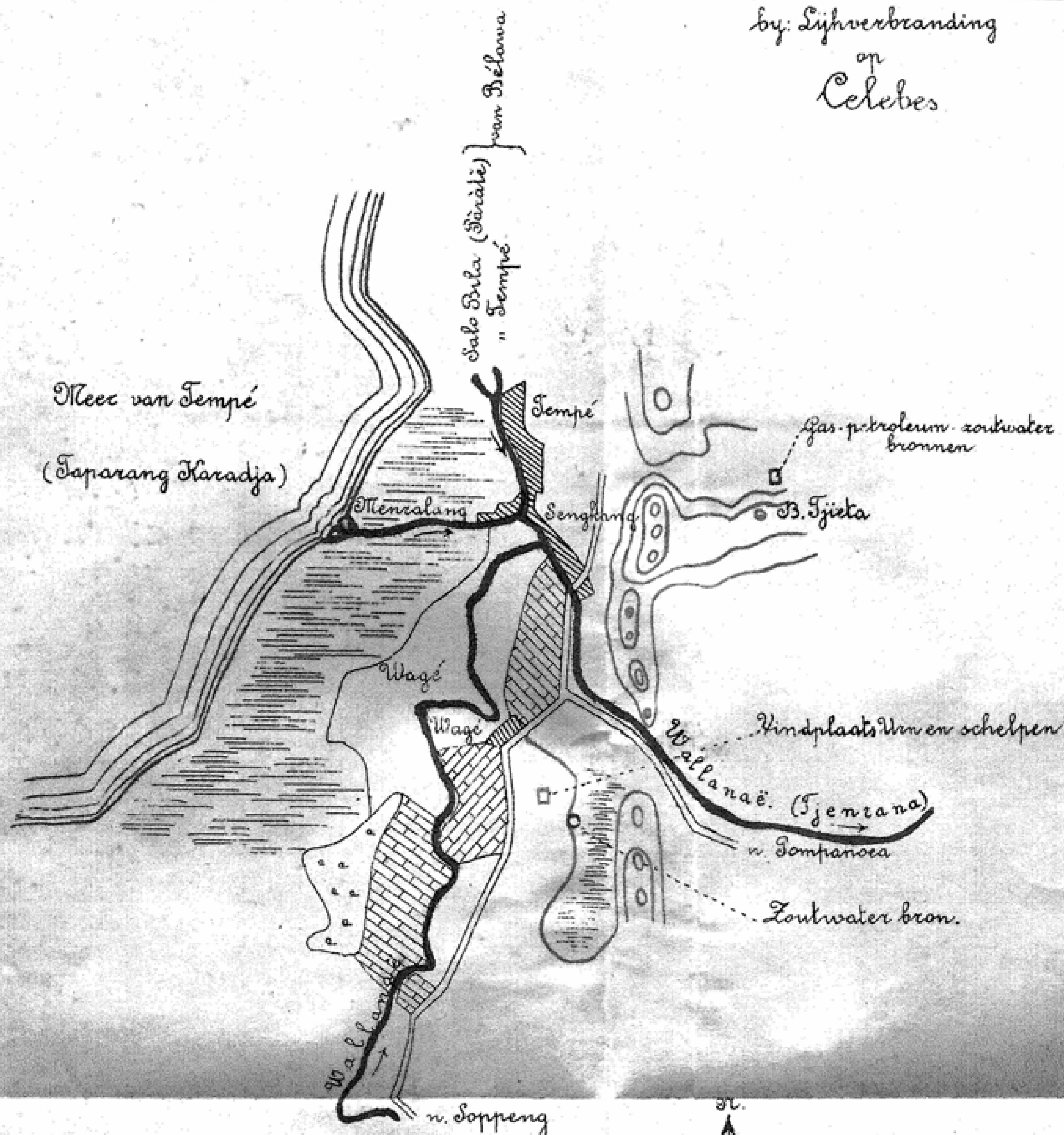
Dit is de nu gevonden urn (fotografie N°. II) thans in het Museum te Batavia.

6°. Baloeboe Pintjĕng, wit met lichtblauwe versiering.

Deze „baloeboe's" worden thans nog gebuikt bij de volgende gelegenheden:

---

1). Goetji = kruik. Matinrowé ri Goetjina. = Hij die slaapt in de kruik. Deze vorst volgde in 1542 zijn vader op (vgl. Bakkers p. 159).

Schets van het terrein
waarin de hier beschreven Urn
gevonden is.
Schaal 1: 100000.
(Tranches niet op schaal)

Lith. v. G. Kolff & Co Batavia.

a. Bij het huwelijk wordt de Baloeboe gebruikt om er water met een weinig welriekende olie en de bloemtros van klapper- en pinangpalm in te doen en het jonge paar op den vierden dag na het sluiten van het huwelijk daarmede te baden. (vgl. Bakkers p. 52 bovenaan).

Deze plechtigheid wordt „Diomadjang" genoemd (van Dio = baden en madjang = bloemtros van pinang en klapper).

b. In de 7e of 8e maand van de zwangerschap wordt de vrouw op drie achtereenvolgende dagen besprenkeld met water uit de „baloeboe", ditmaal zonder welriekende olie, maar met de genoemde bloemtrossen.

Dit besprenkelen heet jĕpiïe. Aan het besprenkelen gaat het masseeren (massaoela) vooraf. (vgl. Bakkers p. 57 en 58).

c. Als het kind geboren is, wordt het met water uit de Baloeboe, wederom met bloemtrossen er in, gewasschen (tjĕmé of dio).

d. Wanneer op het graf van vorsten de steenen worden geplaatst (matampoeng) wordt de „baloeboe" gevuld met water vermengd met citroensap en door een man van de familie in een om den hals geslagen sarong grafwaarts gedragen en met den inhoud het graf overgoten (mabaloto koeboeroe).

e. Bij groote vergaderingen van de Hadat van Boné en Soppeng (toedang pangĕdĕrĕng) had de Aroemponé en de Aroe van Soppeng ieder een „Baloeboe" gevuld met drinkwater voor zich staan.

f. Dikwijls wordt ook nu nog een „baloeboe" geplaatst in een boom dicht bij het graf.

Merkwaardig mag het zeker heeten, dat noch Bakkers noch Matthes de vroegere bestemming van den „baloeboe" gekend schijnen te hebben, althans zij maken er in hunne geschriften geen melding van.

Ook de overige mij bekende litteratuur omtrent Zuid-Celebes maakt geen melding van vroegere lijkverbranding en het begraven van de asch in urnen.

Deze aanteekeningen hebben dan ook ten doel de aandacht op deze zaak te vestigen en anderen aan wie nadere gegevens bekend zijn uit te noodigen daarvan mededeeling te doen 1).

Weltevreden, 7 Juni 1913.

De Chef v/h. Encyclopædisch Bureau,
L. VAN VUUREN.

---

1). Dr. Adriani was reeds zoo vriendelijk het volgende te berichten: Ook door den zendeling-leeraar Alb. C. Kruijt werden soortgelijke urnen aan den N. oever van het Possomeer gevonden, hetgeen in dit verband een belangrijke vondst genoemd mag worden.

Het is dan ook te betreuren, dat de Civ. Gez. van Posso hem het verder ontgraven der urnen verboden heeft, hoewel de Toradja's, die niets van deze begraafplaats afwisten, hierin hoegenaamd geen grafschennis zagen en den Heer Kruijt bij het ontgraven hebben geholpen.

De aandacht wordt door Dr. N. Adriani gevestigd op het artikel van denzelfden Heer Kruijt opgenomen in het Tijdschrift v/h. K. N. A. G. 1908 getiteld „De berglandschappen Napoe en Besoa in Midden-Celebes" (p. 1271) en op dat van den Heer Kiliaan „Oudheden aangetroffen in het landschap Besoa", Tijdschr. Bat. Gen. (1908 p. 407—410) en de daarop gemaakte aanteekeningen door den Heer Kruijt: „Nadere gegevens betreffende de oudheden aangetroffen in het landschap Besoa", ibid p. 549—551. Vgl. Notulen Bat. Gen. 1907 p. 62—63.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 1e en 2e kwartaal 1913.

Kitab *agama* islam bĕrsetoedjoe dĕngan akal door Abdarraḥmân Bin 'Alî al-Ḥabsjî. Batavia 1912. 8°.

De Nota van den Heer Bogaardt, het Voorloopig Verslag en de Memorie van Antwoord. Reorganisatie van het Bestuurswezen in Nederlandsch-Indië door P. H. van *Andel.* Den Haag 1912. 8°.

Bataviasche Jachtclub. Handboekje 1913. Weltevreden. 8°.

The life of Hiuen-Tsing by the Shaman Hwiu Li, with an introduction containing an account of the works of I-Tsing by Samuel *Beal.* New edition. With a preface by L. Canmer-Byng. London 1911. 8°.

Bernard (Ch.), Verslag over een reis naar Ceylon en Britsch-Indië ter bestudeering van de theecultuur. Uitgegeven door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. 1912. 8°.

Beynen (G. J. Koolemans), Historisch gedenkboek der herstelling van Neêrlands onafhankelijkheid in 1813. Uitgegeven onder het patronaat voor geschied- en oudheidkunde van de maatschappij der Nederlandsche letterkunde. Eerste deel. Haarlem 1912. 8°.

Boer (M. G. de), Van oude voyagiën. Op weg naar Indië. Amsterdam 1912. 8° obl.

Borel (H.), The new China, a traveller's impressions. Translated from the Dutch by C. Thieme. London and Leipsic 1912. 8°.

Brakel (D.), Het administratief-, het geldelijk- en het materieel beheer in Nederlandsch-Indië.

Deel I. Inleiding. Het administratief beheer. Deel II. Het geldelijk beheer. Deel III. Het materieel beheer. Bandoeng 1912/13. 8°.

Brandeler (*L. P. A. van den*), „De eendracht van het land." Open brief aan het Hoofdbestuur en alle leden van den algemeenen Nederlandschen Bond „Vrede door Recht," naar aanleiding van de brochure van Prof. Mr. C. van Vollenhoven. Leiden 1913. 8°.

Bybau (*J. H.*), De werking der schuldvergelijking. Academisch proefschrift. Delft 1912. 8°.

Nederlandsch-Indische Kunstkring te Batavia. *Catalogus* Engelsch-Indische tentoonstelling. Batavia 1913. 8°.

Chau Ju-Kua: His work on the Chinese and Arab Trade in the twelfth and thirteenth Centuries, entitled Chu-fan-chi. Translated from the Chinese and annotated by Friedrich Hirth and W. W. Rockhil. St. Petersburg 1912. 4°.

Colenbrander (*H. T.*), Schimmelpenninck en Koning Lodewijk. Amsterdam 1911. 8°.

Van „*Concessie-aanvraag*" „Modern-bedrijf". Modellen. Soerabaia 1912. fol.

Vi'svakarma: Examples of Indian architecture, sculpture, painting, handicraft, chosen by Ananda K. *Coomaraswamy.* Part I. London 1912. 4°.

Sârattha Samuccaya Part II. Atthakathâ Bhânavâra on The ten moral practices edited with a preface by Prince *Damrong* Râjânubhâp. Bangkok 1912. 8°.

Deen (*E.*), De Djambi-concessies. Baas in eigen huis. Amsterdam 1912. 8°.

Drucker (*W. H.*), Onrechtmatige daad. De regeling van het Duitsche Burgerlijk Wetboek getoetst aan de praktijk en vergeleken met het Fransche en het Engelsche recht, in het bijzonder in verband met de benadeelingen in den economischen strijd. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1912. 8°.

Effectengids. Batavia 1912. Uitgegeven door de Handelsvereeniging te Batavia. Eerste jaargang 8°.

Foucart (*G.*), Histoire des religions et méthode comparative. Paris 1912. 8°.

Groot (*S. B. de*), Kritisch en experimenteel onderzoek omtrent het ontstaan en verdwijnen van lymphklieren. Academisch proefschrift. Groningen 1911. 8°.

Haas (*W. J. de*), Metingen over de compressibiliteit van waterstof, in het bijzonder van waterstofdamp bij en beneden het kookpunt. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Hartmann (*M.*), Der Islam. Geschichte — Glaube — Recht. Ein Handbuch. Leipzig 1909. 8°.

Hattink (*H. K.*), Over den invloed van plaatselijke afkoeling en verwarming op de bloedverdeeling. Academisch proefschrift. Leiden 1911. 8°.

Hekmeijer (*F. C.*), De voorschriften omtrent de burgerlijke rechtspleging voor de Residentiegerechten op Java en Madoera. Proeve van eene toelichting en kritiek. 's Gravenhage 1905. 8°.

Hekmeijer (*F. C.*), Geschiedenis van de nieuwe regeling der Residentiegerechten op Java en Madura. Uit de officieele stukken bijeengebracht en gerangschikt. 's Gravenhage 1905. 8°.

Heutsz (*J. B. van*), De Djeloetoeng-quaestie toegelicht. Amsterdam 1913. 8°.

Hikajat rawah sirih dan soera banas. Terambil daripada „Pewarta Boemi," tahoen kadoea poeloeh. Amsterdam 1912. 8°.

Hose (*C.*) and W. Mc Dougall, The pagantribes of Borneo. A description of their physical, moral and intellectual condition with some discussion of their ethic relations. With an appendix on the physical characters of the races of Borneo, by A. C. Haddon. 2 vols. London 1912. 8 .

Hijink (*F. J. A.*), Gerechtelijke uitwinning van onroerende goederen. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8 .

Jenkins (*Traves*), Seafisching. A lecture delivered before the Asiatic Society of Bengal on Febr. 17th 1909. Calcutta 1909. 8°.

In 't zicht der derde Vredes-conferentie. — Op aanzoek van het Algemeen Nederlandsch Verbond bewerkt door Jhr. Mr. Dr. *B. de Jong* van Beek en Donk. Dordrecht 1911. 8°.

Kats (*J.*), Spaakkunst en taaleigen van het Javaansch. Methodisch gerangchikte voorbeelden en oefeningen voor het aanleeren van de Javaansche taal. Weltevreden 1912. 8°.

Kerckhoff (*Emilie van*), Java. Beelden van volksleven en bedrijf geteekend en toegelicht. Met voorwoord door Prof. A. W. Nieuwenhuis. Amsterdam 1912. 8° obl.

King (*A. S.*), The influence of a magnetic field upon the spark spectra of iron and titanium. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 153.)

Naar Mr. T. H. der Kinderen. Het Algemeen Politiestrafreglement voor de inlanders in Nederlandsch-Indië. Toegelicht en in het Maleisch vertaald door Raden Sosro Danoe *Koesoemo*. Met een voorwoord van Mr. A. Neytzell de Wilde. Batavia 1910. 8°.

Kooste (*K. N.*), Over misdaad en vergelding in de oude Grieksche tragedie. Rede, gehouden bij de aanvaarding van de directie der rechtsschool te Athene in 1884. Athene 1885. 8°.

Krabbe (*J.*), Toelating en uitzetting van vreemdelingen. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Krom (*N. J.*), Een Javaansch brons van Hayagrīva. (Overg. uit Bijdragen t. d. taal-, land- en volkenk. van Ned.-Indië deel 67.)

Mackellar (*C. D.*), Scented isles and coral gardens Torres Straits, German New-Guinea and the Dutch East Indies. London 1912. 8°.

Marchant (*H. P.*), Ambt en belang. Open brief aan Zijne Excellentie den Heer J. B. van Heutsz en aan den Directeur der Ned.-Ind. Boschproducten-Maatschappij. 's Gravenhage 1912. 8°.

Majid (Syed H. R. Abdul), England and the Moslem world. Articles, Addresses and Essays on Eastern subjects. York 1912. 8°.

Beschrijvinghe van de Gout-custe door P. d(e) *M(arees.)* (Werken uitgegeven door de Linschoten-Vereeniging N°. V.) 's Gravenhage 1912. 8°.

Babad Mataram, deel 1 en 2. Soerakarta 1904/05. 8°.

Müller (Salomon), Land- en volkenkunde. Leiden 1839/44. fol.

Mededeelingen van den Burgerlijken geneeskundigen dienst in *Nederlandsch-Indië*. Anno 1913. Deel II, 1e bundel. Batavia 1913. 8°.

Het *Ned.-Indische huis* oud en nieuw. Uitgave: Arch. bur.: Ed. Cuypers — Hulswit. Weltevreden. N°. 1. Januari 1913. 4.

Antwoord op den open brief van den Hoogedelgestrengen heer Mr. H. P. Marchant, van den *Directeur* der *Ned.-Indische boschproducten-mij*. Amsterdam 1913. 8°.

Nichols (E. L.) and E. Merritt, Studies in luminescence. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 152.)

Numan (C. A. Star), Grondwettigheid van leekenrechtspraak. Academisch proefschrift. Leiden 1911. 8°.

Ophuijsen (C. A. van), Maleisch leesboek. Leiden 1900. 8°.

Oppenheimer (M.), Deelbaarheid bij verbintenissen. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1912. 8°.

Denkschrift über das *Seminar* für *Orientalische Sprachen* an der Königlichen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Berlin von 1887 bis 1912. Berlin 1912. 4°.

Historie van *Oost-Indien*. Rotterdam 1705. 8°.

Nieuw Reglement omtrent de *Particuliere landerijen* bewesten de Tjimanoek op Java. Vastgesteld bij de Ordonnantie van 3 Augustus 1912 (Staatsblad N°. 422). Met toelichting. Batavia 1913. 8°.

Pascoli (J.), Thallusa. Carmen in certamine poetico Hoeufftiano præmio aureo ornatum. Accedunt novum carmina laudata. Amsterdam 1912. 8°.

Index Lucretianus continens copiam verborum quam exhibent editiones Lachmanni Bernaysi Munronis Briegeri et Giussani, confecit Johannes *Paulson*. (Ut manuscriptus prelo datus.) Gotoburgi 1911. 8°.

Pleyte (*C. M.*), Wawatjan Soelandjana nja eta tjarita tatanen djaman koena. Bandoeng 1907. 4°.

Roos (*W. R. B. de*), Praktijk der provinciale wet. Academisch proefschrift. Arnhem 1912. 8°.

Rossum jr. (*J. P. van*), Het wetsontwerp tot wijziging van de rechtspleging bij de zeemacht. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Sair tjerita pertjida'an poeti dan itam. Batavia 1912. 8°.

Sandberg (*C. G. S.*) Op de gevaarlijke helling. Haarlem 1912. 8°.

Sandberg (*C. G. S.*), De Redjang-Lebong Goudmijn. (Residentie Benkoelen, Zuid-Sumatra). Populair-wetenschappelijke verhandeling. Haarlem 1913. 8°.

Sanders (*H.*), Het Cognossement. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1912. 8°.

Scheltema (*J. F.*), Monumental Java. Londen 1912. 8°.

Schrader (*F. O.*), The minor upaniṣads critically edited for the Adyar library (theosophical society). Vol. I. Samnyāsa-upanisads. Madras 1912. 8°.

Simon (*G.*), The progress and arrest of Islam in Sumatra. With an introductory note by S. M. Zwemer. London 1912. 8°.

Slot jr. (*W. L.*), De letterkundige vorm van den brief aan de Hebreeën. Academisch proefschrift. Groningen 1912. 8°.

Smith (*V. A.*), Asoka the Buddhist emperor of India. Second edition, revised and enlarged. Oxford 1909. 8°.

Oud en nieuw Japan, geschetst door Dr. M. W. *de Visser*. Vier lezingen gehouden voor de Ned.-Ind. Bestuursacademie. Leiden 1913. 8°.

Oefeningen ter vertaling in het Javaansch door H. C. Humme, omgewerkt en vermeerderd door A. H. J. G. *Walbeehm*. Leiden 1911. 8°.

Abu'l-Barakāt ibn Al-Anbāri, Die grammatischen Streitfragen der Basrer und Kufer. Herausgegeben, erklärt und eingeleitet von Gotthold *Weil*. Leiden 1913. 8°.

Westenenk (*L. C.*) Eenige opmerkingen naar aanleiding van „De Hindoe-ruïnen bij Moeara Takoes aan de Kampar-rivier door R. D. M. Verbeek en E. Th. van Delden, met aanteekeningen van W. P. Groeneveldt. (Verhandelingen Bat. Genootschap deel XLI.) (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

De Verspreide Geschriften van Prof. Dr. G. A. *Wilken* verzameld door Mr. F. D. E. van Ossenbruggen. 4 dln. Semarang, Soerabaja, 's Gravenhage 1912. 8°.

Witkop (*J.*), Eenheid van wisselrecht. Academisch proefschrift. Groningen 1912. 8°.

Wollaston (*A. F. R.*), Pygmies & Papuans the stone age to-day in Dutch New-Guinea. London 1912. 8°.

Woltjer (*R. H.*), De beteekenis van het Oosten voor de klassieke Oudheid. Rede gehouden bij de overdracht van het Rectoraat der Vrije Universiteit. Utrecht 1912. 8°.

Asiatisches Jahrbuch. Herausgegeben im Auftrage der Deutsch-Asiatischen Gesellschaft von Dr. Vosberg-Rekows 1912. Berlin. 8°.

Avelingh (*G. H. van Schaick*), Dat scaecspel. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Beal (*S.*), Buddhist records of the western world. Translated from the Chinese of Hiuen Tsing (A. D. 629). 2 vols. London 1906. 8°.

Bekaar (*J. J.*), Hoe wij Insulinde besturen. Interviews met onze bestuurders in onze Oost. Haarlem 1913. 8°.

Benedict (*Francis C.*), The composition of the atmosphere with special reference to its oxygeen content. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 166.)

Benedict (*Francis C.*) and Walter C. Cady, A bicycle ergometer with an electric brake. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 167.)

Bergsma (*E.*), Het bloedsuikergehalte en de suikerstofwisseling tijdens de zwangerschap, de baring en het kraambed. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Bhagavadgito des erhabenen Sang. Jena 1912 8°.

Biegman (*G. J. F.*), Handleiding voor het teekenen naar de natuur ten gebruike bij het onderwijs in de hoogste klassen van de lagere scholen in Nederlandsch-Indië. (4e stukje van de serie „Kitab Gambar"). Met een figuur op bordpapier. Leiden 1912. 8°.

Recent events and present policies in China bij J. O. P. *Bland*, joint author, with E. Backhouse, of „China under the empress dowager". London 1912. 8°.

Boedi Oetâmâ. Soerakarta 1913. 8°.

Bolk (*F. W.*) c. s. De contrôle van den molenarbeid. (Mededeelingen van het proefstation voor de Java-Suikerindustrie, deel IV, N°. 4.) Soerabaia 1913. 8°.

Borel (*H.*), De Chineesche republiek. Lezing gehouden voor de Chineesche Vereeniging Chung Hwa Hwui te Amsterdam op 5 April 1913. Leiden 1913. 8°.

Renward *Brandstetter's* Monographiën zur Indonesischen Sprachforschung.

X. Der Artikel des Indonesischen verglichen mit dem des Indogermanischen. Luzern 1913. 8°.

Cabaton (*A.*), Catalogue sommaire des manuscripts indiens, indo-chinois et malayo-polynésiens. Paris 1912. 8°.

Callenfels (*P. V. van Stein*), De familie van Hayam Wuruk. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Catalogus van de *Militaire geneeskundige bibliotheek* te Weltevreden. Boekwerken van 1888—1912 en alle tijdschriften. Batavia 1913. 8°.

Churchill (*W.*), Easter Island, the Rapanui speech and the peopling of Southeast Polynesia. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 174.)

Coedès (*G.*), Index alphabétique pour „le Cambodge" de M. Aymonier. (Extrait du Bulletin de la Commission archéologique de l'Indochine, 1911.) Paris 1911. 8°.

Cohen (*D.*), De magistratibus Aegyptiis externas lagidarum regni provincias administratibus. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1912. 8°.

Middelbare *Koloniale Landbouwschool* te *Deventer.* (Opgericht 1912.) Programma van het Onderwijs voor het schooljaar 1912—1913. Deventer 8°.

Dingle (*E. J.*), China's revolution 1911—1912. A historical and political record of the civil war. London 1912. 8°.

Djajadiningrat (*Hoesein*), Critische beschouwing van de Sadjarah Bantĕn. Academisch proefschrift. Haarlem 1913. 8°.

Djoemali (*Mas Abdoel*), Madoereesche vertaling van de Hikajat Djahidin van Uilkens. Batavia 1912. 8°.

Eck (*S. Ritsema van*), Nederland's staatkunde in zijne Aziatische Koloniën. Amsterdam 1913. 8°.

Elte (*E. L.*), The semiregular polytopes of the hyperspaces. Academisch proefschrift. Groningen 1912. 8°.

Enthoven (*K. L. J.*), Het adatrecht der inlanders in de Jurisprudentie. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1912. 8°.

Gairdner (*W. H. T.*) „The Way" of a Mohammedan Mystic. A contribution to the study of esoteric sūfism its theory and praxis. Leipzig 1912. 8°.

Geuns (*M. van*), Koloniaal-staatkundige vlugschriften. V. Het werk der kerstenaren van de Philippijnen. Soerabaia 1913. 8°.

Gorkom (*W. J. van*), Ongezond Batavia vroeger en nu. Noodzakelijkheid van een organieken stedelijken Gezondheidsdienst. — Overg. uit het Geneeskundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indië deel 53. Batavia 1913. 8°.

Görres (*G. C. W.*), De denkbeelden over oorlog en de bemoeiïngen voor vrede in de elfde eeuw. Academisch proefschrift. Nijmegen 1912 8°.

Grünwedel (*A.*), Altbuddhistische Kultstätten in Chinesisch-Turkistan. Bericht über archäologische Arbeiten von 1906 bis 1907 bei Kuca, Qarasàhr und in der Oase Turfan. Herausgegeben mit Unterstützung des Baessler-Institute in Berlin. Berlin 1912. 4°.

Beknopte *handleiding voor warenkennis* ten behoeve van den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Uitgegeven door het Hoofdbureau der in- en uitvoerrechten en accijnzen. Batavia 1913. 8°.

Hekman (*J.*), De invloed van de reactie van het bloed op de nierfunctie. Academisch proefschrift. Groningen 1912. 4°.

Hikajat pandji semirang. Djilid II. Dikeloearken oleh Commissie voor de volkslectuur. Batavia 1912. 8°.

Hikajat langlang boeana disalin dengan hoeroef belanda dan dikeloearkan oleh Commissie voor de volkslectuur. Betawi 1913. 8°.

Huet (*Th. G.*), De Staat en de ouderdom in het Vereenigd Koninkrijk. (Old age pensions act 1908.) Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

De *Indische tariefwet* in de Staten-Generaal. Uitgegeven door het Hoofdbureau der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen. 3 dln. Z. p. of j. 8°.

Jasper (*J. E.*), Europeesche organisaties en systemen tot ontwikkeling van nijverheid en kunstnijverheid. Van regeeringswege gedrukt en uitgegeven. 's Gravenhage 1912. 4°.

Jochim (*E. F.*) Airawata. Indra's witte olifant in menschengedaante aan den Boroboedoer. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Jones (*Harry C.*), The electrical conductivity, dissociation and temperature coefficients of conductivity from zero

to sixty-five degrees of aqueous solutions of a number of salts and organic acids. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 170.)

Juynboll (*H. H.*), Beschavingsgeschiedenis der menschheid. Voor Nederland bewerkt. Afl. 1—8. Leiden. 8°.

Kahle (*P.*), Zur Geschichte des Arabischen Schattentheaters in Egypten. (Neu arabische Volksdichtung aus Egypten. Heft I.) Leipzig 1909. 8°.

Kan (*C. M.*), Handleiding bij de beoefening der economische aardrijkskunde of vergelijking der staten op aardrijkskundigen grondslag. 2 dln. in 1 band. Haarlem 1912. 8°.

Kern (*H.*), Verspreide geschriften, onder zijn toezicht verzameld. Eerste deel. Voor-Indië. Eerste gedeelte. 's Gravenhage 1913. 8°.

Kläsi (*Cd.*), Der Malai-ische Reineke Fuchs und anderes aus Sage und Dichtung der Malaien. Frauenfeld 1912. 8°.

Kleyntjes (*Ph.*), Verband en verschil tusschen Rijks- en Koloniaal Staatsrecht. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het hoogleeraarsambt aan de rijksuniversiteit te Groningen op 10 Maart 1913. Amsterdam. 8°.

Kloppenburg (*H. A.*), Common safety of common benefit als vereischte voor avarij-grosse. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Koopal (*S. A.*), Intramoleculaire atoomverschuiving bij *α*-glykolen. Academisch proefschrift. Leiden 1911. 8°.

Krom (*N. J.*), Het jaar van den val van Madjapahit. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Tekstverbetering. (Nāgarakṛtāgama 41: 2. Mededeeling van Dr. N. J. *Krom*. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Lavell-Frölich (*G.*), Emboen. Disekolah boemi poetera kitab batjaän oentoek kelas tengah. Leiden 1912. 8°.

Locale verordeningen en andere beschikkingen van locale raden. Batavia 1911. 8°.

Loon (*H. E. H. van*), Nederlandsche vertalingen naar Molière uit de 17de eeuw. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1911. 8°.

Maan (*G.*), Twee Makassaarsche verhalen, in Toerateasch dialect. Tekst, vertaling en aanteekeningen. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Manambin (*Dja*), Angkolasche vertaling van de lotgevallen van Djahidin van Uilkens. Batavia 1913. 8°.

Mangkoe Atmadja, Petotor bab kasehatana badan. (Madoereesche vertaling.) Batavia 1913. 8°.

Mathers (*S. L. Mc. Gregor*), The Key of Solomon the King (Clavicula Salomonis), now first translated and edited from ancient Mss. in the British Museum. London 1909. 4°.

Mees ten Oever (*G.*), Eclampsie in de Groningsche vrouwenkliniek. Academisch proefschrift. Assen 1912. 8°.

Meilink (*P. A.*), De Nederlandsche Hanzesteden tot het laatste kwartaal der XIVe eeuw. Academisch proefschrift. 's Gravenhage 1912. 8°.

Muller (*Hendrik P. N.*) Azië gespiegeld. Reisverhaal en studiën I.

De Philippijnen—Siam—Fransch Indo-China—Korea Mantsjoerije—De Siberische weg. Utrecht 1912. 8°.

Murray (*J. H. P.*) Papua or British New-Guinea. With an introduction by Sir William Mac Gregor. London and Leipsic 1912. 8°.

Naber (*Joh. W. A.*), Overheersching en vrijwording. Geschiedenis van Nederland tijdens de inlijving bij Frankrijk. Haarlem 1909. 8°.

Schetsmatige beschrijving der hedendaagsche *Nederlandsche Koloniën.* Handleiding ten gebruike bij de platen van Nederlandsch Oost- en West-Indië door prof. J. F. Niermeijer — prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis — Dr. J. Dekker — L. A. Bakhuis. 1[e] en 2[e] deel. 8°. 's Gravenhage 1913.

Platen van Ned. Oost-Indië in portefeuilles, 2st. gr. 4°.

Mission *d'Ollone* 1906—1909. Langues des peuples non Chinois de la Chine par le commandant d'Ollone, le capitaine de Fleurelle — le capitaine Lepage — le lieutenant de Boyve. Ouvrage comprenant quarante-cinq vocabulaires. Paris 1912. 4°.

Mission *d'Ollone* 1906—1909. Ecritures des peuples non Chinois de la Chine. Quatre dictionnaires Lolo et Miao Tseu dressés par le commandant d'Ollone avec le concours de Monseigneur de Guébriant, évêque du Kien Tch'ang. Paris 1912. 4°.

Oosterhuis (*E.*), Over het peltiereffect en de thermoketen ijzer-kwikzilver. Academisch proefschrift. Groningen 1911. 8°.

Pannenborg (*E.*), Over de konstitutie van enige derivaten van acetoresorcien. Academisch proefschrift. Groningen 1912. 8°.

Pararaton. 2 dln. Batavia 1912. 8°.

Penninga (*P.*) en H. Hendriks, Madoereesch-Hollandsch Woordenboek. Semarang enz. z. j. 8°.

Poedja Ardja (*Mas*), Bijgeloof en gezond verstand. Batavia 1913. 8°.

Poerawinata (*Raden*), Koelak tjanggeun. Tjarita hidji bopati anoe ngajakinkeun, jen papasten teu beunang dirobah. Batavia 1913. 8°.

Nieuw reglement omtrent de *particuliere landerijen* bewesten de Tjimanoek op Java. Vastgesteld bij de ordonnantie van 3 Augustus 1912 (Staatsblad N°. 422). Met toelichting. Batavia 1913. 8°.

Reudler (*Johanna*), Over de zwarte straling in ruimten van verschillenden vorm. Academisch proefschrift. Amsterdam 1912. 8°.

Rockhill (*W. Woodville*), The life of the Buddha and the early history of his order derived from Tibetan works in the Bkah-Hgyur and Bstan-HGyur, followed by notices on the early history of Tibet and Khoten. London 1907. 8°.

Ronkel (*Ph. S. van*), Commentaar op de Geschiedenis der Preangerlanden. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Een Minangkabausche Taalpantang. Mededeeling van Dr. Ph. S. van *Ronkel*. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Bantĕnsche Genealogie in een Arabisch geschrift. Mededeeling van Dr. Ph. S. van *Ronkel*. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Ronkel (*Ph S. van*), Supplement to the Catalogue of the Arabic manuscripts preserved in the Museum of the Batavia Society of Arts and Sciences. Batavia 1913. 8°.

Roos (*A. G.*), Catalogus der incunabelen van de bibliotheek der Rijksuniversiteit te Groningen. Aldaar 1912. 8°.

Rousseau (*C. M.*), The analysis of light. A force of nature. San Francisco 1913. 8°.

Rubber Companies in the Netherland East Indies.
Zie Swart.

Rutgers (*K. W.*), Over de voortbrenging van oppervlakken van den zesden graad door projectieve oppervlakkenbundels. Academisch proefschrift. Groningen 1912. 8°.

Saal (*A.*), Einiges über Schwierigkeiten der photographischen Verfahren in den Tropen. — Separat-Abdruck aus Jahrbuch für Photographie und Reproduktionstechnik für das Jahr 1911. Halle a. S. 8°.

Maksoed sedjati perhimpoenan *Sarekat Islam*. Weltevreden 1913. 8°.

Wawatjan tjarios Praboe Oedrajana, dikaring koe *Sastradiredja*. Batawi 1913. 8°.

Sastra Soebrata, Doengeng kalakowanahe goena bitjara. (Madoereesche vertaling.) Batavia 1913. 8°.

Schönfeld (*J. F. P.*), De children act 1908. Academisch proefschrift. Groningen 1911. 8°.

Serat Tjenṭini. Uitgegeven door het Bataviaasch Genoot-

schap van Kunsten en Wetenschappen. Deel 1, 2. Betawi 1912. 4°.

Sillevis (*J. W.*), Het recht van gratie. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Skeat (*W. W.*) The Science of Etymology. Oxford 1912. 8°.

The Lore of the Whare-wānanga; or Teachings of the Maori College on religion, cosmogony, and history. Written down by H. T. Whatahoro. Translated by S. *Percy Smith.* Part I. The Kauwae-runga, or „Things celestial". New Plymouth, N. Z. 1913. 8°.

Verslag van den *Sumatra*-staatsspoorweg en van de Ombilinmijnen over 1911. Batavia 1912. 8°.

De tabakscultuur op Sumatra's Oostkust.
Zie W. Westerman.

Angkor. Eine Reise nach den Ruinen von Angkor von Hugo *Suter.* Berlin 1912. 8°.

Rubber Companies in the Netherland East Indies. Compiled by A. G. N. *Swart* and issued bij the Netherland Commission for the International Rubber Exhibition, London 1911. Amsterdam 1911. 8°.

Tellegen Azn. (*B. D. H.*), Overzicht van het tot stand komen der grondwet van 1814. Academisch proefschrift. Groningen 1912. 8°.

Het *Nieuwe Testament* op nieuw uit den grondtekst overgezet en van inleidingen en aanteekeningen voorzien door dr. H. Oort. Zaltbommel 1912. 8°.

Het *Oude Testament* opnieuw uit den grondtekst overgezet en van inleidingen en aanteekeningen voorzien door dr. A. Kuenen, dr. I. Hooykaas, dr. H. W. Kosters en dr. H. Oort. Voor de pers bewerkt door dr. H. Oort. 2 dln. Leiden 1899. 8°.

Ngèlmoe kasoegihan Petikan saking basa Welandi „De Kunst om rijk te worden". Kadjawèkaken déning radèn *Tirtadanoedja.* Batavia 1913. 8°.

Treffers (*F.*), Enkele kantteekeningen op „Reise von der Minangkoka-Bai nach Kendari". Hoofdstuk VI van

„Reisen in Celebes" door P. en F. Sarasin deel I. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Vejdovsky (F.), Zum Problem der Vererbungsträger. (Uitg. door Königl. böhmische Gesellschaft der Wissenschaften in Praag 1911—1912. fol.)

Velden (H. E. J. M. van der), Rodolphus Agricola (Roelof Huusman), een Nederlandsch humanist der vijftiende eeuw. Eerste gedeelte. Academisch proefschrift. Leiden 1911. 8°.

Velsen (A. P. F. van), Oeng kitab toetoeroe sarni pinotot. Menado 1913. 8°.

Verloren van Themaat (H.), Een studie over het grondbezit in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Academisch proefschrift. Haarlem 1912. 8°.

Verzameling van *bepalingen*, voorschriften en beslissingen voor de ambtenaren der *in-* en *uitvoerrechten* en accijnzen over het jaar 1912. Batavia 1913. 8°.

Victor (E. J. Freseman), Over de proteolytische en antitryptische werking van het menschelijke bloedserum (incl. de antiferment-therapie). Academisch proefschrift. Groningen 1911. 8°.

Vollenhoven (C. van), De eendracht van het land. Tweede duizendtal. 's Gravenhage 1913. 8°.

Vos van Steenwijk (R. H. de), Stemplicht. Academisch proefschrift. Leiden 1912. 8°.

Vries (I. de), De cellulaire bouw der groote hersenschors van de muis en de veranderingen daarna na doorsnijding van het corpus callosum. Academisch proefschrift. Groningen 1911. 8°.

Westenenk (L. C.), Opstellen over Minang-Kabau. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

De tabakscultuur op Sumatra's Oostkust. Met medewerking van deskundigen samengesteld door Willem *Westerman*. Amsterdam 1901. 8°.

Wignjoamidarmo (*Mas*), Tjarakenan spreek-, taal- en stijl-oefeningen voor de Madoereesche scholen. 1e stukje. Batavia 1913. 8°.

Eerste verzameling van rekenkundige vraagstukken voor kweek- en normaalschen samengesteld door W. H. *Wisselink*. In het Javaansch vertaald door Mas Soemo-Hardjo. Batavia 1913. 8°.

Wright (*A.*) and Th. H. Reid, The Malay Peninsula, a record on British progress in the middle East. London & Leipsic 1913. 8°.

PRIJSVRAAG
VOOR DE
JAVAANSCHE DIALECTEN.

(Uitgeschreven door het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen). [1])

. . . . . usus
Quem penes arbitrium est et jus
et norma loquendi.
HORATIUS, *Ars poet.* 71-72.

A. INLEIDING.

Ieder volk heeft min of meer zijn eigen taal, waarmee men zich voor elkaar verstaanbaar kan maken en elkaar zijne gedachten mede deelen.

Doch het is er verre van af, dat die taal voor ieder onderdeel of iedere groep van dat volk precies gelijk zou zijn; veeleer treft men allerlei verschillen aan in de gebezigde taal, zoowel naar gelang van het beroep of vak, dat de betrokken personen van hetzelfde volk uitoefenen, als naar gelang van de plaats of landstreek, waar zij wonen. In het eerste geval spreekt men meestal van „technische vaktermen en uitdrukkingen", in het tweede geval van „dialecten".

Men zou dus kunnen zeggen, dat iedere landstreek, soms zelfs ieder dorp, door de eigenaardige onderlinge verschillen, die overigens niet altijd even groot behoeven te zijn, in zekeren zin zijn eigen taal spreekt, het „dialect" van de betrokken streek, terwijl er onder die dialecten een is, dat als de meer algemeene „taal" is te beschouwen.

Welke van de verschillende dialecten aldus de suprematie over de andere van dezelfde taalgroep verkrijgt, kan van allerlei omstandigheden afhangen. Veelal is het dialect van

1). Zie Not. 1913 p. 99.

de streek, die in politieken zin het meeste overwicht kreeg, geleidelijk als toonaangevend beschouwd geworden, bijv. in Nederland dat van Zuid-Holland, in Frankrijk dat van Parijs, zonder dat de andere daarom alle hunne belangrijkheid behoeve te hebben ingeboet, getuige het Friesch en het Provinçaalsch. Doch altijd was zulks niet het geval, en zoo heeft bijv. in Italië het dialect van Toscane, naar men zegt om zijne welluidendheid, de officieele overhand gekregen en behouden op de andere, ook vóórdat Italië een geheel zelfstandige staat werd, en ondanks dat de politieke invloed van Toscane reeds sedert eeuwen geheel onbeduidend is geworden.

Het bovenvermelde geldt ook voor de Indische talen, waarvan ieder zich in een aantal plaatselijke dialecten splitst; als dezulke zouden voor het Maleisch te noemen zijn, het Riouw'sch, het Malaka'sch, het Deli'sch, het Minangkabau'sch, het Lampong'sch, e. a., voor het Soendaneesch onderscheidt men het dialect van Bogor, Tjiandjoer, Bandoeng, Garoet, Koeningan, etc., terwijl het Javaansch, om alleen de belangrijkste te noemen, dat van Noord-Bantan, Tjirebon, Pasisir, Soerabaja en van Solo heeft. Voor het Madoereesch waren te noemen het dialect van Bangkalan, Bawean en Soemenep.

Door allerlei omstandigheden zijn van al deze dialecten enkele op den voorgrond getreden, zoodat voor het Maleisch dat van Riouw als toonaangevend wordt beschouwd, voor het Javaansch dat van Solo, voor het Madoereesch in zekeren zin dat van Soemenep, terwijl in de Preanger de meeningen nog schommelen, en de voorkeur nog niet overwegend op een bepaald dialect gevestigd is.

Beschouwen wij nu alleen het Javaansch, en daarvan het Solo'sch dialect, dan vraagt men zich direct af, welk dialect te Solo? Is het de taal van de kraton, of van de priaji's, van den burgerstand of misschien van de pasar?

Voor zoover het de algemeene taal van omgang en verkeer aangaat, zullen alle vier evengenoemde plaatselijke subdialecten er toe bijdragen om „het dialect van Solo" te

helpen vormen, maar wil men over de finesses worden ingelicht, en de individueele verschillen in spraakgebruik elimineeren, dan blijkt het, dat men zijn toevlucht heeft te nemen tot een beperkten kring van niet steeds even onbekrompen poedjangga's, of wat daarvoor doorgaat. Aangezien niemand nog het Solo'sch volledig heeft bestudeerd naar de levende taal van de gansche bevolking, heeft ook de heer Walbeehm bij zijne studiën van de dialecten van Djapara en Tegal zich ter vergelijking moeten houden aan hetgeen door eenige welwillende Javaansche taalkenners werd te berde gebracht.

Hierover valt thans niet nader te spreken, genoeg zij het op te merken, dat ook als men één bepaald dialect als maatstaf voor een geheele taal den voorkeur geeft, er toch nog allerlei schommelingen en onzekerheden blijven bestaan, en vooral, dat al moge men het dialect van Solo als toonaangevend aannemen, de andere dialecten toch evengoed Javaansch zijn, in bepaalde opzichten als gelijkwaardig, in sommige zelfs als belangwekkender mogen worden beschouwd, en dat, als de omstandigheden het gewild hadden, misschien een ander de suprematie zou hebben verkregen.

Er is natuurlijk geen denken aan, dat men daarin thans nog verandering zou willen brengen: het is goed en nuttig, vooral om practische redenen, dat er een zekere eenheid zij, en dat die blijve, maar het is beslist af te keuren de andere dialecten daarom te minachten, als een bederfenis der taal te beschouwen, en de beoefening daarvan geheel te verwaarloozen.

Die beoefening heeft bovendien nog eenige niet te onderschatten voordeelen, en is uit een litterair, linguistisch en lexicographisch oogpunt, om alleen de meest in het oog springende te noemen, van ontwijfelbaar gewicht.

In sommige dialecten, bijv. die van Banten en van Tjirebon, zijn werken geschreven van geheel eigenaardig historisch belang, verder vertegenwoordigen zij, en de niet-litteraire dialecten wellicht nog meer, de taalontwikkeling geheel of

grootendeels buiten den invloed van de „taalgeleerden", die door hunne regels en grammatica's de levende taal soms onbarmhartig hebben geknot, en door het accepteeren van dit en het verbieden van dat, dikwijls allerlei willekeur in het taalorganisme hebben geïntroduceerd. En dat terwijl het genie van een taal uitsluitend behoort aan het volk in zijn vollen omvang, en de theoretische beoefenaars, behoudens een heel klein recht op contrôle tegen het insluipen van geheel overbodige, barbarismen, slechts hebben te constateeren, niet te „verbeteren" of te dirigeeren.

Bovendien zijn in de dialecten, hoewel in het algemeen minder rijk aan woorden dan de hoofdtaal, veelal oudere woorden nog blijven hangen of hebben deze een vroegere beteekenis zuiverder behouden, mede doordat zij buiten invloeden van allerlei aard zijn gebleven, zoodat met name ook voor de Javaansche lexicographie de studie der dialecten zeer gewenscht is.

Tot nu toe is deze studie echter slechts weinig ter hand genomen. Behalve de twee publicaties van den heer Walbeehm, t. w. het dialect van Djapara, waarin meteen een litteratuur-overzicht van het vroeger verschenene, en het dialect van Tegal, en een stuk van den heer van Hinloopen Labberton over het dialect van Pasoeroean, zijn er nog wel eenige opstellen over dit onderwerp in handschrift beschikbaar, doch er ontbreekt te veel aan, en bovendien zijn de voorname dialecten van Banten, Tjirebon en Soerabaja in het geheel niet of zeer terloops behandeld.

Toch moet het onderzoek naar die dialecten niet te lang worden uitgesteld, daar er door het toenemend verkeer en de protectie van het Solo'sch Javaansch van Overheidswege om begrijpelijke redenen, groote kans bestaat op vervaging en nivelleering der dialecten, en later steeds minder resultaten te bereiken zullen zijn.

Nu zijn echter voor een nadere terhandname van deze aangelegenheid geen Europeesch opgeleide geleerden disponibel, terwijl het zich niet laat aanzien, dat er spoedig

voorziening in dat tekort zal komen. Bovendien heeft één persoon altijd toch maar een beperkte werkkracht, terwijl het goed bestudeeren van een dialect juist een werk is van langen adem, en men feitelijk ook alleen goed daarvoor is toegerust, indien men zelf als kind in een bepaalde streek de werkelijke volkstaal heeft meegesproken. Daarom is het, dat de directie van het Bataviaasch Genootschap, die steeds vooraan is waar het geldt de belangen der Indische wetenschappen te behartigen, in overweging nam om door het uitschrijven van een prijsvraag de aandacht van belangstellenden op deze zaak te vestigen, en vooral de Javanen zelve, de belanghebbenden bij uitnemendheid in de aangelegenheden van hun eigen taal, tot studie op dit gebied uit te lokken.

Door hare bemoeienis werd alzoo een jury samengesteld uit eenige notoire en deskundige personen, welke deze aangelegenheid toen verder ter hand heeft genomen.

Door deze jury werden opgesteld de volgende:

B. REGELEN EN VOORWAARDEN VAN MEDEDINGING IN DE PRIJSVRAAG VOOR DE JAVAANSCHE DIALECTEN.

Ieder persoon, van welken landaard ook, kan mededingen.

Ieder mededinger moet één dialect, en wel dat van een bepaald gewest of gedeelte ervan (zonder zich c. q. strict aan de administratieve indeeling te houden) in studie nemen, bij voorkeur dat, waarin hij geboren is, of reeds zeer langen tijd verblijf houdt.

Als basis neme men niet eventueel de litteraire, maar de volkstaal.

Men onderzoeke deze uitsluitend door ze af te luisteren, niet of zoo min mogelijk door vragen te stellen, en stellig niet door correspondentie met elders wonende „deskundigen”.

Bij gebruikmaking van bestaande geschriften moet men nauwkeurig titel en bladzijde aanhalen, en verder opgeven wat men aan anderen ontleend, en wat men zelf opgespoord heeft.

De resultaten van dit onderzoek moeten worden vastgelegd in:

a. algemeen grammaticale en syntactische beschouwingen en opmerkingen, zooveel mogelijk toegelicht door werkelijk „gehoorde" voorbeelden, niet dezulke, die maar gefingeerd zijn, een en ander gevolgd of voorafgegaan door enkele phonetische opmerkingen, om het verschil in uitspraak met het Solo'sch aan te duiden.

Bij dit laatste moet de preciseering der klanken veel verder gaan dan in het dagelijksche schrift, en nooit mag men volstaan met te zeggen: deze klank wordt uitgesproken evenals in het Solo'sch, want dat laatste wordt ter plaatse ook steeds gewijzigd in den zin der locale klanken.

De bijzondere klanken kan men, voorzoover ook het Latijnsch karakter niet toereikend mocht zijn, door aparte teekens aanduiden ter aanvulling, mits de klankwaarde van ieder teeken zorgvuldig wordt aangegeven.

b. een woordenlijst, zoo volledig mogelijk, van alle woorden, die te Solo niet worden gebruikt, of daar in een andere beteekenis voorkomen, eventueel ook van woorden die wel Solo'sch zijn, doch in de bestaande woordenboeken nog niet zijn opgenomen. Deze woorden moeten gerangschikt worden in alphabetische volgorde, en met opgave van de plaatselijke beteekenis er achter, evenzoo liefst met voorbeelden toegelicht.

Men wachte er zich voor afleidingen of etymologiëen van de gevonden woorden te geven. Opgaven dat een woord zoowel Krama als Ngoko is, terwijl het zich te Solo gespecialiseerd heeft, kunnen worden weggelaten.

c. enkele teksten in het dialect, bijv. kinderliedjes, volksdeuntjes, of „echte" d. i. werkelijk voorgekomen gesprekken, voor zooveel noodig met opgave der beteekenis, en verder een lijst van de meest voorkomende eigennamen voor jongens en meisjes, die niet van uitheemschen (Arabischen) oorsprong zijn.

Het geheel moet in Latijnsch karakter worden geschre-

ven, behalve dat in de woordenlijsten het dialectische woord ook in Javaansch karakter ware op te geven.

Het antwoord kan zoowel in het Javaansch (Solo'sch), in het Maleisch of in het Hollandsch worden gesteld.

Bij de beoordeeling zal worden gelet op:

a. juistheid, als behoorlijke verklaring der beteekenis, juiste phonetische weergave, enz.

b. volledigheid,

c. goede methode.

Uit den aard der zaak zou een werkelijk goede bestudeering naar de boven ontwikkelde regelen, al ware het maar van één dialect, vele jaren eischen, en zooveel is ter beantwoording van een prijsvraag van de volharding der eventueele mededingers niet te verwachten noch te eischen.

Men kan dus ook met een gedeeltelijke uitvoering van het gegeven werkplan volstaan, en alleen een woordenlijst samenstellen, of alleen een verzameling volksdeuntjes geven met ophelderingen of deze te samen, al naar gelang de beschikbare tijd en werkkracht het toelaat.

De antwoorden moeten voor 1 Maart 1913 ontvangen zijn bij het jurylid Dr. D. A. Rinkes, Kramat 118, Weltevreden, zoodat zij om zeker te zijn, op zijn laatst eenige dagen tevoren moeten zijn verzonden, en wel franco aangeteekend. Zij moeten gesloten zijn in een envelop, waarop of waarin geen naam of andere aanduiding van den afzender voorkomt; alleen een motto of spreuk, terwijl de afzender tegelijkertijd een verzegelde brief met zenden aan de directie van het Bataviaasch Genootschap, te Weltevreden, Koningsplein West, met de verklaring dat het antwoord op de prijsvraag onder het motto zoo en zoo van hem afkomstig is. Deze laatste brieven worden niet eerder geopend, dan wanneer de jury alle ingekomen antwoorden heeft onderzocht, en de prijzen heeft vastgesteld, een en ander om te voorkomen dat haar verweten zou kunnen worden vrienden of bekenden te begunstigen.

Voor de goede beantwoording der prijsvraag worden door het Bataviaasch Genootschap uitgeloofd:

a. drie gouden medailles, en geldgesch. ieder van *f* 100.—
b. „ vergulde „ „ „ „ „ „ 60.—
c. „ zilveren „ „ „ „ „ „ 40.—
d. eenige diploma's, met kleinere geldgeschenken.

Mochten de ingekomen antwoorden te weinige zijn of te onbeduidend blijken om alle prijzen uit te reiken, dan behoudt de jury zich voor eventueel een of meer prijzen te doen vervallen, bijzonder voortreffelijk werk daarentegen zal zij eventueel kunnen voordragen voor eene belooning van Regeeringswege.

De Directie behoudt zich het recht voor de ingekomen antwoorden, ook de niet bekroonde, geheel of gedeeltelijk te publiceeren, al of niet onder toekenning van eene nadere gratificatie, naar gelang het werk daartoe aanleiding geeft.

Ieder inzender wordt geacht deze voorwaarden te kennen en daarmede accoord te gaan.

Weltevreden, Februari 1912.

De jury bestaat uit:

L. G. Bertsch, Inspecteur bij het Inlandsch Onderwijs te Djocjakarta.

H. Bousquet, Secretaris der Residentie Djocjakarta (t. v. controleur te Kraksaän).

R. A. A. Achmad Djajadiningrat, Regent te Serang.

Dr. Hoesein Djajadiningrat, Leiden (facultatief).

R. Kamil, Adjunct-Inspecteur bij het Inlandsch Onderwijs te Semarang.

Dr. D. A. Rinkes, tijd. Adjunct-Adviseur voor Inlandsche zaken te Weltevreden.

R. A. A. Salmon Salam Soerjadiningrat, Regent te Tjirebon.

A. H. J. G. Walbeehm, Ass.-Resident m. v. 's Gravenhage.

N.B. De jury zal trachten zich nog een belangstellend persoon, goed bekend met het dialect van Oost-Java, toe te voegen.

Register Koloniaal Archief
N°. 1119.
(Rugzijde:) Overgecomen
Eerste Boeck XXX
A° 1660.

Corte memorie ofte aentekeningh waer in registers wijse aengehaelt wert, de gelegentheijt van de stadt Bantam, met sijne fortificatien en verdere ammunitie van oorloch gelijck de nevens gaende kaert daer van nader aenwijsingh doet, namentlijck:

De stadt Bantam sijnde omtrent de 8000 treden bewoont leijt op een lage gront, die in de regentijt omtrent de rivier canten meest onder water leijt, maer een weijnich boven de stadt heeft men hoogh en suijver lant, vol van gepreparaeerde rijs planterien, soo op als beneden de bergen tot dicht aen de stadt.

De rivier die om en door de stadt sijn loop heeft neemt sijn oorspronk uijt en door 't geberchte waer over deselve soo klippich, engh en met seer hooge steijle kanten is, dat deselve niet dan met kleene kieltjes, en groot pericul in de regentijt can bevaren werden, waerom sij oock in 't gemeen seggen, dat de rivier meer menschen eet als de tijger, doch is daerom niet min bewoont met vele plantage van clappus, pijnangh, piesangh en andere fruijtbomen, die aldaer in abondantie sijn.

Daer toe is dese plaets seer volckrijck, waer van de helft sijn wijven en kinderen, die haer alle met een kleentie weten te behelpen, vergenoegende haer met rijs en voorts weijnich kleene gesoute of anders toegemaeckte visjes, die op de reede aldaer in grote quantiteijt gevangen wort, gaende te markt met copere pitjes, die men 1100: voor een reael krijcht.

Wat aengaet de gesintheijt of de humeuren van de gemeijne inwoonders, sijn in der daet den oorloch seer hatende en bevin(-den) meer en meer deselve de nederlanders genegender te sijn als de maleijers, maer alsoo de groote preutsheijt en niet min giericheijt der principalen, dit soo int warre brengen en daer van oorsaek sijn, moeten de onderdanen volgen, die door de grote toelatingh en bysondere ongebonde ronkerijen van de wechgelopen slaven wel dikwils hebben horen seggen, datse wenste dat deselve alle en geen uijtgesondert op Batavia waren.

Comende dan voorts tot de fortificatien en de afteijkening daervan gemaekt, soo hebbe al vorders niet cunnen naerlaten UEd^n^. bekent te maken en daer bij te versoeken dat UEd^n^. vermits dit hierbijhorende kaertie maer rouwelijk en meest uijt het oogh met weijnich gebruijk van compas tsamengebracht is, en dienvolgende vele erreuren onderworpen sal sijn, de fauten die naemaels daer in soude mogen gevonden werden gelieft ten goeden te duijden, te meer de tijt te kort, de gelegentheijt te kleen en 't perijkel te groot is geweest om sulcx perfectelijk te konnen volbrengen, maer des al niet te min soodanich dat die het in loco zal comen te gebruijken nevens des gesichts opmerkingh tot matelijke hulp sal cunnen dienen, weshalven dan voortgaende sal beginnen van de letter:

A. sijn 5: tweemanslenghte opgehoochde bolwerken, gants open en ongesloten, daer een yder langs een effen opereel mach opgaen, schietende yder met 5, 6 à 7 stucken tseewaert in, die vrij groot en de meeste van metael sijn, doch de aldergrootste dunken mij gebreckelijk en vol gaten te wesen oock daer van een die achter bij de camer een stuck uijtgesprongen is daer wel een vuyst in mach.

B. is een nieuwe kraelsteene muyr op welck eynde staet een grote poort, daer aen yder sijde een stuckje can gebracht werden, dat langs de rivier naer de grote passer can schieten, gelijk mede de strijkweren hebbende de hooghte weynich min als de gemeene wallen van de stadt Batavia,

gelijck mede alle de andere mueren, die hier met een dubbelde streep aengehaelt sijn, maer deselve sijn soo ontramponeert en ruineus, dat het wonder is deselve op veel plaetsen niet in en valt, te meer deselve alle van gebacke roosteenen sonder kalck besmeert sijnde, seer uijt geregent is, behalven dat noch deselve soo vol gaten, uijtgangen en poorten sonder deuren sijn, datse genoechsaem ontelbaer sijn.

C. sijn bey de rievieren daer men met laegh water qualijk in comen can, die aen de W. sijde is slickerich gelijk mede die heele strant, en die van de oost sandich en dat van daer vervolgens tot aen pontangh toe, alwaer de zee geduijrich bij de strant is, en met hoogh water tot dicht aen de kant kunt varen, maer of daer niet een grote droge vlackte van sant leijt tusschen poelo doa en de Bantamse strant staet te besien.

D. is de grote passer, die des mergens gehouden en seer veelderleij dingen vercocht werden, onder anderen quantiteyt cleeden, die de meeste part door de Javanen en Chinese wijven gemaekt werden.

Deze enkele muijr aen de seekant staende is versien met 10 à 12 ijsere stuckjes.

E. de Engelse logie omringht met een muijr en steenen kay.

F. des comp[s]. logie sijnde tvoorste vierkant met een steene muijr, daer't huijs in begrepen is en de rest van bamboesen.

G. der Chinesen straet die aldaer meest in steene huijsen wonen gelijck mede aen de grote passer.

H. is de plaets van des conincx hof waer innen seijt begrepen te sijn de wapencamer met al het kruijt in een groot sterck pakhuijs met diep water en voetangels omset.

I. de woningh van den Pangeran Madoera.

K. de woningh van Pangeran Loor des conincx eijgen broeder.

L. haer musquijt ofte kerk waer by een steijle witte toren staet die even boven de bomen uytsteekt.

M. een nieuw doch onvolmaekt rys packhuys.

N. thuijs ofte de woningh van Kiaij aria met diergelijke muijrties eenmans reykens hoogh en diergelijke sijn al der grooten huysen tot des sultans incluys, alleen dat het voor wat opgepronkt is met een water daer voor.

O. is het pleijn voor des sulthans huijs waerop staen eenige bomen aen de voet met steenen omringht.

P. Kiaij maes sijn woningh.

Q. is een pleijn daer jegenwoordich en oock altijt de matarams volk de vaertuijgen geplaetst werden, sonder over die rivier te mogen comen.

R. tusschen eenige stippeltjes betekent dat de mueren aldaer met bamboe huijsen seer dicht bewoont sijn, in vougen dat men de mueren deshalven qualijck sien can.

S. reguliere straten, alle met bamboese huijsen en paggers.

T. de pottebackerije.

V. de vaste strant, maer daer voor ist alles kleij en modder, dat met gemeen hoogh water noch een groot stuck droogh leijt.

W. wachthuijsen met metale stuckjes buijten welke alle de vierkantjes mede voor wachthuijsjes moeten gerekent werden, daer altemet 2 à 3 personen in sitten en somtijts niet een.

X. onopgevulde punten daer de stucken doch weijnich in getal omlaech en gantsch op de gront staen.

Y. muerties die met witte steen enkel en een mans reijkens hoogh opgehaelt sijn doch alle nieuw.

Z. een sout huijs in een houtbolwerk met schietgaten, welcx stucken wech en de beddinghs vergaen sijn, hier nae volgen quantiteijt van sout pannen.

1. sijn mede muijren, maer vermits deselve soo dicht behuist en beheijnt sijn can daer weijnich van seggen.

2. schijnt eene opgevulde muijr om langhs de rivier te cunnen schieten.

Hier volgen noch eenige articultjes van nader consideratie en opmerkingh rakende de quantiteyt, qualiteyt en verder gebruyk van haere stucken, mitsgaders ander ammunitie van oorloch namentlijk.

't Grof geschut soo groot als cleen wert geestimeert in alles te sijn 250 stucx, d'een helft ijser de ander metael, waer van een gedeelte op de wallen, doch meest op voors. opgevulde bolwerken gebruijkt werden, een deel in haer wapencamer, en voorts een gedeelte bij de sultan en andere groten na grade verdeelt, daer sij mede pronken, stellende deselve int voorste van haer huijs onder een verheve loots, daer haer verder geweer al ordentelijk en wel schoongemaekt bij den anderen gevoecht staet.

Hoewel men seijt datse de ijsere coegels aldaer connen maken soo werden deselve extraordinary in waerde gehouden. En wat dan voorts aengaet het gebruijk der stucken op de meergem. bolwerken als sijnde de principaelste plaetsen, is seer slecht gestelt, want de vloeren oneffen, d'affuijten ten deele vergaen, de beddinghs alle verrot, bedorven en gants onbruijkbaer sijnde, souden haer meer hinderen als vorders wesen, maer wat sij door de veelheijt van menschen, die daer sijn bij een weijnich tijts oock wel souden connen maken en repareeren, laet ick den wijse in een goet bedenken. 't Is altijt sulcx dat daer omtrent geen goed timmerhout is te krijgen, en oock seer weijnich in voorraet gezien heb, dat sij anders alle van Lampon en andere verre daer van daen gelegen plaetsen moeten crijgen, selfs tot de balckjes in haer huijsen.

De steenen om mueren of huijsen te maken, werden door de Chinesen langs de rivier gebacken en tsamen gevoecht van aerde uijt sijn selfs daer toe bequaem, vercopende 't duijsent voor 2½ reael in specie.

Bij gebrek van cruijt cunnen deselve mede al andere maken, doch houdent' selve seer in waerde, en watse de onse of de Engelse cunnen aftroggelen, hoe weijnich het is en sullen geen tijt noch gelegenheijt verbij laten gaen, waermede bij gebrek van tijt en meerder matery.

UEd. gestrenge, manhafte, welwijse, voorsienige en seer genereuse heeren toewensche van herten alle wenschelijke segeningen van den almogenden Godt, die UEd. in alderleij

voornemen en bijsonder in dese occasie gelieft voorspoedich te maken blijvende onder tusschen:

onderstont: UEd. een trouw en dienstschuldige dienaer

en was get[t]: DIRK VAN LIER

ter sijden stont: Batavia desen laatsten Augustus anno 1659.

Dese naer sijnde bevinde deselve

jegens sijn principael te accorderen.

(*w. g.*) ANDRIES FRISIUS,

Secrts.

LIJST

DER

AANWINSTEN VAN DE ARCHAEOLOGISCHE VERZAMELING IN 1913.

RESIDENTIE BANJOEMAS.

AFDEELING BANJOEMAS.

5385 [1]) **Oorsieraad,** goud, in vruchtvorm, met ringetje ter bevestiging in het oor, waarin een steentje heeft gezeten.
Afk. desa Goemelar-lor (Kaliredja).
Not. 1913 p. 123.

5386. **Sieraad,** goud, vermoedelijk stuk van een halssnoer.
Afk. en Not. als N°. 5385.

DIËNG-PLATEAU.

5265. (783*g*). **Kommetje,** brons, met smallen naar buiten gebogen rand. — Hoog 3.5, middellijn 11.5 c.M.
Afk. Tjandi Dwarawati.
Not. 1913 p. 3.

5278. (418*a*). **Kop** van steen, uit een tempelversiering, van kleiner formaat dan de reeds aanwezige van Tjandi Bima (N°. 417 en 418). Evenals bij deze ontbreekt de hoofdtooi, doch zijn lange oorsieraden aanwezig. — Hoog 14.5 c.M.
Afk. nabij Tjandi Dwarawati.
Not. 1913 p. 10, 14.

---

1). Volgens besluit der directie-vergadering van April 1913 (Not. pag. 39) worden de ingekomen voorwerpen voortaan uitsluitend met een doorloopend inventarisnummer ingeschreven.

5277. (250*a*). Beeldje van **Çiwa** en **Parwati,** steen, staande op een lotuskussen tegen een achterstuk. Beide in groot ornaat en vierhandig. — Hoog 27.5 c.M.
Afk. uit fundament N°. 4.
Not. 1913 p. 10, 14.

5328. **Çiwaitisch** beeldje, van steen, zittend, vierarmig, rechts achter het bidsnoer, links achter de vliegenwaaier; de rechtervoorhand afgebroken, de linker voor de buik. Lotuskussen en achterstuk. — Hoog 30 c.M.
Not. 1913 p. 44, 59.

RESIDENTIE KEDOE.

Afdeeling Wonosobo.

5288. **Kommetje,** van metaal, plat met uitstaanden rand. — Middellijn 10.5 c.M. Geschonden.
Afk. desa Tambi, district Garoeng.
Not. 1913 p. 42. Oudheidk. Versl. 1913 p. 32.

5289. **Kommetje,** als voren. — Middellijn 10.5 c.M. Geschonden.
Afk., Not. en Oudheidk. Versl. als N°. 5288.

5290. **Kommetje,** als voren.
Afk., Not. en Oudheidk. Versl. als N°. 5288.

5291. **Fragment** van een metalen kommetje als voren.
Afk., Not. en Oudheidk. Versl. als N°. 5288.

5292. **Tempeldepôt,** bestaande uit:
a. een gouden plaatje in den vorm van een schildpad; lang 3.8 c.M.
b. rond gouden plaatje, waarop twee slangen; middellijn 3.8 c.M.
c. rond gouden plaatje, waarop een viervoetig dier; middellijn 2.8 c.M.

d. rond gouden plaatje, waarop een schildpad; middellijn 1.9 c.M.
e. langwerpig gouden plaatje, in den vorm van een halve maan; lang 3.8, breed 2 c.M.
f. bladgouden stūpa'tje met inscriptie om den bovenrand; hoog ± 3.7 c.M. Geschonden.
g. verdere fragmenten, bladgouden staafjes enz. 22 stuks.

Afk., Not. en Oudheidk. Versl. als N°. 5288.

5293. Zestien stuks blauwe **steentjes.**
Afk., Not. en Oudheidk. Versl. als N°. 5288.

5294. **Ring,** goud, met breede, in filigraanwerk versierde plaat, waarin kassen voor drie steentjes, van welke het roode nog over is.
Afk. desa Windoesari, onderd. Ketosobo, distr. Garoeng. Not. 1913 p. 42.

5295. **Ring,** goud, met zeer eenvoudige versiering, met op de plaat kassen voor drie steentjes, van welke het roode nog over is.
Afk. en Not. als N°. 5294.

5296. **Ring,** goud, eenvoudig model, met leege kas.
Afk. en Not. als N°. 5294.

5297. **Ring,** goud, als voren.
Afk. en Not. als N°. 5294.

5298. **Ring,** goud, eenvoudig model, met platte onversierde zegelplaat, zonder inscriptie.
Afk. en Not. als N°. 5294.

5299. **Ring,** goud, breed, telkens kussensgewijs als het ware door banden ingesnoerd; in het midden krullijnornament.
Afk. en Not. als N°. 5294.

5300. **Ornamenten,** goud, een paar, bestaande uit een omgedraaid gouden staafje, welks uiteinden zich verdikken en afgeplat eindigen.
Afk. en Not. als N°. 5294.

5301. **Bandgespen,** goud, een paar, lang ± 4.5 c.M., in den vorm van een langwerpig getrokken ronden gouden band, beneden iets naar voren gebogen, in het midden ietwat toegeknepen en van boven naar achteren omgebogen.
Afk. en Not. als N°. 5394.

5302. **Versielsel,** goud, halvemaanvormig, met uitgeslagen ornament; lang 4, breed 2 c.M.; los haakje.
Afk. en Not. als N°. 5294.

5303. **Fragmenten** van bladgoud, met uitgeslagen ornament.
Afk. en Not. als N°. 5294.
Bij deze nummers behoort ook een waardeloos groen klompje steen en een zilveren muntje.

AFDEELING KEBOEMEN.

5273. (1299*c*). **Ring,** goud, dik en gesloten, met inscriptie çrī.
Afk. desa Moentoekkedawoeng, district Rowokélé.
Not. 1912 p. 95, 1913 p. 3.

5274. (1316*b*). **Ring,** goud, aan één kant bolvormig verbreed, met inscriptie çrī.
Afk. en Not. als N°. 5273.

5275. (1333*b*). **Ring,** goud, boogvormig, met op de verbreede koorde de inscriptie çrī.
Afk. en Not. als N°. 5273.

AFDEELING POERWOREDJO.

5382. **Bronzen bijl** van plat model, van onderen opening voor het heft, van boven plat waaiervormig uitloopend. — Lang 21, grootste breedte 14, dikte 3.5 c.M.

Afk. desa Tridadi, aan de Kali Djebol, district Loano.
Not. 1913 p. 125.

5354. Aarden **Potje** inhoudende:
5355—5363. 9 gouden **ringetjes**.
5364. 2 gouden **oorknoppen**, paar, met knopversiering.
5365. 1 gouden **oorknop**, langwerpig model.
2 ma-muntjes.
Afk. desa Terwatang, onderd. Boeboetan, district Poerwodadi, reg. Koetoardjo.
Not. 1913 p. 77.

AFDEELING TEMANGGOENG.

5372. **Snoer**, goud, bestaande uit een platte, met bladornament versierden hanger, één puntvormig en negen cylindervormige versierselen.
Afk. tegalveld bij desa Sidomoeljo, district Parakan.
Not. 1913 p. 112.

5373. **Armring**, goud, plat, met bloem- en vogelversiering en de swastika, alles in vakverdeeling.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5374. **Versierings-stuk** (fragment), goud, plat, met ingegrift ornament, bloemen en ranken.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5375. **Ring**, goud, met donkeren steen.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5376. **Ring**, goud, zonder steen.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5377. **Ring**, zilver, met vierkanten gouden zegelplaat met rood steentje.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5378. **Ring,** zilver, zonder steen.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5379. **Staafje,** goud, cylindervormig gewonden tot vingering.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5380. **Gesp,** goud, van een gordel.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5381. Dertien versierde **fragmenten** bladgoud. Vijftien zoogenaamde ma-muntjes.
Afk. en Not. als N°. 5372.

5368. Miniatuur-**dierklokje** van het gewone model, met randje van boven en oog met ketting. Geen spoor van klepel meer aangetroffen. — Hoog 3, lengtedoorsnede 3.8, lengte van de ketting 18.5 c.M.
Afk. tegalveld bij desa Krintjingsari, district Parakan.
Not. 1913 p. 86.

RESIDENTIE JOGJAKARTA.

5270. (305*a*). **Gelaat,** steen, het linkeroor als een schijf afgeslagen; beschrijving van J. Knebel, Rapp. Oudh. Comm. 1902 p. 124. — Hoog 11.5 c.M.
Vroeger Mus. Jogja N°. 236.
Not. 1913 p. 2.

5271. (306*b*). **Kop** van steen met rijkversierden hoofdtooi; beschrijving van J. Knebel, Rapp. 1902 p. 125. — Hoog 16 c.M.
Vroeger Mus. Jogja N°. 239.
Not. 1913 p. 2.

5272. (306*c*). **Kop** van steen, met rijkversierden hoofdtooi, vastgezeten hebbend aan een relief. — Hoog 19 c.M.
Vroeger Mus. Jogja. Not. als voren.

PRAMBANAN.

5266. (393*b*). **Haut-reliëf,** voorstellend een asceet, zittend tusschen spijzen en dranken; beschrijving van J. Knebel, Rapp. 1902 p. 42. — Hoog 75, breed 52, dik 32 c.M.
Later Mus. Jogja N°. 16.
Not. 1913 p. 2.

5267. (18*g*). **Wishnu,** steen, staande met çakti op den linkerarm en schelp links; beschrijving van J. Knebel, Rapp. 1902 p. 43. — Hoog 136 c.M. In drie stukken.
Later Mus. Jogja N°. 18.
Not. 1913 p. 2.

5268. (446*b*). **Tempeltopstuk,** als tempelfaçade, gedekt door lotuskussen en onderstuk van gecanneleerden bol; beschrijving van J. Knebel, Rapp. 1902 p. 50. — Hoog 57, breed en dik 33 c.M.
Later Mus. Jogja N°. 41.
Not. 1913 p. 2.

TJANDI PLAOSAN.

5269. (248*c*). **Maitreya,** steen, zittend, stūpa in den hoofdtooi, rechterhand in wara-mudrā, linker met nagapuṣpa. Beschrijving van J. Knebel, Rapp. 1902 p. 53. — Hoog 120 c.M.
Later Mus. Jogja N°. 48.
Not. 1913 p. 2.

RESIDENTIE SEMARANG.

AFDEELING SALATIGA.

5326. **Presenteerblad,** brons, met opstaanden rand, in het midden de schelpvaas in rankmotief. — Middellijn 45 c.M.
Afk. desa Bandoeng, district Ambarawa.
Not. 1913 p. 40, 60.

5327. **Presenteerblad,** brons, met schuin oploopenden naar buiten omgebogen rand, in het midden een dikbuikige vaas in rankmotief. — Middellijn 37 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5326.

AFDEELING KENDAL.

5366. **Ganeça,** steen, zittend, vierarmig met achterstuk, in den hoofdtooi halve maan en doodshoofd. In de voorhanden rechts tandbrok, links etensbakje, waarin de slurf reikt in de achterhanden rechts bidsnoer, links olifantsbijl. Op den buik een inscriptie. — Hoog 52 c.M.
Afk. van de desabegraafplaats te desa Winong, onderd. Pegandon.
Not. 1913 p. 41, 76 en 111.

5371. **Vrouwebeeldje,** brons, zittend op lotuskussen op vierkant voetstuk, met open achterstuk met versierden rand, glorie en zonnescherm. De rechterhand ligt in wara-mudrā; in de linker de stengel van een utpala, waarboven op een knop (juweel?) geplaatst is. Vermoedelijk een Tārā. — Hoog 17 c.M. met scherm; het beeldje zelf 6 c.M.
Afk. uit een bron in desa Tamansari, district Selokaton (N. O.-helling van den Praoe), Soekoredjo.
Not. 1913 p. 90.

RESIDENTIE REMBANG.

AFDEELING BODJONEGORO.

5276. (1455*a*). **Versiersel,** goud, zijnde een ring met geringe opening, omgeven door vijf knoppen, op elk waarvan een kruis.
Afk. weg van desa Kedoengbando naar Pasar Kedoeng, onderd. Balen, district Pelem.
Not. 1913 p. 7.

RESIDENTIE MADIOEN.

Afdeeling Ngawi.

5383. **Ring**, goud, geribd model.
Afk. desa Kedoengpoetri.
Not. 1913 p. 123.

5384. **Ring**, goud, als voren.
Afk. en Not. als N°. 5383.

RESIDENTIE KEDIRI.

Afdeeling Berbek.

5387. **Bronzen beeld**, zittend op rond dubbel lotuskussen op vierkant voetstuk. Het voetstuk is met wajra, wiçwawajra en schel versierd en vertoont aan den voorkant een leeuw. Het achterstuk is van boven open en geeft den olifant-leeuwentroon weer met van boven kala-makara-ornament; er op staat een zonnescherm. De god zelf is vierhoofdig en tweehandig; in de vóór de borst gehouden handen een wajra. — Hoog 29.5 tot den top van de pajong; de god zelf 14 c.M.
Afk. Tjandiredjo, nabij Tjandi Lor.
Not. 1913 p. 86, 95, 111 en 123; Oudheidk. Versl. 1913 p. 63; Rapp. Oudh. Dienst 1914 p. 59—72.

5388. **Bronzen beeldje**, zittend op een plaat, zijnde het bovenstuk van een ontbrekend lotuskussen. Groot ornaat. De rechterhand op de knie met wajra erin, de linker in den schoot. — Hoog 9.8 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5389. **Voetstuk**, brons, van het vorig nummer, met gedeelte van het lotuskussen. Vóór uit het voetstuk komt een olifant te voorschijn. — Hoog 6 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5390. **Bronzen beeldje,** zittend in groot ornaat, het voorste deel van de beenen en de beide handen ontbreken. — Hoog 9.8 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5391. **Bronzen beeldje,** zittend, met sporen van het bovenstuk van een lotuskussen. Groot ornaat. De beide handen in dhyāna-mudrā in den schoot met klokvormig voorwerp (stūpa of juweel) erin. — Hoog 10 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5392. **Voetstuk,** brons, met fragmenten van het lotuskussen; voor uit het voetstuk komt een pauw te voorschijn, waarvan de kop afgebroken is. — Hoog 5.5 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5393. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen op vierkant voetstuk, met opengewerkt achterstuk. Vóór uit het voetstuk komt een paard te voorschijn. De god heeft de rechterhand in wara-mudrā met een juweel erin, de linker in den schoot. Groot ornaat. — Hoog 14.5 c.M. (de pajong, die er wel geweest is, ontbreekt thans); de god alleen 8 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5394. **Voetstuk,** brons, vierkant, met lotuskussen en de beenen en handen van een verder ontbrekend zittend beeldje. De rechterhand in wara-mudrā, de linker in den schoot. — Hoog 6.5. c.M. Los erbij een fragment van het door vlammenrand omgeven vierkante dichte achterstuk.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5395. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen met glorie. Groot ornaat; op de vóór de borst gehouden rechterhand een wiçwawajra, in de linker de stengel van een lotus, waarop een (afgebroken) zwaard. — Hoog 11.2 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5396. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen met glorie. Groot ornaat. Op de vóór de borst gehouden rechterhand de wiçwawajra, de linkerhand toegeknepen in de zijde. Binnen in het beeldje aan den onderkant zat een gouden plaatje met onduidelijke letters, waarvan ook bij de volgende nummers hier en daar sporen te zien zijn. — Hoog 11.5 c.M. Het gouden plaatje lang 3, breed 1.5 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5397. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen, de glorie is verdwenen. Groot ornaat. In de vóór de borst gehouden rechterhand de wajra, in de linker een bij den schouder afgebroken stengel. — Hoog 10.8 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5398. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen; de glorie is verdwenen. Groot ornaat. In de vóór de borst gehouden rechterhand een van boven afgeplatte lotusknop, in de linker een stengel met lotus, waarbovenop een zon met vlamornament. — Hoog 11 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5399. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen, met glorie. Groot ornaat. In de vóór de borst gehouden rechterhand evenals het vorig nummer een van boven afgeplatte lotusknop; in de linker een stengel met lotus, waarbovenop een onversierde zon (of maan). — Hoog 11.4 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5400. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen; de glorie is verdwenen. Groot ornaat. In de opgeheven rechterhand een attribuut, gelijkend op een in wajra-punt eindigende bloemknop; in de linker de steel van een lotus, waar nog iets bovenop gestaan heeft, dat afgebroken is. — Hoog 11.2 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5401. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen, met glorie. Het achter-benedengedeelte zit los eraan. Groot ornaat. De opgeheven rechterhand in een mudrā, in de uitgestrekte linkerhand een pijl en een fragment van een boog. — Hoog 10.7 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5402. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen, met glorie. Groot ornaat. De rechterhand voor de borst gehouden boven een lotusknop, waarvan de steel door de linkerhand vastgehouden wordt. — Hoog 11.4 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5403. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen; de glorie ontbreekt. Groot ornaat. De beide handen, waarvan de rechter voor de borst, de linker uitgestrekt, houden een slang vast. — Hoog 11.3 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5404. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen, dat evenals de glorie en het onderste deel van het beeldje zelf geschonden is. Groot ornaat. Beide ter hoogte van de kin opgeheven handen houden elk een stengelachtig-fragment vast, rechts overgaande in een knop, waarschijnlijk slangekop. — Hoog 10.7 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5405. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen met glorie. Groot ornaat. In de voor de borst gehouden rechterhand een offerschaaltje met vier ronde gaatjes; de linker toegeknepen in de zijde. — Hoog 11.5 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5406. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen, de glorie is verdwenen. Het lotuskussen en het achter-ondergedeelte van het lichaam zijn geschonden. Groot

ornaat. In de beide naar voren gehouden handen een ketting. — Hoog 11 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5407. **Bronzen vrouwebeeldje,** zittend op lotuskussen, met glorie. Groot ornaat. In elk der beide handen, die de rechter naar links, de linker naar rechts voor het lichaam gehouden worden een handvat, bestaande uit een wajra-omklemmende hand. — Hoogte niet juist aan te geven, daar het lichaam geheel gedraaid en achterovergebogen is.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5408. **Bronzen vrouwebeeldje,** zittend op lotuskussen; de glorie is verdwenen. Groot ornaat. Beide handen op de knieën; in de rechter een afgebroken steel, in de linker een wierookbrander aan een steel. — Hoog ruim 10 c.M. (ook deze figuur is gedraaid).
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5409. **Bronzen vrouwebeeldje,** zittend op lotuskussen, met glorie. Het achterste gedeelte van lotuskussen en onderlichaam zit los. Groot ornaat. In de beide naar voren gehouden handen (de linker op de knie rustend) een lamp van hoog model. — Hoog 10.5 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5410. **Bronzen beeldje,** bovenstuk met glorie. Groot ornaat. In de opgeheven rechterhand het attribuut omschreven onder N°. 5400, in de linker de steel van een lotus, waarop een juweel staat. — Hoog 7.7 c.M. (van af het middel).
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5411. **Bronzen beeldje,** bovenstuk, waarvan de glorie verdwenen is. Groot ornaat. De beide handen houden

te zamen voor de borst twee wajra's vast. — Hoog 7.9 c.M. (van af het middel).
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5412. **Lotuskussen en benedenhelft** van een lichaam van brons. In de linkerzijde nog een hand. Groot ornaat, voorzoover te zien. — Hoog 4 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5413. **Lotuskussen en benedenhelft** van een lichaam van brons. Groot ornaat, voorzoover te zien. — Hoog 4.8 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5414. **Manjuçri,** brons, zittend op lotuskussen. Groot ornaat. Rechts in de uitgestrekte hand het zwaard, in de linkerhand vóór de borst het boek. — Hoog 9 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5415. **Wajrasattwa,** brons, zittend op lotuskussen. Groot ornaat. Boven de vóór de borst gehouden rechterhand de wajra, in de tegen de zijde gedrukte linkerhand de klok. — Hoog 9.3 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5416. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. Boven de vóór de borst gehouden rechterhand de wiçwawajra, in de linkerhand een ter hoogte van de schouder afgebroken stengel. — Hoog 9 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5417. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. Boven de vóór de borst gehouden rechterhand de wajra, in de linkerhand een ter hoogte van den schouder afgebroken stengel. — Hoog 9 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5418. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. Boven de vóór de borst gehouden rechterhand de wajra, in de linkerhand de stengel van een lotus, waarbovenop een juweel staat (knop en juweel zijn los). — Hoog 9 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5419. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. In de vóór de borst gehouden rechterhand het juweel (?), in de linkerhand de stengel van een lotus, waarbovenop een stūpa staat. — Hoog 9 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5420. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. De rechterhand vóór de borst in plukkende houding boven een lotus in knop, welks stengel door de linkerhand wordt vastgehouden. — Hoog 9.3 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5421. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. In de handen vóór het lichaam een pantser, dat steunt op de linkerhand en van boven door de rechterhand wordt vastgehouden. — Hoog 9.3 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5422. **Bronzen beeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. In de vóór het lichaam gehouden rechterhand een band of slip; de linkerhand steunt naast het lichaam op het lotuskussen. — Hoog 9.1 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5423. **Saraswati,** brons, zittend op lotuskussen. Groot ornaat. Op den schoot de luit, die door de linkerhand vastgehouden en met de rechter getokkeld wordt. — Hoog 9 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5424. **Bronzen vrouwebeeldje,** zittend op lotuskussen. Groot ornaat. In de beide naar voren gebrachte handen wordt een kleed of doek opgehouden. — Hoog 9.1 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5425. **Lotuskussen,** brons, van kleiner model dan de hierboven behandelde. Grootste middellijn 4.5, hoog 1.2 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5426. **Glorie,** brons, behoorende bij de N°. 5395 sqq. beschreven groep bronzen beeldjes. — Lang 4.5 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

5427. **Fragment,** brons, van een lotuskussen, behoorende tot dezelfde groep. — Hoog 2 c.M.
Afk., Not., Oudheidk. Versl. en Rapp. als N°. 5387.

RESIDENTIE SOERABAJA.

5284. (1166*a*). **Spiegelhandvat,** brons, waarop een vrouwefiguur met late oud-javaansche versiering. — Lang 6.4 c.M.
Afk. uit de buurt van den Penanggoengan.
Not. 1913 p. 22.

RESIDENTIE PASOEROEAN.

Afdeeling Malang.

5304. Groote ronde cylindervormige **pot** van brons. — Hoog 21, middellijn 28 c.M.
Afk. desa Toeloengredjo, district Penanggoengan.
Not. 1913 p. 51.

5305. **Pot,** brons, als voren. — Hoog 22.5, middellijn 26 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5306. **Pot,** brons, als voren. — Hoog 18, middellijn 23 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5307. **Bak,** brons, met rechtopstaanden rand. — Hoog 7, middellijn 25 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5308. **Schaaltje,** brons, zonder rand. — Hoog 3.5, middellijn 20 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5309. **Beker,** brons, hoog. — Hoog 13.5, middellijn 20 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5310. **Zodiakbeker,** brons, van het gewone model. — Hoog 10, middellijn 11.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5311. **Zodiakbeker,** brons, van het gewone model. — Hoog 11, middellijn 11.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5312. **Zodiakbeker,** brons, als voren. — Hoog 11, middellijn 11.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5313. **Kommetje,** brons, van onder smal en met wijden buik oploopend. — Hoog 9, middellijn 12.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5314. **Kommetje,** brons, als het voorgaande, met gat in den wand. — Hoog 9, middellijn 11.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5315. **Kommetje,** brons. — Hoog 8, middellijn 10.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5316. **Potje,** brons, dikbuikig en met omgeslagen rand. — Hoog 12.5, middellijn 12 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5317. **Schaaltje,** brons. — Hoog 4, middellijn 13.5 c.M.
Afk. en Not. als N. 5304.

5318. **Kalkdoos,** brons, van cylindervormig model, met deksel, die door een ketting aan de doos is verbonden. — Hoog 9, middellijn 10.5; deksel hoog 2.5, ketting lang 7.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5319. **Scheppertje,** brons, met gedeeltelijk afgebroken steel. — Hoog 5.5, middellijn 7, lengte van het handvat 4 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5320. **Schep,** brons, met steel. — Middellijn 15, lengte van den steel 16.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5321. **Dierbel,** brons, met ornament aan top en rand en versierd met een nandi. — Hoog 15, grootste breedte van de opening met de punten 14, zonder de punten 11, kleinste breedte 10.5 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5322. **Dierbel,** brons, van het gewone model. — Hoog 10.5, opening lang met de punten 12, zonder de punten 9, breedte 8.5, c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5323. **Dierklokje,** brons, van scherpkantig model. — Hoog 7.5, opening lang 6, breed 4 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5324. **Fragment,** brons, van den bodem van een pot, ongeveer rond, met een middellijn van 19 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5325. **Rand** van een grooten cylindervormigen pot, brons. — Middellijn 26 c.M.
Afk. en Not. als N°. 5304.

5329. **Oorknop,** goud, van langwerpig schelpvormig model, eromheen versiering van driekantige punten.
Afk. desa Toempang.
Not. 1913 p. 60.

5330. **Oorknop,** goud, als de voorgaande.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5331. **Oorknop,** goud, van hetzelfde model, doch eromheen versiering van ronde knoppen.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5332. **Oorknop,** goud, als de voorgaande, doch eenigszins geschonden.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5333. **Oorhanger,** goud, bestaande uit een plaat met schelpversiering in bladornament en een verdikten haak.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5334. **Ringetje,** goud, met spiraaldraadomwinding en vierkante plaat met kas.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5335. Twee gouden **ringetjes** met spiraaldraadomwinding en steentje.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5336. Twee gouden **ringetjes** met spiraaldraadomwinding en steentje.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5337. Twee gouden **ringetjes** als voren, doch fijner.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5338. Twee kleinere gouden **ringetjes** van dezelfde soort.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5339. **Ringetje,** goud, (in twee stukken), met spiraaldraad-omwinding en kas.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5340. **Ringetje,** goud, (in twee stukken), met spiraaldraad-omwinding en steentje.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5341. **Ringetjes,** goud, vier stuks, gedraaid, schakelsgewijs aan elkaar bevestigd en deel uitmakend van een ketting.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5342. Twee zelfde **ringetjes,** waarschijnlijk tot dezelfde ketting behoord hebbende.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5343. **Kettingfragment** van goud, bestaande uit tien geleidelijk kleiner wordende gedraaide gouden schakels.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5344. **Armgesp** van goud, smal, met schuifapparaat.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5345. **Armband** van goud, omgebogen staafje, aan de uiteinden tot haak en oog gedraaid.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5346. **Armband** van goud, van hetzelfde model, doch dubbel.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5347. **Armband** van goud, als N°. 5345.
Afk. en Not. als 5329.

5348. **Ring,** goud, bestaande uit een dik omgebogen goudstaafje.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5349. **Ring**, goud, bestaande uit een omgebogen goudstaafje.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5350. **Ring**, goud, als de voorgaande.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5351. **Ring**, goud, bestaande uit een spiraalvormig gewonden, gedeeltelijk gedraaid gouden staafje.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5352. **Ring**, goud, bestaande uit een spiraalvormig gewonden gouden staafje.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5353. Doosje met bij deze zending behoorende **diversen**, gouden fragmentjes, 8 zilveren muntjes, steentjes, enz.
Afk. en Not. als N°. 5329.

5279. (1494*c*). Vlak rond **sierplaatje**, goud, met banaspativersiering. — Middellijn 5.3 c.M.
Afk. desa Malangsoeko, district Pakis.
Not. 1913 p. 3.

5280. (1443*h*). **Oorhanger**, goud, van denzelfden aard als N°. 1443*b*; eenigszins slank model.
Afk. en Not. als N°. 5279.

5281. (1443*i*). **Oorhanger**, goud, van denzelfden vorm als het vorig nummer, doch vierkanter model.
Afk. en Not. als N°. 5279.

5282. (1459*n*). **Neus- of Oorring**, goud, een robijntje ingevat. Paar, één ervan in twee stukken.
Afk. en Not. als N°. 5279.

5283. (1459*o*). **Neus- of Oorring**, met gouddraad omwoeld; tegenover de opening een gouden bolletje. Paar, aan één ervan ontbreekt een stuk.
Afk. en Not. als N°. 5279.

JAVA.

5286. **Kris** met menschfiguur als handvat, in houten scheede. Lang 25 c.M.
Aangetroffen in de zending van het Museum te Makassar.

RESIDENTIE PALEMBANG.

5369. **Tempelversiering** van gebakken steen, in vierkanten reliefvorm, met een bloemornament in ranken. — Afmetingen 30 × 50 c.M.
Afk. Tjandi te Tanah-Abang (Lematang-Ilir).
Aangeboden door den heer A. L. M. Clignett.

5370. **Tempelversiering** als voren.
Afk. als N°. 5369.

RES. SUMATRA'S OOSTKUST.

5287. **Olifantshaak,** bronzen bovenstuk, waaraan de steel door een ring bevestigd behoort te worden. — Lang 11, hoog 6.5 c.M.
Aangetroffen onder N°. 3897 in de Ethn. Verzam.
Afk. van de onderneming Kwala bergoemit, boven-Langkat.

GOUV. ATJEH EN ONDERHOORIGHEDEN.

5285. **Gipsafgietsel** van een grafinscriptie van Pasè (Koeta Kareuëng), afgebeeld op foto Pasè N°. 235.
Geschenk van den heer J. P. Moquette.

BESCHREVEN STEENEN.

D 128. **Steenblok,** aan alle zijden rechthoekig glad gehouwen, met de inscriptie „hyang mahodadhi". — Hoog 17, lang 37, breed 25 c.M.
Afk. Tjandi Sadjiwan, later Mus. Jogja N°. 58.
Rapp. 1902 p. 57, v. g. l. N°. 80; Oudheidk. Versl. 1912 p. 26; Not. 1913 p. 2.

D 129. **Steenblok,** op een derde van de lengte in tweeën gebroken, met Kawi-inscriptie „gawai i pagaramman". — Hoog 20, lang 37, breed 9 c.M.
Rapp. 1902 p. 65, Oudheidk. Versl. 1912 p. 26, Not. 1913 p. 2.

D 130. **Zuiltje,** linggavormig (vierkant, achtkantig en rond) op vierkant voetstuk. Van boven een weinig afgeplat. In de rondte eromheen een Kawi-inscriptie. — Hoog 82, vierkant gedeelte lang en breed 23, voetstuk 36 × 28 c.M.
Afk. ondern. Boeloes (Jogjakarta), later Mus. Jogja N°. 272.
Rapp. 1902 p. 135, Oudheidk. Versl. 1912 p. 26, Not. 1913 p. 2.

D 131. **Steenblok,** blijkens de riggels vastgezeten hebbend in een gebouw. Aan de zijkant scheef ingebeiteld, de inscriptie bhuy[w]an. — Hoog 23, lang 54, breed 40 c.M.
Afk. Tjandi Idjo (bij Jogjakarta), later Mus. Jogja N°. 306.
Tijdschr. B. G. 32 p. 317, Oudheidk. Versl. 1912 p. 26, Not. 1913 p. 2.

D 132. **Fragment** van een platten steen, wellicht astronomisch instrument, waarop aan weerszijden achtstralige concentrische cirkels met legenda op omtrek en stralen.
Afk. Ponggongan, later Pagarroejoeng, Onderafd. Fort v. d. Capellen, Pad. Bovenlanden.
Oudheidk. Versl. 1912 p. 44 N°. 34, Not. 1912 p. 60.

D 133. **Steenplaat,** van boven puntig, naar beneden toe smaller wordend; ornamentatie langs de bovenkant. Een regel mooi groot kwadraatschrift; bevattende de sĕngkala 1101. — Hoog in 't midden 80, breed 91, dik 6—8 c.M.

Afk. Toempang (?)
Rapp. 1904 p. 9, foto O. C. N°. 774, Not. 1912 p. 88, 99, 1913 p. 8, 68, 80 en 118. Oudheidk. Versl. 1913 p. 33.

D 134. **Steen** van het gewone Oost-Javaansche model, omloopend beschreven met Oost-Javaansch Kawi-schrift, bevattende een oorkonde uit 1252 van pāduka çrī [mah]ālakṣmyawatārā çrī Tribhuwanottunggarājānanta Wikramottunggadewī. — Hoog in 't midden 116, breed van boven 64, van beneden 51, dik 20 c.M.
Afk. Blitar (?)
Not. 1913 p. 88, 99, 1913 p. 8, 68, 80 en 118. Oudheidk. Versl. 1913 p. 33.

LIJST

van instellingen waarmede het Genootschap in verbinding staat.

NEDERLAND.

Amsterdam.

Bouwkundig Weekblad. Orgaan van de Maatschappij ter bevordering der Bouwkunst.

Bouwkundig Tijdschrift.

Bijdragen van het Statistisch Instituut: Jaarcijfers voor Nederland en voor de Koloniën.

Koninklijke Akademie van Wetenschappen: Jaarboek, Verhandelingen, Verslagen en mededeelingen.

Nederlandsch Bijbelgenootschap: Verslag.

De Rijnsche Zending: Tijdschrift.

Tijdschrift van het Kon. Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap.

Tijdschrift van het Kon. Nederlandsch Genootschap voor Munt- en *Penningkunde.*

's Gravenhage.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, uitgegeven door het Koninklijk Instituut.

De Haagsche Zendingsbode.

Indisch Genootschap: Verslagen van het verhandelde op de algemeene vergaderingen.

Koninklijk Instituut van Ingenieurs: De Ingenieur.

Haarlem.

Archives du Musée Teyler.

Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen: Archives Néerlandaises des sciences exactes et naturelles.

Koloniaal Museum: Bulletin.

Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijverheid: Tijdschrift.

'S HERTOGENBOSCH.

Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen in Noord-Brabant: Handelingen en afzonderlijke werken.

MAASTRICHT.

Studiën op godsdienstig, wetenschappelijk en letterkundig gebied.

LEEUWARDEN.

Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde: Tijdschrift De vrije Fries, Handelingen.

LEIDEN.

Bulletin van den Nederlandschen Oudheidkundigen Bond.

Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde: Handelingen en mededeelingen — Levensberichten van afgestorven medeleden — Tijdschrift voor Nederlandsche taal- en letterkunde.

Verslagen omtrent het Ethnographisch Rijksmuseum, omtrent het Archæologisch en het Geologisch Rijksmuseum.

MIDDELBURG.

Archief. Vroegere en latere mededeelingen voornamelijk in betrekking tot Zeeland.

ROTTERDAM.

Maandbericht van het Nederlandsche Zendelinggenootschap.

Mededeelingen van wege het Nederlandsche Zendelinggenootschap.

Museum voor land- en volkenkunde en Maritiem Museum „Prins Hendrik": Verslag.

Zendingsblaadje.

Utrecht.

Historisch Genootschap: Bijdragen en mededeelingen. — Afzonderlijke werken.

Maatschappij ter bevordering van het natuurkundig onderzoek der Nederlandsche Koloniën: Bulletin — Notulen.

Meteorologisch Observatorium: Jaarboek — Mededeelingen — Waarnemingen.

Provinciaal Utrechtsch genootschap van Kunsten en Wetenschappen: Aanteekeningen van het verhandelde in de sectievergaderingen — Verslagen der algemeene vergaderingen.

Utrechtsche Zendingsvereeniging: Berichten.

NEDERLANDSCH-INDIË.

Batavia.

Kon. Instituut van ingenieurs, Afd. Ned.-Indië: Tijdschrift.

Ned.-Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw: Tijdschrift.

Koninklijke Natuurkundige Vereeniging: Tijdschrift.

Vereeniging tot bevordering der geneeskundige wetenschappen in Nederlandsch-Indië: Geneeskundig Tijdschrift.

Vereeniging tot bevordering van veeartsenijkunde in Nederlandsch-Indië: Veeartsenijkundige bladen.

Buitenzorg.

Departement van Landbouw: Korte berichten over landbouw, nijverheid en handel — Jaarboek — Mededeelingen van het proefstation voor tabak — Idem van het visscherijstation, enz. — Bulletin du Département de l'Agriculture.

's Lands Plantentuin: Mededeelingen — Verslagen — Bulletin de l'Institut botanique de Buitenzorg.

BEIEREN.

München.

Geographische Gesellschaft: Jahresbericht — Mitteilungen.

Königliche baierische Akademie der Wissenschaften zu München: Abhandlungen — Sitzungsberichte.

BELGIË.

ANTWERPEN.

Académie royale d'Archéologie de Belgique, Anvers: Annales — Bulletin.

Société Royale de Géographie d'Anvers: Bulletin.

BRUSSEL.

Académie Royale de Belgique: Annuaire — Bulletin — Mémoires.

Institut colonial international: Compte rendu des sessions.

Société Belge d'Etudes coloniales: Bulletin.

DENEMARKEN.

Kongelige Nordiske Oldskriftselskab, Aarböger for Nordiskoldkyndihed of historie.

ENGELAND.

LONDON.

British Museum: Catalogi van munten.

Royal anthropological Institution of Great Britain and Ireland: Journal.

Royal Colonial Institution: Proceedings.

Royal Geographical Society: Journal.

Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland: Journal.

MANCHESTER.

Literary and Philosophical Society: Memoirs and Proceedings.

FRANKRIJK.

HAVRE.

Société de Géographie commerciale: Bulletin.

PARIS.

Société d'Anthropologie: Bulletin.

Société Asiatique: Journal.

Ecole spéciale des langues orientales vivantes: verschillende werken.
Société de Géographie: Bulletin.
Société de Géographie Commerciale: Bulletin.
Musée Guimet: Annales — Bibliothèque d'Etudes.

TOURS.

Société de Géographie: Revue.

ITALIE.

MODENA.

Accademia di scienze lettere ed arti: Memorie.

ROMA.

Reale accademia dei Lincei: Atti en Rendiconti.
Società geographica Italiana: Bollettino.

TURIN.

Accademia della Scienze: Atti.

NOORWEGEN.

Videnskabsselskabet i Christiania: Skrifter.

OOSTENRIJK.

KRAKAU.

Académie des Sciences de Cracovie: Bulletin international.

PRAAG.

Königliche böhmische Gesellschaft der Wissenschaften: Sitzungsberichte.

WEENEN.

Anthropologische Gesellschaft in Wien: Mitteilungen.
Kaiserliche Akademie der Wissenschaften: Sitzungsberichte.

K. K. Österreichisches Handelsmuseum: Monatschrift für den Orient.

Wissenschaftliche Club: Monatsblätter.

PORTUGAL.

Sociedade de Geographia de Lisboa: Boletim.

PRUISEN.

BERLIN.

Königl. Preuss. Akademie der Wissenschaften zu Berlin: Sitzungsberichte.

Anthropologische Gesellschaft zu Berlin: Zeitschrift für Ethnologie, Verhandlungen.

Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin: Zeitschrift.

Geographische Gesellschaft in Bremen: Deutsche geographische Blätter.

Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen: Abhandlungen — Geschäftliche Mitteilungen — Nachrichten.

Museum für Völkerkunde in Hamburg: Berichte.

RUSLAND.

Académie impériale des sciences de Russie à St. Petersbourg: Memoires — Bulletin.

Société impériale Russe de Géographie: Izvestia.

SAKSEN.

DRESDEN.

Verein für Erdkunde: Mitteilungen.

LEIPZIG.

Deutsche morgenländische Gesellschaft: Zeitschrift.

Städtisches Museum für Völkerkunde: Jahrbuch.

Verein für Erdkunde: Mitteilungen.

ZWEDEN.

Göteborgs Kongl. Vetenskaps-och Vitterhets-Samhalles Handelingars.

Kongl. humaniska Vetenskaps-Samfundet i Uppsala: Skrifter.

ENGELSCH-INDIË.

Journal of the Asiatic Society of Bengal: Straits Branch — Bombay Branch — Ceylon Branch.

FRANSCH-INDIË.

Bulletin des études Indo-Chinoises de Saigon.

Bulletin de l'École Française d'extrême Orient, Hanoi.

JAPAN.

Transactions of the Asiatic Society of Japan, Yokohama.

Journal of the College of Sciences, Imperial University of Tokyo.

Deutsche Gesellschaft für die Natur- und Völkerkunde Ostasiens Tokyo: Mitteilungen.

CHINA.

Statistical Secretary custom house Shanghai: Statistical-series.

AUSTRALIË.

Polynesian Society New Plymouth, N. Z.: Journal.

Royal Society of Victoria Melbourne: Proceedings — Transactions — Report of the Trustees.

NOORD-AMERIKA.

American Academie of Arts and sciences Boston: Proceedings.

Canadian Institution Toronto: Transactions.

American geographical Society of New-York: Bulletin.

Liberary of New-York Academy of Sciences: Annals.

Field Museum Chicago: Annual report.

Library of Congress of Washington: Report of the Librarian.

Numismatic and antiquarian Society of Philadelphia: Proceedings.

Smithsonian Instution Bureau of American Ethnology Washington: Annual reports — Bulletin — Contributions to knowledge — Miscellaneous collections.

Yale University library Newhaven: Transactions.

ZUID-AMERIKA.

Instituto geographico Argentinia Buenos Ayres: Boletin.

Instituto geographico e ethnographico de Brasil: revista.

Socidade de geographica e estadistica Mexiana: Boletin.

PLILIPPIJNEN.

Ethnological Survey of the Philippine Islands: Publication.

MADAGASCAR.

Académie Malgache de Tananarive: Bulletin trimestriel.

AANWINSTEN

VAN DE

ETHNOGRAPHISCHE VERZAMELING IN 1913.

Zuid-Celebes.

16482. Kookpotje, messing, de buik bolvormig rond, groote ronde opening met breeden, omgebogen rand; op den buik bevinden zich, even onder den rand, twee ingegoten ringversieringen. Boeton.

16483. Koffiepot, messing, model veel overeenkomst hebbend met het in Holland gebruikelijke, rondom den buik loopt even onder de opening een ingegoten figurenversiering, zoo ook op het deksel, waarvan de knop een zittenden vogel voorstelt. Deze vogelfiguur treft men ook aan op het koperen stangetje, dat het bovenste gedeelte der tuit met den buik verbindt. Op het hengsel is een ingegoten lijnenversiering aangebracht. Als boven.

16484. Presenteerschotel, messing, het onderste gedeelte van het voetstuk en het gedeelte waar de schaal op rust, à jour bewerkt, de schaal (het blad) gedeeltelijk à jour bewerkt met een gekartelden rand. Als boven.

16485. Lamp, messing, model overeenkomend met een oudhollandsche kandelaar, groot rond voetstuk, het oliebakje rust op een hoogen, gedraaiden poot en is voorzien van eene groote, hoosvatvormige tuit en een à jour bewerkt handvat. Als boven.

16486. Sirihdoos, messing, plat, rond model, het deksel met ingegoten lijnen en figuren versierd. Als boven.

16486*a* Sirihdoos, messing, plat, rond model, op kleinen voet; op het deksel eene eenvoudige lijnenversiering. Als boven.

16487. Suikerpotje, tin?, overdekt met een laagje zilver, staat op vier, naar buiten gedraaide voetjes, behalve op den onderkant zijn op het geheele doosje ruitvormige figuren aangebracht, welke weder een bloemfiguur omsluiten. Als boven.

16488. Kindermutsje, met stijven opstaanden rand van rood doek, de kegelvormige bol bestaat uit onderscheidene driehoekige baantjes doek van verschillende kleur, die van boven in een punt samenloopen. Als boven.

16489. Hoofdkussenversiersel, bestaande uit twee langwerpig vierkante of stervormige helften, de randen met rood katoen afgezet, het door die randen omzette gedeelte wordt ingenomen door met zilverdraad bestikte figuren. Als boven.

16490. Strootjes in eene veelkleurige cartonnen huls; gebruikt bij feestelijke gelegenheden aan het hof. Als boven.

16491. Mandje, gevlochten, bestaande uit drie, in elkander passende, gedeelten, van boven eenigszins breeder dan van onder en doorwerkt met een, in verschillende kleuren, met aniline geverfd patroon. Als boven.

16492. Sarong van een djoeroebasa, grondtoon rood, patroon bestaande uit groote licht- en donkerroode ruiten, waardoor eenige witgekleurde stippellijnen loopen. Als boven.

16493. Kleeding van een mantri, broek en vest van wit linnen, jas met veelkleurige strepen, sarong met groote licht- en donkerbruine ruiten; breede zwarte gordel, aan den binnenkant gewatteerd en een groote, platte, met figuren gedreven gesp van messing; stok, bovengedeelte van eene lans, waarop een tinnen knop, waarin figuren in blad en bloemvorm zijn gedreven. Als boven.

16494. Band om de broek op te houden, van veelkleurige garens geweven, met aan de uiteinden kwastjes van hetzelfde materiaal. Als boven.

16495. Hoofdbedekking van een djoeroebasa, worstvormige rol waarvan de uiteinden zijn bestikt met figuren in zilverdraad. Als boven.

16496. Sarongs in verschillende kleuren, doch met hetzelfde ruitpatroon. Als boven.

16497. Hoofdbedekking van een mantri, in worstvorm opgevulde, blauwe doek. Als boven.

16498. Kleeding van een radja, zwart stoffen jas, kraag met zilverdraadfiguren bestikt, de borst versierd met roode oplegsels bestikt met zilverdraad en voorzien van goude knoopen; de mouwsgaten eveneens voorzien van roode belegsels doorwerkt met zilverdraad; het vest van wit katoen, de kraag en de borst versierd met eene zilverdraadbestikking; de broek van wit katoen met aan den onderkant der pijpen een met zilverdraad doorwerkt garneersel; de sarong donkerblauw, doorwerkt met strepen in zilverdraad; de gordel van groene zijde omstikt met zilverdraad en met eene platte, met figuren gedreven, messingen gesp. Als boven.

16499. Kleeding van een litnani; jas en broek met veelkleurige strepen en met zilverdraadbelegsels, de halskraag van roseachtig katoen, de sjerp van moiré-zijde met aan de uiteinden franjes van kettinkjes, waaraan blikjes bevestigd zijn; de gordel van zwart katoen met zilverdraad omstikt en met een groote, met figuren gedreven, messingen gesp. Als boven.

16500. Hoofddoek van een radja, met verschillende gevlamde kleuren en met een rand van gevlochten zilverdraad. Als boven.

16501. Hoofdtooisel van een litnani in worstvorm, met twee bladvormige uitsteeksels, versierd met zilverdraad, kwastjes, kettinkjes, kraaltjes enz. Als boven.

16502. Mand met deksel van gevlochten lontarbladeren, ruitpatroon. Als boven.

16503. Sarong van een anak-radja, de ondergrond wit, het patroon in roode en groene kleuren, veel gelijkend op een uiteenspringende granaat-kartets. Als boven.

16504. Sarong van een radja, grondtoon roodbruin, het patroon bestaat uit ruiten, doorwerkt met ruiten van zilverdraad. Als boven.

16505. Sarong, het patroon bestaande uit veelkleurige breede strepen. Moena.

16506. Slendang, met veelkleurige patronen en met franjes. Boeton.

16507. Mandje van gevlochten pandanbladeren met een ruitpatroon in roode, zwarte en gele kleuren. Als boven.

16508. Zak van een gevlochten palmblad. Als boven.

16509. Mat van gevlochten palmbladeren. Als boven.

16510. Mat a. b., 2e kwaliteit. Als boven.

16511. Kinderspeelgoed, rammelaars, van gevlochten palm- of pandanbladeren, voorstellend een visch, vogel, flesch enz. en gevuld met kleine steentjes of schelpjes. Als boven.

16512. Rammelaar a. b., doch grooter. Als boven.

16513. Bordendrager, een samenstel van gevlochten banden van pandanblad. Als boven.

16514. Mandje van pandanblad, waarin zich nog twee kleinere mandjes bevinden. Als boven.

16515. Mandje van bamboelatjes, doorvlochten met de bladrepen van de gĕbangpalm. De ingevlochten geometrische figuren zijn met aniline gekleurd. Als boven.

16516. Matje, rond model, van hetzelfde materiaal gevlochten als N°. 16515. Als boven.

16517. Mandje in aanmaak, met palmvezels gekleurd door aniline. Als boven.

16518. Mat van gevlochten palmvezels, ruitpatroon. Als boven.

16519. Mandje van hetzelfde materiaal, als boven. Idem.
16520. Mandje, als boven. Idem.
16521. Mandje, kegelvormig model. Als boven.
16522. Bak van gevlochten lontarblad; de buitenkant versierd met driehoekige zwarte figuren en een breeden, rooden band. Als boven.
16523. Mandje, in vakjes verdeeld, bestemd tot sirihdoos. Als boven.
16524. Mandje als N°. 16516. Als boven.
16525. Deksel van aan elkander genaaide palmbladeren; de buitenkant bestaande uit breede roode en zwarte banden met omvlochten randen; met geometrische figuren versierd. Als boven.
16526. Grafteeken, hout, een vierkante paal versierd met snijwerk als: bladeren, bloemen (lotus), rosetten enz. Hierboven is een houten huisje uitgesneden, waarvan het dak op zuilen rust, zoodat het aanzien veel op een tempeltje gelijkt, daaronder bevindt zich een sarcophaagachtigen onderbouw. In de nissen zitten menschelijke figuren. Op het dak staat een model van een Boetonsch vaartuig, aanduidend, dat de gestorvene van beroep zeevaarder was. In het huisje wijlt z. g. de ziel van den afgestorvene. De paal staat aan het hoofdeinde van het graf. Als boven.
16527. Grafteeken, hout, als boven, doch met ander snijwerk, waarboven zich alleen het in 16526 beschreven huisje bevindt, zonder boot op het dak. Grafteeken voor eene aanzienlijke vrouw. Als boven.
16528. Grafteeken, hout, als boven, met ander snijwerk en ander huismodel. Bestemd tot versiering van het graf van een aanzienlijk man. Als boven.
16529. Grafteeken met 16528 veel overeenkomst hebbend, doch bestemd voor een vrouwengraf. Als boven.
16530. Weefgetouw om schepnetten te maken. Als boven.

16531. Koppensnellers-attribuut (Pajoe-versiersel), een klein driehoekig raam van aan elkander verbonden en elkander kruisende bamboe-latjes, welke latjes omwoeld zijn met roode, zwarte en gele palmvezels. Het raam heeft een korten, dikken steel. Wordt door kinderen, bij terugkomst der koppensnellers op het hoofd gelegd met de steel naar voren. Kolaka.

16532. Koppensnellers-hoofddeksel (Pawa toetoe- hiniwi), een van palmbladeren vervaardigd onderstel, waarboven een van bamboelatjes vervaardigd model van een huis is aangebracht, op sommige plaatsen versierd met afhangende kwastjes. Bij terugkomst van eene sneltocht wordt dit hoofddeksel gedragen door den persoon, die een kop gesneld heeft; hij mag zijne woning niet binnengaan, alvorens hij dit hoofddeksel gedragen heeft. Als boven.

16533. Hoofddeksel als boven (Saripoen), doch het model doet denken aan een draaimolen. Wordt bij terugkomst van eene sneltocht door een jongen gedragen. Als boven.

16534. Hoofddeksel als N°. 16532, het huismodel stelt een padischuur voor (Alla). Als boven.

16535. Koppensnellers hoofddeksel (Pajoe) als N°. 16531, doch grooter model. Als boven.

16536. Hoofddeksel als N°. 16534. Op het onderstel het model van eene prauw. Gedragen, wanneer men terugkomt van eene sneltocht per prauw (Pandoeloe-kininie). Als boven.

16537. Hoofddeksel als N°. 16536, doch ander prauwmodel (uitleggersysteem). Mengkoka.

16538. Kleedingstukken van geklopten boombast (boeja). Als boven.

16539. Baadje van eene Maronene-vrouw met voor en achter een zwaluwstaartachtigen aanhang. Als boven.

16540. Kussensloop in blauwe, witte en oranjegele kleuren. Als boven.

16541. Trouwbaadje van roode stof, de kraag versierd met eene bestikking van zilverdraad. In gebruik bij den Maronene-stam. Als boven.
16542. Maliënkolder van gevlochten touw, aan vóór- en achterzijde versierd met groote, ronde schelpschijven, de rug bovendien beschermd door een stuk gedroogd rundervel. In gebruik bij sneltochten. Als boven.
16543. Haarband van blauwe stof, bestikt met figuren van witte en roode draden. Als boven.
16544. Ringen van geslepen been, schelp en gegoten messing. Als boven.
16545. Halssnoer van gekleurde kralen, met, aan de uiteinden, kwastjes en kleine belletjes. Door kinderen gedragen. Als boven.
16546. Gambirdoosje met daaraan bevestigde ketting van gekleurde kralenstrengen, waaraan een paar oude, Westfriesche muntjes. Als boven.
16547. Helmhoed van gevlochten alami (palmbladnerven). Als boven.
16548. Tabaksdoosje, cylindrisch model, been, versierd met symetrisch uitgevoerd snijwerk; onafgewerkt. Als boven.
16549. Hoed van hetzelfde materiaal als N°. 16547, doch ander model en met ingevlochten, gekleurde figuren. Als boven.
16550. Hoofddeksel (songko soeroemĕng) van gevlochten palmbladeren. Als boven.
16551. Armband van geslepen been, schelp en gegoten messing. Als boven.
16552. Bord van bamboevlechtwerk met ruitfiguren. Gebruikt voor rijst en sago. Als boven.
16553. Hoofdband van bamboelatjes, omsloten door messingen ringen met pluimen van uitgeplozen boombastvezels. Gedragen door Maronene-vrouwen; de koperen ringen op het voorhoofd, de pluimen op het achterhoofd. Mengkoka.

16554. Buikband, vervaardigd van een omgebogen bamboelatje, waarop versierde figuren zijn aangebracht. Als boven.

16555. Schild, rond model, van stevig vlechtwerk, met aan de binnenzijde twee ronde beugels om de hand en den arm door te steken. Als boven.

16556. Maliënkolder, buis zonder mouwen, van gevlochten touw, waarop schubsgewijze stukken buffelleder zijn genaaid. Gedragen bij sneltochten. Als boven.

16557. Buis van gevlochten touw. Gedragen op sneltochten. Als boven.

16558. Deksel van gevlochten en aan elkander genaaide palmbladeren, aan de buitenzijde versierd. Als boven.

16559. Hoed van gevlochten boombast, in verschillende kleuren geverfd. Als boven.

16560. Regenhoed, een samenstel van aan elkander genaaide en tusschen twee houten latten besloten, groote palmbladeren, in vorm veel gelijkend op den rug van eene strandstoel, aan de binnenzijde een gevlochten rotanring, die bij het dragen van den hoed het hoofd omsluit en twee rotanlussen, om de armen door te steken. Als boven.

16561. Schild, hout, langwerpig smal, met vierkante hoeken, aan de buitenzijde, in het midden, een houten knoop, aan de binnenzijde eene overlangsche lijst met in het midden een handvat. Op sommige plaatsen zijn rotanbanden gelegd. Rondom de randen loopen rotanbanden, bezet met pluimen van menschenhaar. Gebruikt bij het tandakken. Als boven.

16562. Schild, als N°. 16561. Als boven.

16563. Trom, cylindrisch model, omsloten door een netwerk van bamboe, aan beide zijden overspannen met slangenhuid. Bij terugkomst van een sneltocht gebruikt, om de ontstemde geesten der gesnelden te beletten de woningen der snellers binnen te komen. Als boven.

16564. Klewang. Als boven.
16565. Klewang met scheede, de greep versierd met menschenhaar. Als boven.
16566. Model van eene rijstschuur op palen. Kendari.
16567. Rijstblok met drie stampers. Als boven.
16568. Model van een woonhuis op palen. Als boven.
16569. Weefgetouw. Boeton.
16570. Mandje van gevlochten bamboe. Kendari.
16571. Tonderdoos, met aan den bovenkant een uitgesneden wicheltabel, dat geraadpleegd wordt wanneer men op marsch gaat. Mengkoka.
16572. Kruithoorn. Als boven.
16573. Drinkbeker, een uitgeholde klapperdop, geplaatst in een, van bamboe gevlochten, voetstuk. Als boven.
16574. Lans van rotan met groote ijzeren punt. Onder de punt zijn gevlochten rotanbanden aangebracht. Aan het ondereinde der lans een ijzeren punt. Als boven.

Noord-Nieuw-Guinea.

16575. Pandanblad, met een weinig tabak erin. Jabi.
16576. Schaambedekking voor mannen, klein gevlochten touwschortje, met een touw om de lendenen gedragen, met een lus om het scrotum. Als boven.
16577. Schaambedekking voor jongens, van blinjoe-boombastvezels; met een touw om de lendenen gedragen. Als boven.
16578. Idem voor gehuwde vrouwen, met het dwarskoord om de lendenen gebonden, waarna de lange koorden van weerszijden worden samengenomen, van voren naar achteren tusschen de beenen en tusschen den rug en het lendentouw doorgehaald. De einden hangen vrij af langs het zitvlak. Als boven.
16579. Idem voor meisjes en ongehuwde vrouwen, van blinjoe-boombastvezels. Als boven.
16580. Neussieraad, twee nagels van den kiekendief met een touwtje aan elkander verbonden. Als boven.

16581. Oorsieraad, met figuren besneden bamboekokertje. Als boven.
16582. Armband van gevlochten rotan. Als boven.
16583. Halsketting, touwsnoertje waaraan kleine cylindertjes van de scheede van een fijn palmblad zijn geregen. Als boven.
16584. Halsketting als boven, doch tusschen de cylindertjes zijn nog zwarte vruchtenpitten geregen. Als boven.
16585. Hanger van afgeslepen schelpen. Als boven.
16586. Charivari, touwsnoertje waaraan gekleurde kralen, gesneden houtjes en een klein zakje zijn bevestigd. Als boven.
16587. Vuurmaker. Als boven.
16588. Bijl van steen. Als boven.
16589. Draagzak van geknoopt boombastvezeltouw. Jabi.
16590. Zakje als boven, waarin een talisman tegen hoofdpijn. Als boven.
16591. Boog van palmhout met rotanpees. Als boven.
16592. Pijl voor de varkensjacht, met breede bamboepunt. Als boven.
16593. Oorlogspijl met lange, scherpe niboenghouten punt. Als boven.
16594. Pijl met lange, scherpe niboenghouten punt, voorzien van kleine weerhaken. Als boven.
16595. Oorlogspijl met beenen punt. Als boven.
16596. Pijl met knotsachtig ondereinde, voor de vogeljacht om de huid niet te beschadigen. Als boven.
16597. Ketting van aaneengeregen, doorboorde, kleine schelpen en blauwe kralen. Ruilmiddel en geschenk. Als boven.
16598. Mondtrommel van bamboe. Als boven.
16599. Hoofdversiersel van casuarisvederen. Als boven.
16600. Hals- en borstband van paradijsvogelvederen. Als boven.
16601. Sagolepel van hout met besneden handvat. Irsam.
16602. Sagolepel. Als boven.

16603. Sagozeef van gevlochten bladnerven. Als boven.
16604. Sagobak, hout, rond model. Als boven.
16605. Sagobak, langwerpig model. Als boven.
16607. Sagovork, hout. Als boven.
16608. Sagoklopper, hout. Als boven.
16609. Schaambedekking voor mannen, stuk bast van een pisangstam. In onbruik geraakt. Als boven.
16610. Deken van geklopten boombast. Als boven.
16611. Boombastklopper, hout. Als boven.
16612. Medaillon, hout, aan eene zijde ingesneden figuren met eene groene kleurstof bedekt. Als boven.
16613. Haarkam, hout, het boveneinde met ingesneden figuren en met een rooden kwast versierd Als boven.
16614. Hoofdsteunsel, hout, met snijwerk versierd. Als boven.
16615. Vuurmaker, stuk bamboe. Als boven.
16616. Bezem van de nipapalm. Als boven.
16617. Draagzak van gevlochten blinjoeboombastvezels. Als boven.
16618. Mes, klein, voor het maken van houtsnijwerk, het handvat met snijwerk versierd. Als boven.
16619. Boog van niboenghout met rotanpees. Als boven.
16620. Pijl met rieten schacht en breede bamboepunt; voor de varkensjacht. Als boven.
16621. Vischpijl met rieten schacht en meervoudigen niboenghouten punt. Als boven.
16622. Oorlogspijl van riet met èèn lange en èèn korte punt. Irsam.
16623. Pijl met lange, scherpe punt, voorzien van weerhaken. Als boven.

Zuid-Nieuw-Guinea.

16624. Lans van hout, met lange spitse punt, de punt verbreedt zich naar beneden tot een klein, smal, langwerpig schild. Beneden-Eilanden-rivier.
16625. Lans van hout, de lange spitse punt is gewapend met een casuarisnagel. Als boven.

16626. Lans van hout, het onderste gedeelte der punt met drie groote inkervingen. Als boven.
16627. Lans van hout, het boveneinde der punt is gewapend met een casuarisnagel. Als boven.
16628. Lans van hout, het ondereinde der punt is uitgesneden met eene eenvoudige versiering. Als boven.
16629. Lans van hout, de punt van kleine inkervingen voorzien. Als boven.
16630. Lans van hout, met spitse punt. Als boven.
16631. Lans van hout, het ondereinde der punt in schildvorm uitgesneden en met een kleinen rotanband omvlochten. Als boven.
16632. Lans van hout, met lange spitse punt. Als boven.
16633. Lans van hout, de punt gewapend met een casuarisnagel, op sommige plaatsen versierd met ingesneden ringen. Als boven.
16634. Lans van hout, de punt versierd met eene inkerving en met ingesneden ringen. Als boven.
16635. Lans van hout, de punt verbreedt zich een weinig naar onderen. Als boven.
16636. Lans van hout, de punt versierd met inkervingen en gewapend met een casuarisnagel. Als boven.
16637. Pootstok, hout. Als boven.
16638. Boog van niboenghout met rotanpees. Als boven.
16639. Pagaai, hout, met langen steel. Het bovenste gedeelte van het kleine schepblad is versierd met een lijn en figuurbeschildering in zwart. Als boven.
16640. Idem als boven, de steel versierd met een rotanband en eene uitgesneden versiering, het kleine schepblad onversierd. Als boven.
16641. Pagaai, hout, met zeer klein schepblad. Als boven.
16642. Idem, het kleine schepblad versierd met zwartgekleurde lijnen en figuren, zoo ook een klein gedeelte van den steel, dat zich tegen het schepblad aansluit. Als boven.

16643. Vischspeer (elger), de steel van bamboe, de lange meervoudige niboenghouten punt is aan het boveneinde omvlochten met rotanbanden. Als boven.

16644. Pijlen met bamboe en rieten schachten en met punten van hout of bamboe van verschillend model. Beneden-Eilanden-rivier.

Midden-Celebes.

16645. Patjol, met langen gebogen steel, het onderste gedeelte van den schop van ijzer. Bada (Malili).

16646. Klewang, de greep versierd met rotanomwindingen en een hoornen beugel. Als boven.

16647* Model van een woonhuis op palen. Als boven. Sedert vermolmd.

16648. Koperen knijper, om haren uit te trekken, met een daaraan bevestigd kralenkettinkje. Als boven.

16649. Tabakszak van pandanvezel gevlochten, met vuurslag. Als boven.

16650. Lepel, been, voor slappe spijs. Als boven.

16651. Klewang, de greep versierd met rotanomwindingen en met pluimen van paardenhaar, de beugel van hoorn. Als boven.

16652. Popmodel, hout, met wit doek omkleed; oogen, neus en mond door zwarte draden aangegeven. Op het hoofd een krans van roode stof en een koperen versiersel. Om het bovenlijf is een gele doek gewonden, waartusschen een pluim van plantenvezels steekt. In werkelijkheid bestaat de pop uit den schedel van een overledene, op een stok gestoken en op dezelfde wijze bekleed als deze pop, waarmede het volgende ceremoniëel plaats heeft. Bij een deel der Mori's worden de lijken in de nabijheid der kampong in kleine, daartoe bepaaldelijk gebouwde huisjes geplaatst en daarin zoolang gelaten tot de weeke deelen zijn vergaan. Daarna wordt de schedel eruit genomen, in doek gewikkeld en op een stok

geplaatst en vervolgens tot een pop gemaakt. Deze pop wordt daarna in het huis van den overledene gebracht en daar gedurende 10 à 20 dagen bewaard, terwijl haar dagelijks eten en drinken wordt voorgezet. Gedurende dien tijd zijn in de kampong groote feesten en worden karbouwen geslacht. Vroeger ging dit gepaard met sneltochten. Elken avond wordt er gedanst op een daarvoor gemaakten dansvloer, waarbij de mannen hetzelfde costuum dragen als de pop. Na afloop der feesten worden de pop en de beenderen in het gebergte, dikwijls ver van de kampong verwijderd, begraven. Indien de overledene een vrouw is, worden de versierselen, die de pop draagt, weggelaten en krijgt deze alleen een badjoe en een saroeng aan benevens een soort hoofdband *tjoerit*, om het hoofd. De pop met versieringen, heet *toenoewana*; de pluim *lailakoe*; het koperen versiersel, *sangari*; de krans, *tali sineuse*; de slendang, *sambengko*; het stukje zwart goed, *taliwar*. Het dansen, *toemoja* of *loemolie*; de dansvloer, *tokelemboensa*. Bada (Malili).

16653. Lans, met houten of rotansteel, de groote breede ijzeren punt is door rotanomvlechtingen met den steel verbonden. Als boven.

16654. Sirihmandje, van eene bizondere grassoort „*roempoet minta*" gevlochten, belegd met micaplaatjes, welke worden gevonden op het eiland Peling. Batoei-Banggaai.

16655. Sirihdoos, hout. Loewoek.

16656. Hamertjes, èèn van hout en twee van steen, gebruikt bij het bewerken van boeja. Bada.

16657. Lans van hout, met lange, platte ijzeren punt; de steel met fraaie figuren besneden en versierd met pluimen van paardenhaar. Bada.

16658. Bamboekoker met hars om het gezicht te beschilderen. Als boven.

16659. Tol, hout. Als boven.
16660. Sirihzak met inhoud. Als boven.
16661. Sirihstamper, hout. Als boven.
16662. Mandje van pandanusblad gevlochten, met roodgekleurde figuren. Als boven.
16663. Bamboelatjes en bamboekoker, gebruikt bij het kaatsspel. Als boven.
16664. Kalkdoos, kalebas met fraai besneden figuren en bamboestop. Als boven.
16665. Vischmandje van gevlochten bamboe. Als boven.
16666. Vrouwenoorknop, hoorn. Als boven.
16667. Bamboekokertje, waarin een ijzeren pin. Gereedschap voor de houtbewerking. Als boven.
16668. Armband, messing, gedragen door vorstelijke personen. Als boven.
16668*a* Armband, been. Als boven.
16669. Voorvechtersmuts van gevlochten rotan, met aan de voorzijde een versiersel, bestaande uit een houten middenstuk, waarvan het bovengedeelte is uitgesneden in den vorm van een menschenhoofd, terwijl rechts en links op het middenstuk dunne, platte messingen platen, gelijk horens, bevestigd zijn, met de punten naar boven gericht. Als boven.
16670. Tabaksmandje van gevlochten pandan. Als boven.
16671. Hoed van gevlochten rotan, met breede klep. Als boven.
16672. Sarong, Makasar. 9 stuks. Bada.
16673. Kinderhalsketting van aaneengeregen, doorboorde vruchtenzaden. Als boven.
16674. Halsketting van gekleurde kralen en belletjes. Als boven.
16675. Boegineesche en Makasaarsche sarongs. 18 stuks. Als boven.
16676. Halsketting van aaneengeregen, doorboorde, vruchtenzaden. Als boven.

16677. Medicament tegen hoofdpijn, wordt een weinig gekauwd en daarna op de pijnlijke plaats gelegd. Als boven.

16678. Buikband van aaneengeregen, doorboorde, vruchtenzaden. Als boven.

16679. Bel van gesmeed ijzer, rand met à jour bewerkte figuren versierd. Als boven.

16680. Voorvechtersbel van gesmeed ijzer, wordt boven den stuit, achter op den rug, gedragen. Als boven.

16681. Springlans van bamboe voor grof wild (model). Als boven.

16682. Rotanstrik voor wilde hoenders. Als boven.

16683. Klewang met hoornen gevest waarop gegraveerde figuren. De plat-breede scheede is aan het boven- en ondereinde eveneens met ingesneden figuren bewerkt en op enkele plaatsen met touw of rotanbanden versterkt. Als boven.

16684. Goudweegschaaltje van hoorn. Als boven.

16685. Klewang als N°. 16683, de greep van het gevest en de scheede met theelood beslagen. Als boven.

16686. Goudwasschersschaal, hout. Als boven.

16687. Diadeem van gevlochten orchideënstengel, geel en zwartgekleurd. Hoofddracht eener voorname vrouw. Als boven.

16688. Mat (Karoro) van geweven koewalapalmvezel. Mandar.

16689. Idem. Als boven.

16690. Koewala palmvezels, waarvan matten worden geweven. Als boven.

16691. Mat als N°. 16689. Als boven.

16692. Sarongweefsels van verschillend patroon en verschillende kleuren. 10 stuks. Rante-Pao-Toradja.

16693. Strijdhoed van gevlochten rotan, op den bol zijn stukken geitenvel bevestigd, aan de voorzijde een klein houten schild. Toradja.

16693*a* Schild van karbouwenhuid.

16693*b* Werpspies met houten schacht, het bovenste gedeelte van de schacht van gedreven koper, de punt van ijzer. Als boven.

16694. Klapperdop, waterdrager. Als boven.

16695. Lans met houten schacht en groote ijzeren punt; de verbindingsplaats tusschen de punt en de schacht versterkt door rotanbanden of door een stuk geitenvel. 2 stuks. Als boven.

16696. Lans als boven, de ijzeren punt is met een koperen bus in de schacht bevestigd Makale.

16697. Vrouwenoorknop van hoorn. Als boven.

16698. Vrouwenarmband van een geslepen schelp. Als boven.

16699. Mondharp van bamboe. Als boven.

16700. Patroontasch van gevlochten pandanvezel. Mengkoka.

16701. Bamboekoker met blaaspijlen. Rante-Pao-Toradja.

16702. Mannenarmband, koper. Als boven.

16703. Schoteltje, hout, napvormig, met een klein handvat uitgesneden als een vogelkop. Als boven.

16704. Rijstlepel, hout, met uitgesneden versierd handvat. Als boven.

16705. Sirihzak met toebehooren. Als boven.

16706. Sirihzak idem. Als boven.

16707. Bamboekoker met vergiftige pijlen. Makale.

16708. Vechtcostuum van gevlochten touw met, op enkele plaatsen, opgenaaide stukken geitenleder en versierd met groote, ronde schelpenschijven. Balanipa.

16709. Maliënkolder van gevlochten touw met rotanranden en met opgenaaide stukken buffel- of geitenleder; aan voor- en achterzijde versierd met groote schelpenschijven. Makale.

16710. Klewang met versierd hoornen gevest, de scheede onwonden met rotan. Als boven.

16711. Ransel van gevlochten bamboe. Mamoedjoe.

16712. Hoed, in den vorm van een jockeypet, van gevlochten rotan met zwartgekleurde, driehoekige figuren. Als boven.

16713. Bord, hout, voor vrouwen. Rante-Pao-Toradja.
16714. Mandje, bamboe. Als boven.
16715. Vrouwensluier van kralen, in gebruik bij doodenfeesten, terwijl de sirih wordt aangeboden. Makale.
16716. Hoofdband van strengen zwart koord, op enkele plaatsen versierd met witte kraaltjes. Gebruikt om de lange haren bijeen te binden gedurende den tijd, dat de rouwdragende geen rijst mag eten, doch slechts djagoeng (d. i. totdat het lijk in den steen is bijgezet). Rante-Pao-Toradja.
16717. Dobbelsteen in hoornen kokertje (Tongko-po-spel). Als boven.
16718. Drinkwaterkan, klapperdop met gevlochten rotanvoet. Als boven.
16719. Viool, de kast een met dierenhuid overspannen klapperdop met een rond gat van onderen; de kam, waarop de snaren gespannen zijn, aan het uiteinde uitgesneden als een vogelkop. Makale.
16720. Helmhoed van gevlochten rotan; de voorzijde versierd met ronde schelpenschijven en aan beide zijden een paar dunne messingen platen, waarvan de punten, gelijk horens, naar boven zijn gericht; op den bol een pluim van paardenhaar. Als boven.
16721. Helmhoed als boven. Toradja.
16722. Idem idem. 2 stuks. Als boven.
16723. Bamboekoker, besneden. Makale.
16724. Lendekleed van boomschors. Mamoedjoe.
16725. Zwaard, Toradja-model. Gowa.
16726. Schild als N°. 16555. Behoort bij 16708. Balanipa.
16727. Zak, bevattende een bamboekokertje waarin vier ijzeren sporen, benevens drie koorden met houten of beenen pinnen. Gebruikt bij hanengevechten om de hanen aan vast te zetten. Rante-Pao-Toradja.
16728. Vechtjas van gevlochten touw, waarop schubsgewijze stukken buffelleder zijn genaaid. Als boven.
16729. Bamboeboog met pees van touw. Als boven.

16729*a* Kleine pijl met geweerhaakte houten of ijzeren punt. Als boven.

16730. Jas van gevlochten touw. Als boven.

16730*a* Rotanhoed. Als boven.

16731. Dansstok, versierd met pluimen van paardenhaar. Als boven.

16732. Palingfuik van gevlochten bamboe. Rante-Boelawan. Als boven.

16733* Model van een huis op palen. Vergaderzaal (Lobo). Bada. Sedert vermolmd.

16734. Draagstoel (strandstoelmodel) voor vrouwen en kinderen. Wordt door een man met een touw om het voorhoofd gedragen. Toradja.

16735. Model van een woonhuis op palen. Als boven.

16736. Mandje van gevlochten nipabladnerf. Mamoedjoe.

16737. Afdak, waaronder rijst gestampt wordt. Bada.

16738. Vrouwenhoed, groot, van aaneengenaaide palmbladeren, aan de bovenzijde opgenaaide figuren van roode en zwartgekleurde rotanrepen. Mamoedjoe.

16739. Schild van karbouwenhuid, vierkant, de voorzijde met figuren uitgesneden, waardoor de witte onderkleur van de huid is blootgelegd. Makale.

16740. Schild, hout, langwerpig-vierkant, eenigszins convex-concaaf, met rotanbanden versterkt; op het midden der buitenzijde een ronde knoop, met ter weerszijden de voorstelling van een dier of bloem, overigens in rood of roodbruine kleur beschilderd. Aan de achterzijde een overlangsche lijst, met een handvat in het midden. Toradja.

16741. Schild, hout, aan de buitenzijde met geitenhaar versierd en ingelegd met driehoekige stukjes been en rijen kleine schelpjes. Toradja.

16742. Model van een woonhuis op palen. Als boven.

16743. Schild, hout, langwerpig vierkant, convex-concaaf, op het midden der voorzijde een vergulde zespuntige ster, omgeven door lofwerk, beschilderd in roode

en blauwe kleuren. Aan de uiteinden van het schild is lofwerk aangebracht in dezelfde kleuren beschilderd. Aan de achterzijde loopt eene overlangsche lijst, met, in het midden, een groot, met snijwerk versierd, handvat, de voorzijde geel beschilderd. Geschenk van Datoe Pamana uit Wadjo.

16744. Model van eene draagstoel, de achter- en de zijwanden van het huisje à jour uitgesneden, aan voor- en achterzijde van de nok van het dak een à jour bewerkt, houten uitsteeksel, de uiteinden der draagstokken à jour bewerkt. Loewoe.

16745. Sirihzakken met inhoud. Mengkoka.

16746. Etensdeksel van gevlochten pandanblad, aan de buitenzijde met een veelkleurig patroon versierd. Loewoe.

16747. Mandje van gevlochten lontarblad. Kadjang.

16748. Tondeldoos. Toradja.

16749. Mand van open rotan vlechtwerk, om borden of schotels in te bewaren. Makasar.

16750. Bezem van plantenvezels. Als boven.

16751. Mandje van gevlochten pandanblad, torenvormig model. Boeton.

16752. Orchideënstengel (alami) voor vlechtwerk. Mengkoka.

16753. Vrouwenhoed van gevlochten pandanblad, rond, met blauwe stof overtrokken, de bol en de rand met één veelkleurig patroon bestikt. Mori.

16754. Rijstzak van pandanblad. Boeton.

16755. Pinangmesje, ijzer. Mengkoka.

16756. Etensdeksel van gevlochten pandanblad. Kadjang.

16757. Muts van gevlochten pandanvezel; de bovenzijde met roode stof overtrokken, de voorzijde en de rand met een veelkleurig patroon versierd. De voorzijde gelijkt op eene mijter, waarvan de punt is omgebogen. Mengkoka.

16758. Vrouwenhoed van aan elkander genaaide pandanbladeren met gevlochten rotanrand, torenvormig, de

buitenzijde bestikt met figuren van garen of katoen van verschillende kleur en met micabanden versierd. Van den top van den hoed hangen roode en witte kwasten af. Badjo.

16759. Hoed als boven, voor mannen, laag model, zonder de afhangende kwasten. Badjo.

16760. Hoed van gevlochten pandanblad met zeszijdigen rand; de buitenzijde versierd met een ingevlochten veelkleurig patroon. Laiwoei.

16761. Hoed van gevlochten bamboe met een breeden rotanrand. Makale.

16762. Hoed als boven. Toradja.

16763. Sirihzakje. Makale.

16764. Bamboefluitje. Als boven.

16765. *Lagoeni*, van ijzer, met patatte-lagoeni (stuk ebbenhout, waarmede op de lagoeni geslagen wordt). Zie Matthes „De Bisoe's" fig. 3 en 3*a*. Plaat I. Celebes.

16766. *Tjoeriga*, stuk ijzer met ijzeren kettinkjes van boven en beneden. Matthes o. c. fig. 6. Pl. I. Als boven.

16767. *Soedji-kamma*, twee ijzeren staafjes door een touw aan elkander verbonden. Matthes o. c. fig. 5 Pl. I. Als boven.

16768. *Ana-batjing*, twee platte ijzeren staafjes, die elk aan beide einden een langwerpig vierkant, insgelijks plat, blokje hebben. Matthes o. c. fig. 1. Pl. I. Als boven.

16769. *Djoedjoe*, bundel stelen van klapper- of inroeblad (adidi), door middel van rood of geel doek bij elkander gehouden. Matthes o. c. fig. 10 Pl. I. Als boven.

16770. *Sassoenriwoe*, eveneens van adidi's vervaardigd. Matthes o. c. fig. 11. Pl. I. Als boven.

16771. *Kantjing*, twee koperen bekkens, met een koord aan elkander verbonden. Matthes o. c. fig. 9. Pl. I. Als boven.

16772. *Sima*. Matthes o. c. fig. 9. Pl. I. Als boven.
16773. *Odja*. Matthes o. c. fig. 13. Pl. I. Als boven.
16774. *Boelo-laë-laë*. Matthes o. c. fig. 15. Pl. I. Als boven.
16775. *Alaë-laëng*. Matthes o. c. fig. 16. Pl. I. Als boven.
16776. Matje van gevlochten pandanblad, hetwelk kinderen van aanzienlijken wordt nagedragen, ter afwering van booze geesten. Boni.
16777. Krisband van geweven stof met veelkleurig patroon. Makasar.
16778. Krisband als boven. Idem.
16779. Medicijndoos van lontarbladeren. Boni.
16780. Maliënkolder. Als boven.
16781. Pluim van geitenhaar van een Toradja-hoed. Toradja.
16782. Model van een stampblok met stampers. Maros.
16783. Houtsnijwerk, à jour bewerkt, blad- en bloemmotief. Badjo.
16784. Sirihdoos, hout, met schuifdeksel. Maros.
16785. Sirihdoos van pinangbast met rotanbanden. Als boven.
16786. Hoed van gevlochten bamboe. Sopeng.
16787. Schaamlapje van hertevel. Toradja.
16788. Kris. Loewoe.
16789. Parang met besneden, hoornen gevest. Als boven.
16790. Parang, lang model, de greep met rotanbanden versierd. Wadjo.
16791. Dana-datoe, Matthes o. c. fig. 19. Pl. I. Celebes.
16792. Galappo, Matthes o. c. fig. 19. Pl. I. Als boven.
16793. Mat van gevlochten palmbladeren. Als boven.
16794. Fluit. Als boven.
16795. Weefgetouw. Als boven.
16795*a* Borstel van klapperbolster, om het vuil uit het garen te verwijderen. Als boven.
16795*c* Schuier van arenpalmhaar. Als boven.
16796. Songkolang van gevlochten nipablad, om rijst in te doen. Als boven.
16797. Etensdrager (rantang), eenige in elkander sluitende doozen van gevlochten orchideeënstengel. Als boven.

16798. Modellen van landbouwgereedschappen. Maros.
16799. Klewang, Atjehsch model. Donggala.
16800. Talismans. Celebes.
16801. Hoöfddeksel (songko) van gevlochten orchideënstengel. Als boven.
16802. Vorm van hout, waarom 16801 gevlochten wordt. Als boven.
16803. Sigarenkokers van orchideënstengel vervaardigd, van verschillende kleur en met verschillend patroon. Als boven.
16704. Sigarenkoker van slangenhuid. Boni.
16805. Drinkschaal, klapperdop met rotanvoet. Celebes.
16806. Mandjes van gevlochten rotan. Als boven.
16807. Helmhoed van bamboe. Sopeng.
16808. Hoed van sagoboombast, emmervormig. Celebes.
16809. Schepnet. Als boven.
16810. Mandje van gevlochten pandanblad, aan de buitenzijde met veelkleurige figuren versierd. Maros.
16811. Vezels van de wilde ananas. Celebes.
16812. Model, hout, van een stampblok met stampers. Als boven.
16813. Viool. Als boven.
16814 Viool met snijwerk versierd. Als boven.
16815. Viool. Boegineesch.
16816. Viool. Celebes.
16817. Vischhaak met looden zinker. Als boven.
16818. Halssnoer voor een krijgsman van krokodillen- en wilde zwijnentanden. Makale.
16819. Sigarenpot van hars met figuren versierd. Celebes.
16820. Bamboehoed. Boni.
16821. Egge, hout. Celebes.
16822. Egge, hout. Als boven.
16823. Oud-model geweer. Veroverd in Boni.
16824. Egge, hout, Matthes Ethnogr. Atlas Pl. 6. fig. III. Celebes.
16825. Ploeg. Matthes o. c. Pl. 6. fig. I. Als boven.

16826. Hengel voor haaien. Als boven.
16827. Waterdrager, bamboe. Als boven.
16828. Schepnet, klein model. Als boven.
16829. Juk voor buffels en andere trekbeesten. Matthes o. c. Pl. 6. fig. II. Als boven.
16830. Garneersel (kantwerk) voor eene vrouwensluier. Als boven.
16831. Vischhaak om tripang te vangen. Als boven.
16832. Werpnet. Als boven.
16833. Vischschepnet. Als boven.
16834. Vischspeerhaak, ijzer, drietandig. Als boven.
16835. Garens. Boegineesch.
16836. Bamboekokertje, besneden, met vulgootje, gebruikt bij den verkoop van stofgoud. Rante-Pao-Toradja.
16837. Treknet. Celebes.
16838. Parang. Boni.
16839. Draagjuk, hout, om padi te vervoeren. Celebes.
16840. Doos van hout. Japan.
16840*a* Kinderarmband, koper. Twee stuks. Als boven.
16840*b* Armband van damar. Als boven.
16841. Werpnet voor garnalen. Celebes.
16842. Schepnet voor garnalen. Als boven.
16843. Klapperuitholler. Matthes o. c. Pl. XI. fig. 25. Als boven.
16844. Ploegmodel. Als boven.
16845. Treknet. Als boven.
16846. Vischfuik. Als boven.
16847. Fluit. Als boven.
16848. Hoofddeksel, kalebas overtrokken met geitenvel. Als boven.
16849. Mondharp. Als boven.
16795*i* Waterpot, om het garen in nat te maken. Als boven.
16850. Rotantouw, om bossen padi samen te binden. Als boven.
16851. Hak voor grondbewerking. Als boven.

16852. Oud-model pistool. Veroverd in Boni.
16853. Schop van ijzer. Matthes o. c. Pl. 6. fig. 6. Celebes.
16853*a* Hak van ijzer. Matthes o. c. Pl. 6. fig. 6. Als boven.
16854. Oud-model geweer. 3 stuks. Boni.
16855. Oud-model geweer. Mamoedjoe.
16856. Helm van ijzer (16e eeuw). Mengkoka.
16857. Hoed van gevlochten rotan, rond, met aan de buitenzijde opgenaaide stukken buffelhuid. Als boven.
16858. Donderbus. Veroverd in Boni.
16795. Weefgetouw. Matthes o. c. Pl. VI. l. a. fig. I. Celebes.
16859. Staatsie-pajoeng van den radja van Gowa. Als boven.
16860. Tabaksdoos van lontarblad. Kadjang.
16861. Mand van gevlochten bamboe met deksel, ter bewaring van kleedingstukken. Mamoedjoe.
16862. Mand als boven, door eene vrouw op het hoofd gedragen. Als boven.
16863. Aardewerk (Chineesch?). Celebes.
16864. Aardewerk (Delftsch?). Als boven.
16865. Mandjes van gevlochten pandan, 1e qualiteit. Boni.
16866. Mandjes van gevlochten pandan, 2e qualiteit. Als boven.
16867. Tulband van roode stof met een gouddraadopnaaisel. Als boven.
16868. Jas van witte stof met rood band omzoomd; gedragen door aanzienlijke mannen ter audientie bij den vorst van Boni. Als boven.
16869. Slendang in verschillende kleuren met een gebloemd patroon. Bira.
16870. Sarong, ruitpatroon, met zilverdraad bestikt. Bima.
16871. Tafellooper van geweven bruine stof met zilverdraad bestikt. Madjene.
16872. Slendang met rooden grondtoon. Maros.
16873. Badjoe bodo van eene aanzienlijke vrouw, lichtrood. Boni.
16874. Badjoe en saroeng van geklopte boomschors, beschilderd met figuren in verschillende kleuren. Celebes.

16875. Hoofddoek, saroeng en badjoe voor vrouwen, van, met figuren beschilderde, geklopte boomschors. Als boven.

16876. Decoratiedoeken van verschillende kleuren, gebruikt bij feesten. Kadjang.

16877. Slendang, gele grondtoon, bestikt met zilverdraadfiguren. Bîma (Soembawa).

16878. Jas, vest en gordel van een djoeroe-bahasa; de jas van zwarte stof omzoomd met zilverdraad, de gordel gewatteerd en met messingen gesp. Celebes.

16879. Sarongs, ruitpatroon van verschillende kleuren. Loewoe.

16880. Sarong met gebloemd patroon. Bima (Soembawa).

16881. Sarong, als boven. Bira.

16882. Jas van blauwe stof en lederen hoofddeksel, gedragen door een Aroe Pitoe ter audientie bij den vorst van Boni.

16883. Hoofddoek, badjoe en rok van geklopte boomschors, gedragen door eene aanzienlijke vrouw. Celebes.

16884. Jas van blauwe stof met gebloemd patroon, gedragen door een man ter audientie bij den vorst van Boni.

16885. Kleedingstukken van beschilderde, geklopte boomschors. Celebes.

16886. Sarong met rooden grondtoon en gebloemd patroon. Kadjang.

16887. Rouwkap van zwarte stof met franjes. Makale.

16888. Muts van oranjekleurige stof, voor pasgeboren kinderen. Boni.

16889. Sarong van roode stof, welke in tegenwoordigheid van mannen over het hoofd getrokken wordt. Celebes.

16990. Stof vervaardigd van de vezel der wilde ananas en garen. Als boven.

16991. Vrouwenbadjoe van roode stof met witte bloemetjes. Boni.

16992. Vrouwenbadjoe van blauwe stof met opgenaaide stukjes stof van verschillende kleuren en micaplaatjes. Celebes.

16993. Scherm van stof in verschillende kleuren, dat bij feesten aan bamboe wordt bevestigd. Kadjang.
16894. Sarong, blauwe grondtoon, ruitpatroon met zilverdraadfiguren bestikt. Celebes.
16895. Badjoe galenrong voor aanzienlijken van paarsche zijde, de kraag versierd met drie zilveren knoopen. Boni.
16896. Tafellooper van geweven stof. Bira.
16897. Lijkkleed van een aanzienlijke, van geweven stof met roode figuren versierd. Celebes.
16898. Sarongs met verschillend patroon. Bira.
16899. Gordijn van gebloemde stof. Boni.
16900. Kleedingstukken van geklopte boomschors. Celebes.
16901. Vrouwenbadjoe van geklopte boomschors. Als boven.
16902. Haartooisel, messingen speld, waarvan de knop een bloem voorstelt, vervaardigd van dunne koperdraadjes, waaraan kraaltjes van verschillende kleuren en micaplaatjes bevestigd zijn. Makasar.
16903. Haarbloem. Boni.
16904. Krisgevest van parelmoer. Celebes.
16905. Vrouwenarmband van een geslepen schelp. Rante-Pao-Toradja.
16906. Hoofdtouw met kralen versierd. Makale.
16907. Rijstbakje met deksel van gevlochten lontarblad. Celebes.
16908. Servettenbakje van gevlochten lontarblad. Als boven.
16909. Vischfuik. Als boven.
16910. Kris met bewerkt beenen gevest. Soembawa.
16911. Padoekkastang, bestaande uit: *a* een paramattang of groote holle bamboe; *b* een adja; *c* eenige adidi's, *d* sinangke, een mes met witte strepen erop gesmeerd. Matthes „de Bissoe's" fig. 18. Pl. I. Celebes.
16912. Muziekinstrument (ganrang), trom aan beide zijden met geitenvel overspannen. Als boven.
16913. Kist, hout, met snijwerk versierd. Wadjo.
16914. Pikolzadel. Boni.

16915. Boegineesche regentswoning met bruiloftgezelschap. Celebes.

16916. Woonhuis op palen. Palopo.

16917* Model van een, met snijwerk versierd, woonhuis. Loewoe. Sedert vermolmd.

16918. Mandjes, van rotan gevlochten. Boni.

16919. Klewang met hoornen gevest, het ondereinde van het gevest van gedreven goud. Het boven- en benedeneinde der scheede eveneens met goud beslagen; het overige gedeelte omwoeld met dun gespleten rotan. Takalar.

16920. Krisscheede overtrek, Java, van gedreven goud. Celebes.

16920*a* Krisscheede overtrek, Java, koper, glad. Als boven.

16921. Staatsiezwaard van den onderbevelhebber van Awang Tangka. Het ondereinde van het gevest en het boven- en ondereinde der scheede van gedreven koper met goud ingelegd. Zuid-Boni.

16922. Schaamdeelplaatje voor meisjes, in hartvorm, van gedreven zilver, het middengedeelte roodgekleurd. Makasar.

16923. Halsketting voor kinderen, een koordje waaraan bevestigd zijn vier groene en een roodbruin steentje, allen in zilver gevat. Als boven.

16924. Halsketting voor kinderen, een koordje waaraan zes kussentjes van roode stof bevestigd zijn, terwijl aan den onderkant een gedreven zilveren doosje hangt. Als boven.

16925. Halsketting, goud. Makale (Toradja).

16926. Vrouwenring, zilver. Als boven.

16927. Kinderarmband, gedreven zilver (2 paar). Boni.

16928. Kindervoetring van zilver. 4 ex. Als boven.

16929. Gĕndideksel van gedreven zilver. Celebes.

16930. Halssnoer, een koordje met daaraan geregen stukjes goud, afgewisseld met kralen van verschillende kleuren. Makasar.

16931. Halsketting van goud. Makale (Toradja).
16932. Vrouwenhalsketting, een koordje waaraan kralen en stukjes goud geregen zijn. Poeang Maramba.
16933. Halsketting als N°. 16930. Boni.
16934. Kinderbuikband van gevlochten zilverdraad met enkele verschuifbare zilveren bandjes. Makasar.
16935. Vrouwenhaarspeld, gedreven zilver. Boni.
16936. Bovenarmband van gevlochten touw met daaromheen een kleine koperen ring. Celebes.
16937. Armband, een koordje met daaraan geregen blauwe kralen en zilveren ringen. Als boven.
16938. Vrouwenring van gedreven zilver. Makale.
16939. Vrouwenhalsketting, een koordje waaraan gouden- en bamboestaafjes geregen zijn. Celebes.
16940. Sirihdoosje met ertsen. Loewoe.
16941. Sinto, zie Matthes „de Bissoe's" pl. I. fig. 27. Celebes.
16942. Boelo-paseija-seija, Matthes o. c. Pl. I. fig. 17. Als boven.
16943. Aardewerk van roode leem. Kadjang.
16944. Pot van roode leemaarde. Maros.
16945. Potjes van roode leemaarde, om wierook in te branden. Boni.
16946. Sirihzak met toebehooren. Rante-Pao-Toradja.
16947. Tondeldoos, bamboe. Celebes.
16948. Kruithoorn, kalebas met stop. Als boven.
16949. Weefgetouw. Boeton.
16950. Bordendrager van gevlochten lontarbladeren. Bandjermasin.
16951. Pet (jockey-model) van lontarblad en bamboe. Celebes.
16952. Waterschepper van hout. Als boven.
16953. Bamboemandje om visch in te bewaren. Als boven.
16954. Vischfuik van aan elkander gebonden bamboelatjes. Als boven.
16955. Mandje van lontarblad. Laiwoei.

16956. Hoed van lontarblad, met ingevlochten figuren aan de buitenzijde. Toradja.

16957. Treknet. Celebes.

16958. Etensdeksel van aan elkander genaaide lontarbladeren. Als boven.

16959. Tuinegge van hout. Als boven.

16960. Tabaksdoos, halve dubbele klapperdop, de rand der opening met bladgoud omgeven. Als boven.

16961. Egge van hout. Als boven.

16962. Lans van hout met groote ijzeren punt; schacht en punt zijn door een koperen bus aan elkander verbonden. Soembawa.

16963. Lans, hout, met koperen punt voorzien van een weerhaak en aan de bovenzijde een koperen ornament; het ondereinde van den schacht versierd met geitenhaar. Celebes.

16964. Boog van hout met rotanpees, de uiteinden van het booghout versierd met rotanbanden. Celebes (Nieuw-Guinea?).

16964*a* Pijl met versierde bamboeschacht en geweerhaakte houten punt. Toradja (?)

16965. Lans, hout, met groote ijzeren punt beschermd door een houten dop, rondom de verbindingsplaats van schacht en punt, met figuren versierd, koperen beslag. Gebruikt door Bonische hoofden. Celebes.

16966. Lans, hout, met groote ijzeren punt; het boveneinde van den schacht omsloten door een, met figuren versierde, koperen bus, met de volgende inscriptie. „Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement aan Goerinda Daëng Malala van Tanalili voor de goede diensten door hem bewezen bij den op 25 November 1872 ondernomen aanval op de versterkingen van den opstandeling Karaëng Bonto-bonto te Parabawoeta". Als boven.

16967. Lans, bamboe, met ijzeren punt; aan de lans is een koord bevestigd, dat aan het hoofdstel van een

paard verbonden wordt. Gebruikt voor de hertenjacht. Als boven.

16968. Lans, hout, de steel omwonden met slangenhuid; de ijzeren punt door een, met figuren versierde, koperen bus aan den steel bevestigd. Loewoe.

16969. Klewang met hoornen gevest, Atjehsch-model. Celebes.

16970. Klewang met hoornen gevest, versierd met figuren en met rotanbanden. Toradja.

16971. Klewang met hoornen gevest, de houten scheede omwonden met rotanbanden. Rongkong-Palopo.

16972. Treknet. Celebes.

16973. Drijfnet. Als boven.

16974. Werpnet met looden zinkers. Als boven.

16975. Vechthoed van gevlochten rotan, overspannen met de kophuid van een hert, waaraan de horens gelaten zijn. Als boven.

16976. Vechthoed van gevlochten rotan met oorkleppen. Als boven.

16977. Vrouwenhaartooisel, hoornen kam waaraan een afhangend kralenversiersel. Als boven.

16978. Lans, hout, met ijzeren punt, de verbindingsplaats van punt en steel omsloten door een, met figuren versierde, koperen bus. Soembawa.

16979. Lans, als boven, de punt beschermd door een houten dop. Soembawa.

16980. Lans, als boven, de koperen bus met ander versieringsmotief en daaronder eenige koperen banden. Als boven.

16981. Lans, als boven. Idem.

16982. Lans, als boven, met een, met figuren en bloemen versierde, messingen bus om de verbindingsplaats. Als boven.

16983. Lans, als boven, de messingen bus met ander versieringsmotief. Als boven.

16984. Lans, als boven, de ijzeren punt hellebaardvormig. Als boven.

16985. Lans, als boven, met versierde messingen verbindingsbus, messingen banden, om den steel en aan het ondereinde eveneens een messingen bus. Als boven.
16986. Lans, als boven, de ijzeren punt slangvormig gekronkeld. Als boven.
16987. Lans, als boven, aan het ondereinde van den steel bovendien een messingen bus. Als boven.
16988. Lans, als boven, de verbindingsplaats van punt en steel omwonden met rotan. Celebes.
16989. Lans, als boven, met ijzeren geweerhaakte punt. Als boven.
16990. Lans, als boven, met koperen bus om de verbindingsplaats. Als boven.
16991. Lans, als boven, met ijzeren punt. 3 stuks. Als boven.
16992. Lans, als boven, de koperen bus, welke de verbindingsplaats omsluit, met figuren versierd. Als boven.
16993. Lans, als boven, de koperen bus met ander versieringsmotief, het ondereinde van den steel voorzien van een messingen knop. Als boven.
16994. Lans, als boven, de steel versierd met pluimen van paardenhaar, de punt beschermd door een houten dop. Als boven.
16995. Lans, als boven, de messingen bus met ander versieringsmotief. Als boven.
16996. Lans, als boven, de steel versierd met pluimen van paardenhaar. Als boven.
16997. Lans, als boven, met een besneden steel. 5 stuks. Als boven.
16998. Lans, als boven, de messingen bus met ander versieringsmotief, een houten dop omsluit de punt. Als boven.
16999. Lans, als boven, de punt zonder dop. Als boven.
17000. Lans, als boven. Idem.
17001. Lans, als boven, met ander versieringsmotief op de messingen bus. Als boven.

17002. Lans, hout, de ijzeren punt is met gespleten rotan en met touwomwindingen aan den steel bevestigd. Celebes.

17003. Lans, hout, klein model, met aan het ondereinde pluimen van geitenhaar. Als boven.

17004. Lans, hout, met groote ijzeren punt; de steel gedeeltelijk met looden banden omlegd. Als boven.

17005. Lans, bamboe, met een tweetandige, geweerhaakte ijzeren punt. Als boven.

17006. Lans, hout, met platte ijzeren punt; de steel aan het ondereinde versierd met pluimen van bokkenhaar. Als boven.

17007. Lans, als boven, klein model, aan het ondereinde van den steel eene pluim van bokkenhaar. Als boven.

17008. Blaasroer met pijlenkoker. Als boven.

17009. Kris met houten gevest. 5 stuks. Als boven.

17010. Parang met houten en hoornen gevest. 7 stuks. Als boven.

17011. Golok met houten gevest. 5 stuks. Als boven.

17012. Parang, de scheede met messing beslagen, waarop figuren zijn aangebracht. 2 stuks. Als boven.

17013. Bade, met hoornen en houten gevest. 5 stuks. Als boven.

17014. Mes, klein model. 5 stuks. Als boven.

17015. Muizenval. Als boven.

17016. Vischfuik. 2 stuks. Als boven.

17017. Kris met houten gevest, versierd met snijwerk. Als boven.

17018. Mes met hoornen gevest, uitgesneden als een paardenkop; het onderste gedeelte van het gevest in zilver gevat, waarop bladeren en bloemen gegraveerd zijn. Als boven.

17019. Etensdeksel van gevlochten pandanvezel. 19 stuks. Boeton.

17020. Mandje van gevlochten pandanvezel. 4 stuks. Als boven.

17021. Mandje, 13 stuks. Als boven.
17022. Matje, 6 stuks. Als boven.
17023. Mand van gevlochten nipablad. 2 stuks. Als boven.
17024. Mandje van gevlochten pandanvezel. 5 stuks. Als boven.
17025. Bundel pandanbladeren. Als boven.
17026. Armband van zwarte koraal, waarom vier à jour bewerkte gouden bandjes gelegd zijn, bezet met steentjes, d. m. 7.5 c.M. Sopeng.
17027. Plaat, goud, platrond, met gedreven blad- en bloemornament aan de voorzijde, de achterzijde met arabische inscriptie en met vier gesoldeerde gouden oogjes, die buiten den rand uitsteken. Gedragen èèn op de borst, de andere op den rug. Een paar. d. m. 9 c.M. Als boven.
17028. Schakelketting, zilver, in het midden hangt een stervormig gouden versiersel, waarvan de zes hoeken zijn afgerond, in het centrum een met facetten geslepen knoop van pyriet, omringd door zes bladvormige figuren en met filigraanwerk versierd. Rechts en links van het groote stervormige versiersel bevinden zich vijf kleinere sterren van denzelfden vorm, door kleine kettinkjes onderling met elkander verbonden. De sterren zijn met een kleurstof roodbruin gekleurd, behalve eene, welke de natuurlijke kleur heeft. De sluiting bestaat uit een halvemaanvormig zilveren plaatje, met bruingekleurde gegraveerde figuren. Als boven.
17029. Knoop, goud, rond, met gedreven bloem- en bladmotieven op de bovenzijde, de onderkant vlak met vier gaatjes in een vierhoek; stel van vijf stuks. Als boven.
17030. Lans, de schacht met breede zilveren banden beslagen, het ondereinde met zilveren beslag, in den vorm van kleine schubben; lancetvormige, ijzeren punt; de koperen bus, tusschen de punt en den

schacht met goud beslagen, versierd met gegraveerde blad- en bloemmotieven; houten dop, tot bescherming van de ijzeren punt, met zilver beslagen. Lengte 2.17 M. Als boven.

Borneo.

17031. Lans, schacht van bruin hout met aan het ondereinde een zilveren busje, lange lancetvormige ijzeren punt, de koperen verbindingsbus met soeasa beslagen en versierd met rondgaande banden van gegraveerde figuren, met eene verfstof paars gekleurd, de dop van de punt van geel hout met drie messingen banden. Lengte 2.18 M. paar. Pontianak.

17032. Mat van gevlochten rotan, met ingevlochten, ruitvormige figuren van zwartgekleurde rotan. Serawak.

17033. Mand van gevlochten rotan met ingevlochten figuren van zwart en roodgekleurde rotan. Als boven.

17034. Hoofddeksel van gevlochten rotan. Als boven.

17035. Hoofddeksel als boven, met vederen versierd. Als boven.

17036. Klewang, ijzer, zonder handvat, de rug aan beide zijden met gegraveerde figuren versierd, zoo ook de bovenkant van den rug met een, à jour bewerkte, versiering. Als boven.

17037. Handvat voor een klewang, onafgewerkt, proeve van houtsnijwerk. Als boven.

Zuid-Nieuw-Guinea.

17038. Knots, hout, het ondereinde met aan weerszijden vijf uitstekende punten, met figuren besneden, voorzien van een ronde steen, in het centrum doorboord. Lengte 1.24 M. Mimika.

17039. Knots, hout; de ronde, in het centrum doorboorde, steen is van uitstekende punten voorzien. Lengte 1.03 M. Mimika.

17040. Schild, hout, langwerpig, het boveneinde met à jour bewerkt snijwerk, het overige gedeelte met uitgesneden lus en oogvormige figuren, het ondereinde eindigt in een punt. Lengte 1.74 M., breedte 0.24 M. Als boven.

17041. Boog, hout, met rotanpees. Als boven.

17042. Boog, idem. Als boven.

17043. Boog, als boven, met rotanbanden in het midden en aan de uiteinden. Als boven.

17044. Boog van niboenghout, zonder pees. Als boven.

17045. Boog als boven.

17046. Bundel pijlen met bamboeschachten, lange houten punten met of zonder weerhaken, ombinding met vezeltouw. Als boven.

17047. Gesnelde kop met vezelsieraad. Als boven.

17048. Gesnelde kop met gebreid mutsje. Als boven.

Noord-Nieuw-Guinea.

17049. Mandje van sagoschutblad. Armati-stam, landwaarts in ten Z. W. van Sarmi.

17050. Waterschepper van kokosbast met steel. Als boven.

17051. Klapperdop, gebruikt bij den maaltijd. Als boven.

17052. Sagoroerder, hout. Als boven.

17053. Sagoklopper van hout. Als boven.

17054. Vork van samengevoegde sagopalmstokjes. Als boven.

17055. Sagolepel van varkensbeen. Als boven.

17056. Kookpotje van gebakken klei. Als boven.

17057. Mes van casuarisbeen, om klappers te splijten. Als boven.

17058. Vuurtang van een omgebogen bamboelatje. Als boven.

17059. Stuk sagoschutblad om vuur aan te blazen. Als boven.

17060. Kalkkoker, kalebas. Als boven.

17061. Schaambedekking voor mannen, van boombasttouw. Als boven.

17062. Neusstokje van bamboe, met roode vruchtpitjes aan de uiteinden. Als boven.

17063. Neusstokje van gespleten schelp. Als boven.
17064. Oorlelversiering, bamboekoker. Als boven.
17065. Oorlelversiering, kleine besneden bamboekoker. Als boven.
17066. Voorhoofdsband van schelpen. Als boven.
17067. Achterhoofdsversiering van gedroogde bladeren. Als boven.
17068. Varkenstand, graveerinstrument. Als boven.
17069. Vuurmaker, bamboekoker met tondel. Als boven.
17070. Polsring van gevlochten bamboe, bestemd om vuur te maken. Als boven.
17071. Naald van casuarisbeen, om dorens uit het vleesch te verwijderen. Als boven.
17072. Halstaschje van gevlochten touw, waarin amuletten worden gedragen. Als boven.
17073. Tasch van gevlochten touw, waarin zaken voor dagelijksch gebruik worden bewaard. Als boven.
17074. Tasch van gevlochten touw, om jonge honden en jonge varkens in te bewaren. Als boven.
17075. Heilige fluit van bamboe. Als boven.
17076. Muziekinstrument, snorrebot, een stuk boombast aan een touw, om vrouwen en kinderen voor de geesten te waarschuwen. Als boven.
17077. Slaapkussen van hout. Als boven.
17078. Boog van niboenghout met rotanpees en rotanbanden om de booguiteinden. Als boven.
17079. Pijl met bamboeschacht en bamboepunt, voor de varkensjacht. Als boven.
17080. Pijl met bamboeschacht en geweerhaakte niboenghouten punt. Oorlogs- en jachtpijl.
17081. Pijl van bamboe, met vijf niboenghouten punten voor vogeljacht en vischvangst. Als boven.
17082. Oorlogspijl, bamboeschacht met zwartgekleurde figuren versierd, niboenghouten punt met uitgesneden figuren en gewapend met een kangaroebeen. Als boven.

17083. Oorlogspijl, als boven, met andere versiering. Als boven.
17084. Pijl, bamboeschacht met afgeplatte houten punt, om slangen te dooden. Als boven.
17085. Weeftoestel. Als boven.
17086. Schaamgordel van boombasttouw, voor mannen. Tomajo-stam, ten N. W. van de Armati. Als boven.
17087. Heupbedekking voor vrouwen, van geklopte boombast. Als boven.
17088. Draagzak van gevlochten touw. Als boven.
17089. Oorlelversiering, stukje rond hout. Als boven.
17090. Halszakje van gevlochten touw. Als boven.
17091. Voorhoofdsband van schelpen. Als boven.
17092. Hoofdband van sagopitten. Als boven.
17092*a* Hoofdband van casuarisvederen. Als boven.
17093. Vuurmaker, bamboe. Als boven.
17094. Boog van niboenghout met rotanpees. Als boven.
17094*a* Bundel pijlen met bamboeschachten en geweerhaakte niboenghouten punten. Als boven.
17095. Kam, bamboe. Als boven.
17096. Neussieraad, bamboekokertje. Als boven.

Sumatra.

17097. Staatsiezwaard, gebogen fraai gedamasceerd lemmer. Nabij de punt een gestyleerde doelfakar en relief, aan het boveneinde, eveneens en relief, fragmenten van Korancitaten. Hoornen greep, ombuigend en met fraai lofwerk besneden, voor 't overige met gedreven en geciseleerd zilver beslagen. Scheede zwart gelakt. Erfstuk afkomstig van Sultan Badroeddin in 1821 naar Ternate verbannen. Palembang.
17098. Ligmat van gevlochten pandanus met omzoomden rooden rand, de bovenzijde versierd met à jour bewerkte driehoekige figuren, waaronder stukjes roode en blauwe stof en stukjes verguldsel zijn aangebracht. Lengte 1.65 M., breed 0.77 M. Simaloer.

17099. Taschje van gevlochten pandanblad, doorvlochten met eene blauwgekleurde grassoort, waardoor geruite figuren zijn ontstaan; gebruikt tot het bewaren van sirihingrediënten. Simaloer.

17100. Kinderspeelgoed, geweertje gemaakt van bamboe en rotan. Als boven.

17101. Taschje van gevlochten pandanvezel, doorvlochten met figuren van eene blauwgekleurde biezensoort. Als boven.

17102. Taschje als boven, met twee à jour bewerkte randen, waaronder lapjes roode en groene stof en stukjes verguldsel zijn aangebracht. Als boven.

17103. Mandje, rond, van à jour gevlochten pandanus en eene gekleurde biezensoort, de onderzijde van den bodem versierd met kwastjes van lapjes in verschillende kleuren; gebruikt om gepofte kětan in te bewaren. Vroeger werden dergelijke mandjes als reisgeschenk door de vrouwen aan de mannen medegegeven, die naar Sumatra zeilden. Als boven.

17104. Zitmatje van gevlochten pandanus, met ingevlochten rand van eene blauwgekleurde biezensoort, in het middenvak à jour bewerkte figuren, waaronder roode en blauwe stukjes stof en stukjes verguldsel zijn aangebracht. Als boven.

17105. Ligmat van gevlochten pandanus, met randen en een patroon van eene ingevlochten blauwgeverfde biezensoort, voorts met à jour bewerkte figuren, waaronder roode en blauwe stukjes stof en stukjes verguldsel zijn aangebracht. L. 1.7, br. 0.71 M. Als boven.

17106. Taschje van gevlochten pandanus, met ingevlochten ruitvormige figuren van eene blauwgeverfde biezensoort. Als boven.

17107. Wandversiering, een baan wit doek, waarop in het midden eene opgenaaide versiering van lappen stof in verticale en horizontale richting van verschil-

lende kleuren met figuren als sterren, ruiten enz. Lang 5.52 M., breed 1 M. Als boven.

17108. Deurversiering, eene rand stof van verschillende kleuren met ruitvormige figuren en met franjes in dezelfde kleuren. Lengte 0.80 M. Als boven.

17109. Rijstlepel, halve klapperdop, waaraan een, met figuren uitgesneden, steel. Als boven.

17110. Oorknop, hout, rond, de voorzijde met een rond spiegeltje, waaromheen uitgesneden figuurtjes. Paar. Als boven.

17111. Sagorasp, hout, de uiteinden rond bijgesneden, op het midden bevinden zich eenige rijen ijzeren pinnen. Simaloer.

17112. Bordenhanger van gevlochten rotan. Als boven.

17113. Schotel, hout. Als boven.

17114. Padimesje. Als boven.

17115. Zeef, in den vorm van een raket, van geklopte boomschors. Als boven.

17116. Fluit, bamboe. Als boven.

17117. Dwarsfluit, bamboe. Als boven.

17118. Dwarsfluit, ander model. Als boven.

17119. Kalebas. Als boven.

17120. Inhoudsmaat voor rijst, hout. Als boven.

17121. Vuurslag, vuursteen met tondel. Als boven.

17122. Sirihstamper, koperen vijzel met houten prop en houten stamper met ijzeren beiteltje. Als boven.

17123. Lampje van gebakken leem, voor klapperolie. In de gaatjes van den rand worden de pitten gestoken. Als boven.

17124. Onderstel van de lamp vermeld onder 17123, bamboe. Als boven.

17125. Tol, hout. Als boven.

17126. Middel tegen dieven, een kalebas versierd met hanevederen en met witte figuren, waarschijnlijk menschen, beschilderd, waarboven een halve klapperdop hangt, omgeven door een gevlochten rotan stel met afhangende, gedroogde bladeren. Als boven.

17127. Biezensoort als geverfd wordt, en waarmede de gekleurde figuren in het pandanvlechtwerk worden ingevlochten. Als boven.

Java.

17128. Ketel, messing, in den vorm van een eend, deksel in den rug, hengsel, drie pooten, grof geciseleerd. Soerabaja.

Celebes.

17129. Grafurn, kleine Chineesche martavaan met wijden mond en vier ooren waarvan één afgebroken, grauwbruin, slecht verglaasd. Celebes.

Java.

17130. Heupdoek, dodot, penbatik, rood en blauw, bloempatroon. Tjirĕbon.

17131. Heupdoek, dodot, als boven, met breeden indigorand. Tjirĕbon.

17132. Omslagdoek, sindjang, als boven, blauw op wit. Als boven.

17133. Omslagdoek, sindjang als boven. Idem.

17134. Muziekinstrument, citer, inl. naam *katjapi*. Badoej. (Bantam).

17135. Saoeng sanggar, gebezigd tijdens den rijstoogst 1912. Tjiteureup-Buitenzorg.

Zuid-Celebes.

17136. Zonnehoed, kegelvormig, van samengenaaide reepen palmblad en opstaanden, met een rotanband versterkten, rand. Aan de buitenzijde versierd met gekleurd katoen, micabanden en borduurwerk. Bovenop een geborduurde knop met franje waaraan kwasten. Gedragen door vrouwen, wanneer zij hunne mannen op zee bij de vischvangst vergezellen. To-Badjo.

17137. Kinderspeelgoed, wordt in de prauw boven de wieg opgehangen en bestaat in een rotanring met tien daaraan hangende poppetjes, *padjoge*, dansmeisjes voorstellend en een klapper van een kreeftenschaar in 't midden. Door 't wiegelen van de prauw, bewegen klapper en poppetjes voortdurend. Het voorwerp dient tevens tot amulet ter afwering van onheil en booze invloeden. Als boven.

17138. Waterkruik van gebakken aarde, met langen hals en ellipsvormigen buik, grauwzwart, beschadigd. Grafvondst. Celebes.

17139. Waterkruik, als boven, met ronden buik; als boven. Idem.

17140. Waterkruik, als boven, met wijden hals, terra-cotta-kleurig; als boven. Idem.

17141. Waterkruik, als boven, grijs; als boven. Idem.

Zuid-Nieuw-Guinea.

17142. Knots, met ringvormigen, gepolijsten steen tot slag, verschuifbaar bandje van vlechtwerk. Oewimmerah.

17143. Knots, met gepolijsten, schijfvormigen steen tot slag. Als boven.

Rijkssieraden van Riouw-Lingga.

17144. Zwaard, namaak Japansch, grof werk, het gevest omkleed met goud, gedreven in den vorm van de omwikkeling met koord der Japansche zwaarden. Het boveneinde van het gevest, de stootplaat en het boveneinde der glad gouden scheede versierd met grof filigraan, waarin nog enkele robijntjes. Inl. naam: taoe.
[N.B. Gezegd geschenk van den Keizer van China aan den Sultan van Lingga, hetgeen echter absoluut onmogelijk is].

17145. Zwaard, recht lemmer met drie bloedgroeven, kopie van een Britsch-Indisch origineel, gouden gevest

met eenige versiering, bladpatroon, gladde spinsbekken scheede, aan boven- en ondereinde omkleed met filigraan, waarin de steentjes ontbreken. Als boven. Inl. naam: pĕdang kabĕsaran.

17146. Slagzwaard, recht lemmer, met één groef, kruisgevest, scheede van goud met gegraveerde bladpatroon-versiering. Als boven. Inl. naam: djĕnawi.

17147. Staatsiekris, goud, kort, recht lemmer. Greep met uitstekende, stompe punten en dubbele angelring; scheede aan de binnenzijde met grof gedreven bloemwerk en filigraan, het dwarsche bovenstuk zoomede de buitenkant geheel met filigraan bekleed, waarin nog enkele diamantjes. Als boven. Inl. naam: kĕris alang.

17148. Bordje, paar, goud, met gedreven bollen rand; zeer grof werk. In 't hart een gegraveerde bloem, waarin 11P7/‾, 11P6/‾ = 1196, 1197.

en

ڤولومار

مادليما

Beide exemplaren zeer beschadigd. Als boven. Inl. naam: tjeper.

17149. Kwispedoor, goud, gedreven, met breeden geschulpten rand, versierd met lofwerk. Buik met bloempatroon en relief. Als boven. Inl. naam: kĕtoer.

17150. Vingerkom, goud, bekervormig, rand verbogen, voor de helft met grof drijfwerk, bloem- en bladfiguren, versierd. Als boven. Inl. naam: kĕnbokan.

17151. Pinangschaaltje, goud, verbogen, met grof drijfwerk in haut relief en filigraanoplegsel, waarin eenige robijntjes. Rand en voet gedeeltelijk à jour bewerkt. Paar. Als boven. Inl. naam: tjĕmboel.

17152. Tabaksdoos, goud, in den vorm van een mangistanvrucht, geheel met grof filigraan bekleed, waarin eenige robijntjes; voet beschadigd. Als boven. Inl. naam: tjĕmboel tĕmbakau.

17153. Embleem, goud, bladvormig met versierden rand en gedreven opschrift, geslachtslijst, gevat tusschen zilverbeslag langs de kanten en in het midden een steunstaaf, waarop een gouden knopje in den vorm van een vrucht. Inl. naam: djogan. Hierbij behoort een gouden gedreven huls, bestemd tot bus voor den stok om het embleem daarop te dragen. Als boven.

17154. Ring, ijzer, achthoekig, zeer verweerd met sporen van incrustatie met goud. Werd vroeger gebezigd bij het afleggen van belangrijke eeden. Als boven.

17155. Ring, zilver, met filigraanversiering en grooten, lichtlila steen. Als boven.

17156. Ring, verguld zilver, met pyramidevormig geslepen, groen geworden turkoois. Als boven.

17157. Ring, zilver, met ovaal zwart steentje. Als boven.

17158. Ring, zilver, met vierkante facet waarin:
١١٨٣ — عبده. Als boven.

17159. Ring, goud, dichtgebogen; in 't midden verdikt. Paar. Als boven.

17160. Ring, goud, als voren, doch zwaarder. Paar. Als boven.

17161. Ring, breed, goud, achtkantig, aan de buitenzijde met filigraan versierd, waarin nog enkele kleine diamantjes. Paar. Als boven.

17162. Borstketen, goud, negen groote, vruchtvormige kralen van filigraan, aan elkaar verbonden door snoeren van acht kettinkjes met gekartelde schakels. Als boven.

17163. Borstketen, goud, schakels in den vorm van pisangbloesems. De schakel is een samenstel van twee rechthoekig op elkaar staande ovalen en verbonden met den volgenden schakel door de kruisverbanden der ovalen in elkaar te doen grijpen. Als boven.

17164. Oornaald, goud, met knop in den vorm van een rosetje van robijntjes met een smaragd in het midden en gouden breloque met vier smaragden. Als boven.

17164*a* Oornaald, als voren, de roset heeft een robijn in 't midden en 7 diamantjes er omheen. Aan den achterkant een scharnier zonder verklaarbare bestemming. Als boven.

17165. Waaier, zilver, aan de voorzijde met grof gedreven en à jour bewerkt belegsel, bladmotieven in rand. Handvat aan het ondereinde omgebogen tot een krul; waar dit over den waaier gaat, gegraveerd. Als boven.

17166. Koker voor sirihbladeren, goud, grof drijfwerk, gedeeltelijk met filigraan versierd. Het geheel zeer verbogen. Als boven.

17167. Enkelbanden, paar, goud, aan de buitenzijden met drijfwerk en filigraan versierd. Als boven.

17168. Enkelbanden, paar, goud; buitenzijden gedeeltelijk glad. Als boven.

17169. Enkelbanden, paar, goud, buitenzijden met zestien uitsteeksels en geheel met filigraan. Als boven.

17170. Bovenarmbanden, paar, goud, fijn à jour bewerkt filigraan. Als boven.

17171. Bovenarmbanden, paar, goud, aan de buitenzijden geheel met filigraan bekleed, waarin enkele diamantjes (?). Als boven.

17172. Bovenarmbanden, paar, goud, aan de buitenzijden tien uitsteeksels en versierd met drijfwerk en filigraan. Als boven.

17173. Bovenarmbanden, als boven, met acht uitsteeksels. Als boven.

17174. Krisgreep, goud, ongeveer als N°. 17147, doch bovendien versierd met kleine robijnen, groene smeltverf en een grooten steen (?), afgeknotte pyramide op den top. Hierbij behoort een angelring. Als boven.

17175. Haarnaald, zilver, Chineesch model, kantieljewerk, met, op spiralen staande, loovers met steentjes. Als boven.

17176. Borstsieraad, goud, stel van drie halvemaanvormige platen met gegolfde randen en geheel bedekt met filigraan ornamenten, waarvan de openingen gedeeltelijk zijn gevuld met robijntjes en smeltverven. Gouden draagsnoer. Als boven.

17177. Borstsieraad, stel van drie gestyleerde bladeren, groen fond, geheel bedekt met filigraan, waarin enkele robijntjes. Geel katoenen draagsnoer. Als boven.

17178. Borstsieraad, geheel bewerkt als voren, stel van drie pauwen; één mist den kop. Als boven.

17179. Borstsieraad, goud, stel van drie, ongeveer ruitvormige platen met lofwerkranden, geheel met filigraan, waarin enkele robijntjes, bedekt. In 't midden een ruit van draadwerk met negen robijntjes. De middelste plaat mist dat versiersel. Als boven.

17180. Borstsieraad, goud, slechts een plaat, bedekt met fijn filigraanwerk. Als boven.

17181. Borstketen, goud, acht kleine en een groote, met bruine en groene smeltverven geëmailleerde vlinders, ieder door vijf kettinkjes onderling verbonden. Als boven.

17182. Keten, goud, zes-oogige schakeltjes, ± 2½ vadem lang. Als boven.

17183. Kabaja, hals- en borstspleetpassement, goud, deels gedreven, deels à jour gewerkt. Stelt voor een paar elkaar omslingerende naga's met drieteenige klauwen, versierd met robijntjes en smeltverven. Vermoedelijk Chineesch maaksel. Als boven.

17184. Kabajapassement als boven, goud, filigraanplaten, deels nog met robijntjes versierd. Onderaan een bladvormige plaat. Als boven.

17185. Pinangschaar, ijzer, in den vorm van een haan; handvatsels met goud beslagen. Als boven.

17186. Sirihbak, goud, tienkantig, met grof drijfwerk op buik en voet. Zwaar gedrukt en beschadigd. Als boven.

17187. Geel zijden, langwerpig vierkant lapje met opgenaaide gouden bloempjes. Als boven.

17188. Geel zijden lapje als boven, bovendien met gouden loovers en gouddraad borduursel. Als boven.

17189. Katoenen lapje als boven, onversierd. Als boven.

Simaloer.

17190. Masseerinstrument, halfbolvormig, met een korten steel, door vrouwelijke doekoens gekneed uit leem, met bijvoeging van eieren, kruiden enz., daarna gebrand. Na vooraf verwarmd en in klapperolie te zijn gedoopt, wordt met dit toestel de buik van kraamvrouwen na de geboorte van het kind gewreven, om de nageboorte gemakkelijk te doen uitstooten. Inl. naam: „tada-tada". Als boven.

17191. Fuik, vervaardigd van bladnerven van de arenpalm, de bovenzijde afgesloten door een halven klapperdop, de toegangsdeur van bamboelatjes. Inl. naam: „laveloes", de deur: „indjă-indjă". Als boven.

17192. Onderstel, voet voor pannen, van gevlochten rotan. Inl. naam: „lengkar". Als boven.

17193. Vischmandje van gevlochten rotan, met draagtouw. Inl. naam: „kèrang-kèrang". Als boven.

17194. Wrijfschaal, hout, hartvormig, met een kort handvat en een gootje aan de punt, bestemd tot het fijn wrijven van kruiden. Inl. naam: „tava-tava achiligan". Als boven.

17195. Wrijfsteen, behoort bij 17194. Inl. naam: „ana-ana achiligan". Als boven.

17196. Damarlamp, een omgebogen rotan, waarvan de uiteinden met rotan tusschen twee, evenwijdig loopende, houden latjes bevestigd zijn. Aan den rotan een touw ter ophanging. Inl. naam: „bangka-bangka soeroeva-soeroeva". Als boven.

17197. Damartoorts, behoort bij 17196. Inl. naam: „sasaoet soeroeva-soeroeva".

17198. Duivenval, twee kruiselings over elkander omgebogen rotanlatjes, waarvan de uiteinden met rotan zijn verbonden aan een rotanring. Aan den top zijn eenige dunne touwstrikjes bevestigd. Wordt op het nest van de groote vruchtduiven (bolĕm) gezet en aan den rand met een steen bezwaard. Inl. naam: „lang-lang". Als boven.

17199. Schaamplaatje van klapperdop, voor kleine meisjes. Inl. naam: „saping". Als boven.

17200. Kinderspeelgoed, windmolentje; een boomtakje, waaraan een wiek van licht hout. Inl. naam: „baling-baling". Als boven.

17201. Neuskoord voor karbouwen, van gevlochten rotan, aan het einde een rotan pin. Inl. naam: „talih nihoeng chĕban". Als boven.

17202. Viool van licht hout. Inl. naam: „biola-biola". Als boven.

17203. Strijkstok, hout, behoort bij 17202. Inl. naam: gēsīng biola-biola. Als boven.

17204. Rentjong met hoornen gevest, de houten scheede met drie rotanbandjes omvlochten, het omgebogen ondereinde met een geschulpten rand. Als boven.

17205. Klapperrasp, hout, de naar boven stekende punt voorzien van een ijzeren spoor. Inl. naam: „koekoer". Als boven.

17206. Rijststamper (model), hout, de beide uiteinden achtzijdig, het handvat rond uitgesneden met drie ingesneden ringen aan weerszijden. Inl. naam: „alan chuă". Als boven.

17207. Tabakstaschje van gevlochten pandan, de buitenzijde met ingevlochten figuren, blauw gekleurd, en een, à jour gevlochten, rand, waaronder lapjes roode en groene stof en stukjes goudblik zijn aangebracht. Aan de vier punten kwastjes van roode stof. Inl. naam: „toungbanăn bahoeng". Als boven.

17208. Anker (model), houten schaft, èènarmig, een langwerpig rond steentje, in rotan gevat, dient tot stok. Inl. naam: „san". Als boven.

17209. Egge (model), hout. Inl. naam: „sĕkè-sĕkè". Als boven.

17210. Ploeg (model), hout. Inl. naam: „badja-badja". Als boven.

17211. Bijl (model), hout. Inl. naam: „ĕngli". Als boven.

17212. Pagaai (model), hout, de voorzijde van het steelhandvat en van het bladboveneinde met ingesneden figuren versierd. Inl. naam: „aloecha-aloecha". Als boven.

17213. Bamboekokertje, met ingesneden figuurtjes versierd en met een besneden houten stop, voor den kampongpas. Inl. naam: „lĕpoeng soerat badan". Als boven.

17214. Klapperoliepers, twee langwerpige stukken hout, aan een der einden door een rotanring aan elkander verbonden. Inl. naam: „èrås". Als boven.

17215. Stofkam met bamboerug en tanden van tsoesoehoer, aan de uiteinden van de tandenrij twee stukjes zwart hout (tali² manoe²). Inl. naam: „söl". Als boven.

17216. Rijstwan van gevlochten rotan (tsoesoehoer) met rotanrand. Inl. naam: „alingka-alingka". Als boven.

17217. Tabaksdoos, messing, langwerpig, achtzijdig, de zijkanten en het deksel met figuren gegraveerd. Inl. naam: „salapah-salapah kamat". Oud exemplaar van overwalsch maaksel. Als boven.

17218. Talisman, een dichtgenaaid zakje van bruine stof, waarin met koranspreuken beschreven papieren in oost-indische inkt; gebruikt tegen ziekten, ongeluk enz. Inl. naam: „adjimat of īdjåsan". Als boven.

17219. Vrouwenbroek, zwarte zijde, de binnenzijde der pijpen versierd met een patroon in zilverdraad. Inl. naam: „saloentjoeng bĕkasap of saloentjoeng bĕtoendjoen (toendjoen, naam van het zilverdraad patroon)". Als boven.

17220. Boetnaald, karbouwenhoorn. Inl. naam: „tingan". Als boven.

17221. Kalkdoosje, messing, met rondgaande groeven versierd. Inl. naam: „charĕdĕm kawat". Als boven.

17222. Rijstschoteldeksel van aaneengenaaide pandanrepen, de buitenzijde met vier, à jour gevlochten, repen versierd, loopende van den top naar den rand waaronder lapjes roode en blauwe stof en stukjes goudblik zijn aangebracht. De rand met eenzelfde versiering en bovendien uitgeschulpt. Op den top een kwastje van veelkleurige lapjes, daaronder, rondom het deksel, nog 8 kleine kwastjes. Inl. naam: „loho lajap". Als boven.

17223. Rijststamper (model), hout, Inl. naam: „indè-indè". Als boven.

17224. Rijstblok (model), hout. Als boven. Inl. naam: „lĕsoeng".

17225. Dissel (model), hout, met ijzeren hak, ombinding met rotan. Inl. naam: „papatil". Als boven.

17226. Dissel, als boven, ander model. Inl. naam: „kesoeboeng". Als boven.

17227. Rijstmaat, hout, bierpulmodel, de buitenzijde en het handvat met ingesneden figuren versierd. Inl. naam: „arē-arē". Als boven.

17228. Hark (model), hout, de eigentlijke hark van ijzer. Inl. naam: „rèmbè-rèmbè". Als boven.

17229. Dissel (model), als 17226, met anderen hak. Inl. naam: „libas". Als boven.

17230. Goudsmeltkroesje, half eivormig, gebakken leem. Inl. naam: „bårĕă-bårĕă boelawan". Als boven.

Rijkssieraden van Boni.

17231. Het zwaard La Tea ri Doeni, recht lemmer, gevest en scheede geheel met goud beslagen. Gevest aan het ondereinde versierd met drijfwerk, robijntjes en smeltverf; scheede geribd met draagstrop waarop een gouden knop met diamant, ondereinde met drijfwerk versierd. Inl. naam: „sonri". Boni.

17232. De Kris La MakawaE, gevlamd lemmer, 7 bochten, met goud geïncrusteerd, bladornament; greep een Hindoesche godheid voorstellend, goud, met dito vangsnoer. Scheede geribd, draagstrop met knoop, op het dwarsche bovendeel lofwerk en een garoeda; ondereinde knopvormig met drijfwerk. Inl. naam: „sonri". Als boven.

17233. Zwaard, hoornen gevest, met ijzeren, met goud geïncrusteerde versiering aan het ondereinde. Scheede met rotan omwoeling en zelfde versiering aan boven- en ondereinde; draagstrop met knop waarin koetika. Inl. naam: „sonri". Als boven.

17234. Zwaard, geheel als boven, met ander versieringspatroon; scheede slechts voor de helft onwoeld. Inl. naam: „sonri". Als boven.

17235. Zwaard, als boven; scheede met garen omwoeling. Inl. naam: „sonri". Als boven.

17236. Zwaard, met beenen gevest, versierd met banden van met goud geïncrusteerd ijzer. Inl. naam: „sonri". Als boven.

17237. Zwaard, als boven, zilver beslag; scheede met ongekleurde rotan omwoeld. Inl. naam: „sonri". Als boven.

17238. Het schild „Dikoebode", rondas, zilver met incrustatiewerk in het midden. Als boven.

17238*a* Kris, behoorend bij 17238. Als boven.

17239. De vlag „SambaparadjaE", nagenoeg geheel vergaan en besloten in een lichtblauw zijden hoes met roode banen. Hierbij behooren: een fraai bewerkte gouden knop waarvan twee onderdeelen door zilveren vervangen zijn, zes opstaande klauwen met kalebasvormig middenstuk;
een vliegenwaaier
een doosje met geschreven amulet. Als boven.

17240. De vlag Kasitangang of LimasiatingE met randschrift, wapen, schip, zon, maan en ster; de vlag van den Admiraal Speelman. Als boven.

17241. De vlag OelabaloeE, groen met bruinen rand, waarin eenige malen de geloofsbelijdenis. Op het midden een met lans gewapende figuur, rijdend op een rooden garoeda; met pluim. Als boven.

17242. Keten, goud, van 63 (drie en zestig) schakels van fraai filigraanwerk, iedere schakel is viervoudig; hieraan twee eeremedaillons voor Aroe Palaka 1666, 1672; met foudraal. Als boven.

17243. De gouden pajoeng Tádoeng Oelawäng; gedreven, gouden pyramidevormige knop, gedreven kraag en vierkant, paarszijden overtrek met gouden platen en kantielje randen; steel met goudbeslag. Als boven.

17244. Knop en pajoeng MatowaE, zilver en kegelvormig geringd, met twaalf à jour bewerkte uitsteeksels. Als boven.

17245. Knop van de pajoeng Tädoeng SalakaE, zilver, voorstellend een leeuw vechtend met een eenhoren; op achtkantige plaat. Als boven.

17246. De lans Latolejang, lancetvormige, gedreven gouden bus aan het boveneinde van den steel. Als boven.

17247. Navel en haar van Aroe Palaka in kokosnoot, met eenige fragmenten van amuletten. Als boven.

17248. Scalp van Aroe Palaka op mutsenbol. Als boven.

17249. De gordel van Aroe Palaka DanrioraE; groen met diverse strepen. Als boven.

17250. De vlag GaroedaE, gele zijde, op het midden een staande garoeda; een leeuw op iederen hoek. Als boven.

17251. De vlag EdjaE, rood dundoek met koetika in het midden en twee, in den band genaaide amuletten. Als boven.

17252. Langwerpig smal schild, met gedreven gouden rozet op het midden. Inl. naam: „kalio". Als boven.

17253. Staf, voor de helft vierkant voor de helft rond, het vierkante deel van boven met rood flanel omkleed, het ronde deel eveneens en met glazen knop in gedreven gouden bus. Als boven.

17254. Kris pandjang, recht lemmet, in het midden een verhoogde kam met aan weerszijden eene bloedgroeve, gedraaide, langwerpig ronde houten knop met rondgaande groeven als gevest; houten scheede met dwarsstuk, waarop een ingesneden versiering, voorts gedeeltelijk met rotan omwonden. Als boven.

17256. Kris pandjang, als boven, het houten gevest grooter dan 17255, houten scheede met dwarsstuk en vier houten banden. Als boven.

17255. Kris, Soeloe-model, breed plat lemmet, hoornen gevest in den vorm van een hertepoot, gegraveerde zilveren steelband; breede platte houten scheede met dwarsstuk. Als boven.

17257. Sabel, pĕdang, recht lemmet, langs beide zijden van den rug eene bloedgroeve, beugel-gevest van koper met gegraveerde dierenkoppen; breede platte houten scheede met koperen banden omlegd, en koperen beslag aan het boveneinde en aan de punt.

17258. Sabel, recht, in het midden van het lemmet eene verhoogde kam, uitgesneden krom houten gevest; houten scheede met koperen banden versterkt. A. b.

17259. Sabel, rug eenigszins convex, scherp eenigszins concaaf, ronde koperen stootplaat, recht houten gevest waaraan een dwarsstuk en gedeeltelijk met rotan omwonden.

17260. Sabel, Japansch. Als boven.

17261. Sabel, lemmet bijna recht, het beneden gedeelte aan beide zijden scherp, houten gevest met een dwarsstuk, aan het boveneinde een knop, boven het dwarsstuk een koperen ring; houten scheede met rotanbanden aan het boveneinde en aan de punt. Als boven.

17262. De blaasroeren Sappoe SadaE, gedeeltelijk met rotan omwonden, het onderste gedeelte met zilver beslagen en drie gaten, de tweede met twee gaten, iets langer, doch zonder zilveren beslag; één met ijzeren lanspunt. Als boven.

17263. De schakel Bessi-si-kooi, twee groote zwarte ijzeren ringen, waar gouden sterretjes zijn ingelegd, eene voorstelling van het zinnebeeld van het verbond gesloten tusschen den Admiraal Speelman en het rijk van Boni. Als boven.

17264. Bel, koper. Als boven.

17265. De ambtsstok Takanna Kadjao Lalidong, puntige ijzeren staaf van Kadjao Lilidong. Als boven.

17266. Schild, kalio, convex-concaaf, langwerpig vierkant, het middengedeelte der voorzijde rood en verguld beschilderd met een' uitspringenden knoop, de beide uiteinden met rotanbanden omlegd, aan de achterzijde eene overlangsche lijst met een handvat. A. b.

17267. De vlag La Mangottong, van wit doek, waarom een roodbruine rand met witte en blauwe figuurtjes, omgeven door een breederen blauwen rand. Waarschijnlijk de vlag van Tori Sompæ of Aroe Palaka.

17268. De vlag Tjalla ri Abeo, van rood doek, met groenfluweelen rand, de punt der ijzeren lans, waaraan de vlag bevestigd geweest is, met haar omwoeld; volgens de overlevering haar van verslagen Cerammers. Beschilderd. Als boven.

17269. De vlag Tjella ri Atau, als boven. Beschadigd.

17270. Het aambeeld Lanrassang, ijzer, met een ijzeren hamer Paloe-Paloe manoeroeng, waarmede de krissen van de vorsten van Boni vervaardigd werden. A. b.

17271. De trom Daoeng Baine, aan beide zijden met vel overspannen, rotan spandraden, met rondgaande groeven versierd. Volgens de volksoverlevering is deze trom met den eersten koning in Boni gekomen.

17272. De trom Manasi. Als boven.

17273. De trom Lamanrorong, zonder trommelvel; een koperen beslag tot versiering. Als boven.

17274. De trom Torisompala, als 17272, doch kleiner. A. b.

17275. De trom Ganrang gallang, koper, aan beide zijden met trommelvel, rotanspandraden. Als boven.

17276. Hoofddeksel, panampa, van gevlochten lontarblad met afhangende snoeren, waaraan kleine gevlochten figuurtjes, in verschillende vormen, van gevlochten lontarblad; aan de uiteinden kwasten van garen in verschillende kleuren. Als boven.

17277. Mandje, radjapatoea, langwerpig rond, busvormig, van gevlochten lontarblad. Als boven.

17278. Geestenbanner, aloesoe, koker van gevlochten lontar, met wit doek omkleed, aan het eene einde een nagebootste snavelvorm met rood doek omwonden, aan het andere einde eenige gevlochten lontarrepen. In den koker, voorwerpen, welke bij schudding een rammelend geluid voortbrengen. Als boven.

17279. Geestenbanner, padjoda, gevlochten koker van lontar met geel doek bekleed, op de uiteinden twee kleine koperen dekstukken, in wier centrum een gat, waaruit lappen rood doek hangen. Als boven.

17280. Geestenbanner, roempigi, als 17278, doch slechts aan de uiteinden met rood doek bekleed en aan een der uiteinden de nabootsing van twee snavels.

17281. Koperen bekken, twee stuks. Als boven.

17282. Anabatjieng, twee ijzeren staafjes met aan de uiteinden twee ronde, platte ijzeren schijfjes, twee groote ijzeren pinnen, met aan het boveneinde twee kleine krullen en een klein ijzeren bijltje. A. b.

17283. Atoepoeng, eene ronde steen, een slijpsteen en een bos haren in een rond mandje van gevlochten lontarblad. Als boven.

17284. Knop van een vlaggestok, koper, twee naar elkander gekeerde halve manen. Als boven.

17285. Kussen, sanresang, van roode zijde met gouddraadfiguren bestikt, de uiteinden afgesloten door eene dunne zilveren plaat met gegraveerde blad en bloemfiguren, in het centrum een gegraveerde stervormige gouden plaat. Als boven.

Totaal 814 nummers.

L IJ S T

van ingekomen boekwerken gedurende het 3e en 4e kwartaal 1913.

Abendanon (*J. H.*), Quelles sont les dispositions à prendre pour obtenir la collaboration des chefs indigènes à l'administration et au gouvernement des colonies? (Rapport préliminaire à la session de l'Institut colonial international de 1913.)

Idem, Discussion. Séance de 8 Mai 1913. Bruxelles. 8°.

Adriani (*N.*), Dr. Carl Wilhelm Seidenadel, „The language spoken by the Bontoc Igorot." (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Platen en kaarten behoorende bij „De Baree-sprekende Toradja's van Midden-Celebes", door N. *Adriani* en Alb. C. Kruyt. Batavia 1912. fol.

Saint-Yves d'Alveydre, L'Archéomètre clef de toutes les religions et de toutes les sciences de l'antiquité. Réforme synthétique de tous les arts contemporains. Paris s. d. 4°.

Guide to the materials for American History to 1783, in the Public Record Office of Great Britain. Vol. I. The States papers by Ch. M. *Andrews*. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 90*a*.)

Ayala (*B.*), De jure et officiis bellicis et disciplina militari libri III. 2 vol. (The classics of international law.) Washington, D. C. 1912. 4°. (Carnegie institution of Washington.)

Biographie de Saint Jean Damascène. Texte original arabe. Publié pour la première fois par le P. Constantin *Bacha*. Harissa (Liban) 1912. 8°.

Verslag van den toestand der gemeente *Batavia* over 1912. Batavia 1913. 8°.

Benedict (*F. G.*) and E. P. Joslin, A study of metabolism in severe diabetes. Washington, D. C. 1912. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 176.)

Bertherand (*E. L.*), Médecine et Hygiène des Arabes. Etudes sur l'exercice de la médecine et de la chirurgie chez les Musulmans de l'Algérie &c. Paris z. j. 8°.

Blaauw (*A. H.*), De tropische natuur in schetsen en beelden. Amsterdam 1913. 8°.

Blochet (*E.*), Etudes sur l'ésotérisme Musulman. (Extrait du Muséon.) Paris z. j. 8°.

Boetzelaer van Dubbeldam (*C. W. Th. Baron van*), Oeconomische kwesties in verband met de zending in Ned.-Indië. Referaat gehouden op de 13e conferentie van wege den Nederlandsch-Indischen Zendingsbond te Salatiga September 1909. Weltevreden 1910. 8°.

Boorsma (*W. G.*), Aanteekeningen over Oostersche geneesmiddelen. Batavia 1913. 8° oblong.

Broersma (*R.*), Besoeki een gewest in opkomst. Amsterdam 1913. 8°.

Bruyn (*W. K. H. Feuilletau de*), Korte aanteekeningen nopens de Kaja-kaja aan de Noordwest-rivier (Nieuw-Guinea.) (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Bijdragen tot de kennis der *Nederlandsche* en *Vreemde Koloniën*. 4 dln. Utrecht 1844—1847. 8°.

Cabaton (*A.*), L'Espagne en Indochine à la fin du XVIe siècle. Paris 1913. 8°.

Cabaton (*A.*), Java, Sumatra, and the other islands of the Dutch East Indies. Translated and with a preface by Bernard Miall. London and Leipsic 1912. 8°.

Çassajangan (*R. Soetan*), Indische toestanden gezien door een inlander. (N°. 2 van Onze Koloniën Serie I.) Baarn 1913. 8°.

Catalogus der land- en zeekaarten van en uitgegeven door het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, samengesteld door W. C. Muller. 's Gravenhage 1913. 8°.

Chaîne (*M.*), Catalogue des manuscrits éthiopiens de la collection Antoine d'Abbadie. Paris 1912. 8°.

The *classics* of *international law.* Zie Ayala.

Commentarios do grande Alfonso Dalbvqverque. Lisboa 1576. 4°.

Coolsma (*S.*), Ismaïl en Moerti, de eerstelingen uit de Soendaneezen. Rotterdam z. j. 8°.

Cordier (*H.*) Bibliotheca Japonica. Dictionnaire bibliographique des ouvrages relatifs à l'empire japonais rangés par ordre chronologique jusqu'à 1870 suivi d'un appendice refermant la liste alphabétique des principaux ouvrages parus de 1870 à 1912. Paris 1912. 8°.

Dahlke (*P.*), Buddhismus als Weltanschauung. Breslau 1912. 8°.

Dixon (*C. J.*), De assistent in Deli. Practische opmerkingen met betrekking tot den omgang met koelies. Met een voorrede van Prof. J. F. Niermeyer. Amsterdam 1913. 8°.

Ellendt (*E.*), 23 Jahre Pflanzer und Kaufmann in Niederländisch-Indien. Berlin 1913. 8°.

Ellis (*A. G.*) en E. Edwards, A descriptive list of the Arabic manuscripts acquired by the trustees of the British Museum since 1894. Printed by order of the trustees of the British Museum. London 1912. 8°.

Erp (*T. van*), Eenige opmerkingen betreffende Tjandi Sela Grija. (Overg. uit de Rapporten der Commissie in Nederlandsch-Indië voor Oudheidkundig Onderzoek op Java en Madoera 1912.) Batavia 1913. 8°.

Foucher (*A.*), Etude sur l'Iconographie Bouddhique de l'Inde, d'après des textes inédits. Paris 1905. 8°.

Frazer (*J. G.*), The belief in immortality and the worship of the dead. Vol. I. The belief among the aborigines of Australia, the Torres Straits Islands, New-Guinea and Melanesia. London 1913. 8°.

Friederici (*G.*), Untersuchungen über eine Melanesische Wanderstrasse. (Ergänzungsheft N°. 7 der Mitteilungen aus den Deutschen Schutzgebieten.) Berlin 1913. 4°.

Gids door Nederland. Bewerkt door de Nederlandsche Vereeniging voor Economische Geographie en uitgegeven in samenwerking met de „Centrale Commissie voor Plan 1913." Rotterdam. 8°.

Glaser (*Curt*), Die Kunst Ostasiens der Umkreis ihres Denkens und Gestaltens. Leipzig 1913. 8°.

Goedhart (*O. M.*), Nota van toelichting betreffende het zelfbesturend Landschap Barroe. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Greve (*W. R. de*), Het rapport van de Staatscommissie voor de verdediging van Nederlandsch-Indië. 's Gravenhage 1913. 8°.

Groenewege (*J.*), Over het voorkomen van Azotobacter in tropische gronden. (Mededeelingen van het proefstation voor Java-Suikerindustrie deel IV N°. 13.) Soerabaia 1913. 8°.

Grotius (*Hugo*), De jure belli ac pacis, libri tres.

Guide to the materials for *American History* &c. Zie Andrews.

Guilloteaux (*E.*), Dans la jungle à travers l'Indo-China anglaise et les Indes Néerlandaises. Paris 1913. 8°.

Haarman (*J. H. A.*), Hoekijzerverbindingen in het bijzonder die der langs- aan dwarsliggers in bruggen. Academisch proefschrift. Delft 1913. 8°.

Haas (*G. C. O.*), The Dasarūpa, a treatise on Hindu dramaturgy by Dhanamjaya, now first translated from the Sanskrit with the text and an introduction and notes. New-York 1912. 8°.

Groot (*J. J. M. de*), Religion in China universum a key to the study of Taoism and Confucianism. New-York and London 1912. 8°.

Harmand (*J.*), Domination et colonisation. Paris 1910. 8°.

Hartmann (*M.*), Islam, Mission, Politik. Leipzig 1912. 8°.

Hasselt (*F. J. F. van*), Spraakkunst der Nufoorsche taal. (Uitgegeven door het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Ned.-Indië. 's Gravenhage 1905. 8°.

Haussleiter (*H.*), Register zum Qorankommentar des Ṭabari (Kairo 1321). Strassburg 1912. 8°.

Havell (*E. B.*), Indian Architecture, its psychology, structure, and history from the first Muhammadan invasion to the present day. London 1913. 8°.

Hazewinkel (*Jr. J.*), Over een mogelijk chemisch evenwicht bij de ruwsapzwaveling en Enkele beschouwingen over de economie van het zwavelbedrijf. (Mededeelingen van het proefstation voor de Java-Suikerindustrie deel IV N°. 11 en 12.) Soerabaia 1913. 8°.

Heldring (*O. G.*), Bijdrage tot de ethnografische kennis der Mariende-Anim. (Overg. uit het Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Hen (*I.*), Verzameling van de in de residentie Batavia geldende plaatselijke verordeningen, geordend op uitnoodiging van den Resident van Batavia en met medewerking van den Gewestelijken Raad van Batavia en Meester-Cornelis, uitgegeven te Batavia. Aldaar 1912. 8°.

November 1813. Brieven en gedenkschriften van Gijsbert Karel van *Hogendorp*. Uitgegeven door Mr. H. graaf van Hogendorp. 's Gravenhage 1887. 8°.

Hogendorp (*H. Graaf van*), Willem van Hogendorp in Nederlandsch-Indië 1825—1830. Naar onuitgegeven bescheiden bewerkt. 's Gravenhage 1913. 8°.

Horten (*M.*), Die spekulative und positive Theologie des Islam nach Razi (1209 †) und ihre Kritik durch Tusi (1273 †). Nach originalquellen übersetzt und erläutert mit einem Anhang: Verzeichniss philosophischer Termini im Arabischen. Leipzig 1912. 8°.

Howard (*L. O.*) a. o., The mosquitoes of North and Central America and the West-Indies. Volume one: A general consideration of mosquitoes, their habits, and their relations to the human species. — Volume two: plates. Washington, D. C., 1912. 4°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 150.)

Hurgronje (*C. Snouck*), De Islam in Nederlandsch-Indië. — Groote godsdiensten, serie II, N°. 9. Baarn 1913. 8°.

Het *beleid* van den *Gouverneur-Generaal Idenburg* aan de feiten getoetst. — Overdruk uit de „De Nederlander" vermeerderd met artikelen over de Indische Partij. 's Gravenhage 1913. 8°.

De *Indische onderwijspolitiek*. Liberale beschouwingen over pogingen tot vrijzinnige reactie en hare psychologische oorzaak. 's Gravenhage 1913. 8°.

Een compleet stel moderne *Japansche* schoolboekjes voor de lagere school. 93 deeltjes. Tokyo, Departement van Onderwijs.

Jacob (*H. s'*), Nederlandsch-Indië en de handel (N°. 1 van Onze Koloniën, serie I.) Baarn 1913. 8°.

Jochim (*E. F.*), Beelden te Djokjakarta. (Overg. uit de Rapporten der Commissie in Nederlandsch-Indië voor Oudheidkundig Onderzoek op Java en Madoera 1912.) Batavia 1913. 8°.

Juynboll (*H. H.*), Beschavingsgeschiedenis der menschheid. Voor Nederland bewerkt. Leiden z. j.

Juynboll (*H. H.*), Die Hölle und der Höllenstrafen nach

dem Volksglauben auf Bali. (Sonderabdruck aus Bässler-Archiv, Bd. IV.) Leipzig und Berlin 1913. 4°.

The *Kathâsaritsâgara* of Somadevabhatta. Edited by Paṇdit Durgâprasâd and Kâs'înâth Paṇdwrang Parab. Second edition. Bombay 1903. 8°.

Kemp (*P. H. van der*), Het Nederlandsch-Indisch bestuur in 1817, tot het vertrek der Engelschen. Naar oorspronkelijke stukken. 's Gravenhage 1913. 8°.

Kennedy (*J. M.*), The Satakas or wise sayings of Bhartrihari translated from the Sanskrit. With notes, and an introductory preface on Indian philosophy. London z. j. 8°.

Klerck (*E. S. de*), De Atjeh-oorlog. 's Gravenhage 1912. 8°. Deel I, Het ontstaan van den oorlog.

Kloppenburg-Versteegh (*Mevrouw J.*), Het leven van de Europeesche vrouw in Indië. Deventer 1913. 8°.

Kock (*W. H. W. de*), Waarom de Max Havelaar geschreven werd. Met een brief aan Z. E. den Minister van Koloniën. 's Gravenhage 1913. 8°.

Serat raryâ sarâjâ „Van kleine vriendjes". Javaansche kinderliedjes, toegelicht door K. P. A. *Koesoemadiningrat* in Soerakarta, met eene aanwijzing van de zangwijzen door D. van Hinloopen Labberton. Buitenzorg 1913. 8°.

Kol (*H. van*), Weg met het opium. Rotterdam (1913). 8°.

Krom (*N. J.*), De Buddhistische Bronzen in het Museum te Batavia. (Overg. uit de Rapporten der Commissie in Nederlandsch-Indië voor oudheidkundig onderzoek op Java en Madoera 1912.) Batavia 1913. 8°.

Krom (*N. J.*), Die Säule von Besnagar. (Sonder-Abdruck aus „Hermes 48".) Berlin 1913. 8°.

Krom (*N. J.*), Korte gids voor den Boro-Budur. Batavia 1913. 8°.

Krom (*N. J.*), Aanvulling van de beschrijving der Amoghapâça-bronzen. (Overg. uit het Oudheidkundig Verslag over het tweede kwartaal 1913.) Batavia. 8°.

Krom (*N. J.*), Gajamada's sterfjaar. Mededeeling. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Krom (*N. J.*), Epigraphische aanteekeningen I, II, III. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Krom (*N. J.*), Mañjuvajra? (Overg. uit Bijdragen tot de taal-, land- en volkenk. van Ned.-Indië, deel 68.)

Kruisheer (*A.*), Atjeh '96. 1e deel. Weltevreden 1913. 8°.

Klein (*W. C.*), Tektonische und Stratigraphische Beobachtungen am Südwestrande des Limburgischen Kohlenriviers. Academisch proefschrift. Amsterdam 1913. 4°.

Kühr (*C. A. H. van Wolzogen*), Qualitatief koperonderzoek in Bibits bij Bouillievergiftiging. (Mededeelingen van het proefstation voor Java-Suikerindustrie deel IV, N°. 17.) Soerabaia 1913. 8°.

Lancaster (*H. Carrington*), Pierre du Ryer, dramatist. Washington, D.C. 1913. 8°. (Carnegie Institution of Washington publication N°. 171.)

Linde (*C. v.*), Physik und Technic auf dem Wege zum absoluten Nullpunkte der Temperatur. Festrede gehalten in der öffentlichen Sitzung der K. Akademie der Wissenschaften am 16 November 1912. München 1912. 4°.

Lintum (*C. te*), Een eeuw van vooruitgang 1813—1913. Zutphen z. j. 8°.

Lorentz (*H. A.*), Zwarte menschen — witte bergen. Verhaal van den tocht naar het Sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea. Leiden 1913. 8°.

Noentoe ngkatoewoe i mpoeë Isa, anve na'oeki i *Loekasi.* Het Evangelie van Lukas vertaald in de Bare'e taal, door Dr. N. Adriani.) Weltevreden 1913. 8°.

Madrolle, Northern China the Valley of the Blue River Korea. Paris & London 1912. 8°.

(Sriman) *Mahabharatam:*
Audiparva I.
Shalyaparva IX.
Bhishmaparva VI.
Vanaparva III.
Anus' Asanaparva XIII.
Bombay 1906—1909 8°.

Marr (*Th.*), Verslag omtrent eenige te Pasoeroean uitgevoerde potproeven met verschillende gewassen. (Mededeelingen van het proefstation voor de Java-Suikerindustrie, deel IV, N°. 15.) Soerabaia 1913. 8°.

Mayher (*W.*), Die astronomische Zeitrechnung der Völker von ihrem Ursprung bis zur Gegenwart und die Einheitszeit. Mit allen Kalendern vom Jahr 300 bis 1582 im julianischen und von 1583 bis 2000 n. Chr. im gregorianischen Stil. Mannheim 1912. 8°.

Meek (*A. S.*), A naturalist in Cannibal land. London Leipsic 1913. 8°.

Merton (*H.*), Forschungsreise in den Südöstlichen Molukken (Aru- und Kei-Inseln), im Auftrage der Senkenbergischen Naturforschenden Gesellschaft ausgeführt. Frankfurt a. M. 1910. 4°.

Si Moeda, Contact der zielen. Indische schets. Groningen. z. j. 8°.

Si Moeda, De vermomde dogcartkoetsier. Indische schets. Groningen z. j. 8°.

Moll (*J. F. A. C. van*), Het rietbrandeuvel in de residentie Kediri. (Overg. uit het Archief voor de Suikerindustrie in Ned.-Indië, N°. 32, 1913.) Soerabaia. 8°.

Moquette (*J. P.*), Eenige opmerkingen naar aanleiding der verhandeling van den heer P. H. van der Kemp, getiteld: „De zilveren Java-ropijen van de jaren 1816-1817, naar archiefstukken. (Overg. uit de Bijdragen tot de taal-, land- en volkenk. van Ned.-Indië, deel 63, 1913.)

Begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1914. Indisch ontwerp. Batavia 1913. fol.

Berichten uit *Nederlandsch Oost-Indië* voor de leden van den *Sint Claverbond.* 1912. II. — Niet in den handel. 's Gravenhage. 8°.

Nederlandsch-Indische Handelsbank. Ter herdenking van haar Vijftigjarig bestaan, 14 Juli 1863—1913.

Het *Ned.-Indische huis*, oud en nieuw. N°. 2 Juli 1913. Uitgave Architectenbureau Ed. Cuypers-Hulswit. Weltevreden 4°.

Ned.-Indische Obligaties. Tweede publicatie van de Ned.-Indische effecten- en prolongatiebank Batavia. Aldaar z. j. 8°.

Neumann (J. B.) Halima. Hartstocht en ijdelheid in de Lampongsche wereld. Amsterdam z. j. 8°.

Neurdenburg (J. C.), Proeve eener handleiding bij het bespreken der Zendingswetenschap. Rotterdam 1879. 8°.

Nouhuys (J. W. van), Die Bergstamme Pĕsĕgĕm im Innern von Niederländisch-Neu-Guinea. (Overg. uit Nova Guinea deel VII.) Leiden. 4°.

Olivier (S. C. J.), Snelheidsmetingen bij de reactie van Friedel en Crafts. Academisch proefschrift. Delft 1913. 8°.

Honderd brieven van *Opheffer* aan de redactie van het Bataviaasch Handelsblad. Batavia 1913. 8°.

Oppenheim (J.), Het Nederlandsch gemeenterecht. 2 dln. Vierde, geheel herziene druk. Haarlem 1913. 8°.

Pénard (W. A.), De Patoentoeng. Met eenige noten van de hand van Dr. N. Adriani. (Overg. uit Tijdschrift voor Ind. taal-, land- en volkenk. deel LV.) Batavia 1913. 8°.

Peteri (W. B.), Overheidsbemoeiïngen met stedebouw tot aan den vrede van Munster. Academisch proefschrift. Alkmaar 1913. 8°.

Plate (W. J. M.) Het zoogenaamd „Inlandsch reglement" of het Reglement op de uitoefening der politie, de burgerlijke rechtspleging en de strafvordering onder de inlanders en de daarmede gelijkgestelde personen

op Java en Madoera, zooals het luidt na de tot heden daarin aangebrachte wijzigingen. Batavia 1913. 8°.

Plate (*W. J. M.*), Het Bali- en Lombok-reglement of het reglement op het rechtswezen in de residentie Bali en Lombok (Staatsblad 1882 N°. 142), zooals het luidt na de tot heden daarin aangebrachte wijzigingen. Batavia 1913. 8°.

Prins (*H. J.*), Bijdrage tot de kennis der Katalyse. De katalytische werking van aluminiumtralogeniden. Academisch proefschrift. Amsterdam z. j. 8°.

Programma voor de feesten op Maandag 17, Dinsdag 18, Woensdag 19 en Donderdag 20 November 1913, te geven ter gelegenheid van het Eeuwfeest van het herstel van *Nederlands onafhankelijkheid.* Weltevreden 4°.

Ray (*Sidney H.*), The languages of Borneo. In Memoriam A. B. Meyer. London 1913. 8°.

Rawling (*C. G.*), The land of the New-Guinea Pygmies, an account of the story of exploration into the heart of New-Guinea. London 1913. 8°.

Roskes (*P. L. H.*), Javaansche taal. Handleiding Krâmâinggil woorden verzameld en alfabetisch gerangschikt naar de ngokovormen, ten behoeve van eerstbeginnenden en meergevorderden, zoomede voor instellingen van onderwijs waar de Javaansche taal wordt onderwezen. Soerabaia 1912. 4°.

Neue Ost-Indische Reise, worinnen umständlich beschrieben werden unterschiedene Küsten und Inseln in Ost-Indien, auf welche die Holländische geoctroirte Compagnie zu handeln pfleget; insonderheit die Inseln Java Major, Sumatra und Ceilon, die feste Küste Malabar, Canara und Decam, ingleichen die Stadt Gamaron am Golfo in Persien . . . . . Nebst dem was sich merkwürdiges auf der Reise des Herrn Pavlvs de *Roy* nach Suratte zugetragen. Leipzig 1705. 8°.

Schomerus (H. W.), Der Çaiva-Siddhanta eine Mystik Indiens. Nach den tamulischen Quellen bearbeitet und dargestellt. Leipzig 1912. 8°.

Schuyt (J.), Over het verband tusschen hygroscopociteit en chemische samenstelling der gronden in het rayon der onderafdeeling Djokja van het proefstation. (Mededeelingen van het proefstation voor de Java-Suikerindustrie deel IV N°. 10.) Soerabaia 1913. 8°.

Snelleman (J. F.), Menschen van Tanimber. (Overdruk uit „Buiten" van 14 Juni 1913.) 8°.

Snelleman (J. F.), Verlakt mandwerk van Burma. (Overg. uit Elsevier's geïll. maandschrift Febr. 1913.) 4°.

Spinden (H. J.), A study of Maya art, its subject matter and historical development. (Memoirs of the Peabody Museum of American archæology and ethnology, Harvard University vol. VI.) Cambridge 1913. 4°.

Ons standpunt. Verslag van de deputatie uit het Hoofdbestuur der voormalige Indische Partij naar den Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië op 13 Maart 1913, enz. 's Gravenhage 1913. 8°.

Statuten der Chineesche Vereeniging *Chung Hwa Hui* te Amsterdam. 8°.

Steuerwald (L. G. Langguth), Over de constante van de inversiemethode Clerget-Herzfeld. (Mededeelingen van het proefstation voor Java-Suikerindustrie deel IV, N°. 16.) Soerabaia 1913. 8°.

Stok (J. E. van der) en J. A. van Haastert, Bijdrage tot onze kennis omtrent den invloed van den verbouw van suikerriet op het productievermogen van den grond ten aanzien van maïs en padi. (Mededeelingen van het proefstation voor de Java-Suikerindustrie, deel IV N°. 14.) Soerabaia 1913. 8°.

Tafelen benoodigd bij het *hydrographisch opnemen*, benevens eene korte verklaring van hare inrichting en haar gebruik. 2e druk, uitgegeven door het Departement van Marine. 's Gravenhage 1913. 8°.

Tromp (*J. van Hettinga*), Het sociale arbeidscontract. Beschouwingen over de bemoeiïng van de Overheid met arbeidsvoorwaarden in verband met de praktijk van het Amsterdamsche werklieden-reglement. Academisch proefschrift. Amsterdam 1913. 8°.

Onze verbanning. Publicatie der officieele bescheiden enz. betrekking hebbende op de Gouvernements-besluiten van 18 Augustus 1913 N°. 1*a* en 2*a*, regelende de toepassing van art. 47 R.R. (interneering) op E. F. E. Douwes Dekker, Tjipto Mangoenkoesoemo en R. M. Soewardi Soerjaningrat. Schiedam 1913. 8°.

Visser (*C. W. de*), De verdediging van Ned.-Indië tegen het Oost-Aziatisch gevaar. Eene aanvulling op en eene beoordeeling van het verslag der staatscommissie. Haarlem 1913. 8°.

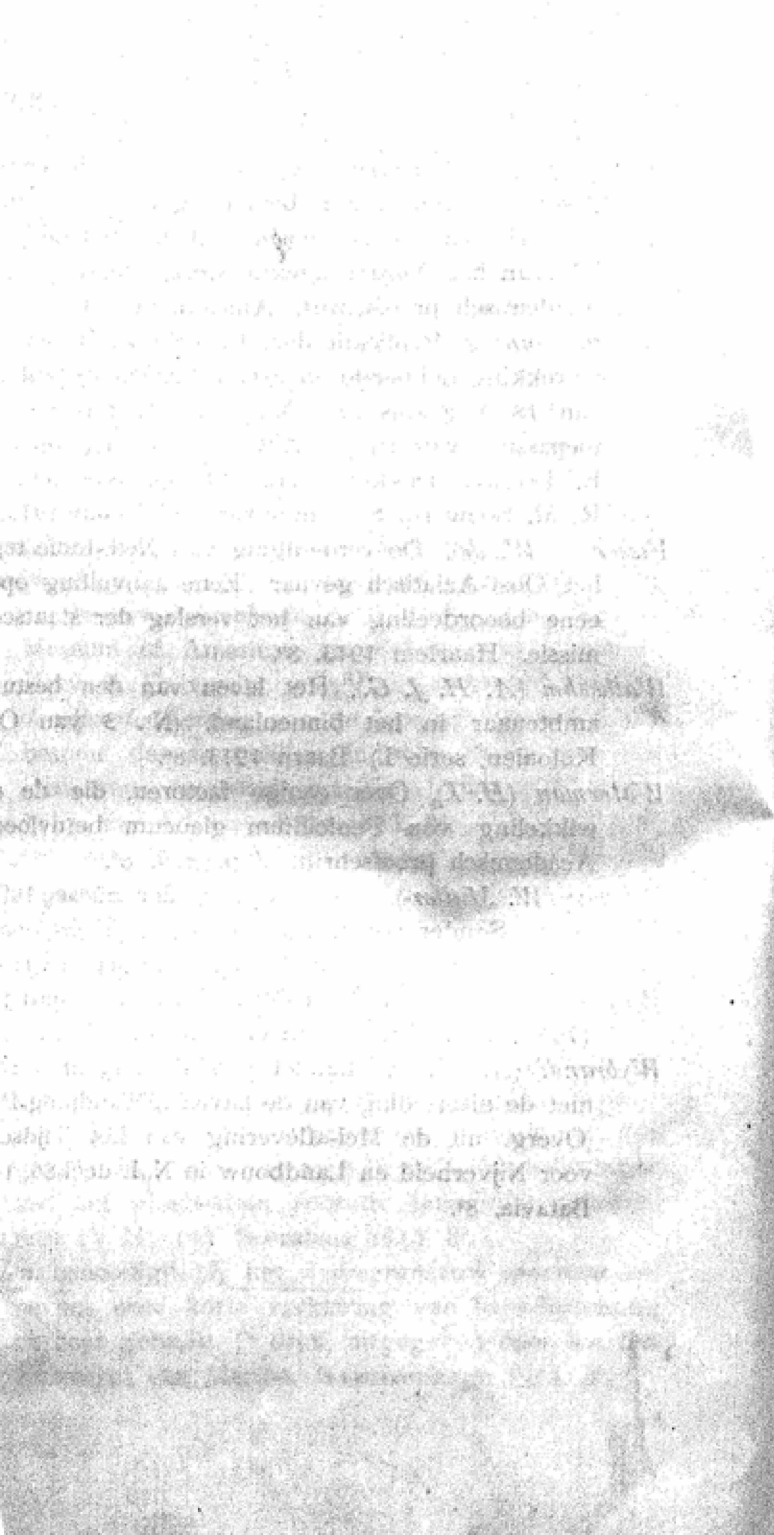
Walbeehm (*A. H. J. G.*), Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. (N°. 3 van Onze Koloniën, serie I.) Baarn 1913. 8°.

Waterman (*H. I.*), Over eenige factoren, die de ontwikkeling van Penicillium glaucum beïnvloeden. Academisch proefschrift. Z. p. en j. 8°.

Wismar (*W. Muller-*), Die Religionen der Südsee 1905—1910. (Sonderabdruk aus Archiv für Religionswissenschaft Band XVI.) Leipzig und Berlin 1913. 8°.

Wüppermann (*Generaal*), Nederland voor honderd jaren 1795—1813. Amsterdam en Utrecht z. j. 4°.

Wybrandi (*A. T.*), De handel van Batavia in verband met de uitbreiding van de haven te Tandjong-Priok. (Overg. uit de Mei-aflevering van het Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in N. I. deel 86, 1913.) Batavia. 8°.

het Oost-Aziatisch ge... Eene aanvulling op
eene beoordeeling van ... der ...
Kolonien ... Batavia 1921 ...
... Overz. uit de Mei-aflevering ...
voor Nijverheid en Landbouw in N.I. ...
Batavia, 1921.

LIJST
DER LEDEN VAN HET BATAVIAASCH GENOOTSCHAP
VAN
KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN
OP 31 DECEMBER 1913.

Beschermheer:

Zijne Excellentie de Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië.

A. W. F. IDENBURG.

Directie:

W. J. Coenen, president.

Dr. G. A. J. Hazeu, vice-president.

C. M. Pleyte, conservator der ethnographische verzameling.

J. P. Moquette, conservator van het numismatisch kabinet en waarnd. bibliothecaris, redacteur van het tijdschrift en der verhandelingen en conservator der handschriften-verzameling.

B. A. J. van Wettum, secretaris, thesaurier, redacteur der notulen.

Dr. D. A. Rinkes, mede-conservator der handschriften-verzameling.

Dr. N. J. Krom, conservator der archæologische verzameling.

J. Homan van der Heide.

V. Zimmermann.

H. Rijfsnijder.

Eereleden.

Mr. J. H. Abendanon, 's Gravenhage.
Dr. N. Adriani, Posso, Celebes.
A. Barth, Parijs.
Prof. Mr. L. W. C. van den Berg.
Mr. N. P. van den Berg, Amsterdam.
H. D. H. Bosboom, 's Gravenhage.
Mr. J. van Bosse, 's Gravenhage.
G. C. E. van Daalen, Weltevreden.
W. B. van Goor, 's Gravenhage.
W. P. Groeneveldt, 's Gravenhage.
Dr. F. de Haan, Weltevreden.
H. Helb, Buitenzorg.
Prof. Dr. J. H. C. Kern, Utrecht.
F. A. Liefrinck, 's Gravenhage.
Mr. J. C. Mulock Houwer, Bandoeng.
Mr. H. A. Lorentz, Vogelensang.
Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis, Leiden.
J. W. van Nouhuys, Weltevreden.
Mr. J. G. Pott, Weltevreden.
A. J. baron Quarles de Quarles, 's Gravenhage.
Mevrouw M. Serrurier-ten Kate,
Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Leiden.
H. N. Stuart, 's Gravenhage.
Dr. R. M. D. Verbeek, 's Gravenhage.
J. W. IJzerman, 's Gravenhage.
Raden Adipati Ario Kromo Djojo Adiningrat, Modjokerto.

Correspondeerende leden.

Prins Roland Bonaparte, Parijs.
Dr. R. Brandstetter, Luzern.
Dr. J. Burgers, Edinburgh.
A. Cabaton, Parijs.
J. Chailly-Bert, Parijs.
D. Clive Day, New-Haven, Connecticut.

S. Coolsma, Apeldoorn.
Dr. A. Ehrenfeld, Weenen.
H. G. Ellis, Amsterdam.
G. Ferrand, Parijs.
Prof. Dr. J. J. M. de Groot, Berlijn.
Dr. B. Hagen, Frankfurt a/M.
Dr. E. Hultzsch, Halle a. d. Saale.
Prof. Dr. C. M. Kan, Amsterdam.
Dr. H. ten Kate, Kobe, Japan.
Dr. J. Kohler, Berlijn.
Prof. Dr. Alfred Maass, Berlijn.
Aristide Marre, Vaucresson, St. Cloud.
A. Meulemans, Brussel.
Dr. E. Modigliani, Florence.
Prof. C. Poensen, Delft.
G. P. Rouffaer, 's Gravenhage.
Dr. Hugo Schuchardt, Graz.
Z. K. H. Kromo Mün Sommot Amorabandhu, Bangkok.
Rajah Sourindro Mohun Tagore, Calcutta.
Prof. Mr. S. R. Steinmetz, Amsterdam.
Alfred Russel Wallace, Londen.

Buitengewone leden.

P. V. van Stein-Callenfels, Toeloeng Agoeng.
K. Cephas, Jogjakarta.
J. F. de Corte, Weltevreden.
T. van Erp, 's Gravenhage.
O. L. Helfrich, Wageningen.
J. Knebel, Probolinggo.
A. Kruijt, Modjowarno.
Alb. C. Kruijt, Poso, Celebes.
H. L. Leydie Melville, Soerabaia.
R. M. Mangkoedimedja, Jogjakarta.
P. G. Perquin, Weltevreden.
J. A. T. Schwarz, Soerabaia.
W. H. Sundermann, Barmen.

Gewone leden.

R. A. A. Achmad Djajadiningrat, Serang.
R. Mohamad Achmad, Pandeglang.
A. H. B. Agerbeek, Loeboek-Sikaping.
A. Ph. van Aken, Soengei Penoeh.
P. A. Moehamad Djamaloedin Aloeda, wakil Soeltan Sepoeh Cheribon.
E. H. Carpentier Alting, Weltevreden.
D. Bakker, Jogjakarta.
J. Ballot, Padang.
F. J. W. Bedding, Sitoebondo.
J. C. J. van Bemmel, Bandoeng.
K. F. van den Berg, Weltevreden.
W. A. Berkholst, Martapoera.
L. Berkhout, Muntok.
W. F. van Beuningen, Weltevreden.
Billiton-Maatschappij (Vertegenwoordiger der), Tandjoeng Pandan.
R. A. Bloemendal, Weltevreden.
A. H. G. Blokzeijl, Djombang.
Ch. E. Bodemeijer, Pamekasan.
A. G. Boeseken, Delanggoe, Klaten.
W. C. Bonebakker, Soerabaia.
Dr. W. G. Boorsma, Buitenzorg.
Mej. W. J. Bosch, Buitenzorg.
Dr. J. Bosscha, Tjipeudeuh, Bandoeng.
Mr. V. A. van den Bossche, Soerabaia.
A. Braam, Madjalengka.
D. F. van Braam Morris, Weltevreden.
D. A. F. Brautigam, Pampanoea, Celebes.
F. K. H. Brodhaag, Mampawa.
W. G. Broek, Singapore.
Ch. Palmer van den Broek, Ternate.
F. A. Palmer van den Broek, Pontianak.
Mr. A. Brouwer, Weltevreden.
Mr. W. W. Brouwer, Probolinggo.

H. Th. Popkens Brouwer, Soemenep.
P. L. van Bueren, Halte Krian, O. L.
A. A. Burgdorffer, Muntok.
Mr. J. Barlagen Bussemaker, Weltevreden.
P. Buwalda, 's Gravenhage.
J. Bijker, Weltevreden.
J. C. Bijleveld, Semarang.
J. E. Bijlo, Weltevreden.
G. P. J. Caspersz, Semarang.
H. M. la Chapelle, Weltevreden.
G. du Cloux, Dilem, Modjokerto.
S. Cohen Fzn., Weltevreden.
Concordia (Secr. Mil. Societeit), Weltevreden.
Mr. J. W. C. Cordes, Weltevreden.
M. J. Cornelius, Pekalongan.
H. Craandijk, Telok Betong.
O. F. Muller von Czernicki, Madioen.
P. F. Dahler, Priaman.
M. H. Damme, Weltevreden.
H. Th. Damsté, Singaradja.
Mr. J. van Davelaar, Weltevreden.
F. M. Delfos, Hilversum.
Mr. C. Th. van Deventer, 's Gravenhage.
J. A. E. van Deventer, Madioen.
H. W. Dikker, Blitar.
J. Dinger, Weltevreden.
A. M. J. A. ridder van der Does de Bye, Weltevreden.
J. Dölleman, Kemanglen, Tegal.
J. G. Dom, Tjebongan, Jogjakarta.
J. P. Dom, Poerwokerto, Banjoemas.
W. Doornik, Koeta Radja.
H. van Eck, Tandjoeng Radja.
P. S. J. Eman, Telok Betong.
W. A. Evers, Senggoeroeh.
H. E. K. Ezerman, Tebing-Tinggi, Deli.
Mr. P. Feenstra, Soerabaia.

E. Fels, Weltevreden.
Mr. A. Galestin, Soemenep.
F. J. Gentis, Soerabaia.
G. Gerlach, Boea.
Mr. J. Gerritzen, Weltevreden.
E. van Ghert, Soerabaia.
S. G. Ginsel, Karimondjawa.
K. Gjellerup, Magelang.
G. L. Gonggrijp, Rembang.
Jhr. Mr. A. C. D. de Graeff, Buitenzorg.
F. H. Greve, Singkel.
Mr. P. Chr. Groenemeijer, Weltevreden.
Jhr. J. H. Cornets de Groot, Weltevreden.
P. J. van Gulik, Besoeki.
Dr. J. van Breda de Haan, Buitenzorg.
A. J. Hamerster, Si-Djoendjoeng.
L. J. Harmsen, Weltevreden.
Mr. A. W. Hartman, Semarang.
Mr. C. W. baron van Heeckeren, Semarang.
Mr. C. G. J. B. Henny, Weltevreden.
A. M. Hens, Endeh, Flores.
Th. A. L. Heijting, Makasser.
H. C. van den Honert, Medan.
Mr. W. F. Pijnacker Hordijk, Jogjakarta.
W. A. Hovenkamp, Moeara Enim.
P. A. Hijnekamp, Grisee.
Mr. H. 's Jacob, Weltevreden.
E. F. Janssen van Raay, Timor.
Jhr. A. H. W. de Jonge, Kraksaän.
F. J. Junius, Bolaäng Mongondou.
Z. H. Kamerling, Padang.
C. J. van Kempen, Loeboek-Pakam.
R. E. Kerkhoven, Gamboeng bij Bandoeng.
H. Ketner, Asahan.
I. van Keulen, Weltevreden.
L. Knappert, Benkoelen.

W. P. de Kock, Kediri.
R. M. Ario Koesoemo Joedho Soemiodo, Madioen.
J. Seijne Kok, Atapoepoe, Timor.
G. F. de Bruijn Kops, Tandjoeng Pinang.
Mr. Dr. M. S. Koster, Weltevreden.
H. C. Kronouer, Weltevreden.
W. F. J. Kroon, Denpasar, Zuid-Bali.
H. J. Krugers, Tabanan.
A. H. N. Kruijsboom, Goenoeng Soegih.
C. Krijgsman, Tjitjalengka.
B. ter Kuile, Soerabaia.
D. van Hinloopen Labberton, Weltevreden.
Mr. N. M. Lebret, Kedawoeng, Pasoeroean.
F. A. Liefrinck, Weltevreden.
J. H. Liefrinck, Weltevreden.
E. R. van Lier, Brebes.
E. S. Luijpen, Weltevreden.
G. H. de Man, Toempang, Pasoeroean.
Ph. J. van Marle, Menado.
A. F. Marmelstein, Weltevreden.
J. Uden Masman, Weltevreden.
J. M. Masset, Paré-Paré, Celebes.
Mr. H. M. Meertens, Weltevreden.
Mr. J. H. Meiss, Weltevreden.
O. R. A. Michelsen, Weltevreden.
Ch. M. Mioulet, Simpang-Ampat.
J. A. F. C. van Moll, Djombang.
F. Ch. N. van der Moore, Cheribon.
R. A. M. Mooy, Tjitjoeroeg.
A. Muhlenfeld, Wonogiri.
A. Mulder, Malang.
W. D. B. Mulder, Toeban.
F. Neumann, Weltevreden.
Th. J. W. S. Neijs, Bangil.
H. H. F. J. Nusselein, Loewoek, O. K. Celebes.
F. W. L. A. de Nijs, Padang Sidempoean.

H. D. A. Obertop, Pekalongan.
R. M. Toemenggoeng Oetoijo, Japara.
J. M. H. van Oosterzee, Weltevreden.
G. Oosthout, Bandjernegara.
W. Oudemans, Modjokerto.
L. C. Ouwerling, Denpasar.
Mr. J. H. Paehlig, Sampang.
K. Peereboom, Pasoeroean.
G. A. Pieper, Weltevreden.
F. Pinke, Weltevreden.
L. M. F. Plate, Merauke.
B. N. Powell, Soerabaia.
Dr. F. P. H. Prick van Wely, Meester-Cornelis.
E. J. H. Privé, Magetan.
R. M. E. Raaff, Jogjakarta.
H. J. A. Raedt van Oldenbarneveldt, Amboina.
Th. C. Rappard, Taroena.
K. A. baron van Reede van Oudtshoorn, Poerworedjo.
D. W. F. van Rees, Weltevreden.
K. F. H. Roos, Weltevreden.
D. E. Cameron Rose, Weltevreden.
Mr. Th. A. Ruys, Weltevreden.
D. de Ruyter, Widodaren, Djember.
H. Rijfsnijder, Weltevreden.
F. W. M. de Rijk, Tegal.
R. A. Salmon Soeria di Ningrat, Regent van Cheribon.
L. H. van 't Sant, Weltevreden.
R. Adipati Sasra di Ningrat, Soerakarta.
B. Schagen van Soelen, Besoeki.
H. J. Schmidt, Segli.
R. A. A. W. Schreuder, Tandjoengselor.
E. E. W. G. Schröder, Saleier.
H. F. Schröder, Banjoemas.
G. Selleger, Besoeki.
A. G. H. van Sluijs, Makasser.
J. N. Smith, Ploembon.

E. R. Soesman, Probolinggo.
A. H. Spaan, Samarinda.
F. G. Stammann, Pekalongan.
H. E. Steinmetz, Weltevreden.
Th. W. L. Steinmetz, Semarang.
J. W. Stewart, Batavia.
J. A. Stoop, Dordrecht.
H. van Straaten, Weltevreden.
B. J. Suermondt, Jogjakarta.
H. N. A. Swart, Koeta Radja.
L. P. J. van der Tas, 's Gravenhage.
E. F. Thijssen, Semarang.
H. Timmer, Sibaran, Deli.
A. Tom, Poerworedjo.
Mr. G. J. Nolst Trenité, Weltevreden.
P. van Tubergen, Priaman.
J. D. Vader, Koedoes.
A. F. Velders, Weltevreden.
Th. J. Veltman, Tapatoean, Atjeh.
J. P. Verheul, Weltevreden.
N. M. C. Verwey Mejan, Weltevreden.
J. J. Verwijk, Magelang.
H. L. C. B. van Vleuten, Serang.
H. Vogel, Lausanne.
L. M. Vonck, Mataram.
L. van Vuuren, Weltevreden.
F. A. Th. Warnecke, Semarang.
J. M. Wassink, Kebajoran.
F. L. Wattendorff, Rambipoedji.
H. E. Taylor Weber, Tjibadak.
G. J. A. Westenenk, Kedoe.
G. L. Weijnschenk, Jogjakarta.
J. W. White, Magelang.
Jhr. Mr. H. C. van der Wijck, 's Gravenhage.
E. A. Zeilinga, Weltevreden.

BIJLAGE X.

KORTE INHOUD

VAN HET

BEHANDELDE IN DE NOTULEN.

Archæologie.

Ethnographie.

Zwaard van den Sultan van Palembang, p. 45.
Rijkssieraden van Boni, p. 45, 96.
Ethnographica van Serawak, p. 45.
Id. van de Mimika baai afkomstig van de Engelsche Nieuw-Guinea expeditie, p. 46.
Ethnographica uit Simaloer, p. 62, 92, 114.
Rijkssieraden van Lingga en Riouw, p. 87.
Folklore over den Goenoeng Gadjah in Pekalongan, p. 115.

Bibliotheek.

Commissie van opname, p. 2, 24.
Prof. K. Martin, Beiträge zur Geologie Ost-Asiens und Australiens, deel IX, 2e stuk, p. 3.
Compte rendu de la session de l'Institut International Colonial tenue à Bruxelles les 29, 30 et 31 Juillet 1912, p. 3.
Bulletin of the Northern Territory (Australia), p. 4.
Drukwerken van het Departement van Justitie, p. 4, 15, 41.
Id. door tusschenkomst van het Britsche Consulaat van de Regeering van Britsch-Indië gekregen, p. 4, 79, 113.
Koran's in 's Genootschap's bezit, p. 5.
Publicatiën der Commissie voor 's Rijks geschiedkundige publicatiën, p. 40.
Verslag der Billiton-Maatschappij, p. 43.
Nova-Guinea, Resultats de l'expedition scientifique Neérlandaise à la Nouvelle-Guinée, p. 48.
Jaarboek der Marine, p. 51.
Uitgeleende boeken, p. 52, 117.
J. E. Jasper, Europeesche organisatie van Nijverheid en Kunstnijverheid, p. 52.
Woordenlijsten van Noord Nieuw-Guinea, p. 53.
P. H. van der Kemp, Het N. I. bestuur in 1817 tot het vertrek der Engelschen, p. 60.
Toezending van blanco-woordenlijsten, p. 61.
Woordenlijsten van Simaloer, p. 62.
A. J. Wensinck, Legends of Eastern saints, II, p. 64.
S. Coolsma, Soendaneesch-Hollandsch woordenboek, p. 64.

A. Cabaton, L'Espagne en Indo-Chine à la fin du 16e siècle, p. 64.
Dr. N. Adriani, Evangelie van Lukas in het Barée vertaald, p. 64.
Dr. E. L. Bertérand, Médicine et hygiène des Arabes, p. 67.
Volledig stel Japansche schoolboekjes voor de lagere school, p. 69, 117.
Inteekening op drukwerken, p. 77, 93.
Catalogus der bibliotheek van het departement van B.B., p. 79.
Woordenlijst van het Boven-Digoel gebied, p. 80.
Vermeerdering van aan het Genootschap toegezonden drukwerken in N. I., p. 81, 121, 125.
Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg, p. 84.
Willem van Hogendorp in N. I. 1825—1830, p. 84.
Dr. N. Adriani en A. C. Kruijt, de Barée sprekende Toradja's, p. 85.
Batakspiegel, supplement, p. 85.
Dr. N. J. Krom, Korte gids voor den Boro-Budur, p. 86.
Verslag der B. O. W., p. 87, 112, 124.
Woordenlijsten van Kendari, p. 88.
H. D. H. Bosboom, Oude woningen in en nabij Batavia, p. 89.
Prof. Dr. A. Maass, Durch Zentral Sumatra, p. 91.
Verslag der gemeente Batavia, p. 91.
Jaarboek van het Alg. Syndicaat van Suikerfabrikanten, p. 92.
Aankoop in Nederland door tusschenkomst van den Heer Hooyer, p. 94.
Dr. N. J. Krom, Die Säule von Besnagar, p. 95.
Mr. J. H. Abendanon, Quelles sont les dispositions à prendre pour obtenir la collaboration des chefs indigènes à l'administration des colonies? p. 97.
Id., Rede gehouden op de zitting voor 1913 van het Institut Colonial International te Brussel, p. 97.

Handschriften, Prenten, Kaarten, Photo's, Varia.

Historie.

Penningkunde en Sphragistiek.

Geldmiddelen.

Personalia.

De Heeren Moquette en Dr. Krom wd. conservator der Ethn. Verz. p. 89.
Huwelijk van Mejuffrouw Prange, p. 91.
Dr. N. Adriani eerelid, p. 96.
Javaansch schrijver voor de inhoudsopgave der Jav. handschriften, p. 117.
De Heer P. J. Perquin, buitengewoon lid, p. 118.
Overlijden van het eerelid W. F. Versteeg, p. 126.
Sir Charles Eliot lid van het Genootschap, p. 126.

Door de Regeering in bewaring gegeven voorwerpen.

Twee lansen van den Bestuurder van Kota Waringin, G. B. 18 1 '13 N°. 36, p. 2.
Vier beschreven gouden plaatjes en een zilveren kommetje van den Diëng, G. B. 27 1 '13 N°. 15, p. 3.
Oudheden in de Gouvernements-museumloods te Djokjakarta, G. B. 10 2 '13 N°. 7, p. 14.
Beeldje en Kop van den Diëng, G. B. 22 2 '13 N°. 32, p. 14.
Çiwaïtisch beeldje van den Diëng, G. B. 26 5 '13 N°. 24, p. 59.
Poesaka-batikans van Cheribon, G. B. 17 6 '13 N°. 28, p. 60.
Rijksornamenten van Boni, G. B. 10 12 '13 N°. 28, p. 121.
Id. van Lingga-Riouw, G. B. 11 12 '13 N°. 8, p. 121.

Edita.

Dr. D. A. Rinkes, Cliché-episoden in de Javaansche litteratuur, p. 5, 65, 68.
W. A. Pénard, de Patoentoeng, p. 7.
P. V. van Stein-Callenfels, Hayam Wuruk, p. 7, 17.
Citeeren uit onze edita, ten behoeve van andere publicaties p. 8.
E. F. Jochim, Determineeren van bodhisatwa's, p. 8, 18, 42.
Oudheidkundige verslagen, p. 13, 36, 37, 48, 72, 111.
A. B. Stapel, Nota over het Manggarai'sche volk en zijn taal, p. 14, 65, 116.

Diversen.
